

Джон Грін

В пошуках Аляски

Прикол

Усі розсілися на спальниках, Аляска курила з неприхованою зневагою до очевидної пожежонебезпечності дерев'яної конструкції, і тут Полковник дістав аркуш друкарського паперу і зачитав:

— Мета сьогоднішнього свята — раз і назавжди довести, що ми — справжні приколісти, а п'ятиденки — справжні невдахи. А ще у нас буде нагода зіпсувати життя Орлу, а це завжди приємно. Отож,— промовив він і зробив паузу, мов перечікуючи барабанний дріб,— сьогодні ввечері ми воюємо на три фронти. Фронт перший: передприкол: ми, так би мовити, підсмалимо Орлу дупу. Фронт другий: операція «Лисань», у якій Лара самотужки здійснює каральну місію, настільки витончену і жорстоку, що вигадати її міг тільки... ну... я.

— Гей! — урвала його Аляска.— Це була моя ідея!

— Ну гаразд, о'кей. Це була Алясчина ідея,— зареготався він.— І нарешті, фронт третій: звіти про успішність. Ми увійдемо в шкільну мережу та скористаємося базою даних з успішності, щоб розіслати родичам Кевіна та ін. повідомлення про те, що вони завалили деякі з предметів.

— Нас, безперечно, витурять зі школи,— мовив я.

— Сподіваюся, ви азіата з собою прихопили не тому, що вирішили — він комп'ютерний геній. Бо я не геній,— сказав Такумі.

— Нас не витурять, а комп'ютерний геній — це я. Всі решта — робоча сила і прикриття. Ми просто, знаєте, здіймемо маленький шарварок.

В пошуках Аляски

Присвячується моїй родині:

Сидні Грін, Майку Гріну і Генку Гріну

Я наполегливо старався чинити правильно.

Останні слова президента Гровера Клівленда

До

за сто тридцять шість днів до

а тиждень до того, як я поїхав до школи-інтернату в Алабамі, покинувши родину, Флориду і все своє жалюгідне життя, мама вирішила будь-що влаштувати мені прощальну вечірку. Сказати, що нічого доброго я не очікував, це висловитися дуже м'яко. Хоча мене змусили запросити всіх своїх «шкільних друзів», тобто весь набір з театрального гуртка й кількох розумників з уроків англійської, з якими соціальна необхідність змушувала мене сидати в ідальні нашої звичайної школи, однак я знав, що вони не прийдуть. Мама не здавалася, бо плекала ілюзію, ніби я всі ці роки примудрявся приховувати від неї свою популярність у школі. Вона приготувала силу-силенну артишокового соусу. Прикрасила вітальню жовто-зеленими вимпелами — у кольорах моєї майбутньої школи. Купила дві дюжини хлопавок і розставила по краю маленького столика.

Й от, коли прийшла остання п'ятниця, коли майже всі речі були спаковані, мама з татом і зі мною о четвертій п'ятдесят шість вечора сіли на канапу у вітальні, терпляче очікуючи появи кавалерії з плакатом «Щасливої дороги, Майлзе». Кавалерія таки прискакала, і складалася вона рівно з двох осіб — Марі Лосон, тендітної білявочки в прямокутних окулярах, і її дебелика (м'яко кажучи) хлопця Вілла.

— Привіт, Майлзе,— сказала Марі, сідаючи.

— Привіт,— відказав я.

— Як літо провів? — поцікавився Вілл.

— Нормально. А ти?

— Добре. Ми ставили «Ісуса Христа — суперзірку». Я допомагав з декораціями. Марі зробила освітлення,— сказав Вілл.

— Круто,— зі знанням справи кивнув я, і на цьому теми для розмови вичерпалися. Я міг би спитати щось про «Ісуса Христа — суперзірку», але я: 1) не знав, що це таке, 2) не хотів знати, 3) я ніколи не вирізнявся здібностями до світських розмов. Зате моя мама може розбалакувати годинами, тож вона додала розмові ніяковості, запитавши про графік репетицій і про те, як одбули рок-оперу — чи мала вона успіх.

— Гадаю, мала. Людей було багато, гадаю...— Марі взагалі багато гадала.

Нарешті Вілл мовив:

— Ну, ми завітали просто попрощатися. Марі треба до шостої повернутися додому. Веселого тобі життя в новій школі, Майлзе.

— Дякую,— з полегшенням відказав я. Гіршою од вечірки, на яку ніхто не прийшов, може бути тільки вечірка з двома неймовірними, жахливими занудами.

Вони пішли, а я сів поруч з батьками і втупився у порожній екран телевізора — мені хотілося його ввімкнути, але я розумів, що зараз не варто. Я відчував, що батьки обоє дивляться на мене, очікуючи, що я розплачуся або що, ніби я не знав од самого початку, що все буде саме так. Але ж я знав. Я відчував їхню жалість, з якою вони загрибали чипсами артишоковий соус, призначений для моїх уявних друзів, але жаліти варто було їх, а не мене: я ж не розчарувався. Мої очікування справдилися.

— Через це ти хочеш і поїхати від нас, Майлзе? — поцікавилася мама.

Я мить поміркував над цим, стараючись не дивитися на неї.

— Е-е-е... ні,— відказав я.

— То чому ж? — запитала вона. Це вже не вперше мама ставила мені таке запитання. Їй не дуже хотілося відпускати мене в школу-інтернат, і вона цього не приховувала.

— Це через мене? — поцікавився тато. Він сам навчався у «Калвер-Кріку», в тій школі, куди збирався я, навчалися там і обидва його брати й усі їхні діти. Здається, йому подобалася ідея, що я вирішив наслідувати його. Дядьки розповідали мені, яким знаменитим тато був у школі — він був водночас хуліганом і круглим відмінником. Це здавалося мені життям кращим, ніж моє у Флориді. Але ні: тато тут ні до чого. Точніше, не зовсім.

— Стривайте,— сказав я і пішов до татового кабінету по біографію Франсуа Рабле.

Я любив читати біографії письменників, навіть якщо (як воно і було у випадку з мсьє Рабле) не прочитав жодного їхнього твору. Розгорнув книжку наприкінці та відшукав позначену маркером цитату. («НІКОЛИ НЕ МАЛЮЙ МАРКЕРОМ У МОЇХ КНИЖКАХ»,— тисячу разів казав мені тато. Але як інакше знайти те, що я шукаю?)

— Цей чолов'яга,— почав я, зупинившись у дверях вітальні,— Франсуа Рабле. Він був поетом. Його останні слова були: «Іду на пошуки Великого Можливо».

Ось чому я їду. Не волію чекати смерті, щоб розпочати пошуки Великого Можливо.

Батьки притихли. Я шукаю Великого Можливо, а вони не гірше за мене знають, що з такими, як Вілл і Марі, я його не знайду. Я знову сів на канапу поміж мамою і татом, і тато обійняв мене, і ми ще довго сиділи отак, мовчки, разом на канапі, аж я відчув, що можна вже ввімкнути телевізор. Відтак ми повечеряли артишоковим соусом, дивлячись історичний канал, тож, зрештою, прощальна вечірка виявилася не найгіршою.

за сто двадцять вісім днів до

Флориді було і гаряче, звісно, і волого. Гаряче так, що одяг лип до тіла, мов скотч, а піт котився з чола в очі, як сльози. Але спека ж була тільки надворі, тож я звик бігати від одного місця з кондиціонером до іншого.

Однак я виявився геть не готовий до спеки, яка зустріла мене у підготовчій школі «Калвер-Крік», за п'ятнадцять миль на південь від Бірмінгема, штат Алабама. Батьки припаркували наш бездоріжник на моріжку за кілька футів од стіни моєї кімнати в гуртожитку – кімнати №43. Але щоразу як я долав оті декілька кроків до авта, щоб вивантажити речі, яких, тепер здавалося, я напакував забагато, сонце пропікало одяг з такою силою, що реально нагадувало пекельний вогонь.

Утрюх з мамою і татом ми розвантажили машину за кілька хвилин, але в моїй кімнаті без кондиціонера, яка, на щастя, виявилася в тіні, було ненабагато прохолодніше. Кімната мене здивувала: я собі в уяві намалював м'який килим, обшиті дерев'яними панелями стіни, меблі у вікторіанському стилі. А насправді, за винятком єдиного предмета розкоші – особистої вбиральні, – це була просто коробка. Стіни зі шлакоблоків, укриті численними шарами білої фарби, біло-зелений картатий лінолеум на підлозі, – приміщення більше нагадувало лікарняну палату, аніж гуртожиток з моїх фантазій. Просто біля вікна стояло двох'ярусне ліжко з необробленого дерева з вініловими матрацами. Письмові столи, шафи і книжкові полиці всі кріпилися до стін, щоб запобігти творчому переплануванню. І ніякого кондиціонера.

Я сів на нижнє ліжко, а мама відчинила валізу, витягла з неї стос біографій, з якими тато погодився розлучитися, і поставила їх на полицю.

– Мамо, я сам можу розпакуватися, – сказав я. Тато не сідав. Він був готовий їхати додому.

– Дай мені бодай ліжко тобі застелити, – мовила мама.

– Ні, не треба. Я впораюся. Все о'кей.

Такі речі не можна відтягувати вічно. У якусь мить пластир просто необхідно віддерти — боляче, але все позаду, і стає легше.

— Господи, ми за тобою сумуватимемо,— сказала раптом мама, долаючи мінне поле валіз, щоб дістатися ліжка. Я підвівся й обійняв її. Тато теж підійшов, і ми збилися в таку собі тісну купку. Було надто гаряче, і ми надто спітніли, щоб обніматися довго. Я знав, що мав би заплакати, але я прожив з батьками шістнадцять років, і пробна розлука давно напрошувалася.

— Не хвилюйтеся,— усміхнувся я і спробував зімітувати південний акцент.— Зате я на'чуся міс'євої бала'ки.

Мама розсміялася.

— Тільки дурниць не роби,— сказав тато.

— О'кей.

— Ніяких наркотиків. Ніякої випивки. Ніяких цигарок.

Як колишній учень «Калвер-Кріку», він на собі випробував те, про що я тільки чув: таємні вечірки, пробіжки голяка на сінокосі (вічно журився з приводу того, що в ті часи тут були самі хлопці), наркотики, випивка, цигарки. Курити він потім довго не міг кинути, але нині його лихі роки лишилися далеко позаду.

— Я тебе люблю,— випалили вони обоє водночас. Це треба було сказати, але від цих слів стало страшенно ніяково — от як коли в тебе на очах цілуються дідусь і бабуся.

— Я теж вас люблю. Я дзвонитиму щонеділі.

Телефонів у нас у кімнатах не було, але мене на прохання батьків оселили неподалік одного з п'яťох телефонів-автоматів у «Калвер-Кріку».

Вони знову обійняли мене — спочатку мама, потім тато,— і на цьому все закінчилося. Визирнувши у вікно, я провів поглядом джип, що виїжджав з території звивистою дорогою. Мені, напевно, слід було відчувати сльозливий сентиментальний смуток. Але я більше думав про те, як охолотитися, тож узяв стільця, що стояв біля письмового столу, і сів знадвору біля дверей у затінку від карниза, сподіваючись, що повіє вітерець, але так його і не дочекався. Надворі повітря було таке саме важке, як і в кімнаті. Я почав оглядати свій новий притулок: шість одноповерхових будинків, по шістнадцять кімнат у кожному, стояли шестикутником навколо великого моріжка. Наче велетенський старий мотель. Кругом ходили хлопці й дівчата, обіймалися й усміхалися. Я смутно сподівався, що хтось підійде і заговорить до мене. Уявив цю нашу розмову:

«Привіт. Це твій перший рік?»

«Ага. Ага. Я з Флориди».

«Круто. То ти звичний до спеки».

«Я ж не з Аїду»,— пожартував би я. Справив би гарне враження. А він приколений. Цей Майлз крутий.

Але цього, певна річ, не сталося. Нічого не було так, як мені уявлялося.

Знудившись, я повернувся до кімнати, скинув футболку, ліг на розпечений вініловий матрац на нижньому ліжку й заплющив очі. Я не зазнав нового народження в Христі, з хрещенням і сльозами, але навряд чи це приємніше, ніж наново народитися людиною без минулого. Я почав згадувати людей, про яких я читав: Джона Ф. Кеннеді, Джеймса Джойса, Гемфрі Богарта,— всі вони вчилися в школах-інтернатах і зазнали там чимало пригод — Кеннеді, наприклад, обожнював приколи. Подумав про Велике Можливо і про те, що могло мене очікувати в цій школі, про людей, з якими я познайомлюся, про мого майбутнього сусіду по кімнаті (за кілька тижнів перед тим мені прийшов лист, у якому писалося, що його звали Чип Мартін, але більше ніякої інформації). Хай хто він там був, я молився Богу, щоб він привіз арсенал потужних вентиляторів,— я ж бо жодного не взяв, а навколо мене на матраці вже утворилася калюжка поту, від чого мене охопила така огида, що довелося облишити свої роздуми і відірвати від ліжка дупу, знайти рушника і витерти піт. А потім я подумав: «Спершу розпакуюся, а тоді вже шукатиму пригод».

Приклеївши на стіну скотчем карту світу і сховавши майже всі речі до комода, я помітив, що від гарячого вогкого повітря спітніли навіть стіни, і вирішив, що зараз не час для фізичної праці. Зараз час для приємного холодного душу.

У маленькій лазничці за дверима стояло величезне дзеркало на повен зріст, тож, нахилившись відкрутити кран, неможливо було уникнути споглядання власної голизни. Мене завжди дивувала моя худорлявість: від плеча до зап'ястя руки були однаково тоненькі, в ділянці грудей не було ні жиру, ні м'язів; мені стало ніяково, і я подумав: а не можна зробити щось із дзеркалом? Відсунувши білу фіранку, я пірнув у душову кабінку.

На жаль, душ виявився спроектованим на людину приблизно мені до пояса, тож холодна вода вдарила мене під ребра — з силою вмираючого струмочка. Щоб умити залите потом обличчя, довелося присісти і розкарячитися. Мабуть, Джону Ф. Кеннеді (який, якщо вірити біографії, на зріст був шість футів[1], як і я оце) у його школі-інтернаті так розкарячуватися не доводилося. Ні, тут усе по-іншому, й поки водичка бігла на моє спітніле тіло, я думав про те, чи знайду я тут оте Велике Можливо, чи я глобально прорахувався.

Коли, помившись, я відчинив двері лазнички, обгорнувши стегна рушником, то побачив невисокого кремезного хлопця з кучмою каштанового волосся. Він затулював у кімнату величезну туристичну торбу захисного кольору. На зріст коротун був футів п'ять, не більше, але за статуєю — наче Адоніс у мініатюрі, а разом з ним у кімнату влетів несвіжий сморід курива. «Чудово,— подумав я.— З сусідою доводиться знайомитися голяка». Він заніс торбу, зачинив двері й підійшов до мене.

— Я — Чип Мартін,— низьким голосом, як у радіодіджея, оголосив він. І не встиг я відповісти, додав: — Я потиснув би тобі руку, але тобі ліпше збіса міцно тримати рушника, поки не вдягнешся.

Засміявшись, я кивнув (круто, еге ж? кивнути?) і сказав:

— А я — Майлз Голтер. Приємно познайомитися.

Я схопив чисті труси, блакитні спортивні шорти «Адидас» і білу футболку, пробурмотів, що буду за секунду, і знову зник у лазничці. Оце враження справив!

— А батьки твої де? — крикнув я з лазнички.

— Батьки? Тато зараз у Каліфорнії. Сидить, напевно, в своєму улюбленому кріслі. Або за кермом вантажівки. Але, в будь-якому разі, він пиячить. А мама зараз, либонь, саме з території школи виїжджає.

— А! — зронив я, вже одягнений, не знаючи, як реагувати на такі інтимні подробиці. Напевно, і питати не слід було, якщо воно мені не треба.

Чип кинув кілька простирадл на горішнє ліжко.

— Полюблюю горішні полиці. Сподіваюся, ти не проти.

— Та ні. Мені байдуже.

— Бачу, ти кімнату прикрасив,— зауважив він, показуючи на карту світу.— Мені подобається.

І почав раптом називати країни. Монотонно, наче вже робив це тисячу разів.

Албанія.

Алжир.

Американське Самоа.

Андорра.

Афганістан.

То що, то що. Тільки скінчивши з країнами на «а», він звів погляд і побачив моє зачудування.

— Можу і продовжити, але ти, певно, знудишся. Це я за літо вивчив. Боже правий, ти й уявити не можеш, яка в нас там, у Нью-Гоупі, в Алабамі, нудьга влітку. Все одно що сидіти і спостерігати за тим, як росте соя. Ти сам звідки, до речі?

— З Флориди,— відказав я.

— Не бував я там.

— А це вражає... твоє знання країн,— сказав я.

— Ага, у кожної людини є якийсь талант. Я все легко запам'ятовую. А ти?..

— Е-е-е... а я знаю багато чиї останні слова.

Запам'ятовувати останні слова — це моя слабкість.

У когось слабкість до шоколаду, а в мене — до передсмертних висловлювань.

— Наприклад?

— Мені подобаються останні слова Генріка Ібсена. Це драматург.

Про Ібсена я багато знав, але не прочитав жодної його п'єси. П'єси я читати не любив. Я любив читати біографії.

— Та мені відомо, хто це,— сказав Чип.

— Ага, ну, він довгий час хворів, і якимось доглядальниця йому каже: «Здається, вам сьогодні вранці ліпше»,— а Ібсен подивився на, неї й мовив: «Навпаки»,— і помер.

— Моторошно,— засміявся Чип.— Але мені подобається.

Він розповів мені, що вже третій рік у «Калвер-Кріку». Почав з дев'ятого класу, а нині, як і я, в одинадцятому. Сказав, що отримує стипендію. Халява. Він почув, що це найкраща школа-інтернат в Алабамі, подав документи і написав у вступному творі, що йому дуже хочеться потрапити до школи, де можна читати товсті книжки. Проблема в тому, писав він, що вдома батько постійно б'є його книжками, тому він з метою безпеки тримає тільки тоненькі книжки в м'якій обкладинці. На другому році його навчання Чипові батьки розлучилися. Йому «Крік», як він його називав, подобається. Але: «Тут треба бути обережним — і з учнями, і з учителями. А я терпіти не можу обережності»,— вишкірився він. Я теж терпіти не міг обережність — принаймні хотів би.

Розповідав він мені все це, розпаковуючи свою торбу і жужмом кидаючи одяг до комода. Чип не вважав за потрібне мати окремі шухляди на шкарпетки й на футболки. Він вірив у рівноправність шухляд і пхав у них усе, що туди влазило. Мою маму від такого грець би хопив.

Закінчивши «розпаковуватися», Чип грубувато ляснув мене по плечу, мовив:

— Сподіваюся, ти дужчий, ніж видаєшся,— і вийшов з кімнати, лишивши двері відчиненими. За кілька секунд знову вистромилася його голова: він бачив, що я не зрушив з місця.

— Ходімо, Майлзе Голтер. У нас до біса справ.

Ми попрямували до вітальні з телевизором,— за словами Чипа, більше ніде по всій території школи кабельного ТВ не було. Влітку вітальня правила за склад. Її майже до стелі напакували канапами, холодильниками, згорнутими килимами, і зараз там аж мурашилося від школярів, які намагалися відшукати і повитягати свої речі. Чип з деким привітався, але мене не представив. Він ходив лабіринтом канап, а я стояв біля дверей, силкуючись не заважати хлопцям, які витягали меблі крізь вузькі Двері.

Десять хвилин Чип шукав свої речі, і ще годину ми тягали їх до себе – від вітальні до кімнати №43 ми ходили чотири рази. Заки ми закінчили, мені кортіло залізти в Чипів міні-холодильник і проспати там тисячу років, але у самого Чипа, здається, був імунітет і до втоми, і до інфаркту. Я сів на його канапу.

– Кілька років тому я знайшов її по сусідству на узбіччі, – розповів він про канапу, встановлюючи мою «Соні-плейстейшн» на свою шафку на взуття. – Шкіра трохи порепалася, але хто б нарікав. Збіса класна канапа.

На канапі не просто було кілька тріщин: на тридцять відсотків це був ніжно-блакитний шкірозамінник, а на сімдесят – поролон, та мені вона теж здавалася збіса класною.

– Гаразд, – сказав Чип. – Майже все.

Він підійшов до свого столу і вийняв з шухляди сріблястий скотч.

– Потрібна тільки твоя валіза.

Я підвівся, витягнув її з-під ліжка, а Чип поклав її поміж канапою і «Соні-плейстейшн» і почав одривати тонкі смужки скотчу. Він наклеїв їх на валізу так, що вийшов напис «СТОЛИК».

– Ось, – мовив він. Сів і поклав ноги на... е-е-е... «СТОЛИК». – Готово.

Я сів поруч, Чип подивився на мене і раптом сказав:

– Слухай. Я не представлятиму тебе товариству «Калвер-Кріку».

– Е-е-е... о'кей, – вичавив я, хоч слова і застрягали в горлі. Я ж тягнув його канапу під палючим сонцем, а тепер я йому не подобається?

– Загалом, тут два угруповання, – почав пояснювати він дедалі палкіше. – Є звичайні учні, які живуть тут постійно, як я оце, і є «п'ятиденки»: вони вчаться тут, але всі вони – діти багатіїв з Бірмінгема, тут живуть п'ять днів на тиждень, а на вихідні їдуть у свої прохолодні кондиційовані особняки. Це круті діти. Мені вони не подобаються, я їм теж не подобаюся, тож якщо ти гадаєш, що як у старій своїй школі був збіса популярним чуваком, то й тут будеш збіса популярним чуваком, то нехай краще тебе зі мною не бачать. Ти ж ходив до звичайної школи?

– Е-е-е... – відказав я. І неуважно заходився розколупувати канапу, застромивши пальці в мочалисту білину.

– У звичайну, бо якби ти вчився в приватній, кляті шорти з тебе не сповзали б, – він засміявся.

Я носив шорти низько, бо думав, що це круто. Нарешті я відказав:

– Так, я ходив до звичайної школи. І я не був збіса популярним чуваком, Чипе. Я був простим чуваком.

— Ха! Це добре. І мене не називай Чипом. Називай мене Полковником.

Я притлумив сміх.

— Полковником?

— Ага. Полковником. А тебе ми назвемо... гм-м-м... Пампушечком.

— Га?

— Пампушечком,— повторив Полковник.— Бо ти худий. Це називається «іронія», Пампушечку. Чув про таке? Ну, гайда, цигарок роздобудемо і як слід розпочнемо новий навчальний рік.

Він вийшов з кімнати, знову певен, що я піду за ним, і на цей раз я так і вчинив. На щастя, сонце схилилося до обрію. Минувши п'ять дверей, ми дісталися кімнати №48. До дверей скотчем була прикріплена біла дошка для записів. На ній синім маркером було написано: «Аляска живе сама!»

Полковник пояснив мені: 1) це Алясчина кімната; 2) Аляска лишилася в кімнаті сама, бо дівчину, яка повинна була з нею жити, наприкінці минулого року витурили; 3) у Аляски є цигарки, хоча Полковник і не подумав запитати, чи 4) курю я, а 5) я не курив.

Він стукнув у двері один раз, але гучно. Крізь двері крикнули:

— Господи, та заходь, коротунчику, бо я зараз тобі таке розповім!

Ми увійшли. Я обернувся, щоб зачинити по собі двері, але Полковник похитав головою і мовив:

— Якщо прийшов у дівочу кімнату по сьомій, маєш лишати двері відчиненими.

Однак я ці його слова насилу почув, бо переді мною стояла найкрутіша красуня за всю історію людства — в обрізаних джинсах і персиковій майці. Їй вона говорила до Полковника — говорила голосно і швидко.

— Отож, перший день літа, я в старому доброму Вайн-Стейшні з хлопцем на ім'я Джастін: ми у нього вдома сидимо на канапі, дивимося телевизор, а я, між іншим, вже з Джейком зустрічаюся, тобто досі зустрічаюся, ото диво, а з Джастіном ми дружимо змалечку,— ну от, ми дивимося телевизор і на повному серйозі балакаємо про іспити або що, і тут Джастін раптом обіймає мене, і я собі думаю: «Авжеж, ми давно дружимо, то все як має бути»,— ми й далі балакаємо, і раптом посеред моєї фрази про аналогії або що він кидається на мене, мов яструб, і стискає мою цицьку. Бі-біп! Міцне таке бі-біп, секунди на дві-три. І я подумала: «О'кей, як же відірвати його клішню від цицьки, поки він своїми пазурами на ній слідів не залишив?» А потім подумала: «Боже, не дочекаюся, щоб розповісти про це Такумі й Полковнику».

Полковник зареготався. Я витріщився на дівчину — почасти я був приголомшений потужністю голосу цієї мініатюрної (зате, Боже, якої фігуристої) дівчини, а почасти — велетенськими стосами книжок у її кімнаті. Її бібліотека не просто заповнила всі полиці, попід стінами теж

без ладу були навалені стоси книжок, що сягали мені до пояса. Бодай одна впаде, подумав я, і спрацює ефект доміно, і тоді масив літератури задавить нас усіх трьох.

— А це що за хлопець, якого не розсмішила моя дуже кумедна історія? — поцікавилася дівчина.

— А, так! Аляско, це Пампушечок. Пампушечок учить напам'ять усілякі передсмертні висловлювання. Пампушечку, це Аляска. Влітку її полапали за цицьку.

Вона підійшла до мене з простягнутою для потиску рукою — і в останню мить здерла з мене шорти.

— Це найбільші шорти у штаті Алабама!

— Я люблю широкі,— зніяковіло відказав я і знову підтягнув їх. У Флориді вони вважалися крутими.

— За недовгий строк наших стосунків, Пампушечку, я твої курячі ноги занадто часто бачу,— з незворушним обличчям мовив Полковник.— Слухай-но, Аляско, продай нам цигарок.

І Полковник якимось чином умовив мене заплатити п'ять доларів за пачку «Мальборо-лайтс», курити які я не збирався. Потім він запросив Аляску приєднатися до нас, але вона відмовилася.

— Мені треба знайти Такумі й теж розповісти йому про «бі-біп»...— Вона обернулася до мене і запитала: — Ти його бачив?

Я й гадки не мав, чи бачив я Такумі, я ж узагалі не знав, хто він такий. І я просто похитав головою.

— Гаразд, тоді побачимося на озері за кілька хвилин.

Полковник кивнув.

На березі озера, просто перед піщаним пляжем (Полковник сказав, що він намитий), ми сіли на дерев'яній гойдалці. Я силувано пожартував:

— Тільки за цицьку мене не хапай.

Полковник силувано посміявся і запитав:

— Цигарку хочеш?

Раніше я не курих цигарок, однак сказав «А»...

— А тут безпечно?

— Не зовсім,— зізнався Полковник, а потім закурих і передав цигарку мені. Я затагнувся. Закашлявся. Задихнувся. Хапнув ротом повітря. Знову

закашлявся. Подумав, чи не виверне мене зараз. Схопився за сидіння
гойдалки, голова йшла обертом, кинув цигарку на землю і розчавив її,
переконаний у тому, що моє Велике Можливо ніяких цигарок не передбачало.

— Накурився? — зареготався Полковник, а потім показав на білу крапку на
озері й запитав: — Бачиш?

— Так,— відказав я.— Що це? Птах?

— Лебідь,— мовив він.

— Ого. Школа з лебедем. Ого!

— Цей лебідь — породження сатани. Ближче, ніж зараз, до нього не підходь.

— Чому?

— У нього з людьми якісь порахунки. Образили його або що... Він тебе на
шматки роздере. Його туди Орел оселив, щоб ми не ходили на той берег озера
курити.

— Орел?

— Пан Старнз. Позивний Орел. Декан. Учителі здебільшого живуть на
території школи й можуть тебе попалити. Та тільки Орел мешкає поруч з
гуртожитком, і він бачить узагалі все. А тютюновий дух за п'ять миль чує.

— Он той будинок позаду? — запитав я, показуючи пальцем. Будинок чітко
вирізнявся у сутінках, тож нас, мабуть, теж можна було побачити.

— Це його домівка, але до початку навчального року бліцкриг нам не
загрожує,— сказав Чип безтурботно.

— Господи, якщо я вскочу в халепу, батьки мене вб'ють,— сказав я.

— Я підозрюю, що ти перебільшуєш. У халепу ти точно вскочиш. Але в
дев'яноста дев'ятох відсотках випадків твої батьки про це не дізнаються.
Школі не треба, щоб вони думали, ніби саме тут ти став бешкетником, так
само як тобі не треба, щоб вони думали, що ти — паливода,— Чип із силою
випустив тонку цівку диму в бік озера. Я повинен був визнати: він мав при
цьому крутий вигляд. Аж наче вищим на зріст здавався.— В будь-якому разі,
якщо вскочиш у халепу, головне нікого не виказувати. Ну, тобто я,
наприклад, ненавиджу тутешніх багатіїв з тією ж пристрасстю, яку приберігаю
для зубних лікарів і батька, але доносити на них все ж таки не буду.
Мабуть, це єдине, що варто засвоїти: ніколи-ніколи-ніколи не донось.

— О'кей,— мовив я, хоч і подумав: якщо мені хтось у пику затопить, то,
виходить, треба буде всіх запевняти, що я на одвірок налетів? Дурня якась.
Що ж робити з усілякими виродками, якщо не можеш їм помститися? Але Чипа я
про це не спитав.

— Гаразд, Пампушечку. Вже вечір, і я мушу піти і розшукати свою дівчину.
То дай мені ще кілька цигарок, які ти все одно не куритимеш, і побачимось
пізніше.

Я вирішив ще трохи посидіти на гойдалці: почасти через те, що температура надворі нарешті впала до приємних цифр, хоч і досі було волого, а почасти через те, що мала з'явитися Аляска. Однак майже відразу по тому, як пішов Полковник, на мене накинулися комахи; мокреці-невидимки (які насправді цілком видимі) й комарі з писком такою хмарою роїлися навколо мене, що дзижчання їхніх крилець зливалося в страшенну какофонію. І я вирішив закурити.

Ні, я серйозно думав, що дим розжене комах. Трохи так воно і вийшло. Я, звісно, збрешу, якщо скажу, що став курцем, бо хотів розігнати комах. Я став курцем, бо 1) я сам-один сидів на гойдалці, 2) у мене були цигарки, 3) я подумав, що як усі курять і не кашляють, то я теж, хай йому чорт, так можу. Одне слово, вагомих причин у мене не було. Тож можна сказати: 4) це все винні комахи.

Я примудрився зробити аж три затяжки, перш ніж відчув нудоту, запаморочення й лише частково приємне очманіння. Я підвівся йти геть. Позаду почувся голос:

— То ти справді запам'ятовуєш передсмертні слова?

І тут вона підбігла до мене, схопила за плече і пхнула назад на гойдалку.

— Ага,— відказав я. А потім, повагавшись, додав: — Хочеш перевірити мене?

— Джон Ф. Кеннеді.

— Це ж очевидно,— відказав я.

— Та невже? — запитала вона.

— Та ні. То були його останні слова. Хтось сказав йому: «Пане президенте, не можна сказати, що Даллас вас не любить»,— а він відказав: «Це ж очевидно»,— і тут-таки його застрелили.

Вона зареготалася.

— Боже, оце жах! З цього не можна сміятися. Але я не втримаюся,— сказала вона і знову зареготалася.— Гаразд, пане Найвідоміші Останні Слова. У мене для тебе дещо є,— вона відкрила свого туго напханого наплічника і витягла звідти книжку.— Габріель Гарсія Маркес. «Генерал у своєму лабіринті». Однозначно одна з моїх найулюбленіших. Про Симона Болівара...— (Я гадки не мав, хто такий Симон Болівар, але запитати не встиг).— Історичний роман, тож не знаю, правда тут написана чи ні, але знаєш, що він сказав перед смертю? Ні, не знаєш. А я тобі розповім, сеньйоре Передсмертні Висловлювання.

Після цього Аляска підпалила цигарку і так сильно і довго затягувалася, що я подумав: згорить цигарка за одну затяжку. Випустивши дим, Аляска провадила:

— Його — тобто Симона Болівара — вразило приголомшливе відкриття, що нестримна гонка від нещастя до мрій уже добігає кінця. А далі — пітьма. «Чорт забирай,— зітхнув він.— Як же я вийду з цього лабіринту?»

Я вже навчився розрізняти передсмертні слова, тож подумки занотував собі відшукати біографію цього Симона Болівара. Чудові останні слова, тільки не зовсім зрозумілі.

— А що це за лабіринт? — запитав я.

Зараз, як і будь-коли, цілком доречно сказати, що Аляска була красунею. Вона стояла в темряві поруч зі мною, від неї пахло потом, сонячним сяйвом і ваніллю, і того вечора в світлі молодика я бачив тільки її силует, а коли вона курила, маленький вишневий вогник цигарки заливав її обличчя червонястим світлом. Але навіть у темряві я бачив її очі — блискучі смарагди. Ці очі вимагали від тебе підтримати її в будь-якій справі. До того ж вона була не просто вродлива, а ще й дуже сексуальна — її груди напинали майку, зграбні ноги витончено звисали з гойдалки, похитуючись туди-сюди, а під перетинками в'єтнамок світилися нігті, пофарбовані лаком кольору електрик. Саме тоді, між моїм запитанням про лабіринт і її відповіддю, я усвідомив важливість цих бентежних вигинів, де дівоче тіло плавно перетікає з однієї деталі в іншу — зі ступні в гомілку і далі в литку, з литки в стегно, пояс, груди, ший, рівний носик, чоло, плече, спину, дупцю тощо. Звісно, раніше я ці вигини помічав, та до ладу не усвідомлював їхнього значення.

Алясчині губи були так близько, що я відчув її подих — гарячіший, ніж вечірне повітря; вона сказала:

— Загадка, еге? Лабіринт — це життя чи смерть? Від чого він тікає — від світу чи від свого кінця?

Я очікував, що вона говоритиме далі, та за хвилю стало ясно, що Аляска чекає на відповідь.

— Е... не знаю,— нарешті мовив я.— А ти всі книжки прочитала, які в тебе в кімнаті?

— О Боже, ні! — засміялася вона.— Тільки третину, напевно. Але збираюся прочитати все. Я називаю це «Бібліотекою свого життя». Змалку я щоліта ходила по розпродажах, скуповуючи всі книжки, які мене чимось зацікавили. Тож у мене завжди є що почитати. Хоча у мене реально багато справ: цигарки курити, сексом займатися, на гойдалці гойдатися. Як постарію і стану занудою, зможу приділяти читанню більше часу.

Ще вона сказала, що я нагадую їй Полковника, коли він допіру приїхав у «Калвер-Крік». Вони прийшли в один рік, обоє мали стипендію, і, як вона висловилася, у них «знайшлися спільні інтереси — пиятика і бешкет». Слова «пиятика і бешкет» змусили мене запідозрити, що я потрапив, за маминим визначенням, у «лиху компанію», але ці двоє були надто вже розумні як на «лиху компанію». Аляска прикурила наступну цигарку від попередньої і повідомила, що Полковник був розумний, але перш ніж приїхав у «Крік», життя ще не бачив.

— Я цю проблему швидко вирішила,— всміхнулася вона.— До листопада, завдяки мені, він уже завів собі першу дівчину, гарнюню не-п'ятиденку на ім'я Дженіс. За місяць, щоправда, він її покинув, бо вона була багатю, а у нього злидні в крові, але байдуже. І ми того ж таки року організували наш перший прикол — засипали підлогу в четвертій аудиторії тонким шаром кульок. Відтоді, звісно, ми трохи просунулися,— Аляска засміялася. Отак Чип став Полковником — військовим розробником усіх їхніх приколів, а Аляска завжди була Аляскою — невичерпним творчим джерелом цих приколів.

— Ти розумний, як і він,— мовила вона.— Тільки тихіший. І симпатичніший, хоч цього я не казала, бо я кохаю свого хлопця.

— Так, ти теж нівроку,— зронив я. Її комплімент мене приголомшив.— Але я цього теж не казав, бо кохаю свою дівчину. Хоча постривай. Справді. У мене ж немає дівчини.

— Не переймайся, Пампушечку,— засміялася Аляска.— Як я щось і можу для тебе зробити, то це знайти тобі дівчину. Укладімо угоду: ти дізнаєшся, що це за лабіринт такий і як з нього вибратися, а я тобі забезпечу сексуальний досвід.

— Домовилися.

Ми потиснули руки.

За хвилю я вже йшов разом з Аляскою до гуртожитку. Цикади цокотіли на одній ноті, як і вдома, у Флориді. Ми йшли в п'ятьмі, й Аляска раптом обернулася до мене і запитала:

— Буває в тебе таке поночі: ідеш ти — і раптом стає страшно і з'являється бажання чимдуж рвонутися до хати, хоча це і безглуздо, і соромно?

Взагалі-то це занадто особисто, щоб ділитися таким практично з незнайомкою, але я зізнався:

— Ага, безперечно.

Якусь мить вона мовчала. А відтак схопила мене за руку і прошепотіла:

— Гайда-гайда-гайда! — і помчала вперед, тягнучи мене за собою.

за сто двадцять сім днів до

аступного дня по обіді я, кліпаючи повіками, щоб піт не заливав очі, вішав на двері плакат з репродукцією Ван Гога. Полковник сидів на канапі, оцінюючи, чи рівно я вішаю, і відповідав на мої нескінченні запитання про Аляску. «Хто вона така?»

— Вона з Вайн-Стейшна. Можна проскочити повз і не помітити, і, наскільки я зрозумів з Алясциних розповідей, саме так і слід робити. Її хлопець навчається у Вандербільті на стипендії. Грає в якомусь гурті на бас-гітарі. Про її рідню майже нічого не знаю.

«А він їй реально подобається?»

— Гадаю, так. Вона його не зраджувала, а це найперша ознака.

То що, то що. Цілий ранок я більше нічим зацікавити себе не міг: ні плакатом, ні відеоіграми, ні навіть розкладом уроків, що його того дня оголосив Орел. Він представився мені й мовив: «Ласкаво просимо до „Калвер-Кріку“, пане Голтер. Учням нашої школи надається чимало свободи. Якщо ви нею зловживатимете, то пошкодуєте. Мені ви здаєтеся чемним юнаком. Не хотілося б з вами попрощатися». І вступився у мене чи то серйозно, чи то всерйоз хижо. «Аляска називає це Фатальним Поглядом,— пояснив Полковник, коли Орел пішов.— Якщо він ще раз так на тебе подивиться, тебе попалили».

— О'кей, Пампушечку,— мовив Полковник, коли я зробив крок від плаката. Він висів не зовсім рівно, але майже добре.— Годі вже про Аляску. За моїми підрахунками, у нас у школі дев'яносто дві дівчини, і всі вони без винятку не такі божевільні, як Аляска, в якій, до речі, вже є хлопець. Я йду обідати. Сьогодні у нас за графіком буффрито.

І він вийшов, лишивши двері відчиненими. Почуваючись ідіотом, я підвівся, щоб зачинити двері. Полковник, на півдорозі до виходу, обернувся:

— Господи! Ти йдеш чи ні?

Про Алабаму можна багато недоброго сказати, але не можна звинуватити алабамців у тому, що вони бояться смаженого. За перший тиждень мого перебування в «Калвер-Кріку» в їдальні вже подали смажену курку, смажений курячий стейк, смажену окру[2], і це я вперше відкрив для себе, що смажені овочі можуть бути смачними. Я вже був готовий навіть до того, що тут підсмажать і зелений салат. Але виявилось, що це все не могло зрівнятися з буффрито — цю страву винайшла Морін, разюче (і цілком виправдано) огрядна кухарка «Калвер-Кріку». Буффрито, тобто обсмажене у фритюрі бурито з квасолею, не залишить у вас ніяких сумнівів у тому, що смаження поліпшує будь-яку страву. Того дня, сидючи в їдальні за круглим столом з Полковником і ще п'ятьма незнайомцями, я вп'явся зубами в хрустку скоринку першого у своєму житті буффрито і зазнав кулінарного оргазму. Моя мама готує нормально, але мені відразу захотілося взяти з собою Морін додому на День подяки.

Полковник представив мене (назвавши Пампушечком) хлопцям, які сиділи з нами за хистким дерев'яним столом, але я відреагував тільки на ім'я Такумі — про нього вчора згадувала Аляска. Це був худенький японець, усього на кілька дюймів вищий од Полковника, він говорив щось із напханим ротом, у той час як я пережовував своє буффрито повільно, смакуючи хрустку страву з квасолею.

— Боже,— сказав Такумі,— як приємно дивитися на людину, яка вперше в житті скуштувала буффрито.

Я здебільшого мовчав — по-перше, мене ніхто ні про що не питав, та і хотілося добре наїстися.

Але Такумі стриманістю не відзначався — він кусав, і жував, і ковтав, водночас балакаючи.

Розмова за обідом точилася навколо Марії, дівчини, яка повинна була жити в одній кімнаті з Аляскою, і її хлопця Пола, одного з п'ятиденків. Я зрозумів, що їх витурили останнього тижня минулого навчального року за, як висловився Полковник, «тричинство» — їх заскочили за вчиненням водночас трьох злочинств, які караються у «Калвер-Кріку» виключенням зі школи. Коли їх попалив Орел, вони лежали в ліжку голі («генітальний контакт» — злочин №1), у п'яному вигляді (№2), та ще й косячка курили (№3). Ходили чутки, що хтось на них наклепав, і Такумі, здається, мав намір з'ясувати, хто це був,— принаймні кричав про це з напханим ротом на всю їдальню.

— Пол, звісно, виродок,— мовив Полковник.— Я б на них не клепав, але якщо спиш із п'ятиденком, який їздить на «ягуарі», вважай, ти це заслужила.

— Чувак,— заперечив Такумі,— т'оя ді'шина...— він нарешті проковтнув те, що було у нього в роті,— твоя дівчина теж п'ятиденка.

— Щира правда, — засміявся Полковник.— Хоч як воно прикро, це незаперечний факт. Але вона не така, як Пол.

— Не зовсім така,— вишкірився Такумі. Полковник знову зареготав, а я не зрозумів, чому він не став на захист своєї дівчини. Про мене, хай моя дівчина буде хоч бородатим циклопом на «ягуарі», я був би радий бодай тому, що є з ким цілуватися.

Того вечора, коли Полковник заскочив у кімнату №43 по цигарки (він, здається, призабув, що вони взагалі-то належали мені), мені було байдуже, що він мене з собою не погукав. У старій моїй школі люди вічно одне одного ненавиділи — ботани ненавиділи спортсменів тощо,— а мені це завжди здавалося марнуванням часу.

Полковник не розповів мені, де був по обіді й куди збирався ввечері, але двері він по собі зачинив, тож я припустив, що мене він з собою не бере.

Ну й гаразд: я цілий вечір гуляв інтернетом (ніякого порно, чесне слово) і читав «Останні дні» — книжку про Річарда Ніксона і Вотергейтський скандал. На вечерю я розігрів собі в мікрохвильовці буфрито, яке Полковник поцупив з їдальні. Я згадав, що так само збував вечори і у Флориді, тільки тут харчі смачніші й нема кондиціонера. Лежати в ліжку і читати — приємна знайома справа.

Я вирішив, що розумно буде вчинити так, як мені б мама порадила: добре виспатися перед першим навчальним днем. Французька за розкладом о 8:10, і я подумав, що вдягнуся і дійду до кабінету щонайбільше за вісім хвилин, тому поставив будильник на 8:02. Прийняв душ і ліг у ліжко, чекаючи, коли ж сон урятує мене від спеки. Близько одинадцятої я збагнув, що від

крихітного вентилятора, прикріпленого до мого ліжка, буде більше користі, якщо я скину футболку, тож заснув на простирадлах у самих боксерах.

Про це рішення я пошкодував за декілька годин, коли прокинувся від того, що з мене витрушували душу дві спітнілі м'ясисті долоні. Я відразу ж прокинувся і перелякано сахнувся — розібрати голосів мені чомусь не вдавалося, я не міг навіть зрозуміти, звідки вони раптом узялися, і котра, чорт забирай, година? Потім у голові нарешті трохи вияснилося, і я почув:

— Ну ж бо, хлопче. Не змушуй під зад тебе копати. Вставай.

А потім з верхнього ліжка долинуло:

— Боже, Пампушечку! Вставай.

Отож я підвівся, і тоді мені вдалося розгледіти три силуети. Двоє схопили мене під руки і повели до дверей. Коли мене виводили, Полковник пробурмотів:

— Веселих вам розваг. Не перестарайся, Кевіне.

Далі ми майже бігом обігнули гуртожиток, потім перетнули футбольне поле. Поросле травю, звісно, але під нею відчувався гравій, і я подумав: чому ніхто не запропонував мені взутися, чому мене вивели в самих трусах, з отими курячими ніжками напоказ? Тисячі принизливих фраз майнули в голові: «Подивіться-но на новенького, це Майлз Голтер, і ми прикували його до воріт у самих боксерах». Потім я уявив, що мене відведуть в гай, куди ми, схоже, і прямували, і відлупцюють, щоб я першого навчального дня мав кращий вигляд. І весь цей час я дивився під ноги, бо не хотів бачити своїх мучителів і не хотів грюпнутися, тому важливо було ступати обережніше, уникаючи бодай найбільших камінців. Рефлекси волали дедалі гучніше, що слід або відбиватися, або втікати, але я пам'ятав, що в минулому ніколи ані відбитися, ані втекти мені ще не вдавалося. Манівцями мене вивели на пляж, і тут я зрозумів, що буде далі: мене, як у давні добрі часи, вкинуть у воду,— і заспокоївся. З цим я упораюся.

На березі мені звеліли витягнути руки по швах, і найкремезніший хлопець узяв з піску два рулони сріблястого скотчу. Я стояв, як солдат на варті, а мене обмотали від плечей до зап'ясть, наче мумію. Потім мене пхнули; пісок пом'якшив падіння, але головою я все ж таки вдарився. Двоє хлопців тримали мої ноги разом, а третій — Кевін, як я зрозумів,— так наблизив до мене своє вилицювате обличчя з масивним підборіддям, аж я відчув поколювання його твердого від гелю волосся, і сказав:

— Це тобі за Полковника. Не слід було зв'язуватися з цим виродком.

Потім вони обмотали скотчем мені ноги — від гомілок до самих стегон. Я став схожий на срібну мумію. Я попросив:

— Хлопці, будь ласка, не треба,— і мені тут-таки заклеїли рота. А потім узяли й потягли до води.

Тону. Тону, але замість панікувати, я раптом розумію, що «Хлопці, будь ласка, не треба» — це негодящі передсмертні слова. А потім спрацювала

чарівна людська властивість – здатність тіла триматися на воді, – і я відчув, що спливаю на поверхню, тож я взявся звиватися і крутитися щосили, і коли тепле нічне повітря ринуло в ніс, я вдихнув. Я не помер і не помру.

«Ну, – подумав я, – все не так уже й погано».

Хоча досі залишалася проблемка – треба було якось вибратися на берег до сходу сонця. В першу чергу слід було визначити своє положення щодо берегової лінії. Але якщо я повертав голову занадто сильно, починало обертатися все тіло, а в переліку неприємних смертей варіант «долілиць у мокрих білих боксерках» стояв на одному з перших місць. Тож натомість я захилював голову, аж очі мало не опинилися під водою, й упевнився, що берег – за якісь десять футів од мене – рівно в мене за головою. Я поплив, мов безрука срібляста русалка, вихляючи стегнами, аж відчув дупою мулистє дно озера. Тоді я розвернувся і, рухаючи стегнами, тричі перевернувся і викотився на берег просто до поганенького зеленого рушника. Мені рушника лишили. Яка дбайливість!

Скотч намок, клей трохи змився і вже липнув до шкіри не так сильно, але місцями було намотано по три рази, тож усе одно довелося борсатися, наче викинута з води рибина. Нарешті мені вдалося попри груди вивільнити ліву руку і зірвати скотч.

Я загорнувся в брудний від піску рушник. Повертатися в кімнату до Полковника мені не хотілося – я ж не знав, що ще задумав Кевін. Може, мене там чекають, і, коли я прийду, мені буде непереливки по-справжньому; може, мені слід продемонструвати їм: «О'кей, я все зрозумів. Нас просто оселили разом, він мені не друг». Та й у будь-якому разі, тоді я особливо дружніх почуттів до Полковника не мав. «Веселих вам розваг», – сказав він. Ага, подумав я, розважився на славу.

І я пішов у кімнату до Аляски. Котра була година, я не знав, але зауважив під дверима смужку тьмяного світла. Я тихенько постукав.

– Так, – відгукнулася Аляска, і я увійшов, мокрий, у піску, загорнутий у рушник і в мокрих боксерках. Певна річ, мало кому хочеться постати в такому вигляді перед найкрутішою дівчиною у вашому житті, але я подумав, що вона зможе мені пояснити, що це було.

Аляска відклала книжку і підвелася з ліжка, загорнувши плечі у простирадло. На мить у неї на обличчі майнуло співчуття. Це була та сама дівчина, з якою я познайомився вчора, яка назвала мене симпатичним, у якій кипіли енергія, і легковажність, і розум. А потім вона зареготалася:

– Купатися ходив, я так розумію?

Вимовила вона це з таким буденним ехидством, що я збагнув: про цю подію знали всі, й подумав: чому вся школа змовилася втопити Майлза Голтера? Але Аляска теж добре ставиться до Полковника, тож я дивився на неї порожніми очима, навіть не знаючи, що спитати.

– Та годі тобі, – сказала вона. – Ну ж бо. Знаєш що? У більшості людей реальні проблеми. У мене, наприклад, реальні проблеми. А матінка тепер далеко, тож годі скиглити, ти вже дорослий.

Я пішов, не сказавши їй ані слова, і, повернувшись до своєї кімнати, щосили грюкнув дверима, розбудивши Полковника, і потупотів до лазнички. Заліз у душ, щоб змити водорості та озерний мул, але ж вода майже не текла,— і як так вийшло, що я вже зараз не подобаюся Алясці, Кевіну і всім іншим? Помившись, я витерся і пішов до кімнати одягатися.

— Ну,— мовив Полковник.— Ти чого так довго? Заблукав дорогою додому?

— Вони сказали, що це через тебе,— повідомив я, і в моєму голосі все ж таки прозвучав натяк на роздратування.— Сказали, щоб я з тобою не зв'язувався.

— Що? Та ні, так з усіма роблять,— відказав Полковник.— І зі мною робили. Тебе кидають у озеро. Ти впливаєш. Потім ідеш додому.

— Просто впливаєш? — тихо зронив я, натягаючи джинсові шорти, не знімаючи рушника.— Мене обмотали скотчем. Я навіть поворохнутися не міг.

— Стривай. Стривай,— він зістрибнув з ліжка і втупився в мене в темряві.— Тебе обмотали скотчем? Як?

Я показав йому: став як мумія — ноги разом, руки по швах — і показав, як саме мене обмотали. А потім грюпнувся на канапу.

— Господи! Ти ж міг потонути! Вони повинні були кинути тебе у воду в самих трусах і втекти! — скрикнув він.— Що в біса вони собі думали? Хто там був? Кевін Ричман і хто ще? Обличчя пам'ятаєш?

— Ну, напевно.

— Якого дідька вони вчинили так? — здивувався він.

— Ти їм щось зробив? — поцікавився я.

— Ні, але тепер зроблю таке, що надовго затямлять. Ми їм помстимося.

— Та нічого страшного. Я ж вибрався.

— Ти міг загинути.

Ну, міг, мабуть. Але не загинув.

— Може, я завтра піду до Орла, розповім йому,— сказав я.

— Нізачо,— відказав Полковник. Він підійшов до своїх пом'ятих шортів, що валялися долі, й дістав пачку цигарок. Закурив відразу дві й одну вручив мені. І я викурив усю клятву цигарку до бичка.— Ні,— провадив він,— тут це по-іншому вирішується. До того ж, тобі репутація донощика не потрібна. Але ми за цих покидьків візьмемося, Пампушечку. Обіцяю. Вони пошкоднують, що зв'язалися з моїм другом.

Якщо Полковник розраховував, що як він назве мене своїм другом, то я одразу стану на його бік, ну, він не помилився.

— Аляска сьогодні на мене зла була,— сказав я. Потім нахилився, висунув порожню шухляду в столі та скористався нею як попільничкою.

— Я ж казав, у неї бувають перепади настрою.

Я ліг у ліжку в футболці, шортах і шкарпетках. Вирішив, що навіть у найгіршу спеку спатиму щоночі в «Калвер-Кріку» тільки в одязі, відчуваючи — напевно, вперше в житті — страх і збудження, яке буває, коли живеш у місці, де не відаєш, що на тебе чекає і коли.

за сто двадцять шість днів до

у все, це війна,— вигукнув наступного ранку Полковник. Я перевернувся на другий бік і подивився на годинника: 7:52. Мій перший урок у «Калвер-Кріку» — французька мова — розпочинався за вісімнадцять хвилин. Я кілька разів моргнув і подивився на Полковника, який стояв поміж канапою і «СТОЛИКОМ» і тримав за шнурки свої вже добряче поношені, колись білі тенісні черевики. Довгий час він пильно дивився на мене, а я — на нього. А потім, наче у сповільненому кіно, на обличчя Полковника наповзла посмішка.

— Слід віддати їм належне,— нарешті мовив він.— Це було досить кмітливо.

— Що? — не зрозумів я.

— Вночі — я так розумію, перш ніж збудити тебе,— вони надзюрили мені в черевики.

— Ти певен? — запитав я, намагаючись не зареготати.

— Понюхати хочеш? — запитав Полковник, простягаючи мені черевики.— Бо я таки понюхав, тож — так, я певен. Вже що-що, а важко не помітити, коли вступиш у чужі сцязи. Це як моя мама полюбляє казати: «Тобі здається, що ти по воді ходиш, а насправді то хтось тобі у черевики напудив». Якщо ти їх сьогодні побачиш, покажи їх мені,— додав він,— треба з'ясувати, чого ці... е-е-е... сцикуни напустилися на мене. А потім поміркуємо, як зіпсувати їхнє жалюгідне життя.

Коли влітку мені прийшла брошура «Калвер-Кріку», я радо прочитав у розділі «Форма одягу» всього два слова: «скромна повсякденна», але я й подумати не міг, що дівчата прийдуть на урок заспані, в бавовняних піжамних шортах, футболках і в'єтнамках. Скромно, авжеж, і повсякденно.

Щось-таки було в тих дівчатах у піжамах (хоч і скромних) — вони могли б скрасити урок французької, який розпочався о 8:10, якби я хоч слово

розумів з того, про що казала мадам О'Меллі. «Comment dis-tu (Боже, моя французька і близько не дотягує до другого рівня) en franeais?[3]» Перший рівень, пройдений у Флориді, не підготував мене до мадам О'Меллі, яка пропустила приемну тему «як ви відпочили влітку» і перейшла безпосередньо до чогось під назвою «rasse compose» – я так зрозумів, це один з часів дієслова. Парти були розставлені по колу, й Аляска сіла навпроти мене, але вона за весь урок на мене жодного разу не глянула, хоча особисто я взагалі мало що, крім неї, помічав. Може, вона справді буває недобра... але оті її міркування про вихід з лабіринту – це було так розумно! І правий куточок вуст у неї завжди трохи піднятий, мов готується посміхнутися, наче вона вже засвоїла половинку неповторної усмішки Мони Лізи...

З моєї кімнати учні здавалися стерпними, але я одразу відчув якесь приголомшення, тільки-но опинився в навчальному корпусі – у видовженій будівлі поза колом гуртожитків. У ній було чотирнадцять аудиторій з вікнами на озеро. Діти юрилися у вузьких коридорах перед кабінетами, і хоча знайти потрібний кабінет виявилось не так уже й складно (навіть попри те, що я важко орієнтуюся на місцевості, мені вдалося дістатися з кабінету №3, де минула французька, в кабінет №12, на математику, яка цього року поділялася на алгебру і тригонометрію), я весь день почувався ніяково. Я нікого не знав і навіть не розумів, з ким слід спробувати познайомитися, а уроки всі виявилися важкими, навіть першого дня. Тато казав, що доведеться добре вчитися, і тепер я йому вірив. Учителі виявилися серйозними і розумними, у багатьох була приставка «доктор», тож на останньому перед обідом уроці, на релігієзнавстві, я відчув величезне полегшення. Рудимент старих часів, коли «Калвер-Крік» був християнською хлопчачою школою, цей предмет, обов'язковий і для молодших, і для старших учнів, напевно, легко буде скласти на найвищий бал.

Це був перший за весь день урок, де парти стояли не квадратом або колом, а рядами, і я, щоб не справити враження заучки, об 11:03 сів у третьому ряду. Я прийшов за сім хвилин до дзвінка почасти тому, що люблю пунктуальність, а почасти тому, що потеревенити в коридорі мені не було з ким. Незабаром після цього увійшли Полковник з Такумі й посідали обабіч мене.

– Мені розповіли про вчорашнє, – почав Такумі. – Аляска розлючена.

– Дивно, вчора вона поведася як стерво, – вихопилося у мене.

Такумі лише головою похитав.

– Ну, вона ж не знала всього. А перепади настрою у всіх бувають, чувак. Звикай жити серед людей. Тобі могли дістатися друзі й гірші, ніж...

Полковник урвав його:

– Годі психотерапії, лікарю. Поговорімо ліпше про антидиверсійні дії.

В кабінет почали заходити учні, тож Полковник нахилився до мене і прошепотів:

— Якщо когось із них на уроці побачиш, дай мені знати, о'кей? Ну, просто хрестики постав, де вони сядуть,— і, видерши з зошита аркуш, він намалював на ньому квадратики-парти. Люди помаленьку заходили, і раптом увійшов один з них — високий, з бездоганними шпичаками замість чуприни на голові — Кевін. Проходячи повз нас, він пропікав поглядом Полковника, але цей пильний погляд заважав йому дивитися під ноги, тож він ударився стегном об парту. Полковник засміявся. За Кевіном ішов ще один хлопець з його компанії — він чи то любив попоїсти, чи то надто захоплювався спортом, а вбраний був у вельветові штани кольору хакі й чорну теніску на короткий рукав. Коли вони розсілися, я позначив відповідні квадратики на схемі Полковника і повернув аркуш йому. І тут, насилу тягнувши ноги, увійшов Старигань.

Він дихав повільно й важко, широко розтуляючи рота. Просувався до кафедри малесенькими кроками, заледве переносючи п'ятку вперед носака. Полковник штовхнув мене і недбало показав на свій зошит, у якому було написано: «У Стариганя одна легеня», і я не сумнівався в тому, що це правда. Його гучне, відчайдушне сапання нагадало мені мого діда, який помер від раку легенів. Цей барилкуватий древній дідуган, здавалося, помре раніше, ніж дійде до кафедри.

— Мене звати,— почав він,— доктор Гайд. Ім'я у мене, певна річ, теж є, не тільки прізвище. Але для вас воно звучить як «доктор». Ваші батьки платять чималі гроші за те, щоб ви могли тут навчатися, то я сподіваюся, що ви ті гроші не змарнуєте, тобто читатимете літературу, яку я скажу і коли я скажу, і постійно відвідуватимете мої лекції. А на лекціях — слухатимете, що я кажу.

Ясно, отримати найвищий бал буде не так легко.

— Цього року ми вивчатимемо три релігійні течії: іслам, християнство і буддизм. І ще три залишимо на наступний рік. На моїх уроках здебільшого говоритиму я, а ви здебільшого слухатимете. Бо ви, може, і розумні, але я розумний значно довше за вас. Певен, що не всім подобаються лекції, але, як ви, можливо, помітили, я вже немолодий. Я б радо присвятив свої останні дні теревенням про найкращі миті історії ісламу, але часу в нас небагато. Тож я розповідатиму, а ви слухатимете, оскільки тут ми займаємося найважливішим питанням в історії людства — пошуком сенсу. Яка природа людини? Як найкраще жити людині? Звідки ми взяли і куди ми потрапимо потім, коли нас не стане? Одне слово: які правила цієї гри і як виграти?

«Природа лабіринту,— нашкрывав я в своєму зошиті на спіралі,— й вихід з нього». Ото крутий учитель! Я дискусійні уроки ненавиджу. Терпіти не можу балачок і не можу слухати, як відповідають інші, спотикаючись на словах, намагаючись висловитися якомога невиразніше, щоб ніхто не подумав, ніби вони тупі,— терпіти не можу цю гру: зрозумій, що хоче почути вчитель, і скажи саме це. Я прийшов на урок, то навчайте мене. І Старигань почав навчати: за ці п'ятдесят хвилин він змусив мене сприйняти релігію серйозно. Я ніколи не був релігійним, але він пояснив, що релігія відіграє величезну роль незалежно від того, чи віруємо ми, так само як відіграють важливі історичні події попри те, що ми не жили в ту епоху, коли вони відбувалися. А потім він загадав нам прочитати до завтра п'ятдесят сторінок з підручника під назвою «Релігієзнавство».

По обіді мене того дня чекали ще два уроки і два «вікна». У нас було дев'ять уроків по п'ятдесят хвилин щодня й, отже, майже всі мали по три «вікна» — на самопідготовку (за винятком Полковника, який ходив ще й на індивідуальну математику, оскільки вважався Особливим Генієм). Разом з Полковником ми опинилися і на біології, де я показав йому третього хлопця з тих, що обмотували мене вночі скотчем. У верхньому кутку зошита Полковник написав: «Лонгвелл Чейз. П'ятиденко-дванадцятикласник. Дружить із Сарою. Дивак». Лише за хвилину я згадав, хто така Сара: Полковникова дівчина.

Під час вікон я сидів у себе в кімнаті, намагаючись читати про релігію. Дізнався, що міф не означає побрехеньку: насправді це фольклорний переказ, що відбиває спосіб життя, погляди на світ і сакральні вірування певного народу. Цікаво. А ще я дізнався, що після того, що сталося минулої ночі, я дуже втомився і мені не до міфів, тож я заснув на своєму ліжку — і прокинувся від співу Аляски: «ПРОСИНАЙСЯ, ПАМПУШЕ-Е-ЕЧКУ!» — який линув просто в моє ліве вухо. Я притиснув підручник до грудей, як паперовий бронезилет.

— Це було жакливо,— сказав я.— Що мені слід зробити, щоб це ніколи більше не повторилося?

— Нічого не вдієш! — збуджено мовила вона.— Я непередбачувана. Боже, тобі що — доктор Гайд не огидний? Ні? Він такий зверхній.

— А по-моєму, він геній,— сказав я, сідаючи на ліжку, причому почасти я і справді так думав, а почасти просто хотілося їй заперечити.

Аляска теж сіла на ліжко.

— Ти завжди в одязі спиш?

— Угу.

— Кумедно,— сказала вона.— Вночі на тобі майже нічого не було.

Я люто зиркнув на неї.

— Та добре, Пампушечку. Я просто дражнилася. Тут тобі доведеться наростити шкуру. Я ж не знала, наскільки все було погано, вибач, і вони ще пошкодують,— та лемехою тут бути просто не можна.

І вона пішла. Більше їй з цього приводу сказати не було чого. «Вона класна,— думав я,— але не варто закохуватися в дівчину, яка ставиться до тебе як до десятирічного: мама у тебе вже є».

за сто двадцять два дні до

оли скінчився останній урок мого першого тижня в «Калвер-Кріку», я повернувся до кімнати №43 і побачив дещо несподіване: коротун-Полковник, голий до пояса, схилився над прасувальною дошкою й атакував рожеву сорочку. Він працював з таким запалом, що його обличчям і грудьми цебенів піт, а права рука водила праскою по всій довжині сорочки так енергійно, аж Полковник сапав майже так само тяжко, як і доктор Гайд.

— У мене побачення,— пояснив він.— Ситуація надзвичайна...— він на мить зупинився, щоб звести дух.— Ти вмієш,— (вдих),— прасувати?

Я підійшов до рожевої сорочки. Вона була зморшкувата, як бабуся, яка замолоду полюбляла засмагати. Полковнику не варто було бгати одіж і жужмом розпихати по шухлядах.

— Здається, просто вмикаєш і тиснеш на сорочку, ні? — сказав я.— Я не в курсі. Я навіть не знав, що у нас є праска.

— У нас немає. Це праска Такумі. Але Такумі теж не вміє прасувати. А коли я Аляску запитав, вона заволатала: «Ні, на мене свою патріархальну парадигму не поширюй!» О Боже, мені треба покурити. Мені треба покурити, але не можна допустити, щоб від мене смерділо під час зустрічі з Сариними батьками. О'кей, до дідька!. Покуримо в лазничці, ввімкнувши воду. Від душу буде пара. А пара розгладить складки, так?... До речі,— провадив він, коли я заходив слідом за ним у лазничку,— якщо вдень захочеться покурити в кімнаті, досить просто ввімкнути душ. І дим разом з парою піде у вентиляцію.

З наукової точки зору це здавалося маячнею, але на практиці начебто діяло. Слабкий тиск води й низьке розташування розбризкувана не дозволяло нормально помитися, зате від диму душ захищав добре.

А ось «попрасувати» сорочку в такий спосіб, на жаль, не вдалося. Полковник зробив ще одну спробу випрасувати її («Постараюся натискати щосили, подивлюся, що вийде»), але врешті надів пожмакану. До сорочки він дібрав блакитну краватку, прикрашену горизонтальними рядами крихітних рожевих фламінго.

— Єдине, чого навчив мене мій жалюгідний батько,— повідомив Полковник, поки його пальці спритно затягували ідеальний вузол,— це зав'язувати краватку. І це доволі дивно, бо не уявляю, коли-то він її носив.

І тут у двері постукала Сара. Доти я бачив її раз чи двічі, але Полковник нас не познайомив, і того вечора йому такої нагоди теж не випало.

— О Боже, ти що — сорочку бодай випрасувати не міг? — запитала вона, хоча Полковник стояв біля прасувальної дошки.— Ми ж ідемо на зустріч з моїми батьками.

У блакитній літній сукні Сара була неймовірно гарна. Біляві коси вона зібрала в гульку, лишивши два пасма з боків, і була схожа на кінозірку — стервозну кінозірку.

— Слухай, я зробив усе, що міг! Не у всіх є служниці для прасування.

— Чипе, у тебе в голові всі чипи погоріли?

— Господи, невже ми не можемо за двері вийти, не посварившись?

— Та я просто кажу тобі... Це ж опера. Для моїх батьків це важливо. Ну гаразд. Ходімо.

Мені хотілося вийти геть, але ховатися у лазничці було якось безглуздо, а в дверях стояла Сара, вперши одну руку в стегно; в другій вона крутила ключі від машини, ніби кажучи: та гайда вже!

— Навіть у смокінгу твоїм батькам я не сподобаюся! — крикнув Полковник.

— Я в цьому не винна! Ти завжди їм перечиш!

Тут вона помахала ключами у нього перед обличчям.

— Слухай, ми або йдемо вже, або не йдемо взагалі.

— До дідька. Нікуди я з тобою не піду,— відказав Полковник.

— Чудово. Гарного тобі вечора,— Сара з такою силою торохнула дверима, що з моєї полиці гепнула додола величенька біографія Лева Толстого (останні слова: «Істина... Я люблю багато... як вони...»).

— А-а-а!!! — заволав Полковник.

— То це Сара,— мовив я.

— Так.

— Вона ніби нічогенька...

Полковник зареготався, опустився навколішки біля міні-холодильника і дістав галон молока. Відкрутив покришку, зробив великий ковток, поморщився, кашлянув і сів на канапу, поставивши молоко між ногами.

— Прокисло, чи що?

— А, я забув тобі сказати. Це не зовсім молоко. Це молоко з горілкою в пропорції п'ять до одного. Я кличу це амброзією. Напій богів. Через молоко горілку й не чути, тож Орел мене не зловить, якщо тільки сам не ковтне. Погано те, що за смаком воно схоже на кисле молоко зі спиртовим лосьйоном, але сьогодні п'ятниця, а моя дівчина — стерво. Будеш?

— Мабуть, я пас.

Я ще ніколи не пив алкоголю, за винятком кількох ковтків шампанського на Новий рік під пильним наглядом батьків, і мені здалося, що з «амброзії» починати не варто. За дверима задзвонив телефон-автомат. У нас на сто дев'яносто учнів було всього п'ять телефонів, і мене вражало, як рідко вони дзвонять. Мобільниками нам користуватися начебто не дозволялося, але я помітив, що у деяких п'ятиденків вони все ж таки були. А не-п'ятиденки

здебільшого самі регулярно дзвонили батькам, я-от я, тож сюди батьки телефонували тільки тоді, коли хтось із хлопців забував нагадати про себе.

— Слухавку братимеш? — запитав Полковник. Мені не хотілося, щоб він мною орудував, але сваритися мені теж не хотілося.

Тож я дістався у темряві телефону-автомата, що висів на стіні поміж кімнатами №44 і №45. Простір обабіч телефону був пописаний телефонними номерами («205-555-1584; Томмі до аеропорту 4:20»; «773-573-6521; Джей-Джі — Кафе?» тощо). Якщо дзвониш на телефон-автомат — наберися терпіння. Я взяв слухавку десь на дев'ятому дзвінку.

— Можеш Чипа погукати? — попросила Сара. Звук був такий, наче вона дзвонить з мобільника.

— Зачекай хвилю.

Я обернувся — Полковник уже стояв у мене за спиною, немов знав, що це вона. Я передав йому слухавку і пішов назад у кімнату.

За хвилину крізь густе нерухоме майже-нічне алабамське повітря в нашу кімнату ввірвалося чотири слова.

— Сама йди в сраку! — гаркнув Полковник.

Повернувшись, він сів, узяв «амбросію» і повідомив:

— Вона каже, це я наклепав на Пола з Марією. Так буцімто кажуть усі п'ятиденки. Що це я на них наклепав. Я! Ось чому мені насцяти в черевики. І тебе тому мало не втопили. Бо ти живеш зі мною, а я, вони вважають, шур.

Я спробував пригадати, хто такі Пол і Марія. Імена здавалися знайомими, але я за останній тиждень багато всіляких імен почув, а зв'язати «Пола» і «Марію» з конкретними особами не міг. Але потім я пригадав чому: я їх і не бачив. Це їх вигнали минулоріч за «тричинство».

— Давно ти з нею зустрічаєшся? — запитав я.

— Дев'ять місяців. Ми не ладнаємо. Ну, вона ж мені навіть не подобається. Ну, от мої мама з татом посваряться — і він так розізлиться, що просто дух з неї вибиває. А потім стає ніжний-лагідний, і в них знову наче медовий місяць. Але у нас із Сарою медового місяця не буває. Боже, та як вона могла подумати, що я шур? Я знаю, знаю: чому ж тоді ми не розходимося? — він провів рукою по волоссю, стиснув його в кулак на маківці, та провадив: — Я лишаюся з нею, мабуть, бо вона лишається зі мною. А це нелегко. З мене поганий хлопець. З неї погана дівчина. Ми одне на одного заслуговуємо.

— Але...

— Не можу повірити, що вони ото таке подумали, — сказав Полковник, підходячи до книжкової полиці й беручи альманах. А потім зробив великий ковток «амбросії». — П'ятиденки кляті! Напевно, хтось із них і доніс на Пола й Марію, а звалив усе потім на мене, щоб сліди замести. Гаразд,

сьогодні такий вечір, що краще нікуди не ходити. Посидіти вдома з Пампушечком і «амброзією».

— Я все ж таки...— почав був я — хотів запитати, як можна цілуватися з людиною, яку вважаєш щуром, якщо на світі нічого гіршого за цей злочин немає, але Полковник знову мене урвав.

— Більше ні слова про це. Знаєш столицю Сьєрра-Леоне?

— Ні.

— Я теж,— сказав він,— але хочу це з'ясувати.

І з цими словами він устроїв носа в альманах, і розмова закінчилася.

за сто десять днів до

читися виявилось легше, ніж я очікував. Моя схильність сидіти вдома й читати давала мені помітну перевагу перед усіма іншими учнями у «Калвер-Кріку». За три тижні навчання чимало хлопців засмагли до кольору буфрито, бо під час «вікон» вони балакали у дворі гуртожитку, де не було й натяку на тінь. Але я навіть не порожів: я навчався.

Та й на уроках я слухав, але в ту середу вранці, коли доктор Гайд почав розповідати про віру буддистів у те, що все на світі взаємопов'язане, я раптом виявив, що витріщаюся у вікно. Я дивився на порослий деревами пологий пагорб за озером. І з цього кабінету, з уроку Гайда, все справді здавалося взаємопов'язаним: пагорб був наче вдягнений у ті дерева, і як не міг я виділити одну нитку в жовтогарячій, неймовірно тісній майці, яку вбрала того дня Аляска, так само неможливо було виділити одне дерево на пагорбі. А потім я почув своє ім'я — і зрозумів, що у мене неприємності.

— Пане Голтер,— звернувся до мене Старигань.— Я легені напружую для вашої настанови. А проте щось за вікном зацікавило вас значно більше, ніж моя розповідь. Скажіть-но, прошу: що ж ви там такого виявили?

Тепер і я почав задихатися — всі дивилися на мене, дякуючи Богові за те, що це не вони опинилися на моєму місці. Доктор Гайд уже тричі виганяв з класу за те, що його неухважно слухали або обмінювалися записками.

— Е-е-е... я просто дивився у вікно... е-е-е... на гай і думав... е-е-е... про дерева і про гай, як ото ви нещодавно казали, як усе...

Старигань, який не збирався терпіти вербалізовану маячню, обірвав мене:

— Пане Голтер, я попрошу вас вийти з класу, й тоді ви зможете податися надвір і вивчити взаємозв'язок поміж е-е-е-лісом і е-е-е-деревами. А

завтра, якщо ви будете в змозі сприйняти мою лекцію серйозно, можете повертатися.

Я сидів нерухомо, ручка в руці, зошит розгорнутий, обличчя червоне, щелепа випнута вперед — я давно натренувався робити таку гримасу, щоб ховати смуток або переляк. Позаду мене через ряд почулося, як по підлозі проїхав стілець,— я обернувся і побачив, що Аляска підвелася, повісивши на руку свій наплічник.

— Вибачте, але це маячня. Ви не можете так от просто викинути його з класу. Ви по годині щодня бубните й бубните, а нам уже навіть у вікно визирнути не можна?

Старигань виричався на Аляску, наче бик на матадора, потім підніс долоню до свого змарнілого обличчя і замислено потер сиву, аж білу щетину на щоці.

— П'ятдесят хвилин щодня п'ять днів на тиждень ви улягаєте моїм правилам. Або провалите іспит. Вибір за вами. Вийдіть обое.

Сховавши зошит до наплічника, я принижено вийшов. Коли двері зачинилися, я відчув, як хтось поплескав мене по лівому плечу. Я обернувся, але нікого не було. Тоді я обернувся в другий бік — Аляска посміхалася до мене, від кутиків очей розходилися промінчики зморшок.

— Фокус старий як світ,— мовила вона,— а купуються всі.

Я спробував усміхнутися, та ніяк не міг викинути з голови доктора Гайда. Це було гірше, ніж Випадок Зі Скотчем, бо я завжди знав, що не до душі отаким Кевінам Ричманам. Але вчителі раніше завжди були почесними членами фан-клубу Майлза Голтера.

— Я ж казала тобі, що він козел,— мовила Аляска.

— А я все одно думаю, що він геній. Він мав рацію. Я не слухав.

— Не слухав, але йому не треба було від цього цапіти. Наче він може підтвердити свою владу, тільки принизивши тебе. Хай там як,— провадила вона,— справжні генії тільки поміж людей творчих: Ёйтс, Пікассо, Гарсія Маркес — генії! А доктор Гайд — жовчний дідуган.

А потім вона заявила, що до кінця уроків ми шукатимемо конюшину-чотирилисник, а відтак покуримо з Полковником і Такумі, «хоч вони обидва,— додала вона,— великі засранці, бо не вийшли з кабінету слідом з нами».

Коли Аляска Янг сидить, схрестивши ноги, на місцями зеленій галявині, де ріденько росте конюшина, й, нахилившись, шукає там чотирилисника, а в чималому її викоті добре видно світлу шкіру, проста людська фізіологія змушує тебе приєднатися до її пошуків. Я, звісно, вже доста прикροщів мав за те, що дивився куди не слід, але все-таки...

Хвилини зо дві Аляска прочісувала конюшину довгими брудними нігтями, а потім зірвала гілочку з трьома повноцінними листочками і маленьким

зародком четвертого й подивилася на мене, навіть не давши мені часу відвести погляд.

— Хоча в пошуках конюшини ти очевидно участі не брав, збоченцю,— іронічно сказала вона,— я б віддала це стебельце тобі. Але на талан розраховують тільки лохи.

Вона прищипнула зародок четвертого листочка поміж нігтями великого і вказівного пальців і відірвала його.

— Отак,— сказала вона конюшині, викидаючи стебельце на землю,— більше ти не генетичний виродок!

— Е-е-е... дякую,— відказав я. Задзвенів дзвоник, і першими вийшли Такумі з Полковником. Аляска втупилася в них.

— Що таке? — поцікавився Полковник. Але вона лише закотила очі й кудись рушила. Ми мовчки пішли за нею — через двір гуртожитків, потім через футбольне поле. Ми пірнули в гай, прямуючи ледве помітною стежкою, що огинала озеро, і вийшли на путівець. Полковник наздогнав Аляску, і вони почали упівголоса сваритися за щось, слів я розібрати не міг, лише вловив взаємне невдоволення й нарешті запитав у Такумі, куди ми прямуємо.

— Путівець упирається в сінник,— відказав він.— Тож, можливо, туди. Але радше в яскиню-курильню. Сам побачиш.

Звідси гай здавався зовсім інакшим, ніж з кабінету на уроці доктора Гайда. Землю товстим шаром вкривало галуззя, жовта глиця й колючий зелений чагарник; стежка петляла поміж тонкими і високими соснами, їхні голчасті лапи затуляли нас від палючого сонця мереживною тінню. А невисокі дуби і клени, за величними соснами невидимі з вікна на уроці доктора Гайда, вже демонстрували ознаки неймовірного-за-такої-спеки приходу осені: їхнє зелене листя якось охляло.

Ми вийшли до хисткого дерев'яного містка — просто грубої фанери на бетонній основі,— який вів на той берег Калвер-Кріка — струмка, що петляв околицями шкільної території. З другого боку мосту вузька стежка круто спускалася в діл. Це була навіть не стежка, а пунктирний натяк на те, що тут ходили люди: заломлена гілка тут, витоптана трава там. Ми йшли вервечкою: Аляска, Полковник і Такумі притримували для тих, що йшли ззаду, кленову гілку, а потім передавали її іншому, аж я випустив ту гілку, бо йшов останнім,— тоді вона зі свистом повернулася на своє місце. А там, під мостом, виявилася оаза. Бетонна плита три фути завширшки і десять футів завдовжки, з синіми пластиковими стільцями, давним-давно поцупленими з якогось кабінету. У прохолоді від струмка й у тіні від мосту я вперше за ці кілька тижнів забув про спеку.

Полковник роздав цигарки. Такумі вирішив, що він пас, а ми всі закурили.

— Я просто вважаю, що він не має права на зверхність,— сказала Аляска, продовжуючи свою розмову з Полковником.— Пампушечок більше не дивитиметься у вікно, я більше не розбалакуватиму на цю тему, але він усе одно жакхливий учитель, тут ти мене не переконаєш.

— Гаразд,— відказав Полковник.— Тільки сцен більше не влаштовуй. Господи, сердешний покидьок мало не гигнув!

— Серйозно, від сварок з Гайдом ти нічого не виграєш,— додав Такумі.— Він тебе живцем з'їсть, потім висере, а потім ще й насчить на ту купу. До речі, те ж саме слід зробити і з тим, хто наклепав на Марію. Хтось щось чув?

— Напевно, хтось із п'ятиденків таке утнув,— мовила Аляска.— Але вони, як ви бачите, вирішили, що це Полковник. Тож хтозна. Може, Орлу просто пощастило. Вона була дурепою, попалася, її виперли, кінець. Саме так і буває, якщо ти дурень і якщо попадешся,— Аляска округлила губи і, безуспішно намагаючись видихнути кільце диму, стала схожа на золоту рибку, що їсть водорості.

— Ого,— відгукнувся Такумі,— якщо мене виженуть, нагадай мені, що мститися доведеться самотужки, бо на тебе розраховувати не можна.

— Не верзи дурниць,— сказала Аляска не так сердито, як зневажливо.— Я не розумію, чому вам так важливо знайти пояснення всьому, що тут відбувається, наче ми всі таємниці повинні розкривати. Боже, все вже в минулому. Такумі, тобі взагалі час припинити красти чужі проблеми і завести власні.

Такумі спробував був щось їй заперечити, але Аляска звела руку, наче відмахуючись від цієї балачки.

Я мовчав — я тієї Марії не знав, до того ж слухати і мовчати — то моя головна соціальна стратегія.

— Хай там як,— звернулася до мене Аляска.— Гадаю, що він з тобою обійшовся жакливо. Я мало не розплакалася. Хотілося поцілувати тебе і втішити.

— Прикро, що ти стрималася,— незворушно відказав я, й усі засміялися.

— Ти просто чарівний,— мовила вона, і під її пильним поглядом я нервово відвів очі.— Шкода, що я кохаю свого хлопця.

Я витріщився на переплетене коріння дерев на березі, намагаючись не виказати своїх почуттів від того, що мене допіру назвали «чарівним».

Такумі теж не міг повірити своїм вухам, він підійшов до мене, скуйовдив мені чуба і почав читати Алясці реп:

— Є-а, Пампушечок чарівний, але надто наївний. А Джейк прогресивний, бо він... чорт. Чорт. Ще трішки — і було б чотири рими до «чарівний». Однак на думку спадає тільки «невгамівний», але ж воно неправильно.

Аляска розсміялася.

— Я після цього більше сердитися на тебе не можу. Боже, реп — це так сексуально! Пампушечку, ти взагалі знаєш, що сидиш у товаристві найзапеклішого репера в Алабамі?

— Е-е-е... ні.

— Задай ритм, Полковнику Паливода,— сказав Такумі, а я засміявся — я повірити не міг, що у такого коротуна і дивака, як Полковник, може бути справжнє реперське прізвисько.

Полковник склав долоні рупором і почав видавати кумедні звуки, що мали позначати ритм. Пу-чі, пу-пупу-чі. Такумі засміявся.

— Отутто, біля річки, я почну витинати. / Якби дим був льодяник, я б його міг лизати. / Рими ці традиційні, так писали ще в Римі. / А в Полковника надто вже жалібні ритми. / От мені закидають, ніби я баляндрасник, / зате можу я завжди у риму попасти.

Він замовк, щоб набрати в легені повітря, а потім докінчив:

— Як у Емілі Дікінсон, рими в мене часткові. / А тепер я закінчив, тому будьте здорові.

Я не знав відмінності між римами повними й частковими, але був страшенно приголомшений. Ми похвалили Такумі оплесками. Аляска докурила цигарку і кинула недопалок у річку.

— Чого ти так швидко куриш? — запитав я.

Вона подивилася на мене й широко всміхнулася, і на її вузькому личку така широка усмішка могла б видатися дурнуватою, якби не ця бездоганна зелень в очах. Аляска усміхнулася радісно, як ото дитина різдвяного ранку, і відказала:

— Ти куриш для задоволення. А я — щоб померти.

за сто дев'ять днів до

аступного дня на вечерю в їдальні подали м'ясний рулет — одну з небагатьох страв, що не смажилися у фритюрі, й, можливо, саме тому м'ясний рулет Морін геть не вдався — волокниста, просякнута підливою каша, що й не скидалася зовні на рулет, а смаком — на м'ясо. Хоча я ще не їздив у Алясчиному авто, я знав, що воно в Аляски є, і вона запропонувала повезти нас із Полковником до «Макдональдза», але в Полковника не було грошей, та й у мене вже теж майже не лишилося — мені ж постійно доводилося оплачувати оту його екстравагантну звичку курити.

Тож натомість ми з Полковником розіграли буффрито дводенної давнини — на відміну від, наприклад, картоплі фрі, після мікрохвильовки буффрито нітрохи не втрачає свого чудового смаку і гарно хрумтить,— а далі Полковник наполіг, що ми повинні піти на перший у цьому сезоні баскетбольний матч.

— Баскетбол — восени? — перепитав я Полковника.— Я на спорті особливо не розуміюся, але хіба не у футбол грають о цій порі?

— У нашій лізі школи надто маленькі, футбольних команд не мають, тому в нас восени баскетбол. Хоча футбольна команда у «Калвер-Кріку» була би прегарна. Ти зі твоєю кістлявою дупою міг би зробити кар'єру форварда. Хай там як, баскетбол теж чудовий.

Я ненавидів спорт. Ненавидів і сам спорт, і людей, які ним займаються, і людей, які його дивляться, і людей, які не відчувають ненависті до тих, хто його дивиться чи ним займається. У третьому класі — це останній рік, коли школярі грають у дитячий бейсбол,— моїй мамі хотілося, щоб у мене з'явилися друзі, тож вона змусила мене вступити в клуб «Пірати Орlando». І я завів друзів — цілу купу дитсадківців, але мої стосунки з однолітками не покращали. Передовсім тому, що я був найвищий у команді й мало не потрапив до «зіркової» команди. Однак поступився однорукому Клею Вурцелю. Мене, надзвичайно високого третьокласника з двома руками, побив дитсадківець Клей Вурцель. І справа була не в тому, що всі просто пожаліли одноруку дитину. Клей Вурцель поціляв до кошика, а я вибивав м'яч в аут навіть за сприятливих умов. І «Калвер-Крік» вабив мене тим, що, як запевняв тато, фізкультура там необов'язкова.

— Це єдиний час, коли я забуваю про свою пристрасну ненависть до п'ятиденків і їхнього дурнуватою «заміського клубу»,— пояснив Полковник.— Адже заради старомодного калверкріківського баскетболу в залі встановили кондиціонери. Отож першу гру в сезоні прогавити не можна.

Дорогою до спортзали завбільшки з ангар на літаки, яку я уже бачив здалеку, та не хотів навіть наблизитися, Полковник повідомив мені найважливішу річ про нашу баскетбольну команду: вона ніяка. «Зіркою» команди, за словами Полковника, вважався Генк Волстен з випускного — дванадцятого — класу, який грав за форварда, хоча на зріст мав п'ять футів вісім дюймів[4]. У школі його знали всі, бо у нього завжди була травичка, і Полковник сказав, що Генк за останні чотири роки ще на жоден матч не вийшов необкуреним.

— Він любить травичку, як Аляска — секс,— мовив він.— Яюсь цей чувак навіть змайстрував собі бонг[5] із цівки пневматичної рушниці, стиглої груші та великої глянцевої світлини Анни Курнікової. Не найкоштовніший самоцвіт у скарбниці, але важко не захоплюватися Генковою самовідданістю в зловживанні наркотиками.

Решта гравців, як сказав Полковник, були ще гірші від Генка, й найпослідушим вважався Вілсон Карбод, центровий, на зріст майже шість футів[6].

— Команда у нас настільки погана,— провадив Полковник,— що у них навіть талісмана свого немає. Тож я називаю її «Калверкрікські ніякі».

— Тобто команда відстійна? — перепитав я. Не зовсім розумів, нащо тоді той матч дивитися, але кондиціонер мене спокусив.

— О так, відстійна,— підтвердив Полковник.— Але ми завжди розносимо на друзки команду зі школи сліпоглухих.

Мабуть, у Алабамській школі сліпоглухих не надавали баскетболу великого значення, тож команда «Калвер-Кріку» сезон закінчила з однією перемогою.

Коли ми прийшли, спортзала уже була повна — там зібралися майже всі учні «Калвер-Кріку»: я зауважив, наприклад, у горішньому ряду трьох наших готок, які жирніше наводили стрілки на очах. Удома я ніколи на баскетбол не ходив, але сумнівався, що там повболівати сходилося стільки людей. Та все одно я дуже здивувався, коли переді мною сів ніхто як сам Кевін Ричман, у той час як черлідерки наших суперників (яким вкрай не пощастило з квітами, що символізують їхню школу: брунатне як лайно і жовте як сеча) намагалися розпалити азарт невеличкої групки підтримки, яка прибула разом зі своєю командою. Кевін обернувся і втупився в Полковника.

Як і майже всі п'ятиденки, Кевін одягався елегантно і вигляд мав такий, ніби приречений стати адвокатом-любителем-гольфу. Його білява чуприна була коротко пострижена з боків, а на маківці волосся стояло дибки: він намащував його такою кількістю гелю, що воно завжди здавалося мокрим. Я, звісно ж, ненавидів його не так, як Полковник,— він ненавидів з принципу, а принципова ненависть набагато дужча, ніж ненависть типу «даремно ви обмотали мене скотчем і кинули в озеро». Та поки він дивився на Полковника, я спробував залякати його поглядом, однак важко було водночас не згадувати про те, що він буквально два тижні тому бачив мою дупу, не прикрити нічим, крім боксерок.

— Ти наклепав на Пола з Марією. Ми помстилися. Мир? — запитав Кевін.

— Я на них не клепаю. І Пампушечок однозначно на них не клепаю, але ви все одно вирішили розважитися за його рахунок. Мир, кажеш? Гм, дай-но я швиденько опитування проведу на цю тему.

Чірлідерки сіли, притиснувши до грудей свої помпони, наче молилися.

— Чуєш, Пампушечку,— звернувся до мене Полковник.— Що скажеш щодо миру?

— Мені пригадується випадок, коли в Арденнах німці зажадали, щоб Штати здалися,— відказав я.— І я на цю пропозицію скажу те саме, що генерал Маколіф сказав тоді: «Маячня».

— Кевіне, ну от навіщо ти намагався вбити хлопця? Він же геній. Твій мир — маячня.

— Та годі тобі, чувак. Я же знаю, що це ти наклепав, а ми повинні були захистити честь одного з наших, а тепер кінець історії. Закриємо цю тему.

Здавалося, Кевін говорить широко, можливо, справа була в тому, що Полковник уславився своїми приколами.

— Пропоную угоду. Назви якогось нашого президента, який уже помер. Якщо Пампушечок не знає його останніх слів, тоді мир. А якщо знає — ви до кінця свого життя проклинатимете той день, коли надзюрили в мої черевики.

— Це ідіотизм.

— Гаразд, ніякого миру,— і Полковник відкинувся на спинку сидіння.

— Добре. Міллард Філлмор,— озвався Кевін. Полковник швидко обернувся до мене, і в його очах я прочитав запитання: у нас був такий президент? Я лише посміхнувся.

— Коли Філлмор помирав, він був страшенно голодний. Але його лікар голодом намагався перебороти лихоманку абощо. Філлмор без угаву казав, як він хоче їсти, і лікар нарешті дав йому чайну ложечку супу. Філлмор мовив із сарказмом: «Доволі їстівно»,— і вмер. Миру не буде.

Кевін закотив очі й пішов собі, а мені спало на думку, що я міг би приписати Філлморові будь-які передсмертні слова, і Кевін, напевно, все одно б мені повірив, якби я промовив їх таким самим упевненим тоном: я пройнявся самовпевненістю Полковника.

— Це твій дебют у ролі гівнюка! — засміявся Полковник.— Я, звісно, тобі легку мішень приготував. Але все одно. Чудова робота.

Як на лихо, «Калверкрікські ніякі» того дня грали не з командою сліпоглухих. Ми грали з якоюсь християнською школою з центру Бірмінгема — їхня команда була укомплектована здоровезними як Гаргантюа мавпами з густими бородами й небажанням підставляти другу щоку.

Рахунок у кінці першої чверті був 20:4.

Й ось тут стало весело. Полковник виявився головним чірлідером.

— Сонце! — зарепетував він.

— СЯЄ! — відповів натовп уболівальників.

— Вітер!

— СВИЩЕ!

А потім усі хором:

— А У НАС ОЦІНКИ ВИЩІ!

— Наша школа — це супер-клас! — волав Полковник.

— ВАША ДОЛЯ — ГАРУВАТИ НА НАС!

Група підтримки наших суперників спробувала відповісти: «За вікном шалена спека! Грішників чекає пекло!» — однак ми завжди могли їх переплюнути.

— Сяде!

— СОНЦЕ!

— Гримне!

— ЗЛИВА!

— ВИ — ДЕБЕЛІ, МИ — КМІТЛИВІ!

Коли в якомусь куточку країни хтось збереться пробивати штрафний, фанати щомога казяться, репетують, тупотять ногами. Але зиску з цього ніякого, бо спортсмени звикають не звертати уваги на той гамір. І в «Калвер-Кріку» виробили іншу стратегію. Спочатку всі волали і репетували, як на нормальному матчі. А потім всі раптом казали: «Ш-ш-ш!» — і западала цілковита тиша. І коли ненависний суперник, який заволодів м'ячем, припиняв дриблінг і збирався кинути м'яча до кошика, Полковник підводився і кричав щось на кшталт:

— Заради Бога, поголи нарешті волосся на спині!

Або:

— Я прагну порятунку душі. Може, сповідуєте мене після кидка?!

До кінця третьої чверті тренер команди з християнської школи попросив тайм-аут і поскаржився судді на Полковника, сердито тицяючи пальцем на нього. Ми програвали з рахунком 56:13. Полковник підвівся.

— Що таке? Я вам заважаю?!

— Ти моїм гравцям заважаєш! — крикнув тренер.

— У ЦЬОМУ Й ІДЕЯ, ШЕРЛОКУ! — заволав Полковник у відповідь. Підійшов суддя й вигнав його з зали. Я пішов за ним.

— Мене вже тридцять сьомий раз поспіль викидають,— повідомив він.

— Чорт.

— Ага. Раз чи двічі мені доводилося йти на реально шалені витівки. Одного разу я вибіг на майданчик секунд за одинадцять до кінця і поцупив м'яча у команди суперника. Негарно вийшло. Але розумієш... Потрібно репутацію підтримувати.

Полковник обігнав мене, радіючи своєму вигнанню, і я потрюхикав за ним услід. Мені теж хотілося заробити собі репутацію і підтримувати її, хотілося стати кимсь яскравим. Але поки що я задовольнявся бодай знайомством з такими людьми, яким був потрібен так само, як ото кометі потрібен хвіст.

за сто вісім днів до

аступного дня доктор Гайд попросив мене затриматися після уроку. Поставши перед ним, я вперше усвідомив, наскільки в нього згорблені плечі, й він раптом здався мені дуже сумним і якимось старим.

— Тобі подобається цей предмет, так?

— Так, сер.

— На обдумування теорії буддистів про загальний взаємозв'язок у тебе буде ціле життя,— він вимовляв кожне речення так, наче написав усе заздалегідь, вивчив напам'ять, а тепер цитує.— Але визираючи у вікно, ти прогавив не менш цікаву буддистську тезу — що слід завжди й у всьому бути присутнім у сьогоднішньому — по-справжньому присутнім. Бути присутнім на уроці. А потім, коли урок закінчиться, бути присутнім отам,— сказав він, киваючи на озеро і пагорб.

— Так, сер.

за сто один день до

ершого жовтневого ранку, насилу прокинувшись, щоб вимкнути будильника, я втямив: щось негаразд. Ліжко чимось тхнуло. Та й відчуття теж були якісь незвичні. Після хвилини в сонному тумані до мене нарешті дійшло: мені було холодно. Тобто принаймні маленький вентилятор, прикріплений до ліжка, захотілося вимкнути.

— Холодно! — закричав я.

— О Боже, котра година? — пролунало згори.

— Восьма нуль чотири,— відказав я.

Полковник, який власного будильника не мав і все одно майже завжди прокидався і приймав душ до того, як задзвонить мій будильник, звісив з ліжка свої куці ніжки, зістрибнув додолу і кинувся до шафи.

— Здається, можливість прийняти душ я вже прогавив,— сказав він, вдягаючи зелену футболку баскетбольної команди «Калвер-Кріку» і шорти.— Ну що ж. Можна відкласти це і на завтра. І не холодно. Градусів двадцять сім.

Добре, що я спав одягнений — мені залишалося тільки взутися, і ми з Полковником розбіглися по класах. Я прослизнув на своє місце за двадцять секунд до початку уроку. Коли на середині уроку мадам О'Меллі обернулася до дошки і почала щось писати, Аляска передала мені записку:

«Ти такий розкуйовджений. Підемо вчитися до „Мак-дональдза“ в обід»?

У нас за два дні мала бути перша серйозна контрольна з математики, тож Аляска зібрала шістьох хлопців з нашого класу, яких вона не вважала п'ятиденками, й запхала їх у своє дводверне маленьке авто. В результаті вдалого збігу обставин у мене на колінах виявилася симпатична дівчина Лара з десятого класу. Народилася вона в Росії абощо і розмовляла з легким акцентом. Оскільки нас від «цього самого» відділяло всього чотири шари одягу, я скористався такою нагодою познайомитися з нею.

— Я тебе знаю,— усміхнулася вона.— Ти Алясчин друг з Флори-иди.

— Ага. Підготуйся відповідати на купу дурнувятих питань, бо з математикою я не дружу,— мовив я.

Вона зібралася була щось відповісти — і тут її просто кинуло на мене: Аляска різко виїхала зі стоянки.

— Діти, познайомтеся, це Сині Дрова. Автівку так звати, бо це справжні дрова,— сказала Аляска.— Сині Дрова, це діти. Мабуть, вам краще пристебнутися, якщо відшукаєте паски. Пампушечку, тобі, мабуть, доведеться послужити паском для Лари.

Машина була не дуже прудка, і щоб компенсувати цей недолік, Аляска не знімала ноги з педалі газу — і байдуже до наслідків. Ми ще не виїхали з території, а Лару вже кидало з боку в бік на кожному повороті, тому я скористався Алящиною пропозицією і обхопив її за талію.

— Дякую,— ледь чутно промовила вона.

Швидко і хвацько подолавши три милі до «Макдональдза», ми замовили сім великих порцій картоплі фрі на всіх, вийшли й сіли на моріжку. Ми розташувалися колом, поставивши таці в центрі, й Аляска почала вести урок, під час якого вона водночас і курила, і їла.

Як і будь-який добрий учитель, вона не терпіла заперечень. Аляска цілу годину курила, їла і говорила безперестанку, а я записував усе в зошит, і поступово невиразна раніше тема тангенсів і косинусів почала яснішати. Але не всім так пощастило.

Коли Аляска ледь торкнулася лінійних рівнянь, нарик-баскетболіст Генк Волстен мовив:

— Стривай, стривай. Я не розумію.

— Це тому, що в тебе в мозку функціонує всього вісім клітин.

— Згідно з дослідженнями, марихуана для здоров'я корисніша, ніж цигарки,— озвався Генк.

Аляска проковтнула повний рот картоплі фрі, затягнулася цигаркою і випустила дим просто в Генка.

— Може, я помру молодою,— сказала вона.— Зате я помру розумною.
Повернімося до тангенсів.

за сто днів до

е хотілося б ставити банальних запитань, але чому Аляска? — поцікавився я. Щойно я дізнався свої результати контрольної з математики, і мене переповнював захват Аляскою: її настанови допомогли отримати мені не просто «добре», а «добре з плюсом». Цієї тоскно-хмарної суботи ми з нею наодинці дивилися телевізор у спільній вітальні. У вітальні, заставленій старими канапами, що лишилися від попередніх поколінь учнів «Калвер-Кріку», затхле повітря відгонило курявою і цвіллю, і гадаю, через це там майже завжди було порожньо. Аляска зробила ковток газованки і взяла мене за руку.

— Про це всі рано чи пізно запитують. Гаразд, коли я була маленька, моя мама ніби як хіпувала. Ну, носила завеликі светри, які сама ж і в'язала, травичку постійно курила тощо. А татусь був справжнім республіканцем, тож коли я народилася, мама сказала, що мене треба назвати Гармонія Янг, а тато — Мері-Френсис Янг.

Розповідаючи, вона похитувала головою в такт музиці, яку крутили по MTV, хоч це була якась претензійна поп-балада, а їх Аляска, за її словами, ненавиділа.

— І вони вирішили не називати мене ні Гармонією, ні Мері, а дозволити вирішувати мені самій. Коли я була маленька, мене звали Мері. Ну, тобто мене звали «сонечко» і всяке таке, але в офіційних паперах писали «Мері Янг». А на семиріччя мені подарували право обрати ім'я. Круто, еге? Тож я цілий день вивчала татків глобус у пошуках справді крутого імені. Спершу я обрала Чад, це така країна в Африці. Але тато сказав, що це хлопчаче ім'я, і я обрала Аляску.

Шкода, мені батьки не дозволили обрати собі ім'я. Просто взяли й дали мені оте ім'я, яким у Голтерів уже ціле століття називають первістків.

— Але чому саме Аляска? — запитав я.

Вона посміхнулася правим куточком вуст.

— Ну, трохи згодом я дізналася, що моє ім'я означає. Воно походить від алеутського слова Alyeska. Перекладається як «те, об що розбивається море», і мені це страшенно подобається. Але тоді я просто побачила Аляску. Вона була велика, а я хотіла вирости великою. І ще вона була дуже далеко від Вайн-Стейшна, а я саме про це і мріяла.

Я засміявся.

— А тепер ти виросла велика і живеш далеко від дому,— всміхаючись, сказав я.— Вітаю.

Аляска припинила хитати головою і відпустила мою (на жаль, спітнілу) руку.

— Вибратися непросто,— серйозно сказала вона, дивлячись на мене так, ніби я знав, як це робиться, але не хотів з нею ділитися. А потім різко змінила тему.— Знаєш, чим я хочу займатися після коледжу? Навчати дітей-інвалідів. Я ж добра вчителька, правда? Якщо я навіть вам математику пояснила, то кого хоч навчу. Аутистів, наприклад.

Говорила вона тихо і задумливо, наче розповідала мені якусь таємницю, і я нахилився до неї, раптом переповнений таким відчуттям, наче ми повинні поцілуватися, наче ми просто зобов'язані поцілуватися саме зараз, на цій курній помаранчевій канапі, пропаленій цигарками, яка стоїть тут уже сто років. Я б так і вчинив: нахилився б до неї, аж довелось би повернути голову, щоб обігнути її рівний ніс і відчути разючий дотик її м'яких вуст. Я б так і вчинив. Але вона мов отямилася.

— Ні,— сказала вона, і я спочатку не зрозумів, чи прочитала вона в моїх думках ці мрії про поцілунок, чи вголос заперечила сама собі. Вона відвернулася від мене і сказала тихо, мабуть, сама собі: — Господи, я ж не з тих, хто сидить і розп'ятує про те, що збирається робити. Я просто роблю. Являти своє майбутнє — це все одно що ностальгувати.

— Га?..— не зрозумів я.

— Ти живеш наче в лабіринті, думаєш про те, як одного разу з нього втечеш і як це буде чудово, і живеш саме цим уявним майбутнім, а воно не приходить. Ти використовуєш майбутнє, щоб утекти від сьогодення.

Мабуть, у цьому був сенс. Я, наприклад, уявляв, що життя в «Калвер-Кріку» буде захопливішим, а насправді виявилось більше домашніх завдань, ніж пригод, але якби я нічого не уявляв, то взагалі не приїхав би в «Калвер-Крік».

Аляска знову обернулася до телевізора — тепер там ішла реклама авта, й Аляска пожартувала, що для її Синіх Дров теж треба зняти ролик. Імітуючи повний пристрасті голос, яким озвучують рекламу, вона заговорила:

— Маленьке, повільне і гівняне, воно таки їздить. Іноді. Сині Дрова: звертайтеся до найближчого дилера уживаних авт.

Але мені хотілося далі розмовляти про неї, про Вайн-Стейшн і про майбутнє.

— Іноді я тебе не розумію,— сказав я.

Вона і не глянула на мене. Лише усміхнулася телевізору і мовила:

— Ти мене ніколи не розумієш. У тім-то й річ.

за дев'яносто дев'ять днів до

айже весь наступний день я пролежав у ліжку, поринувши у страшенно нудний вигаданий світ «Етана Фрома»[7], а Полковник сидів за письмовим столом, розплутуючи загадки диференційних рівнянь або що. Хоч ми і намагалися скоротити перекури в повному пари душі, цигарки у нас скінчилися ще до смерку, що змусило нас піти в Алясчину кімнату. Аляска лежала на підлозі, тримаючи книжку на голові.

— Ходімо покуriamo,— сказав Полковник.

— У вас цигарки скінчилися, так? — запитала вона, не зводячи на нас погляду.

— Ну. Так.

— П'ять доларів є? — запитала Аляска.

— Ні.

— Пампушечку?

— Ну гаразд,— я вивудив з кишені п'ятірку, і Аляска вручила мені пачку «Мальборо-лайтс», у якій було двадцять цигарок. Я знав, що викурю з них штук п'ять, але поки я субсидую Полковника, він не нападатиме на мене за те, що я багач, майже п'ятиденюк, просто живу не в Бірмінгемі.

Ми взяли з собою Такумі й пішли до озера, ховаючись за нечисленними деревами і регочучи. Полковник випускав димові кільця, які Такумі обізвав «претензійними», а Аляска тицяла в них пальцем, мов дитина в мильні бульбашки.

А потім почулося, як тріснула гілка. Це міг бути просто олень, але Полковник усе одно зірвався з місця. Позаду пролунав голос:

— Не тікай, Чипе,— і Полковник зупинився, розвернувся і покірливо поплентався назад до нас.

До нас помалу підійшов Орел, обурено стиснувши губи. На ньому була біла сорочка з чорною краваткою, як і завжди. Він окинув нас по черзі Фатальним Поглядом.

— Від вас смердить, як від тютюнового лану в Північній Кароліні під час пожежі,— сказав він.

Ми стояли мовчки. Я почувався якось перебільшено-жахливо, так наче мене щойно заскочили на спробі втечі з місця вбивства. Він зателефонує моїм батькам?

— Чекаю вас завтра о п'ятій в суді,— заявив він і пішов. Аляска присіла, підняла покинуту цигарку і знову затягнулася. Орел різко обернувся — його шосте чуття відреагувало на Непокору Авторитету. Аляска знову кинула цигарку і розтоптала її. Орел похитав головою, і хоч він страшенно розлютився, але, Богом клянуся, він усміхнувся.

— Він мене любить,— сказала мені Аляска, коли він уже дійшов до гуртожитку.— І вас усіх теж любить. Просто школу він любить більше. Ось у чому справа. Орел вважає, що як він нас попалить, це буде добре і для школи, і для нас. Це безперервна боротьба, Пампушечку. Боротьба Чемних проти Бешкетників.

— Щось ти надто вже по-філософському налаштована як на дівчину, яку допіру попалили,— сказав я.

— Іноді програєш бій. Але бешкет завжди виграє війну.

за дев'яносто вісім днів до

днією з унікальних особливостей «Калвер-Кріку» був суд. Кожного семестру учителі обирали присяжними дванадцять учнів, по три з кожного класу. Суд визначав покарання за, порушення, за які не виключають зі школи: від гульок після відбою до куріння. Зазвичай це було куріння або перебування у дівчачій кімнаті по сьомій. У такому разі людина йде в суд, викладає свою справу, і її карають. Сам Орел був суддею і мав право скасовувати рішення присяжних (як у справжньому американському суді), але такого майже ніколи не траплялося.

Відразу після останнього уроку я подався до кабінету №4 — на сорок хвилин раніше, щоб точно не запізнитися. Я сів у коридорі, притулившись до стіни, і заходився читати підручник з американської історії (щоб заспокоїтися, як по правді), а потім з'явилася Аляска і сіла поруч зі мною. Вона кусала нижню губу, і я запитав, чи нервує вона.

— Авжеж. Слухай, ти просто сиди прямо і мовчи,— сказала вона.— Тобі нервувати нема чого. Але мене на курінні вже всьоме спіймали. Я не хочу... байдуже. Не хочу тата засмучувати.

— А твоя мама що — курить? — поцікавився я.

— Уже ні,— сказала вона.— Все гаразд. Тобі нічого не буде.

Я почав хвилюватися тільки за десять п'ята, бо ні Полковника, ні Такумі досі не було. Присяжні потихеньку збиралися в кабінеті, вони проходили, навіть не дивлячись на нас, від чого я почувався ще гірше. За чотири хвилини п'ята прийшли всі, зокрема й Орел.

За дві хвилини п'ята з-за рогу показалися Полковник з Такумі.

Я ще такого в житті не бачив. На Такумі була бездоганно відprasована сорочка з червоною краваткою в чорний індійський малюнок, а на Полковнику — ота його пожмакана рожева сорочка і краватка з фламінго. Вони йшли в ногу, високо звівши голови і випроставши плечі, немов герої бойовика.

— Полковник знову корчить Наполеона,— зітхнула Аляска.

— Все добре,— сказав мені Полковник.— Тільки мовчи.

І ми увійшли — двоє у краватках, двоє в замурзаних майках,— і Орел вдарив молотком правосуддя по кафедрі, за якою сидів. Присяжні сіли в ряд за прямокутний стіл. Перед дошкою стояло чотири стільці. Ми сіли, і Полковник пояснив, що саме сталося.

— Ми з Аляскою курили біля озера. Зазвичай ми йдемо з території школи, але цього разу забули. Пробачте нас. Більше такого не трапиться.

Я не розумів, що відбувається. Але своє завдання я пам'ятав: сидіти прямо і мовчати. Один з хлопців подивився на Такумі й запитав:

— А ви з Голтером?

— Ми просто склали їм товариство,— спокійно відказав Такумі.

Хлопчина звернувся до Орла:

— Ви бачили, як вони курили?

— Я бачив лише Аляску, але Чип кинувся тікати, що здалося мені боягузством, як і теперішня скромність Майлза і Такумі,— сказав Орел, знову подивившись на мене Фатальним Поглядом. Мені не хотілося видатися винуватим, але витримати його погляд я не міг, і довелося дивитися на власні руки.

Полковник заскреготів зубами, ніби йому боляче брехати.

— Це правда, сер.

Орел запитав, чи хоче хтось із нас що-небудь сказати, потім — чи є у когось ще якісь питання, а потім відіслав нас за двері.

— Що це в біса було? — запитав я у Такумі, коли ми вийшли.

— Просто сиди тихо, Пампушечку.

Навіщо Аляска зізналася, якщо вже й так стільки разів ловилася? І Полковник, який просто-таки не міг дозволити собі серйозних проблем? Чому не я? Мене зловили вперше. І я втрачаю менше за всіх. За кілька хвилин вийшов Орел і жестом запросив нас повернутися в кабінет.

— Аляско і Чипе,— мовив один з присяжних,— вас засуджено до десяти годин праці — митимете посуд у їдальні, й від офіційного дзвінка батькам вас відокремлює всього одне порушення. Такумі й Чипе, в правилах немає

заборони дивитися, як хтось курить, але суд зафіксує цей випадок і врахує його, якщо ви порушите правила іншим разом. Справедливо?

— Справедливо,— поспішно сказала Аляска з явним полегшенням. Коли я йшов до виходу, Орел перепинив мене.

— Не зловживайте своїми привілеями в нашій школі, юначе, бо пошкодуєте.

Я кивнув.

за вісімдесят дев'ять днів до

и знайшли тобі дівчину,— повідомила мені Аляска. Мені ніхто так і не пояснив, що сталося тиждень тому в суді. Але все це, здається, ніяк не вплинуло на Аляску, яка 1) перебувала в нашій кімнаті після відбою за зачиненими дверима і 2) курила, сидячи на поролоновій канапі. Аляска підіткнула під двері рушника, запевняючи нас, що так ніхто нічого не помітить, але я непокоївся — і через цигарку, і через «дівчину».

— Мені залишилося тільки,— говорила Аляска,— переконати тебе в тому, що вона тобі подобається, а її — в тому, що їй подобаєшся ти.

— Важке завдання,— зауважив Полковник. Він лежав на горішньому ліжку й читав книжку на урок англійської. «Мобі Дик» Германа Мелвіла.

— Як ти можеш і читати, і розмовляти водночас? — поцікавився я.

— Ну, зазвичай я не можу, але ні книжка, ні ваша розмова особливих інтелектуальних зусиль не вимагають.

— А мені подобається ця книжка,— мовила Аляска.

— Так,— Полковник усміхнувся і звисився з ліжка, щоб подивитися на неї.— Ще б пак. Великий білий кит — це метафора всього. А ти живеш усілякими претензійними метафорами.

Аляска лишалася незворушна.

— Отож, Пампушечку, то як ти ставишся країн колишнього радянського блоку?

— Е-е-е... Позитивно?

Вона струсила попіл у мій стаканчик з олівцями. Я спочатку хотів був обуритися, а потім передумав.

— Ти знаєш цю дівчину з уроків математики,— провадила Аляска.— Тихий голос і тягне голосні. Знаєш, про кого я?

— Ага. Лара. Сиділа у мене на колінах, коли ми в «Макдональдз» їздили.

— Правильно. Я пам'ятаю. Ти їй сподобався. Ти думав, що вона тихенько торочить про математику, а насправді вона хотіла дати на здогад, що мріє зайнятися з тобою палким сексом. Саме тому я тобі й потрібна.

— У неї чудові цицьки,— прокоментував Полковник, не відриваючись від свого кита.

— НЕ ПЕРЕТВОРЮЙ ЖІНОЧЕ ТІЛО НА ОБ'ЄКТ! — заволатала Аляска.

— Вибач. Пругкі цицьки.

— Це не краще!

— Краще,— заперечив він.— «Чудові» — це оціночне судження про жіночу фігуру. А «пругкі» — просто констатація факту. Вони справді пругкі. Ну Господи!

— Ти безнадійний,— сказала Аляска.— Отож, вона думає, що ти симпатичний, Пампушечку.

— Приємно.

— Але це нічого не означає. Проблема в тому, що як ти почнеш з нею розмовляти, твоє бекання й екання — надійний шлях до катастрофи.

— Не будь така сувора з ним,— знову перебив Полковник, наче він — моя матуся.— Боже, анатомію кита я вже зрозумів. Можна вже далі, Германе?

— На ці вихідні Джейк приїздить у Бірмінгем, і ми влаштуємо потрібне побачення. Тобто потрібне з половиною, бо Такумі теж піде. Напруженість ситуації мінімальна. Ти нічого не зможеш зіпсувати, бо я повсякчас буду поруч.

— О'кей.

— А з ким іду я? — запитав Полковник.

— Зі своєю дівчиною.

— Гаразд,— погодився він, а потім незворушно додав,— тільки ми не дуже добре ладнаємо.

— Отже, у п'ятницю? У вас є плани на п'ятницю?

Я зареготався: ні у мене, ні у Полковника не було планів ні на цю п'ятницю, ні на всі наступні п'ятниці в нашому житті.

— Я так і подумала,— Аляска всміхнулася.— Чипе, нам час у їдальню — мити посуд. Боже, на які жертви я йду!

за вісімдесят сім днів до

аше потрійне-з-половиною побачення починалося нормально. Я сидів у Алясчиній кімнаті: щоб допомогти мені завести дівчину, вона погодилася випрасувати мені зелену сорочку,— і раптом з'явився Джейк. Біляве волосся до плечей, темна щетина на щоках і така собі фальшива аура лихого хлопчика, з якою легко зробити кар'єру моделі,— Джейк був саме такий гарний, як і очікувалося від Алясчиного хлопця. Вона стрибнула на нього й обхопила ногами. («Не дай Боже, хтось стрибне отак само на мене,— подумав я.— Я ж упаду»). Я чув, як Аляска говорила про поцілунки, але досі ще не бачив, щоб вона власне цілувалася: Джейк пригорнув її за талію, Аляска гойднулася вперед, її пухкі вуста розтулилися, голова злегка схилилася набік, і вона з такою пристрасстю вп'ялася в його вуста, що я відчув: слід би відвернутися, але не зміг. Минуло чимало часу, коли вона врешті відліпилася від Джейка і представила мене.

— Це Пампушечок,— сказала вона. Ми з Джейком потиснули руки.

— Багато чув про тебе,— мовив він. У нього був легкий південний акцент, який почуєш тільки в «Макдональдзі».— Сподіваюся, твоє побачення сьогодні пройде успішно, мені б не хотілося, щоб ти з-під мене Аляску поцупив.

— Боже, ти просто чарівний,— не дала мені відповісти Аляска, знову поцілувавши Джейка.— Пробач,— засміялася вона.— Не можу зупинитися.

Я вдягнув ідеально випрасувану зелену сорочку, ми зустрілися з Полковником, Сарою, Ларою і Такумі й пішли в спортзалу — дивитися на боротьбу «Калверкрікських ніяких» з «Академією Гардсена», приватною школою з Маунтин-Брука, найбагатшого передмістя Бірмінгема. Полковникова ненависть до Гардсена палала з силою тисячі сонць.

— Дужче, ніж багатіїв,— сказав він мені, коли ми йшли до спортзали,— я ненавиджу тільки ідіотів. А в «Гардсені» вчать тільки діти багатіїв, у яких забракло мізків на те, щоб вступити в «Крік».

Оскільки у нас усе ж таки планувалося побачення, я вирішив, що під час матчу треба сісти поруч з Ларою, та коли я пробирався до неї повз Аляску, та кинула на мене багатозначний погляд і поплескала по вільному місцю біля себе.

— Мені не можна сісти поруч з дівчиною, з якою в мене побачення? — запитав я.

— Пампушечку, дехто з нас двох від самого народження дівчина. А дехто з ними ще й до другої стадії не переходив. Я б на твоєму місці сіла, зробила б миле обличчя і поводитися як завжди — приязно-відчужено.

— О'кей. Як скажеш.

— Це найкраща стратегія, щоб порадувати Аляску,— мовив Джейк.

— О,— зронила вона,— як мило! Пампушечку, я тобі вже казала, що Джейк зі своїм гуртом збирається записати альбом? Вони чудові. Так наче «Рейдіогед» схрестили з «Флеймінг ліпс». Ти в курсі, що це я їм назву вигадала? «Територія Гікмана».

А потім, хоч вона і розуміла, що дуркує, Аляска додала:

— Я тобі казала, що Джейк — справжній огир, чарівний і чуттєвий коханець.

— Боже, крихітко! — Джейк усміхнувся.— Тільки не при дітях.

Мені, звісно, хотілося його зненавидіти, але я дивився на них разом — як вони всміхаються, як пестять одне одного, і не міг зненавидіти. Я хотів би опинитися на його місці, але намагався не забувати, що я взагалі-то на побаченні з іншою дівчиною.

Зіркою команди «Академії Гарсдена» був Голіят на зріст шість футів сім дюймів[8] і на ймення Тревіс Істман, якого всі — навіть, підозрюю, і його матуся — звали Чудовиськом. Коли Чудовисько вперше пішло виконувати штрафний, Полковник не зміг стримати дошкульного зауваження:

— Ти всім таткові зобов'язаний, тупий жлоб.

Чудовисько обернулося, люто блиснувши очима, і Полковника мало не вигнали, але він мило всміхнувся судді й мовив:

— Перепрошую.

— Я хочу протриматися якнайдовше,— за мить пояснив він мені.

На початку другого тайму, коли розрив у рахунку був на диво маленький (всього двадцять чотири очки) і Чудовисько знову стояло на штрафній лінії, Полковник поглянув на Такумі й мовив:

— Пора.

Вони підвелися, а трибунами полинуло:

— Ш-ш-ш...

— Не знаю, чи найкращий зараз час для таких новин,— закричав Полковник Чудовиську,— але Такумі перед матчем з твоєю дівчиною злигався.

Всі зареготали, крім Чудовиська, той відвернувся від штрафної лінії і спокійно попрямував до нас — з м'ячем у руках.

— По-моєму, час тікати,— мовив Такумі.

— Ні, мене ж іще не виганяють,— заперечив Полковник.

— Тоді побачимося,— відказав Такумі.

Хтозна, чи то я хвилювався через те, що у мене побачення (хоч мене від моєї майбутньої дівчини відокремлювало п'ятеро людей), чи то конкретно через те, що Чудовисько дивилося в мій бік, але я схопився з місця разом з Такумі. Коли ми повернули за трибуни, я вже подумав, що нам нічого не загрожує, аж краєм ока помітив якийсь круглий жовтогарячий предмет, який дедалі більшав, наближаючись до мене зі страшенною швидкістю.

Я подумав: «Здається, зараз воно мене вдарить».

Я подумав: «Треба прихилитися».

Лле поміж наміром і виконанням минає час, тож мені вгатило м'ячем у вилицю. Я впав, ударившись потилицею об підлогу спортзали. Відразу ж підвівся і вийшов із зали, наче й не падав.

З підлоги мене підняла гордість, та, вийшовши, я знову сів.

— У мене струс мозку,— заявив я, нітрохи не сумніваючись у діагнозі.

— Все з тобою гаразд,— сказав Такумі, підбігаючи до мене.— Тікаймо, поки нас не вбили.

— Вибач,— сказав я,— але я не можу встати. Я щойно отримав легкий струс мозку.

Вибігла Лара і сіла біля мене.

— Все гаразд?

— У мене струс мозку,— відказав я.

Такумі теж сів і зазирнув мені в очі.

— Ти пам'ятаєш, що з тобою сталося?

— На мене напало Чудовисько.

— Знаєш, де ти?

— На потрійному-з-половиною побаченні.

— Все з тобою гаразд,— констатував він.— Ходімо.

Тут я нахилився вперед, і мене вивернуло Дарі на штани. Не знаю, чому я не нахилився назад або вбік. Я нахилився вперед і націлив рота на її джинси — гарні штанці, що так звабливо обтягували її дупцю, такі джинси вбирають дівчата, коли хочуть мати гарний вигляд, справляючи при цьому враження, ніби вони й не старалися мати гарний вигляд,— а я їх заблював.

Переважно арахісовим маслом, але була ще й кукурудза.

— Ой! — вигукнула вона здивовано і трохи перелякано.

— Боже,— сказав я,— пробач.

— Думаю, у тебе струс мозку,— зауважив Такумі, наче раніше ця ідея й не висувалася.

— Я відчуваю запаморочення і нудоту, що властиво людям, які отримали легкий струс мозку,— зачитував я. Такумі пішов по Орла, Лара — переодягатися, а я лишився лежати на бетонному тротуарі. Орел привів шкільну медсестру, яка діагностувала — уявіть — струс мозку, і Такумі повіз мене до шпиталю, а Лара поїхала з нами на передньому сидінні. Я, здається, валявся ззаду, повільно повторюючи слова «Поширені Симптоми Струсу Мозку».

Отож, моє побачення пройшло в лікарні з Ларою і Такумі. Лікар звелів мені повертатися додому і побільше спати, але щоб хто-небудь обов'язково будив мене приблизно що чотири години.

Невиразно пригадую, як Лара стоїть у дверях, у кімнаті темно, надворі теж темно, все приємно і зручно, але трохи кружляє, пульсує, як від звучання важких басів. Невиразно пригадую, як Лара усміхається, стоячи в дверях,— приваблива невизначеність дівочої усмішки, яка ніби обіцяє дати тобі відповідь на твоє запитання, але так і не дає. На те саме запитання, яке ми ставимо собі відтоді, як дівчата перестали бути сердитими, запитання настільки просте, що вражає своєю складністю: я їй подобаюся чи подобаюся? А потім я заснув глибоко і непробудно, і проспав до третьої ночі — мене збудив Полковник.

— Вона мене покинула,— повідомив він.

— А у мене струс мозку,— відказав я.

— Я знаю. Тому й розбудив. Як щодо відеогри?

— О'кей. Тільки без звуку. Голова болить.

— Ага. Я чув, ти на Лару наглядав. Дуже галантно.

— Покинула? — перепитав я, підводячись.

— Ага. Сара сказала Джейку, що у мене стоїть на Аляску. Саме такими словами. Саме в такому порядку. Ну а я такий: «Просто зараз у мене ні на кого не стоїть. Можеш перевірити, якщо хочеш». Сара, мабуть, вирішила, що я розлютився, і сказала, що вона на сто відсотків знає: я крутив любов з Аляскою. Сміхота! Я НЕ ЗРАДНИК,— мовив він, і гра нарешті завантажилася, тож я слухав не уважно, нарізаючи машинкою кола по безлюдному треку. Від їзди по колу трохи нудило, але я не здавався.

— Аляска просто вибухнула...— Полковник почав перекривлювати Аляску, але голос у нього був страшенно верескливий, аж голова розболілася, в Аляски голос не такий.— «Жінка нізачо не повинна оббрихувати іншу жінку! Ти порушила священну жіночу домовленість! Якщо жінки будуть одна одній ножи в спину встромляти, то як нам подолати патріархальні утиски?» Тощо, тощо. Потім Джейк почав її захищати, запевняючи, що вона його кохає і не стала б його зраджувати, а я сказав: «Ти на Сару не зважай. Вона любить

познущатися». А Сара поцікавилася, чому я ніколи не стаю на її бік, ну і якось так сталося, що я обізвав її стервом пришемоненим, а вона це сприйняла не дуже добре. Потім офіціантка попросила нас залишити заклад, і от ми стоїмо на стоянці, а Сара каже: «З мене досить»,— а я просто витріщаюся на неї, а вона каже: «Кінець нашим стосункам».

Тут він замовк.

— «Кінець нашим стосункам?» — перепитав я.

Я почувався трохи причмеленим, тож вирішив просто повторювати останню фразу Полковника, щоб він міг розповідати далі.

— Ага. Тож усе. І знаєш, що найгірше, Пампушечку? Вона мені реально небайдужа. Ну, тобто у нас усе було безнадійно. Ми одне одному не пасували. Але все ж таки... Я ж казав їй, що кохаю її. Я з нею цноту втратив.

— Ти з нею цноту втратив?

— Ага. Ага. Я тобі не казав, чи що? Я, крім неї, ні з ким не спав. Не знаю. Хоч ми і сварилися постійно, я все одно дуже засмучений.

— Дуже засмучений?

— Ну, більше, ніж міг би подумати. Тобто я усвідомлював, що це неминуче. У нас за весь цей рік жодної миті приємної не було. Відтоді як я приїхав, ми тільки повсякчас і гризлися. Треба було лагідніше з нею. Не знаю. Сумно це.

— Сумно це,— повторив я.

— Тобто, це безглуздо — сумувати за людиною, з якою ти геть не ладнаєш. Але... не знаю... приємно, розумієш, коли у тебе є хтось, із ким завжди можна посваритися.

— Посваритися,— сказав я, а потім, геть заплутавшись, додав,— це приємно.

— Ага. Не знаю, що тепер робити. Тобто, добре було мати дівчину. Я божевільний, Пампушечку. Що мені робити?

— Можеш сваритися зі мною,— запропонував я. Відклав пульт, відкинувся на спинку нашої поролонової канапи і заснув. Поринаючи в сон, я почув Полковникові слова:

— На тебе я гніватися не можу, ти безневинний кістлявий покидьок.

за вісімдесят чотири дні до

а три дні, у понеділок, почався дощ. Голова в мене ще боліла, і чимала гуля над лівою скронею скидалася, за словами Полковника, на мініатюрну топографічну карту Македонії, а я і не знав, що таке місце існує, тим більше що це країна. Коли ми з Полковником йшли бляклою, пожухлою травой, я сказав:

— Дощ нам не завадить,— а він подивився на низькі хмари, що запнули все небо, і відказав:

— Завадить чи ні, але точно піде.

І дощ, хай йому грець, пішов. На середині уроку французької мадам О'Меллі відмінювала дієслово «вірити» в умовному способі. Que je croie. Que tu croies. Qu'il ou qu'elle croie. Вона повторювала це знову і знову, і мені вже стало здаватися, що це не дієслово, а якась буддистська мантра. Que je croie; que tu croies, qu'il ou qu'elle croie. Кумедно повторювати знову і знову: я повірив би, ти повірив би, він повірив би чи вона повірила б. «Повірили в що?» — подумав я, і тієї миті ринув дощ.

На землю упала шалена злива, немов Господь розгнівався і захотів нас усіх змити повинню. І ляло день у день, ніч у ніч. Так ляло, що я не бачив гуртожитків через двір, а озеро так розлилося, що дісталось вже і гойдалки, поглинувши половину нашого намитого пляжу. На третій день я облишив парасольку і став ходити постійно мокрий. Навіть у їдальні вся їжа відгонила кислотною дошовою водою, усюди смерділо цвіллю, а душ став викликати ще більше сміху — у всьому клятому світі води було більше, ніж у країні.

Дощ усіх нас перетворив на самітників. Полковник, коли не був на уроках, сидів на канапі в нашій кімнаті, читав альманах і грав у відеоігри, а я не розумів, чи хоче він поговорити, чи, навпаки, тихо сидіти на білому поролоні, попиваючи свою «амброзію».

Після катастрофи, тобто нашого «побачення», мені здавалося, що з Ларою мені краще не спілкуватися за жодних обставин, щоб знову струс не отримати та/або не почати блювати, хоча ми з нею наступного дня після цього зустрілися на математиці, й вона сказала: «нічого страшно-ого».

Аляску я бачив тільки на уроках і поговорити з нею не міг, бо вона спізнювалася на всі уроки і бігла кудись відразу після дзвоника — я навіть не встигав ковпачок на ручку надіти і зошит згорнути. П'ятого дошового вечора я пішов у їдальню з твердим наміром повернутися до себе в кімнату і повечеряти розігрітим буфрито, якщо в їдальні немає Аляски та/або Такумі (про Полковника я точно знав, що він уже в кімнаті №43 і не буде нічого, крім своєї молочної горілки). Але я лишився в їдальні, бо побачив Аляску — вона сиділа сама, спиною до залитого дощем вікна. Я схопив повну тарілку смаженої окри і сів поруч з нею.

— Боже, по-моєму, це ніколи не скінчиться,— сказав я, маючи на увазі дощ.

— Еге ж,— відповіла Аляска. Її мокрі коси затуляли обличчя. Я трохи попоїв. Вона теж попоїла.

— Як ти? — нарешті спитав я.

— Мені зараз не хочеться відповідати на запитання, які починаються зі слів «як», «коли», «де», «чому» або «що».

— Що сталося? — не зрозумів я.

— Це що. На «що» я зараз не відповідаю. Гаразд, мені час іти,— вона стиснула губи і повільно видихнула, як ото Полковник дим випускав.

— Що...— я загнувся і переформулював питання.— Я зробив щось не так?

Вона зібрала посуд на тацю, підвелася і тільки потім відповіла:

— Ні, звісно, сонечко.

Це «сонечко» прозвучало зверхньо, а не романтично, так наче хлопчина, якого вперше у житті спіткала біблійна злива, нізачо не зможе зрозуміти Алясчиних проблем — хай які вони були. Мені довелося щиро постаратися, щоб не закотити очі, хоч Аляска все одно б нічого не помітила, бо вже виходила з їдальні, а з мокрих кіс крапало на обличчя.

за сімдесят шість днів до

ені ліпше,— повідомив Полковник на дев'ятий день зливи, сівши поруч зі мною на уроці релігієзнавства.— У мене було прозріння. Пам'ятаєш той вечір, коли вона прийшла до нас у кімнату і поводитися, як останнє стерво?

— Ага. Опера. Краватка з фламінго.

— Саме так.

— І що? — запитав я.

Полковник дістав зошит на спіралі, верхня половина якого промокла наскрізь, і, повільно розліплюючи сторінки, заходився гортати його, аж знайшов потрібне місце.

— Це і було прозріння. Вона — останнє стерво.

Пришкунтильгав Гайд, важко спираючись на чорного ціпка. Тягнувши ноги до свого крісла, він сухо зауважив:

— Моє примхливе коліно попереджає, що може піти дощ. Тож приготуйтеся.

Він зупинився перед кріслом, обережно відхилився, обіруч узявся за бильця, всівся й почав відсапуватися, наче породілля.

— Сьогодні я дам вам тему для курсової на цей семестр, хоча здати її треба буде більш як за два місяці. Я впевнений, що ви перечитуете свої конспекти часто й уважно, тож вивчили їх уже напам'ять,— посміхнувся він.— Нагадаю: від курсової ваша оцінка залежить на п'ятдесят відсотків. Тож закликаю вас підійти до справи серйозно. А тепер повернімося до хлопця на ім'я Ісус.

Гайд розповів про Євангеліє від Марка, яке я вперше прочитав лише напередодні, хоч я і християнин. Начебто християнин — у церкві я був, ну, разів чотири. Більше, ніж у мечеті чи синагозі.

Гайд розповів, що в першому столітті, приблизно тоді, коли жив Ісус, у Римі карбувалися монети з зображенням імператора Августа і підписом «Filius Dei» — Син Божий.

— Ми говоримо,— розповідав він,— про ті часи, коли у богів були сини. Народитися сином Божим було не такою вже й дивиною. Дивовижним явищем — принаймні в той час і в тих місцях — був Ісус. Простий селянин, єврей, ніхто в імперії, в якій правити міг тільки хтось, виявився Сином отого саме Бога, всемогутнього Бога Авраама і Мойсея. Син Божий, який не був імператором. Навіть ученим рабином він не був. Селянин і єврей. Ніхто, як і ви оце. Будда вирізнявся тим, що зрікся багатства і шляхетного походження в пошуках просвітління. А Ісус — тим, що не міг похвалитися ні багатством, ні шляхетним походженням, але досягнув найвищого щабля шляхетності — став Царем царів. Урок закінчено. Візьміть на виході роздруківку. І не намокніть.

Коли я зібрався виходити, то помітив, що Аляски не було — і як це можна пропускати єдиний вартий уваги предмет? Я взяв роздруківку і для неї.

Тема: «У чому полягає головне питання, на яке повинна дати собі відповідь людина? Вдумливо підійдіть до вибору питання, а потім проаналізуйте, як саме іслам, буддизм і християнство намагаються на нього відповісти».

— Я сподіваюся, старий сердега доживе до кінця року,— сказав Полковник, коли ми мчали додому під Дощем,— мені його розповіді почали подобатися. У тебе яке головне питання?

Ми бігли всього півхвилини, а я вже геть захекався.

— Що буде... коли ми... помремо?

— Господи, Пампушечку, якщо ти просто зараз не зупинишся, ти це дізнаєшся,— він перейшов на ступу.— А у мене таке питання: чому хорошим людям живеться так погано? Чорт забирай, це що — Аляска?

Вона щодуху мчала до нас, щось вигукуючи, але через ту зливу я нічого не міг розчути, аж вона підбігла так близько, що мені стало видно, як у неї з рота бризкає слина.

— Ці виродки затопили мою кімнату. З сотню книжок зіпсували! Кляті жалюгідні п'ятиденки. Полковнику, вони у ринві дірку пробили, вставили в

неї пластикову трубку, а її – мені у вікно! Там геть усе мокре. «Генерал у своєму лабіринті» цілком зіпсований.

– Непогано, – сказав Полковник, немов художник, що захоплюється роботою іншого митця.

– Гей! – обурилася Аляска.

– Пробач. Не хвилюйся, дівчинко, – сказав він. – Господь покарає негідників. А поки цього не встиг зробити Він, покараємо ми.

за шістдесят сім днів до

о ось як почувався Ной. Одного ранку ти прокидаєшся і розумієш, що Господь тобі пробачив, і ходиш цілий день і мружишся, бо зовсім забув, яке сонце, а воно тепле і схоже на татів поцілунок у щоку, а весь світ здається яскравішим і чистішим, ніж зазвичай, неначе всю центральну Алабаму запхнули до пральки і випрали екстра-суперміцним порошком з підсилювачем кольору, і тепер трава зеленіша, а буфрито хрумкіше.

Того дня я залишився біля навчального корпусу – лежав долічерева на щойно висохлій траві й готувався до американської історії – читав про Громадянську війну або, як її тут називають, «війну поміж штатами». Мені ця війна подарувала багато цікавих передсмертних висловлювань. Наприклад, генерал Альберт Сидні Джонсон сказав, коли його запитали, чи поранений він: «Так, і боюся, серйозно». А Роберт Лі, вмираючи через багато років після закінчення самої війни, в маренні вигукнув: «Атакуємо шатро!»

Я думав про те, чому у генералів армії Конфедератів останні слова були цікавіші, ніж у генералів Союзу (наприклад, останнє слово Улісса Гранта «Води!» геть нецікаве), коли раптом помітив, що чиясь тінь затулила мені сонце. Я тіней узагалі давно не бачив, тож перелякався. Я звів погляд.

– Приніс тобі перекусити, – сказав Такумі, кидаючи мені просто на підручника вівсяне тістечко з кремом.

– Дуже поживно, – усміхнувся я.

– Овес. Тістечко. Крем. Просто бісова харчова піраміда.

– Збіса так!

І більше я не знав, що сказати. Такумі розумівся на гіп-гопі, а я – на передсмертних словах цілої купи людей і на відеоіграх. Нарешті я спромігся:

– Повірити не можу, що вони Алясчину кімнату затопили.

— Ага,— відказав Такумі, не дивлячись на мене.— Але у них були на те підстави. Зрозумій, у Аляски репутація великої приколістки, навіть поміж п'ятиденків. Тобто, наприклад, минулого року ми затягли в бібліотеку «фольксваген-жук». Тож якщо вже у них є причина зрівняти з нею рахунок, вони це спробують зробити. А спрямувати їй у кімнату дощівку з ринви — це доволі винахідливо. Тобто, я не хотів би захоплюватися, але...

— А певно,— засміявся я.— Таке перевершити буде непросто.

Я розгорнув тістечко і відкусив. М-м-м... сотні смачних калорій у кожному укусі.

— Вона щось вигадась,— відказав Такумі.— Пампушечку,— додав він.— Гм. Пампушечку, тобі треба покурити. Ходімо прогуляємося.

Я занервував — я завжди нервую, коли хтось називає мене на ім'я двічі поспіль і вставляє між ними «гм». Але я все одно підвівся, залишивши підручники на землі, й ми пішли до яскині. Так коли ми вийшли з гаю, Такумі звернув з путівця.

— Не певен, що там безпечно,— сказав він. «Не певен? — подумав я.— Це ж найбезпечніший притулок для курців». Але я мовчки рушив за ним, продираючись крізь густий підлісок, петляючи поміж соснами і грізними колючими кущами, які доходили мені до грудей. За хвилю Такумі сів у непримітному місці. Я долонею затулив полум'я запальнички од вітру і закурих.

— Це Аляска на Марію наклепала,— повідомив Такумі.— Тож і про яскиню Орел може знати теж. Не знаю. Я його там жодного разу не бачив, але ж хтозна, що вона йому розповіла?

— Стривай, а ти звідки знаєш? — недовіриливо запитав я.

— Ну, по-перше, здогадався. А по-друге, Аляска сама зізналася. Вона мені частину правди таки розповіла — про те, що в самому кінці минулого навчального року вона якось уночі хотіла втекти зі школи після відбою до Джейка, але її попалили. Вона сказала, що була вкрай обережна — навіть фари не вмикала,— але Орел усе одно її зловив, до того ж у неї в машині виявилася пляшка вина — одне слово, клямка! Орел привів її до себе додому і зробив їй пропозицію, яку робить усім, хто чинить якийсь непростимий гріх: «Або розповідай усе, що знаєш, або йди до себе в кімнату пакуй валізи». Аляска розкололася, й Орел дізнався, що Марія з Полом валяються в кімнаті п'яні. І бозна ще що. Орел її відпустив, бо йому шурі потрібні. Вона мудро вчинила, наклепавши на подругу, адже звинуватити в цьому її нікому і на думку не спаде. Навіть Полковник на всі сто впевнений, що це зробив Кевін зі своїми приятелями. Я б сам не повірив, що це Аляска, аж до мене дійшло, що, крім неї, в школі ніхто не знав, чим займається Марія. Я підозрював ще сусіду Пола, Лонгвелла,— це один з тих, хто тебе на безруку русалку перетворив. Але виявилось, що він тоді їздив Додому. У нього тітка померла. Я навіть некролог у газеті знайшов. Голліс Берніс Чейз — оце ім'я для жінки!

— То Полковник не знає? — ошелешено спитав я. І загасив цигарку, навіть не докуривши, бо мені стало моторошно. Ніколи б не запідозрив Аляску в зраді. З характером — так. Але не щур.

— Ні, йому не можна про це знати, а то він скажеться і доможеться, щоб її виключили. Полковник до питань вірності й честі дуже серйозно ставиться, якщо ти досі не помітив.

— Помітив.

Такумі похитав головою, руками розгрібаючи листя і докопуючись до мокрої землі.

— Я тільки не розумію, чому вона так боїться, що її виключать. Ну, я теж цього не хотів би, але ми самі винні. Не розумію.

— Ну, вдома їй, вочевидь, не подобається.

— Щира правда. Вона їздить туди тільки на Різдво і влітку, коли Джейк теж там. Але мені вдома теж не подобається. Проте я Орлу такого подарунка нізащо не зробив би, — Такумі підняв гілочку і почав застромив її у м'яку рудувату землю. — Слухай, Пампушечку, хтозна, яку помсту вигадать Аляска з Полковником, але не сумніваюся, що наша з тобою допомога буде потрібна. Я тобі все це кажу, щоб ти знав, у що вплутуєшся і до чого готуватися, якщо тебе зловлять.

Я згадав Флориду, своїх «шкільних друзів» — і вперше зрозумів, що сумуватиму за «Кріком», якщо мені раптом доведеться звідси поїхати. Глянув на гілочку, що стирчала з землі, й мовив:

— Богом присягаюся, я щуром не стану.

Мені нарешті стало все зрозуміло про той день у суді: Аляска хотіла показати нам, що ми можемо їй довіряти. Щоб вижити в «Калвер-Кріку», треба завжди зберігати вірність друзям, а вона цим правилом знехтувала. Але показала мені, як треба чинити. Вони з Полковником прикрили мене, щоб я знав, як діяти, коли прийде моя черга.

за п'ятдесят вісім днів до

есь за тиждень я прокинувся о 6:30 ранку — о 6:30 в суботу! — під солодку мелодію з «Обезголовлення»: автоматні черги гуркотіли під моторошну, важку від басів музику, що супроводжувала відеогру. Я перекотився на другий бік і побачив, як Аляска смикнула контролер вгору і праворуч, наче це могло допомогти їй уникнути певної смерті. Я теж мав таку лиху звичку.

— Ти б хоч звук вимкнула.

— Пампушечку,— сказала вона з фальшивою зверхністю,— звук — це невід’ємна частина художнього досвіду, пов’язаного з цією відеогрою. Беззвучне «Обезголовлення» — це все одно що «Джейн Ейр» через слово читати. Полковник прокинувся з півгодини тому. Він був трохи роздратований, то я відіслала його спати в свою кімнату.

— Може, й мені варто до нього приєднатися,— мовив я сонно.

Замість відповіді вона зауважила:

— Отож Такумі тобі все розповів. Так, це я виказала Марію, і я шкодую й більше не буду. Тепер до іншого: ти на День подяки тут залишаєшся? Бо я — так.

Відвернувшись до стіни, я вкрився з головою. Я не знав, чи варто довіряти Алясці, але її непередбачуваності з мене вже досить — то вона холодна, то лагідна, то вона мило фліртує, то немило гнівається. В цьому плані Полковник мені більше до душі: у нього для кепського гумору завжди поважна причина.

На підтвердження великої сили втоми я знову швидко заснув, вирішивши, що передсмертні крики чудовиськ і Алясчин радісний писк із цього приводу — це приемний саундтрек, під який солодко спиться. Я прокинувся за півгодини; Аляска сиділа поруч, притулившись дупцею до мого стегна. «Нас розділяють її білизна, її джинси, ковдра, мої вельветові штани, мої боксерки»,— думав я. Аж п’ять шарів одягу, але я все одно відчував оте нервово тепло дотику,— це була лише бліда тень феєрверків від поцілунку в уста, але все ж таки більш ніж нічого. Занурившись у це «майже» теперішності, я усвідомлював, що мені не зовсім байдуже. Я не міг зрозуміти, чи подобається вона мені, сумнівався, чи можу їй довіряти, але все ж таки ці запитання не залишали мене байдужим, і я хотів дізнатися на них відповідь. А Аляска сиділа на моєму ліжку, дивлячись на мене широко розплющеними зеленими очима. Вічна загадка її хитрої, майже глузливої усмішки. П’ять шарів одягу між нами.

Аляска провадила, наче я і не засинав:

— Джейку треба вчитися. Отож він не хоче, щоб я приїжджала в Нешвілл. Каже, що як він на мене дивиться, про музикознавство йому й думати не хочеться. Я пообіцяла носити паранджу, але його це не переконало, тож я залишаюся тут.

— Співчую,— сказав я.

— Не варто. У мене купа справ. Треба прикол на помсту продумати. Але я вважаю, ти теж повинен лишитися. Власне, я вже склала перелік.

— Перелік?

Аляска витягла з кишені пожмаканий аркуш і заходилася читати:

— «Чому Пампушечок повинен лишитися в „Кріку“ на День подяки: Перелік причин, складений Аляскою Янг». Перше. Як вельми сумлінний учень, він

виявився позбавленим багатьох радощів «Калвер-Кріку», що включають такі пункти, але не вичерпуються ними: а) розпивання вина зі мною в гаю; б) ранній підйом у суботу і сніданок в «Макригачці», а потім поїздка околицями Бірмінгема, під час якої дозволяється курити і розмовляти про те, як у Бірмінгемі нудно; в) нічні прогулянки і читання Курта Воннегута на росяному футбольному полі у сяйві місяця. Друге. Попри те, що такі складні речі, як викладання французької, даються мадам О'Меллі без особливого успіху, вона пречудово готує індичку і запрошує всіх, хто не роз'їхався, святкувати День подяки до себе. Зазвичай залишаюся тільки я і кореець, який навчається тут за обміном. Пампушечкові теж будуть дуже раді. Третє. На «третє» ідей я не маю, але перші два пункти страшенно гарні.

Мені, звісно, «Перше» та «Друге» сподобалися, але ще більше мене приваблювала перспектива залишитися з нею в школі тільки вдвох.

— Я побалакаю з батьками. Коли вони прокинуться,— пообіцяв я. Аляска виманила мене на канапу, і ми разом гралися в «Обезголовлення», поки вона раптом не кинула контролер.

— Я не фліртую. Я просто втомилася,— повідомила вона, скидаючи в'єтнамки.

Задерла ноги на канапу, запхавши їх під подушку, а потім поклала голову мені на коліна. Мої вельветові штани. Мої боксерки. Два шари одягу. Я відчував тепло її Щоки на своєму стегні.

Бувають випадки, коли це цілком доречно, ба навіть бажано — відчути ерекцію, щойно чиєсь обличчя опиниться близько до твого прутня.

Але це був не той випадок.

Тож я перестав думати про шари одягу і про тепло, вимкнув звук і сконцентрувався на «Обезголовленні».

О пів на дев'яту я вимкнув гру й обережно виповз із-під Аляски. Вона, не прокидаючись, перевернулася на спину, а на щоці у неї відбилися рубчики моїх штанів.

Зазвичай дзвонив я батькам тільки в неділю по обіді, тож, почувши мій голос, мама відразу ж перелякалася.

— Що сталося, Майлзе? У тебе все гаразд?

— Усе чудово, мамо. Я тут подумав... якщо ви не проти, то я подумав, що міг би залишитися тут на День подяки. Чимало моїх друзів залишається,— (брехня),— і мені треба багато вчитися,— (подвійна брехня).— Я навіть не припускав, що вчитися буде так складно, мамо,— (правда).

— Ох любий! Ми так за тобою скучили. До того ж тебе чекає величезна індичка. І журавлиного соусу скільки схочеш.

Я журавлиний соус терпіти не міг, але мама все життя непохитно вірила, що саме його я люблю понад усе на світі, навіть попри те, що кожного Дня подяки я чемно просив не насипати мені його на тарілку.

— Знаю, мамо. Я теж за вами скучив. Але я не хочу отримати погані оцінки, — (правда), — і до того ж дуже приємно мати, ну, друзів, — (правда).

Я знав: якщо розіграти карту з друзями, мама одразу купиться, й не помилився. Мама схвалила моє рішення лишитися в школі, щойно я пообіцяв усі різдвяні канікули пробути батьками (наче у мене були якісь інші плани).

Цілий ранок я сидів за комп'ютером, перемикаючись туди-сюди поміж курсовими з релігієзнавства й англійської. До іспитів залишалося всього два навчальні тижні, — а найкращою моєю власною відповіддю на запитання «Що відбувається з людиною по смерті?» було поки що отаке: «Ну, щось відбувається. Напевне...»

Опівдні прийшов Полковник з грубелецьким підручником з математики під пахвою.

— Сару допіру бачив, — повідомив він.

— І як ти тепер?

— Погано. Вона сказала, що й досі мене кохає. Господи, ці «я тебе кохаю» — це як наркотик проти розлуки. Говориш «я тебе кохаю» у дворі гуртожитку — і вже незчувся, як говориш «я тебе кохаю» в ліжку. Отож я просто втік.

Я засміявся. Полковник дістав зошита і сів за стіл.

— Ага. Ха-ха. Аляска мені сказала, що ти залишаєшся тут.

— Еге ж, хоч трохи й почуваюся винуватим за те, що батьків самих кинув на свята.

— Якщо ти вирішив нікуди не їхати, бо сподіваєшся крутити любов з Аляскою, то не варто. Якщо ти спустиш її з повідця на ім'я Джейк, нам усім буде непереливки. Це буде справжня драма. А я зазвичай намагаюся уникати драм.

— Я залишаюся не тому, що хочу з нею любов закрутити.

— Стривай, — Полковник схопив олівця і заходився щось квапливо шкрябати в зошиті з таким виглядом, ніби він щойно зробив прорив у математиці, а за хвилину знову поглянув на мене. — Я здійснив розрахунки і визначив, що ти брешеш.

І він мав рацію. Як я міг покинути батьків, які мило погодилися оплатити моє навчання у «Калвер-Кріку», батьків, які завжди мене любили, тільки через те, що мені, Можливо, подобається дівчина, у якої вже є хлопець? Як я міг кинути їх наодинці з величезною індичкою і морем неїстівного журавлиного соусу? Отож на третій перерві я подзвонив мамі на роботу.

Гадаю, я хотів ще раз почути, що вони схвалюють моє рішення залишитися в «Кріку» на День подяки, але я точно не чекав від неї захопленої заяви, що відразу після розмови зі мною вони з татом купили квитки до Англії і планують відзначити День подяки у якомусь палаці – у них буде другий медовий місяць.

– Ого, це... це чудово, – сказав я і швидко повісив слухавку, бо не хотів, щоб вона почула, як я плачу. Аляска, напевно, почула, як я торохнув слухавкою, – коли я відвернувся, вона визирнула з кімнати, але нічого не сказала. Я також мовчки перетнув двір поміж гуртожитками, потім футбольне поле, пройшов через гай, аж дістався струмка і пройшов попід мостом. Сів на камінь, зануривши ноги у темний намул, і заходився жбурляти у воду камінці. Вони шубовстали з лунким «плюсь», заледве чутним за дзюрчанням води. Крізь листя і соснову глицю, наче крізь мереживо, цідилося сонячне проміння, і земля була поцяткована тінями.

Я думав про єдине місце вдома, за яким я скучив: про батьків кабінет з полицями від підлоги до стелі, напханими грубелецькими біографіями, і з чорним шкіряним кріслом, у якому було незручно сидіти – саме настільки, щоб не заснути під час читання. Безглуздо було ото так засмучуватися. Це ж я кинув їх, а здавалося, що навпаки. Безпомилкове відчуття підказувало, що я скучив за рідною домівкою.

Кинувши погляд у бік мосту, я побачив, що в яскині на синьому стільці сидить Аляска, і хоча я спочатку думав, що мені хочеться побути на самоті, я незчувся як гукнув:

– Привіт!

Вона не обернулася, і я крикнув:

– Аляско!

Вона підійшла до мене.

– Я тебе шукала, – сказала вона, сівши поруч на камені.

– Привіт.

– Мені дуже прикро, Пампушечку, – сказала вона, обіймаючи мене і кладучи мені голову на плече. Я подумав: вона ж і не знає навіть, що сталося, але все одно це прозвучало широко.

– Що мені робити?

– Відсвяткуєш День подяки зі мною, дурнику. Тут.

– А ти чому додому не їдеш? – запитав я в неї.

– Я привидів боюся, Пампушечку. А вдома їх повно.

за п'ятдесят два дні до

отому як усі роз'їхалися; потому як з'явилася Полковникова мама на пом'ятому «пиріжку» й Полковник кинув на задне сидіння свою величезну торбу; потому як він сказав: «Прощатися не люблю. За тиждень побачимося. Не роби нічого такого, чого не зробив би я»; потому як по Лару приїхав зелений лімузин — її тато був єдиним лікарем у якомусь маленькому містечку на півдні Алабами; потому як ми з Аляскою, яка наче й не відала про існування гальм, довели Такумі до аеропорту; потому як на території школи запанувала моторозна тиша, припинили грюкати двері, стихли музика, регіт і галас, після всього цього:

Ми пішли на футбольне поле, й Аляска повела мене до його краю, де починається гай,— точнісінько так само, як мене вели, перш ніж кинути в озеро. У повному місяці Аляска відкидала тінь — було видно, як талія переходить у стегно,— а за хвилю Аляска зупинилася і сказала:

— Копай.

— Копати? — перепитав я.

— Копай,— підтвердила вона, і ми якийсь час ото так перемовлялися, а відтак я став навколішки і почав розкопувати м'яку чорну землю, аж незабаром натрапив на скло, почав обкопувати його і дістав пляшку рожевого вина — воно називалося «Суничний пагорб», напевне тому, що, якби не скидалося на оцет з крапелькою кленового сиропу, могло б і за суничне зійти.

— У мене є фальшива посвідка,— сказала Аляска,— щоправда, поганенької якості. Коли я опиняюся в крамниці алкоголю, то беру відразу десять пляшок такого вина і горілку для Полковника. Якщо все гаразд, я, вважаю, запаслася на цілий семестр. Віддаю Полковнику горілку, він заливає її, куди там він її заливає, а я своє вино закопу в землю.

— Ти просто пірат,— мовив я.

— Атож, матросе. Тільки в цьому семестрі ми випили забагато, тож завтра доведеться їхати знову. Це остання пляшка,— вона відкрутила покрийку — корку тут не було,— зробила ковток і передала мені.— Щодо Орла сьогодні не турбуйся. Він сидить і радіє, що майже всі роз'їхалися. Напевно, за цілий місяць перша нагода видалася помастурбувати.

Я все-таки трішки хвилювався, тримаючи пляшку за шийку, але мені хотілося довіряти Алясці, і я вирішив довіряти. Я зробив невеличкий ковточок і, щойно проковтнув, відразу ж відчув, як мене мало не вивернуло тим пекучим сиропом. Вино полізло назад угору стравоходом, але я силувано ковтнув, і ось воно: я це зробив. Я п'ю в школі.

Отак ми лежали у високій траві поміж футбольним полем і гаєм, передавали одне одному пляшку і зводили голови, щоб зробити ковток цього бридкого

вина. Згідно з переліком, Аляска принесла роман Курта Воннегута «Колиска для кицьки» і почала читати мені вголос, її тихий голос зливався з кумканням жаб і сюркотанням коників, що тихо стрибали навколо нас. Я слухав не так слова, як мелодію її голосу. Відразу збагнув, що вона це раніше вже багато разів читала: її голос звучав упевнено, вона не робила помилок, чути було, що вона усміхається, і навіть подумалося, що я полюбив би романи, якби мені завжди читала їх Аляска Янг. За часину вона відклала книжку; я відчував тепло, а не сп'яніння, поміж нами лежала пляшка – я грудьми торкався пляшки, вона грудьми торкалася пляшки, але ми не торкалися одне одного, а потім Аляска поклала руку мені на ногу.

Долоня лягла трохи вище коліна, м'яко торкаючись моїх джинсів, вказівний палець лінкувато й повільно окреслював кола на моєму стегні, скрадаючись на внутрішній бік стегна, поміж нами був лише один шар одягу, і Боже, як я її жадав! Лежачи у високій нерухомій траві під п'яним від зірок небом, слухаючи Алясчине ледве чутне ритмічне дихання і галасливу безмовність жаб і коників, віддалений шум автомобілів, що мчали трасою 1-65, я подумав, що, можливо, це найкраща мить для Трьох Коротких Слів. І, дивлячись у зоряне небо, я взяв себе в руки, щоб їх вимовити, переконав себе, що Аляска почуває те ж саме, що її пальці, які так жваво пурхають по моїй нозі, більш ніж грайливі, й до біса Лару, до біса Джейка, бо так, Аляско Янг, так, я тебе кохаю, а все інше вже нічого не важить, і я вже розтулив рота, та щойно збирався видихнути ці слова, вона сказала:

– Це і не життя, і не смерть, цей лабіринт.

– Е-е-е... о'кей. А що ж?

– Страждання, – мовила вона. – Коли сам чиниш лихо і коли лихо чинять щодо тебе. Ось у чому проблема. Болівар казав про біль, а не про життя чи смерть. Як вибратися з лабіринту страждань?

– У чому справа? – запитав я. І відчув, що її рука зникла з моєї ноги.

– Ні в чому. Просто завжди є страждання, Пампушечку. Або домашня робота, або малярія, або наявність хлопця, який живе дуже далеко, а тут поруч лежить гарненький хлопчик. Страждання універсальне. І це питання турбує і буддистів, і християн, і мусульман.

Я обернувся до неї.

– То, може, уроки доктора Гайда не такі вже й безглузді.

Отак ми обоє лежали на боці, й Аляска посміхнулася, ми майже торкалися носами, я незмигтно дивився їй в очі, вона розчервонілася від вина, і я знову розтулив рота, але вже не для того, щоб заговорити, а вона простягнула руку, приклала пальця до моїх вуст і мовила:

– Ш-ш-ш... Ш-ш-ш... Не псуй цю мить.

за п'ятдесят один день до

аступного ранку я не почув стукоту в двері — може, його й не було. Почув тільки:

— ПІДЙОМ! Ти знаєш, котра година?!

Подивившись на годинника, я сонно промимрив:

— Сьома тридцять шість.

— Ні, Пампушечку. Час гулянок! У нас усього сім днів, поки всі не повернуться. Боже, описати не можу, як я радію, що ти залишився. Рік тому я весь цей час згаяла на виготовлення величезної свічки з воску з дрібних свічок. Боже, як це було нудно! Потім полічила панелі на стелі. Шістдесят сім по вертикалі, вісімдесят чотири по горизонталі. Які там страждання! Справжні тортури.

— Я дуже втомився. Я...— почав був я, але Аляска мене урвала.

— Відолашний Пампушечок! Хочеш, я залізу до тебе в ліжечко і погрію?

— Ну, якщо ти сама пропонуєш...

— НІ! ПІДЙОМ! НЕГАЙНО!

Вона повела мене за крило, в якому містилися кімнати п'ятиденків з №50 по №59, зупинилася навпроти одного вікна, притиснула до нього долоні й почала штовхати шибку вгору, поки вікно наполовину не відчинилося, а тоді залізла до кімнати. Я поліз за нею.

— І що ти бачиш, Пампушечку?

Я бачив кімнату гуртожитку — такі самі шлакоблокові стіни, такі самі розміри, навіть планування таке саме, як і у нас. Канапа тут виявилася трохи кращою, і тут був столик, а не «СТОЛИК». На стінах висіли два плаката. На одному було зображено величезний стос стодоларових банкнот з підписом: «ПЕРШИЙ МІЛЬЙОН — НАЙВАЖЧИЙ». На стіні навпроти висів плакат з червоним «феррарі».

— Е-е-е... кімната гуртожитку.

— Пампушечку, не туди дивишся. Увійшовши до вас, наприклад, я бачу двох любителів пограти у відеоігри. Увійшовши до себе, бачу дівчину, яка обожнює книжки...— Аляска підійшла до канапи і взяла пластикову пляшку з-під газованки. Ось поглянь,— сказала вона, і я побачив, що пляшка наполовину заповнена мерзеною брунатною рідиною. Жувальний тютюн.— Вони жують і спльовують собі на потім. І очевидно, на гігієну їм начхати. То хіба не буде їм начхати, якщо ми насцимо їм на зубні щітки? Точно буде. Поглянь. І скажи, що ці люди люблять.

— Вони люблять гроші,— відказав я, вказуючи на плакат. Аляска аж руки підкинула.

— Пампушечку, вони всі люблять гроші. О'кей, іди у лазничку. Скажи, що там побачиш.

Ця гра мене трохи дратувала, але я таки пішов у лазничку, а Аляска сіла на гостинну канапу. У лазничці я виявив з десяток пляшок шампуню і кондиціонеру. У шафці виявилася пляшечка якогось «Рівайнду». Я відкупорив — блакитний гель пахнув квітами та спиртом, як у крутій перукарні. (Під раковиною я виявив величезний тюбик вазеліну, який міг використовуватися тільки з однією метою, але про це я думати не хотів). Я повернувся в кімнату і збуджено сказав:

— Вони люблять своє волосся.

— Так отож! — вигукнула Аляска.— Подивися на горішне ліжко.

На тонкому бильці в узголів'ї стояла, ризикуючи впасти, пляшка гелю до волосся.

— Кевін не прокидається з цим шпичастим розкуйовдженим волоссям, як зі сну. Він так його укладає. Він просто обожнює свою зачіску. А покинули вони свої засоби до волосся тут, бо у них вдома є ще. У всіх! І знаєш, навіть це?

— Компенсація через маленькі прутні?

— Ха-ха. Ні. З цієї причини вони просто сексистки-виродки. А за волоссям вони так доглядають тому, що клепки бракує полюбити щось цікавіше. Тож ми вдаримо у найболючіше їхнє місце — у чуприну.

— О-оке-ей,— сказав я, не зовсім розуміючи, який прикол можна вигадати, пов'язаний з чиеюсь чуприною.

Аляска підвелася, попрямувала до вікна і нахилилася, щоб визирнути.

— На дупу не дивися,— звеліла вона, тож я миттю подивився на дупу — вона так плавно розширювалася від тонкої талії. Аляска легко зробила сальто, випірнувши з напіввідчиненого вікна. Я поліз ногами вперед і, тільки торкнувшись землі, виштовхнув з вікна і корпус.

— Ну,— мовила Аляска.— Трохи незграбно. Гайда до яскині!

Дорогою до мосту вона човгала ногами по червонястій землі, здіймаючи куряву, тож здавалося, що Аляска не йде, а їде на лижах. Коли ми вже простували путівцем від мосту до яскині, Аляска, раптом зупинившись, обернулася й подивилася на мене.

— Цікаво, як зреагує людина на промислову синю фарбу,— зронила вона, притримуючи переді мною гілку.

за сорок дев'ять днів до

а два дні, в понеділок, у перший справжній день канікул, ранок я провів за своєю курсовою з релігієзнавства, а по обіді пішов до Аляски в кімнату. Аляска читала, лежачи в ліжку.

— Оден[9],— відразу почала вона.— Які були в нього останні слова?

— Не знаю. Не чув про такого.

— Не чув? Бідолашний неосвічений хлопчик. Ось прочитай цей рядок.

Я підійшов і подивився на її вказівний палець.

— «І возлюбих ближніх вбогих / Серцем вбогим ти»,— зачитав я вголос.— Так, доволі непогано.

— Доволі непогано? Певна річ, і буфрито доволі непогане. Кохатися доволі весело. Сонце доволі пекуче. Боже, в цих словах стільки сказано про любов і надлам — вони бездоганні.

— М-м-м...— я енергійно закивав.

— Ти безнадійний. Хочеш, підемо порно пошукаємо?

— Га?

— Ми не здатні возлюбити своїх ближніх, поки не дізнаємося, наскільки вони вбогі духом. Ти хіба не любиш порна? — з посмішкою поцікавилася вона.

— Е-е-е...— відказав я. Як по правді, я його майже і не дивився ніколи, але ідея подивитися порно разом з Аляскою мене приваблювала.

Ми почали з крила, де кімнати 50-59, і рухалися вздовж шестикутника у зворотному напрямку — Аляска піднімала вікна, а я стояв на чатах, стежив, чи не йде хто.

Доти я майже ні в кого в кімнаті не бував. За три місяці я майже з усіма познайомився, але регулярно спілкувався тільки з кількома учнями — по суті, лише з Полковником, Аляскою і Такумі. Але за ці кілька годин я чимало дізнався про однокласників.

У Вілсона Карбода, центрального «Калверкрікських ніяких», був геморой, принаймні в нижній шухляді столу він ховав мазь від цієї хвороби. Чандра Кайлерз, симпатична дівчина, яка полюбляла математику і яку Аляска призначила на роль нової дівчини Полковника, збирала пупсів із серії «Дітки з капусти». Ні, не тоді, коли їй було років, скажімо, п'ять. Вона збирала їх зараз — їх у неї було кілька дюжин — чорних, білих, латиносів, азіатів, хлопчиків і дівчаток, одягнених селянами і квітучими

бізнесменами. Одна дванадцятикласниця з п'ятиденків, Голлі Мозер, малювала вугіллям оголені портрети себе самої, зображуючи власні округлі форми у всій красі.

Мене дуже здивувало, що майже у всіх був алкоголь. Навіть у п'ятиденків, які їздили додому щовихідні, в змивних бачках і кошиках на білизну були пиво і горілка.

— Боже, наклепати можна було на кого завгодно,— тихенько мовила Аляска, виймаючи з шафи Лонгвелла Чейза велику пляшку пива. І я замислився тоді: чому ж вона обрала Пола з Марією?

Аляска дуже швидко розкопувала всі секрети, і я запідозрив, що вона робила це вже не вперше, але про Рут і Марго Бловкер вона нічого знати не могла — близнючки прийшли до школи цього річ і спілкувалися з однокласниками ще менше, ніж я. Залізши в їхню кімнату, Аляска швидко роззирнулася і тут-таки пішла до книжкової полиці. Уважно придивившись, вона дістала «Біблію» — в ній виявилася фіолетова пляшка фруктово-винного коктейлю «May-Bay».

— Кмітливо,— зронила Аляска, відгвинчуючи покритку. Вихиливши пляшку за два великі ковтки, вона вигукнула: — «May-BAY»!

— Вони здогадаються, що ти тут була! — вигукнув я.

У неї розширилися очі.

— О ні, твоя правда, Пампушечку! — мовила вона.— Вони підуть розкажуть Орлу, що хтось випив їхній коктейль!

Зареготавшись, вона вихилилася з вікна і викинула порожню пляшку в траву.

У школярів під матрацами, на пружинах, було напхано як попало чимало порножурналів. Далі з'ясувалося, що баскетбол і травичка були не єдиними інтересами Генка Волстена: йому подобалися цицькаті дівчата. Але відео нам трапилося лише в кімнаті №32, в якій мешкали хлопці з Міссісіпі — Джо і Маркус. Вони ходили з нами на релігієзнавство і в їдальні іноді сідали разом зі мною і Полковником, але я їх знав не дуже добре.

Аляска прочитала наліпку на касеті:

— «Сучки з графства Медисон». Ну. Хіба не диво?

Ми побігли у вітальню до телевізора, затулили жалюзі, замкнули двері й сіли дивитися. Почалося все з орального сексу: жінка стоїть на мосту, розставивши ноги, а перед нею навколішки опустився чоловік. Розмова тут не місце. Коли ж вони перейшли до «цього самого», Аляска почала висловлювати праведне обурення.

— Ніколи не знімають так, щоб секс був задоволенням і для жінки. Дівчина — просто об'єкт. Подивися! Подивися на це!

Немає сенсу говорити, що я і так дивився. Жінка стала навколішки, а чоловік — навколішки ззаду. Вона повторювала: «Ну ж бо!» — і стогнала, в її порожніх карих очах не було ніякого інтересу, але я все одно подумки

занотовував. Руки на плечі. Швидко, але не дуже швидко, а то все занадто швидко скінчиться. Кректати поменше.

Немов прочитавши мої думки, Аляска сказала:

— Боже, Пампушечку! Ніколи так не довбай. Це ж боляче. Більше на тортури схоже. І вона що — отак просто стоятиме і все? Це не чоловік і жінка, це просто прутень і піхва. Що тут еротичного? Поцілунки де?

— В такій позі вони б навряд чи змогли поцілуватися,— зазначив я.

— Ось про це я і кажу. Оте, як вони це роблять, це перетворення суб'єкта на об'єкт. Він навіть обличчя її не бачить! Отак іноді буває з жінками, Пампушечку. А ця жінка ж чиясь дочка. А ви он що змушуєте нас робити за гроші.

— Ну, тільки не я,— спробував захиститись я.— Ну, фактично. Не я ж порнофільми знімаю.

— Подивися мені в очі та скажи, що це тебе не збуджує, Пампушечку.

Я не зміг. Аляска засміялася. І сказала, що все гаразд. Здорова реакція. Потім вона підвелася, зупинила касету, лягла поперек канапи на живіт і щось пробурмотіла.

— Що ти сказала? — запитав я, підходячи до неї і кладучи руку їй на поперек.

— Ш-ш-ш...— відповіла вона.— Я сплю.

Отак просто. То мчить зі швидкістю сто миль на годину, то засинає за наносекунду. Мені страшенно кортіло лягти поруч з нею, обійняти її і теж заснути. Не злягатися, як у цих фільмах. Навіть не кохатися. Просто спати разом, в найневиннішому сенсі цих слів. Але у мене забракло духу, а у неї був хлопець, до того ж я незграбний, вона незрівнянна, я безнадійний зануда, а вона безмежно цікава. Тож я повернувся до своєї кімнати та впав на нижнє ліжко, думаючи про те, що як порівнювати людей з дощем, то я — мжичка, а вона — ураган.

за сорок сім днів до

середу вранці я прокинувся з забитим носом і побачив Алабаму зовсім іншою — свіжою і холодною. Коли я того ранку йшов до Алясчиної кімнати, у дворі гуртожитків під моїми черевиками хрустіла мерзла трава. У Флориді морозу майже не буває, тож я заходився скакати на траві, наче то була плівка з пухирями. Трісь. Трісь. Трісь.

Аляска тримала в руці запалену зелену свічку догори дригом, крапаючи віск на чималий саморобний вулкан, трохи схожий на вулкан з лабораторного набору для школярів.

— Гляди не обпечися,— застеріг я, побачивши, що полум'я наближається до руки.

— Ніч свічу задула. Сьогодні вже минуло,— не дивлячись на мене, відказала Аляска.

— Стривай, я це колись читав. Що це? — запитав я.

Аляска вільною рукою взяла книжку і кинула мені.

Вона впала мені до ніг.

— Вірш,— відповіла вона.— Една Сент-Вінсент Мілле. Ти це читав? Я вражена.

— А, я біографію її читав! Але її передсмертних слів там не було. Я трохи розчарувався. Пам'ятаю, що вона кохалася багато.

— Я знаю. Вона — моя героїня,— сказала Аляска без тіні іронії. Коли я засміявся, вона й не помітила.— А тобі не здається дивним, що ти біографіями великих письменників цікавишся більше, ніж власне їхніми творами?

— Ні! — оголосив я.— Не хочу слухати їхні роздуми на ніч тільки через те, що вони були цікавими людьми.

— Таж річ у депресії, дурню.

— О-о-о, справді? Ну, чорт, це просто геніально,— відказав я.

— Гаразд,— зітхнула Аляска.— Навіть якщо випаде сніг, зиму незгоди своєї[10] я проводжу з людиною саркастичною. Сідай-но.

Я сів поруч, схрестившу ноги і торкаючись її коліньми. Вона дістала з-під ліжка коробку з дюжиною свічок. Пороздивлялася їх хвилику, тоді дала мені білу свічку і запальничку.

І цілий ранок ми палили свічки... ну, іноді підкурюючи від запалених свічок цигарки, запхавши, звісно ж, рушника під двері. За дві години різнобарвний свічковий вулкан виріс на цілий фут.

— Гора Святої Гелени на кислоті,— оголосила Аляска.

О 12:30, за дві години по тому, як я почав її благати з'їздити в «Макдональдз», Аляска вирішила, що час пообідати. Коли ми вийшли до учнівської стоянки, я помітив якесь дивне авто. Маленьке і зелененьке. «Пиріжок». «Я вже бачив цю машину,— подумав я.— Де ж я бачив цю машину?» І тут з неї вискочив Полковник і кинувся до нас.

Замість привітатися абошо, він повідомив:

— Мені звеліли запросити вас на святкову вечерю до п'ятизіркового ресторану!

Аляска шепнула дещо мені на вухо, я засміявся і відказав:

— Мені звеліли прийняти пропозицію.

Ми пішли до будинку Орла, повідомили йому, що їдемо їсти індичку на стоянці для трейлерів, а потім поїхали геть на «пиріжку».

За дві години, що ми їхали на південь, Полковник усе нам пояснив. Мені довелося тулитися на задньому сидінні, бо Аляска перша встрибнула на передне. Зазвичай машину водила вона, та коли за кермом був хтось інший, вона погоджувалася їздити тільки спереду, як королева. Коли Полковникова мама дізналася, що ми лишилися в школі, вона не змогла покинути нас на День подяки самих, без родини. Полковника ця перспектива, здається, не тішила.

— Мені доведеться ночувати в наметі,— сказав він, а я засміявся.

От тільки виявилось, що йому справді довелося спати в наметі — гарному, чотиримісному, зеленому, схожому на половинку яйця, але все ж таки наметі. Полковникова мама мешкала в трейлері, які часто чіпляють до великих пікапів, але цей трейлер був старий і ледве дихав. Стояв він не на колесах, а на шлакоблоках, його, напевно, і не причепиш уже до пікапа — розвалиться. Він був навіть не дуже великий. Я ледь не шкріб головою стелю. Зрозуміло стало, чому Полковник такий куций — рости він собі просто дозволити не міг. Весь інтер'єр складався лише з однієї довгастої кімнати, спереду стояло чимале ліжко, далі йшла кухонька, а в глибині — вітальня з телевизором і маленька лазничка, тобто настільки маленька, що помитися можна було, тільки сидючи на унітазі.

— У нас тут не дуже заможно,— сказала Полковникова мама («Я — Долорес, не треба звати мене міс Мартін».)— Але індичка у вас буде завбільшки з кухню,— зареготалася вона.

Полковник вигнав нас надвір відразу після короткої екскурсії, і ми пішли гуляти рядами трейлерів і фургонів, що стояли просто на землі.

— Ну, тепер ви розумієте, чому я багатіїв ненавиджу.

І я зрозумів. Я взагалі уявити не міг, як Полковник ріс у такому крихітному помешканні. Весь його трейлер був менше нашої з ним кімнати в гуртожитку. Але я не знав, що сказати, щоб йому стало не так ніяково.

— Вибачте за незручності,— мовив Полковник.— Я розумію, ви до такого не звикли.

— Я звикла,— зронила раптом Аляска.

— Ти ж не в трейлері живеш,— відказав Полковник.

— Злидні всюди злидні.

— Напевно, так,— погодився Полковник.

Аляска вирішила піти допомогти Долорес із вечерею. Сказала, що змушувати жінок куховарити — це сексизм, але краще вже сексистська смакота, ніж зрихтована хлопцями гидота. Тож ми з Полковником сіли на розсувній канапі у вітальні, граючись у відеогру й балакаючи про школу.

— Я дописав курсову з релігієзнавства. Але мені доведеться набрати її на твоєму комп'ютері, коли повернемося. Думаю, я й до іспитів готовий, а це добре, якщо врахувати, що нам треба ще кол-при гра-зі-ти.

— Твоя мама не розуміє секретну мову? — посміхнувся я.

— Якщо говорити швидко, то ні. Боже, тихше ти.

Вечеря — смажена окра, парові кукурудзяні качани й тушковане м'ясо, настільки ніжне, що падало з пластикових виделок,— переконала мене в тому, що з Долорес куховарка навіть краща, ніж з Морін. У «Калвер-Кріку» окра була не така масна, хрумкіша. До того ж я такої кумедної мами, як у Полковника, ще не зустрічав. Коли Аляска запитала, ким вона працює, Долорес відповіла:

— Я кулінар. Тобто готую фастфуд у «Вафля-гаузі».

— Це найкращий «Вафля-гауз» у всій Алабамі,— усміхнувся Полковник, і я зрозумів, що мами своєї він зовсім не соромиться. Він боявся, що ми поводитимемося як зверхні сноби з приватної школи. Я завжди вважав, що Полковник трохи перебирає зі своїм я-ненавиджу-багатіїв, поки не побачив його з мамою. Це був той самий Полковник, але зовсім в іншому контексті. Я навіть почав сподіватися, що одного дня познайомлюся і з Алясчиною родиною також.

Долорес наполягла на тому, щоб ми з Аляскою спали на ліжку, сама вклалася на розсувній канапі, а Полковник пішов у намет. Я непокоївся, що він там змерзне, але, якщо по ширості, не міг відмовитися через це спати з Аляскою. Нам з нею дали різні ковдри, і нас повсякчас розділяло не менше трьох шарів тканини, але різноманітні перспективи не давали мені заснути половину ночі.

за сорок шість днів до

айсмачніший День подяки в моєму житті. Без бридкого журавлинного соусу. Просто великі шматки соковитого білого м'яса, кукурудза, зелений горошок, засмажений на такій кількості сала, що смак ясно свідчив про шкідливість страви, печиво з соусом, гарбузяний пиріг на десерт і кожному – по склянці червоного вина.

– Здається, – сказала Долорес, – з індичкою п'ють біле, але... не знаю, як вам... але мені, щиро кажучи, до дупи.

Ми сміялися і пили вино, а по вечері заходилися дякувати. Вдома ми завжди дякували за все перед вечерею, тож це робилося поспіхом – щоб чимшвидше накинутися на їжу. А тут ми вчотирьох сиділи за столом і обмінювалися подяками. Я дякував за чудове частування і чудове товариство, за те, що мені дали можливість відзначити День подяки удома.

– Ну, бодай у трейлері, – пожартувала Долорес.

– О'кей, тепер моя черга, – сказала Аляска. – Дякую за найкращий День подяки за останні десять років.

Потім заговорив Полковник:

– А я просто хочу подякувати тобі, мамо.

А Долорес розреготалася і відповіла:

– Пес на таке не полєє, синку.

Я не дуже зрозумів, що означає цей вислів, здається, Щось у дусі «дякую в кишеню не покладеш», бо Полковник не зупинився й подякував їй ще й за те, що він «найрозумніша людина на цій стоянці». Тоді Долорес розсміялася і сказала:

– Оце добре.

А сама Долорес? Вона була вдячна за те, що знову ввімкнули телефон, що її хлопчик вдома, що Аляска допомогла їй куховарити, що ми з Полковником не лізли під ноги, що робота стабільна і колектив приємний, що їй є де спати і що син їй любить.

Дорогою додому (саме так я думав: додому) я знову сидів на задньому сидінні «пиріжка», засинаючи під монотонну коліскову шосе.

за сорок чотири дні до

— ся бізнес-концепція алкогольної крамниці «Куса[11]» будується на продажу цигарок неповнолітнім й алкоголю дорослим,— мовила Аляска. Вона занадто часто поглядала на мене, й мене це нервувало: ми-бо їхали в ту крамницю «Куса» вузькою звивистою дорогою, яка тягнулася серед пагорбів на південь від нашої школи. Це було в суботу, в останній день справжніх канікул.— І це чудово, якщо тобі потрібні цигарки. Але нам потрібна випивка. А її продають тільки за посвідкою. А у мене кепська підробка. Але я вмію фліртувати.

Вона раптом без попередження звернула ліворуч і виїхала на дорогу, що різко пішла в діл, обабіч оточена ланами; швидкість зросла, Аляска міцніше вчепилася в кермо і чекала до останнього, перш ніж натиснути на гальма — перед самим підніжжям пагорба. Тут виявилася заправка, яка більше не торгувала бензином: на даху її висіла вже вицвіла вивіска «КУСА: ЗАДОВОЛЬНЯЄМО СПІРИТИЧНІ ПОТРЕБИ».

Аляска пішла сама і за п'ять хвилин повернулася, навантажена двома паперовими пакетами з контрабандою: трьома блоками цигарок, п'ятьма пляшками вина і літром горілки для Полковника. Дорогою назад вона запитала:

— Ти любиш тук-тук-жарти?

— Тук-тук-жарти? — перепитав я.— Це коли стукають — тук-тук...

— Хто там? — відповіла Аляска.

— Я.

— Хто — я?

— Не якій,— закінчив я. Не смішно.

— Чудово,— похвалила Аляска.— Я теж знаю один варіант. Починай.

— О'кей. Тук-тук.

— Хто там? — озвалася Аляска.

Я витріщився на неї. За хвилину до мене дійшло, і я зареготав.

— Це мене мама навчила, коли мені шість років було. Але й досі смішно.

Ось чому я так здивувався, коли Аляска прибігла в кімнату №43 вся в сльозах, саме як я закінчував роботу над курсовою з англійської. Аляска сіла на канапу, з кожним видихом то схлипуючи, то зойкаючи.

— Пробач,— сказала вона, важко зітхнувши. Підборіддям бігли шмарклі.

— Що сталося? — запитав я. Вона взяла зі «СТОЛИКА» серветку і втерлася.

— Я не...— почала Аляска, і сльози раптом ринули, мов цунамі, вона ридала по-дитячому голосно, мені навіть стало страшно. Я підвівся і сів поруч, потім обійняв її. Вона відвернулася від мене й утнулася обличчям у нашу поролонову канапу.— Не розумію, чому я все псую,— нарешті вимовила Аляска.

— Що — ти про Марію? Може, тобі просто було страшно.

— Страх — ще не привід! — прокричала вона в канапу.— Всі завжди використовують страх як відмовку.

Я не знав, хто такі «всі» і коли це «завжди», і хоч як мені хотілося збагнути її незрозумілі висловлювання, мене ця двозначність уже почала дратувати.

— Але чому ти засмутилася через це саме зараз?

— Справа не тільки в цьому. А взагалі у всьому. Я Полковнику розповідала в машині,— вона ще хлюпала носом, але, здається, вже виплакалася.— Поки ти спав там, позаду. І він сказав, що під час наших майбутніх приколів більше очей не спустить з мене. Він мені не довіряє. Я його не засуджую. Я сама собі не довіряю.

— Щоб розповісти йому, потрібна мужність,— зазначив я.

— Є в мене мужність, але не тоді, коли потрібно. А ти... е-е-е...— Аляска сіла рівно, тоді схилилася до мене, я встиг піднести руку — вона впала мені на кістляві груди і знову заплакала. Мені було її шкода, але ж вона сама винна. Необов'язково ж бути шуром.

— Не хочу тебе засмучувати, але, може, тобі ліпше пояснити нам, чому ти донесла на Марію? Боялася, що тебе відішлють додому або що?

Одхилившись назад, вона нагородила мене Фатальним Поглядом — сам Орел запишався б,— і мені здалося, що я їй неприємний, чи запитання це неприємне, чи, може, те й те водночас, а потім Аляска відвернулася і, дивлячись у вікно, відказала:

— Немає ніякого дому.

— Ну, родина ж у тебе є...— відступивсь я. Вона вранці згадувала маму. Як може дівчина, яка три години тому Жартувала, ридати ридма?

Досі пропікаючи мене очима, Аляска сказала:

— Я намагаюся не боятися. Але все одно все псую. Все У мене летить шкереберть.

— О'кей,— мовив я.— Все о'кей.

Я вже взагалі не тямив, про що йдеться. Що далі, то незрозуміліше.

— Ти ж розумієш, у кого закохався, Пампушечку? У дівчину, яка тебе смішить, дивиться з тобою порно і п'є вино. А не в божевільне, люте стерво.

І якщо по правді, щось у цьому було.

різдво

а різдвяні канікули по домівках роз'їхалися всі – навіть начебто безпритульна Аляска.

Мені подарували гарного годинника і нового гаманця – «дорослі подарунки», як сказав тато. Але майже всі два тижні я навчався. Різдвяні канікули й не були справжніми канікулами – це був наш останній шанс підготуватися до іспитів, які почнуться наступного дня після нашого повернення. Я зосередився на математиці й біології – саме ці два предмети були реальною загрозою моїм планам заробити середній бал не нижче 3,4. Шкода, що я не можу сказати, ніби займався цим з любові до навчання, просто мені хотілося потім потрапити до пристойного коледжу.

Отож, майже повсякчас я сидів удома, вчив математику й запам'ятовував французькі слова – як і до навчання в «Калвер-Кріку». Ці два тижні дуже скидалися на моє життя до переїзду в «Калвер-Крік», хіба що батьки раділи мені більше, ніж зазвичай. Про поїздку в Лондон вони майже нічого не розповідали. По-моєму, вони почувалися винними. З батьками завжди така комедія. Я ж лишився в «Калвер-Кріку» на День подяки тому, що сам так захотів, а батьки все одно відчували докори сумління. Приємно, коли хтось через тебе відчуває докори сумління, хоча все-таки я волів би, щоб мама не плакала Щодня за вечерею. Вона все повторювала: «Я погана мати», – а тато негайно заперечував: «Аж ніяк».

Навіть тато, ніжний, але не сентиментальний, іноді, коли ми дивилися «Симпсонів», казав, що сумував за мною. Я відповідав, що теж сумував, – я ж таки сумував. У певному сенсі. Вони в мене такі хороші. Ми ходили в кіно, грали в карти, і я розповідав їм різні цікавинки зі свого життя, не надто їх лякаючи, а вони слухали. Тато був агентом з нерухомості, але читав більше, ніж усі мої знайомі, обговорював зі мною, що ми проходили з літератури, а мама наполегливо просила, щоб я посидів з нею на кухні, й намагалася навчити мене готувати прості страви – макарони, яечню, – оскільки «я тепер сам живу». І це попри те, що я не маю – і не хочу мати – кухні. І що я не люблю ні яець, ні макаронів із сиром. Але до Нового року я навчився їх готувати.

Коли я їхав, вони обое розплакалися, мама пояснила, що це просто синдром порожнього гнізда, але вони дуже пишаються мною і люблять мене. У мене самого клубок у горлі став, і я вже й не думав про День подяки. У мене є родина.

за вісім днів до

ершого дня після різдвяних канікул Аляска прийшла до нас у кімнату і сіла поруч з Полковником на канапі. Полковник був страшенно заклопотаний – ставив новий швидкісний рекорд на «Плейстейшні».

Аляска не сказала, що сумувала за нами або що рада нас бачити. Дивлячись на канапу, вона мовила:

– Вам реально потрібна нова канапа.

– Будь ласка, не говори до мене, коли я за кермом, – відказав Полковник. – Боже. Невже і Джефу Гордону доводиться з таким лайном миритися?

– У мене ідея, – мовила Аляска. – Пречудова ідея. Нам потрібно влаштувати передприкол, який збігається з атакою на Кевіна і його поплічників.

Я сидів на ліжку і читав підручник, готуючись до завтрашнього іспиту з американської історії.

– Передприкол? – перепитав я.

– Це прикол, завдання якого – заколисати пильність адміністрації, – відказав Полковник, дратуючись, що його відволікають. – Після нього Орел гадатиме, що одинадцятий клас уже прикол влаштував, і до справжнього приколу виявиться не готовий.

Щороку одинадцятий і дванадцятий класи щось витинали, зазвичай приколи були незграбні, як-от феєрверки на газоні у дворі гуртожитків о п'ятій ранку в неділю.

– Передприкол завжди буває? – запитав я.

– Звісно, ні, дурню, – обурився Полковник. – Якби завжди бував передприкол, Орел і чекав би на два приколи. Востаннє таке було... м-м-м... А, правильно: у 1987. Під час передприколу вимкнули світло на території школи, а під час справжнього приколу – запустили в тепловентиляцію кабінетів п'ятсот живих коників. Сюркотання і досі буває чути.

– У тебе просто неймовірна пам'ять, – похвалив я.

– Ви, хлопці, немов старе подружжя, – посміхнулася Аляска. – Аж моторошно.

– Це ти ще й половини не знаєш, – відказав Полковник. – Бачила б ти, як цей хлопчина вночі до мене в ліжко лізе.

– Агов!

— Повернімося до справи! — урвала Аляска.— Передприкол. Треба робити в ці вихідні, бо молодик. Ночувати будемо в сіннику. Ми з тобою, Полковник, Такумі, а також — спеціальний подарунок для тебе, Пампушечку,— Лара Бутерська.

— Ота Лара Бутерська, яку я обригав?

— Вона просто скромна. Ти їй і досі подобаєшся,— Аляска засміялася.— Ти, коли блював, був такий... уразливий.

— Пругкі цицьки,— згадав Полковник.— А Такумі ти береш для мене?

— Тобі слід побути самотнім.

— Щира правда,— погодився він.

— Пограй у відеоігри ще кілька місяців. Розвинена зорово-моторна координація стане тобі в пригоді, коли дійдеш з дівчатами до третьої стадії.

— Боже, востаннє про ці стадії я чув так давно вже, що й забув, що таке третя стадія,— відказав Полковник.— Я б на це просто очі закотив, але не можу відірвати погляд від екрана.

— Поцілуватися, пообійматися, помацати, покохатися. Ти немовби третій клас перескочив,— сказала Аляска.

— Взагалі-то я і справді третій клас перескочив,— озвався Полковник.

— Отже,— втрутився я,— що в нас за передприкол?

— Ми з Полковником усе продумаємо. Тебе підставляти немає потреби — поки що.

— А... О'кей. Піду тоді покурю.

І я вийшов. Аляска, звісно, вже не вперше залишала мене осторонь, але оскільки ми так зблизилися після Дня подяки, мені здавалося безглуздим, що вона планує все тільки з Полковником, без мене. Чию футболку вона сльозами намочила? Мою. Хто слухав її читання Воннегута? Я. Хто купився на найгірший на світі жарт про «тук-тук»? Я. Підійшовши до кіоску через дорогу від школи, я закупив. У Флориді зі мною такого не бувало, вперше мене хвилювали оті справжні-тривоги-старшокласників — хто кому подобається більше,— і я себе ненавидів за те, що дозволив собі до такого опуститися. «Необов'язково до неї так прив'язуватися,— казав собі я.— В сраку їй».

за чотири дні до

олковник і слова не казав мені про той передприкол, я знав тільки назву – «Ніч у сіннику», а ще – що речей треба спакувати на два дні.

Понеділок, вівторок і середа були для мене тортурами. Полковник повсякчас був з Аляскою, а мене вони не запрошували. Тож я забагато часу приділяв підготовці до іспитів, що неабияк вплинуло на мої результати. Я навіть курсову з релігієзнавства нарешті закінчив.

Відповідь на головне питання у мене вийшла досить прямолінійна. Більшість християн і мусульман вірять у рай і пекло, хоча в обох релігіях існує незгода щодо того, які саме вчинки до якого загробного життя призводять. У буддистів усе складніше – це пов'язано з буддистським вченням «анатта», яке загалом полягає в тому, що людина не має вічної душі. Натомість люди мають енергію, і ця енергія перехідна – переходить з одного тіла в інше, нескінченно реінкарнуючись, аж сягне просвітлення.

Висновки писати я ніколи не любив – ти просто повторюєш те, що вже написав, додаючи фрази на кшталт «Підсумовуючи» і «На закінчення». Я цього не робив, а натомість написав про те, чому мені це питання здається важливим. Людям, думав я, потрібна визначеність, їм нестерпна ідея, що по смерті нас чекає величезне чорне ніщо, з тим, що їхні кохані припинять існувати, вони не можуть навіть уявити, що й самі колись припинять існувати. І врешті я дійшов висновку, що люди вірять у загробне життя, бо без цієї віри жити нестерпно.

за три дні до

п'ятницю, після напрочуд успішно складеного іспиту з математики, яким закінчилися моя перша сесія у «Калвер-Кріку», я спакував у наплічник одяг («Обирай нью-йоркський тренд, – радив Полковник. – Обирай чорне. Обирай розсудливо. Щоб було зручно, але тепло») і спальник, ми зайшли по Такумі в його кімнату і попрямували до будинку Орла. Одягнений Орел був як завжди, і мені подумалося, що у нього в шафі, мабуть, висить тридцять однакових білих сорочок і чорних краваток. Він, напевно, щоранку підходить до неї, оцінює свій гардероб і думає: «Гм... гм... може, білу сорочку з чорною краваткою?» Дружина йому не завадила б.

– Я хочу запросити Майлза й Такумі до себе в Нью-Гоуп на вихідні, – повідомив йому Полковник.

– Майлзу настільки сподобався Нью-Гоуп? – запитав мене Орел.

– Ще б пак! На сто'нці тре'лерів плану'ться велика гулянка! – мовив Полковник. Він умів, коли схоче, говорити з південним акцентом, хоча зазвичай, як і всі в «Калвер-Кріку», розмовляв без акценту.

— Почекайте, я спершу вашій мамі подзвоню,— сказав йому Орел.

Такумі глянув на мене з погано прихованою панікою в очах, і я відчув, як мій обід — смажена курка — заворушився в шлунку. А Полковник просто усміхнувся:

— Певна річ.

— На ці вихідні Чип, Майлз і Такумі будуть у вас?... Так, мем... Ха!... О'кей. До побачення.

Орел подивився на Полковника.

— У тебе чудова мама,— усміхнувся він.

— А то я не знаю,— Полковник теж усміхнувся.— До зустрічі в неділю.

Коли ми йшли до стоянки біля спортзали, Полковник мовив:

— Я вчора їй подзвонив і попросив мене прикрити, вона й не запитала навіщо. Сказала просто: «Синку, я тобі довіряю»,— і вона справді збіса мені довіряє.

Відійшовши подалі з очей Орла, ми різко звернули в гай.

Ступили на путівець, перетнули міст і попрямували до сінника, що радше був схожий на занедбаний і дірявий зруб, ніж на сінник. Там і досі зберігали сіно, хоча незрозуміло для чого. На конях у нас начебто ніхто не їздив. Ми з Полковником і Такумі прийшли перші, тож розстелили спальники на найм'якіших паках сіна. Було пів на сьому.

Незабаром з'явилася й Аляска, яка сказала Орлу, що поїде на вихідні до Джейка. Її слова Орел перевіряти не став, бо вона їздила до Джейка приблизно раз на місяць, і Орел розумів, що її батькам на це начхати. Ще за півгодини прийшла Лара. Вона сказала, що їй треба в Атланту — зустрітися зі подругою з Румунії. Орел подзвонив Лариним батькам — пересвідчитися, що вони про це знають, і вони не заперечували.

— Вони мені довіряють,— всміхнулася Лара.

— Іноді в тебе ніби й акценту немає,— сказав я — дурницю впоров, але це краще, ніж на неї блювати.

— Я просто звуки тягну.

— Це особливість російської мови? — поцікавився я.

— Румунської,— поправила мене вона. Виявляється, є румунська мова. Якби знаття! Мені слід негайно розширити свої культурні горизонти, якщо я найближчим часом збираюся залізти з Ларою в один спальник.

Усі розсілися на спальниках, Аляска курила з неприхованою зневагою до очевидної пожежонебезпечності дерев'яної конструкції, і тут Полковник дістав аркуш друкарського паперу і зачитав:

— Мета сьогоднішнього свята — раз і назавжди довести, що ми — справжні приколісти, а п'ятиденки — справжні невдахи. А ще у нас буде нагода зіпсувати життя Орлу, а це завжди приємно. Отож,— промовив він і зробив паузу, мов перечікуючи барабанний дріб,— сьогодні ввечері ми воюємо на три фронти. Фронт перший: передприкол: ми, так би мовити, підсмалимо Орлу дупу. Фронт другий: операція «Лисань», у якій Лара самотужки здійснює каральну місію, настільки витончену і жорстоку, що вигадати її міг тільки... ну... я.

— Гей! — урвала його Аляска.— Це була моя ідея!

— Ну гаразд, о'кей. Це була Алясчина ідея,— зареготався він.— І нарешті, фронт третій: звіти про успішність. Ми увійдемо в шкільну мережу та скористаємося базою даних з успішності, щоб розіслати родичам Кевіна та ін. повідомлення про те, що вони завалили деякі з предметів.

— Нас, безперечно, витурять зі школи,— мовив я.

— Сподіваюся, ви азіата з собою прихопили не тому, що вирішили — він комп'ютерний геній. Бо я не геній,— сказав Такумі.

— Нас не витурять, а комп'ютерний геній — це я. Всі решта — робоча сила і прикриття. Нас не витурять, навіть якщо спіймають, бо не буде на нас аж таких гріхів — хіба що п'ять пляшок «Суничного пагорба», які лежать в Алясчиному наплічнику, але їх ми надійно сховаємо. Ми просто, знаєте, здіймемо маленький шарварок.

Виклали план: місця для помилки там не було. Полковник цілком розраховував на ідеальну синхронність дій: якщо хтось із нас припуститься найменшої помилки, вся затія рухне.

Кожному він роздрукував короткий перелік вказівок, час було розписано по секундах. Ми звірили годинники, всі одяглися в чорне, почепили наплічники, з рота вихоплювалася пара, в думках — найдрібніші деталі плану, серця шалено калатали, і тільки-но остаточно стемніло, тобто десь о сьомій, ми всі разом вийшли з сінника. Ми впевнено йшли вервечкою, відчуваючись неймовірно крутими. Нас чекало Велике Можливо, ми були непереможні. План, може, був і небездоганий, а от ми — бездоганні.

За п'ять хвилин ми всі розійшлися до своєї мети. Я йшов з Такумі. Ми відвертали увагу.

— Ми як бісова морська піхота,— сказав він.

— Перші в бій, перші на смерть,— нервово погодився я.

— Клята правда.

Він зупинився і відкрив наплічник.

— Не тут, чувак,— сказав я.— Треба дійти до будинку Орла.

— Знаю. Знаю. Просто... постривай.

Він дістав широкого обруча — брунатного, з плюшевою лисячою мордою нагорі. І вдягнув на голову.

— Що це в біса таке? — засміявся я.

— Це моя лисяча шапочка.

— Лисяча шапочка?

— Так, лисяча шапочка.

— А навіщо тобі лисяча шапочка?

— Бо кляте лисеня нікому не зловити.

Вже за дві хвилини ми сиділи навпочіпки за деревами, які росли за півсотні футів од чорного ходу домівки Орла. У мене серце калатало, як барабани в музиці техно.

— Тридцять секунд,— прошепотів Такумі, й мені раптом стало моторошно, як тої ночі, коли я щойно приїхав, познайомився з Аляскою і вона схопила мене за руку і прошепотіла: «Гайда-гайда-гайда». Але я взяв себе в руки.

Подумав: «Ми задалеко».

Подумав: «Він не почує».

Подумав: «Він почує і вискочить так швидко, що ми не встигнемо утекти».

Подумав: «Двадцять секунд». Дихав я важко і часто.

— Пампушечку,— прошепотів Такумі,— ти впораєшся. Біжи, та й годі.

— Ага.

Біжи. Коліна не підкошуються. Легені працюють. Біжи — та й годі.

— П'ять,— сказав він.— Чотири. Три. Два. Один. Підпалюй. Підпалюй. Підпалюй.

Загорілося з сичанням, як на Четверте липня — День незалежності, який я завжди відзначав з батьками. Якусь мить ми стояли непорушно, дивлячись на гніт, щоб переконатися, що він загорівся. А потім Такумі крикнув пошепки:

— Бігом-бігом-бігом, чорт забирай, бігом!

І ми побігли.

За три секунди — гучна черга вибухів. Це мені нагадало автоматні черги в «Обезголовленні», тільки набагато гучніші. Ми вже кроків на двадцять встигли відбігти, але все одно здавалося, що барабанні перетинки луснуть.

Я подумав: «Ну, таке він точно почує».

Ми проминули футбольне поле, забігли в гай, на пагорб, ледве орієнтуючись на місцевості. Оскільки було темно, коріння і вкриті мохом камінці під ногами потрапляли в поле зору в останню секунду, тож я час до часу спотикався і падав, і боявся, що Орел нас наздожене, але все одно підводився і біг за Такумі, геть від школи і гуртожитків. Ми мчали, наче на ногах були сандалі з крильцями. Я мчав як гепард, чи радше як гепард, який забагато курить. А потім, рівно за хвилину, Такумі зупинився і ривком відкрив наплічника.

Прийшла моя черга провадити зворотний відлік. Я втупився у годинника. Страшно! Орел уже вийшов. Уже біжить, безперечно. Цікаво, чи швидко він бігає? Він уже старий, але напевно ж розлютився.

— П'ять, чотири, три, два, один,— і сичання. Цього разу ми навіть паузи не робили, просто побігли — далі, на захід. Дихалося важко. Я зовсім не був упевнений, що протримаюся тридцять хвилин. Вибухнули петарди.

Коли гуркіт стих, ми почули крик:

— ЗУПИНІТЬСЯ НЕГАЙНО!

Але ми не зупинилися. Зупинок у плані не було.

— Я лисеня,— шепотів Такумі — і собі, і мені.— Лисеня ніхто не зловить.

За хвилину знову надійшла моя черга. Такумі лічив. Гніт загорівся. Ми побігли.

Але сталася осічка. Ми були готові до однієї осічки: запасна зв'язка петард у нас була. Але ще одна коштуватиме Алясці з Полковником цілої хвилини. Такумі сів навпочіпки, підпалив гніт і побіг. Залунали вибухи. Петарди трісь-трісь-тріщали в унісон з моїм серцем.

Коли вони затихли, я почув:

— СТІЙТЕ, БО ВИКЛИЧУ ПОЛІЦІЮ!

Голос долинав здалеку, але я відчував на собі Фатальний Погляд.

— Свині не спинять лисеня, бо я прудкий,— сказав Такумі сам собі.— Так я римую на ходу — бо я меткий.

Полковник попередив нас про можливі погрози поліцією, але непокоїтися не радив. Орлу поліція в школі самому ні до чого. Погана репутація для школи. Отож ми бігли. Перестрибуючи перешкоди і продираючись крізь дерева і чагарники. Падали. Підводилися. Якби Орел раптом не зміг переслідувати нас за вибухами петард, оті нескінченні «чорт-чорт-чорт», які ми видихали,

спотикаючись об повалені дерева і падаючи в шипшину, не дали б йому збитися з курсу.

Одна хвилина. Я опустився навколішки, підпалив гніт, побіг. Бах!

Потім ми звернули на північ, гадаючи, що вже минули озеро. Це було ключовим моментом плану. Що далі ми тікаємо, залишаючись при цьому на території школи, то далі побіжить і Орел. Що далі він побіжить, то далі опиниться від навчального корпусу, де чаклували Полковник з Аляскою. Потім ми планували зробити невелике коло неподалік навчального корпусу, а відтак повернути на схід до струмка, дійти до мосту над яскинею, а там знову вийти на дорогу і переможно повернулися до сінника.

Але ось у чому справа: ми трохи збилися з дороги. Озеро ми ще не минули – перед нами лежало поле, після якого тільки й буде озеро. Ми були ще занадто близько до навчального корпусу, бігти залишалося тільки вперед, я подивився на Такумі, який біг поруч, нога в ногу, і він просто звелів:

– Кидай.

Я опустився навколішки, підпалив гніт, і ми помчали далі. Ми саме перетинали галявину, тож якщо Орел просто позаду, він нас побачить. Ми дісталися південного краю озера і помчали уздовж берега. Озеро було не таке й велике – зо чверть милі завдовжки, тож бігти залишалося небагато, коли я дещо побачив.

Лебідь.

Він плів до нас, як одержимий. Люто ляскаючи крилами, він випірнув на берег просто перед нами, видаючи ні з чим не порівнянний дикий звук: наймерзенніші ноти з передсмертного крику кролика плюс наймерзенніші ноти з дитячого плачу, – але іншого шляху не було, тож ми помчали далі. На бігу я втелюшився в лебедя, а він дзьобнув мене в дупу. За деякий час я почав помітно кульгати, бо дупа у мене буквально горіла, і я думав: «Чого слина у цього лебедя так пече?»

Двадцять третя зв'язка петард теж не вибухнула, але ми втратили цілу хвилину. Але я потребував цієї хвилини. Я вмирав від втоми. Печіння в лівій сідниці перейшло в біль, що посилювався, коли я наступав на ліву ногу, тому я біг, як поранена газель, яка рятується від лев'ячого прайду. Що вже й казати, швидкість нашого пересування значно знизилася. Відтоді як ми дісталися тамтого боку озера, Орла ми не чули, але я сумнівався, що він облишив погоню. Він намагається приспати нашу пильність, але у нього нічого не вийде. Сьогодні ми непереможні.

Цілком знесилені, ми зупинилися: у нас залишилося ще три зв'язки, і ми сподівалися, що Полковнику вистачить часу. Потім ми побігли далі й незабаром дісталися берега струмка. Навколо було так темно і тихо, що здавалося – тоненький струмок аж реве, але я і далі чув наше сапання навіть по тому, як ми повалилися на мокру глину й ринь біля води. Тільки зупинившись, я подивився на Такумі. Він розкинув руки і ноги, лисяча голова стирчала над лівим вухом. Поглянувши на власні долоні, я побачив, що з деяких саден навіть кров цебенить. Я згадав, що впав у кущ шипшини, але болю не відчував.

Такумі заходився витягувати колючки з ноги.

— Лисеня втомилося,— повідомив він і засміявся.

— А мене лебідь за дупу хапнув,— відказав я.

— Я бачив,— Такумі посміхнувся.— Кривавиться?

Я пхнув руку в штани, щоб перевірити. Крові не було, тож я вирішив відсвяткувати це цигаркою.

— Місія виконана,— мовив я.

— Пампушечку, друже ми не-в-біса-зламні!

Ми не розуміли, де саме перебуваємо, адже струмок петляв по всій території школи, тому ми хвилин десять йшли берегом, розраховуючи, що йдемо вполовину повільніше, ніж бігли, а потім повернули ліворуч.

— Думаєш, ліворуч? — запитав Такумі.

— Я заблукав,— зізнався я.

— Лисеня показує ліворуч. Отож, ліворуч.

І звісно ж, лисеня привело нас до сінника.

— З вами все гаразд! — вигукнула Лара, коли ми підійшли.— Я хвилювалася. Я бачила, як Орел з хати ви-илетів. У піжамі. Він був страшенно злий.

— Ну,— відказав я,— якщо він уже тоді був злий, не хотів би я побачити його зараз.

— А чому ви так довго? — поцікавилася вона.

— Ми поверталися манівцями,— мовив Такумі.— А крім цього, Пампушечок ходить тепер як стара бабця з гемороем, бо його лебідь у дупу дзьобнув. А Аляска з Полковником де?

— Не знаю,— відповіла Лара, і тут оддалік почулися кроки, бурмотіння, тріск гілля. Такумі миттю схопив спальники і сховав їх за паками сіна. Потім ми втрьох вибігли з чорного ходу і залягли у високій траві. «Він нас вистежив,— подумав я.— Ми все спаскудили».

Але почувся голос Полковника, чіткий і страшенно роздратований:

— Бо перелік підозрюваних скорочується до двадцяти трьох! Чому ти не могла зробити все за планом? Господи, де всі?

Ми повернулися в сінник, відчуваючись трохи ніяково через те, що так налякалися. Полковник сів на паку сіна, сперся ліктями на коліна, звисив голову і притиснув долоні до чола. Він думав.

— Ну, принаймні нас поки що не зловили. О'кей, для початку,— мовив він, не дивлячись на нас,— скажіть мені, що все інше пройшло добре. Ларо?

— Так,— заговорила вона.— Добре.

— Більше подробиць можна, будь ласка?

— Я все зроби-ила, як було написано на аркушику. Я ховалася за будинком Орла, бачила, як він ки-инувся за Майлзом і Такумі, а потім побігла за гуртожитки. Залізла у вікно до Ке-евіна. Додала що треба в гель і кондиціонер, потім те ж саме зроби-ила в кімнатах Джефа і Лонгвелла.

— Що треба? — перепитав я.

— Нерозведену професійну синю фарбу до волосся номер п'ять,— пояснила Аляска.— Купила на гроші, які з тебе за цигарки отримала. Якщо нанести на мокре волосся, не змивається багато місяців.

— Тобто ми пофарбуємо їм волосся в синій колір?

— Ну, формально,— сказав Полковник, і досі тримаючи голову на колінах,— вони самі пофарбуються в синє. Але ми, звісно, спростили їм це завдання. Що ви з Такумі впоралися, я бачу: ви тут, ми тут, отже, ви своє завдання виконали. І добрі новини: батькам трьох сцикунів, які мали нахабство влаштувати прикол нам, ми відіслали звіт про їхню успішність — про те, що вони провалили три предмети.

— Ого. А погані новини? — поцікавилася Лара.

— Ой, годі тобі,— відповіла Аляска.— Є ще одна добра новина: коли Полковнику щось почулося і він утік у гай, я подбала про те, щоб батькам інших двадцятьох п'ятиденків теж прийшли звіти. Я їх усі роздрукувала, розклала по шкільних конвертах і опустила у поштову скриньку,— вона обернулася до Полковника.— Ти вже на той час давно втік. Наш маненький Полковник: він перелякався, що його виженуть.

Полковник підвівся, вивищуючись над нами, адже ми сиділи.

— Це не добрі новини! Цього ми не планували! І це означає, що двадцять трьох осіб Орел може спокійно виключати з переліку підозрюваних. Двадцять трьох ворогів, які зможуть нас вирахувати і наклепати на нас!

— Якщо це станеться,— дуже серйозно сказала Аляска,— я все візьму на себе.

— Отож,— зітхнув Полковник.— Як у випадку з Полом і Марією. Ти скажеш, що ти гасала гаєм, підриваючи петарди, і водночас влізла в шкільну мережу й розсилала фальшиві звіти про успішність? Орел на це купиться, звісно!

— Розслабся, чувак,— мовив Такумі.— По-перше, нас не спіймають. По-друге, якщо й спіймають, я візьму провину на себе разом з Аляскою. Ти ж серед нас втрачаєш найбільше.

Полковник мовчки кивнув. Сперечатися з цим сенсу не було: якщо його випрут з «Кріку», в іншій школі він стипендії не отримає.

Розуміючи, що немає кращого способу втішити Полковника, як визнати його геніальність, я запитав:

— То як ти мережу гакнув?

— Спочатку заліз у вікно кабінету доктора Гайда, запустив його комп'ютер і ввів пароль,— з посмішкою відказав він.

— Ти його вгадав?

— Ні. У вівторок я зайшов до нього і попросив роздрукувати мені список рекомендованої літератури. І підглянув: J3skylnhyd3.

— От чорт,— сказав Такумі.— Так і я б зміг.

— Авжеж, але тоді б тобі не вдалося побігати у своїй сексуальній шапочці,— зі сміхом відказав Полковник. Такумі зняв обруч і сховав до наплічника.

— Кевін збіситься через свою фризуру,— сказав я.

— Ну, а я сказала, коли моя бібліотека намокла. Кевін — просто лялька надувна,— відказала Аляска.— Якщо нас кольнути, у нас кров потече. А його кольнути — він лусне.

— Щира правда,— погодився Такумі.— Він козел. Та він тебе вбити міг.

— Так, напевно,— визнав і я.

— Тут таких повно,— провадила Аляска, яка й досі кипіла.— Розумієш? Отаких багатеньких надувних ляльок.

Та хоч Кевін і намагався мене вбити й усе таке, він не здавався вартим моєї ненависті. Ненависть до однокласників забирає дуже багато сили, я давно це діло облишив. Я сприймав наш прикол лише як відповідь на їхній прикол, як пречудову нагоду, за словами Полковника, здійснити маленький шарварок. Але для Аляски, здається, це було чимось іншим — чимось більшим.

Я хотів розпитати її про це, але вона лягла, сховавшись за паками сіна. Аляска все сказала, а якщо так, то чекати від неї чогось іще не варто. Виманити її вдалося лише за дві години, коли Полковник відкоркував пляшку вина. Ми передавали пляшку по колу, поки у мене в животі не стало кисло й тепло.

Хотів би я, щоб випивка мені подобалася більше (а Аляска — з точністю до навпаки). Але того вечора хильнути було приємно, особливо коли винне тепло з живота розлилося по всьому тілу. Мені не подобалося відчуття отупіння або втрати контролю над собою, але подобалося, що все ставало легше (сміятися, плакати, сцяти на очах у друзів). Навіщо ми пили? Я — просто для забави, адже ми ризикували вилетіти зі школи. Постійна загроза вигнання з «Калвер-Кріку» робила всі незаконні задоволення ще збудливішими. Одне тільки погано: ми і справді могли вилетіти зі школи.

за два дні до

аступного дня я прокинувся рано, губи пересохли, з рота в холодному повітрі вихоплювалася пара. Такумі взяв із собою похідну грубку, і Полковник схилився над нею – грів воду на розчинну каву. Сонце світило яскраво, але не могло розігнати холод, я сів поруч з Полковником і почав цмулити каву («Особливість розчинної кави в тому, що пахне вона добре, а на смак – як жовч», – сказав Полковник), потім одне по одному прокинулися Такумі, Лара й Аляска, і ми цілий день переховувалися, хоча і галасували. Голосно припинили.

По обіді в сіннику Такумі вирішив, що нам треба влаштувати змагання з фрістайлу.

– Пампушечку, ти починаєш, – заявив він. – А ти, Полковнику Паливода, задаватимеш ритм.

– Чувак, я не вмію реп читати, – благав я.

– Нічого страшного. Полковник ритм теж задавати не вміє. Ти спробуй просто поримувати, а потім мені естафету передаси.

Полковник склав долоні рупором і почав видавати дивні звуки, що радше скидалися на пердіння, ніж на баси, а я... е-е-е... читав реп.

– Е-е-е, сидимо у сіннику ми, держим оборону / Я в «Макдональдзі» в дитинстві виграв був корону. / Я не вмію римувати, вже як не крути, / Тож тепер Такумі, друже, перехоплюй ти.

Такумі провадив без пауз:

– Пампушечку, не готовий я почати зразу, / Та неначе той Кошмар із вулиці В'язів, / Я вже ладен налетіти та усіх порвати. / Вчора ми пили вино – хочеться блювати. / У Полковника ті ритми – наче малярійні, / Зате я й без мікрофона проспівав чарівно. / Я ж не тільки-бо японець, а ще й бірмінгемець, / Мене жовтим обзивають, це вже стало мемом, / Але я своєї шкіри не соромлюсь зовсім, / А тим більш мої коханки, кралі златокосі.

Долучилася й Аляска:

– Знов узявся зневажати ти жіночу стаття, / Треба тобі добре в сраку колика загнать. / Якщо класику люблю я, не для мене реп? / Та я реп читаю краще за весь ваш вертеп. / Жінка – це тобі не річ, друже, й не шаблон, / Жінку знов зневажиш – згинеш, наче Вавилон.

Такумі знову підхопив:

— Хай мені виймають око, як скажу неправду: / Я дівчаток поважаю, як старі подагру. / Зіпсувались мої рими геть, і не кажи, / Ларо, будь така ласкава, швидко поможи.

Лара римувала тихо й нервово, і з ритмом у неї було ще гірше, ніж у мене.

— Я з Румунії, я Лара... Ох, як важко це! / Я в Албанії була, але то не все. / У Аляски класна тачка кольору блакить. / Я тягну в англійській звуки, то акцент такий. / Зате я космополітка, це великий плюс. / Все, Такумі, з мене досить, я уже валюсь.

— Я бомблю, як Хіросіма, ба як Нагасакі, / Реп читаю для душі я, а не для відзнаки. / П'ю sake, щоб не забути рідну батьківщину. / Реп не всі мій розуміють, чую я і кпини. / Я малий, зате кремезний, зростом я з вершечок, / Зате не такий незграба, як-от Пампушечок. / Лисеня я, а навколо — це моя команда, / Наш фрістайл уже загнувся, можна закінчувати, всім дуже дякую.

Полковник завершив фрістайл бітбоксом, і ми всі заплескали самі собі.

— Аляско, ти нас порвала просто,— зі сміхом сказав Такумі.

— Я намагаюся представити жінок з найкращого боку. І Лара мені допомогла.

— Ага, пра-авда.

А потім Аляска вирішила: хоч ще і не смеркло, вже пора налігатися як чіп.

— Може, другий вечір поспіль пити — дражнити везіння? — спробував заперечити Такумі, коли Аляска відкупорила вино.

— На везіння розраховують тільки невдахи.

Вона всміхнулася і притулила пляшку до вуст. На вечерю у нас були крекери і шматок сиру, який узяв з собою Полковник, ми запивали його теплим рожевим вином з пляшки, і вийшла чудова вечерея. А потім сир скінчився — що ж, більше «Суничного пагорба» влізе.

— Треба пригальмувати, а то мене виверне,— зауважив я, коли ми допили першу пляшку.

— Пробач, Пампушечку. Я не бачив, що хтось силоміць розтуляв тобі рота і вливав вино в горлянку,— відказав Полковник, жбурнувши мені пляшку газованки.

— Ти занадто щедро називаєш це гівно вином,— вишкірився Такумі.

І раптом Аляска заявила:

— Найкращий день / найгірший день!

— Га? — не зрозумів я.

— Якщо просто пити, то скоро почнемо ригати. Тому, щоб пригальмувати, пограймо в одну гру. Найкращий день / найгірший день.

— Ніколи про таку не чув,— відказав Полковник.

— Це тому, що я її щойно вигадала,— усміхнулася Аляска. Вона лягла на бік упоперек двох пак сіна, вечірнє сонце підкреслювало зелень її очей, а засмага на шкірі востаннє нагадала про вже проминулу осінь. Аляска лежала, трішки розтуливши рота, і я подумав, що вона вже, напевно, п'яна: погляд свідчив, що вона десь далеко. «Порожній погляд»,— зазначив я і, милуючись нею, подумав, що, напевно, я і сам трохи нетверезий.

— Чудово! А які правила? — запитала Лара.

— Кожен розповідає про найкращий день у своєму житті. Хто поділився найкращою історією, може не пити. А потім усі розповідають про найгірший день, і знову — хто поділився найкращою історією, той може не пити. І продовжуємо далі — другий найкращий день, другий найгірший день, поки хтось із вас не здасться.

— А чому ти вирішила, що це будеш не ти? — поцікавився Такумі.

— Бо я і п'ю найбільше з-поміж вас усіх, і розповідаю найкраще,— відповіла вона. З такою логікою важко було сперечатися.— Ти починаєш, Пампушечку. Найкращий день у твоєму житті.

— Е-е-е... А подумати хвилинку можна?

— Якщо думати доводиться, значить, день був не такий і добрий,— зазначив Полковник.

— Іди в дупу, чувак.

— Як мило.

— Найкращий день у моєму житті — сьогодні,— сказав я.— Подробиці такі: я прокинувся поруч з дуже гарною дівчиною з Угорщини, було холодно, але не дуже, я випив горнятко літеплої розчинної кави і попоїв пластівців без молока, а потім ми з Аляскою і Такумі гуляли гаєм. Ми жбурляли камінці понад струмком — гралися в жабку, і хоч це здається дурницею, насправді це не так. Я не знаю. Ось сонце зараз яке: тіні довгі, а світло яскраве, але м'яке, як буває перед заходом, розумієте? У такому світлі все здається кращим, гарнішим, і сьогодні воно так і є. Тобто, я ж нічого не робив. Просто сидів, дивився на Полковника, отаке. Отаке. Чудовий день. Сьогодні. Найкращий день у моєму житті.

— Гадаєш, я вродлива? — запитала Лара і сором'язливо засміялася. Я подумав: «Глянути б їй у вічі», але не зміг.— Але я з Руму-унії!

— Ох, твоя розповідь виявилася набагато кращою, ніж я припускала,— зізналася Аляска.— Але я тебе все одно переплюну!

— Вперед, дитинко,— сказав я. Повіяв вітер, нагинаючи до землі високу траву за сінником, і я накинув спальника на плечі, щоб не змерзнути.

— Найкращий день у моєму житті — дев'яте січня 1997 року. Мені було вісім років, ми з мамою поїхали в зоопарк. Мені сподобалися ведмеді. А їй — мавпи. Чудовий день. Кінець історії.

— І все? — здивувався Полковник.— Найкращий день у цілому твоєму житті?

— Ага.

— А мені подо-обається,— сказала Лара.— І мені теж подобаються мавпи.

— Слабенько,— мовив Полковник. А я подумав, що це не історія слабенька, а просто Аляска вже вкотре вирішила продемонструвати свою таємничість. Але хоч я і не сумнівався в тому, що вона вчинила так навмисно, я не міг зрозуміти: «І що такого в біса доброго в тому зоопарку?» Але не встиг я запитати, як заговорила Лара.

— О'кей, моя черга,— мовила Лара.— Все просто. День, коли я приїхала сюди. Я знала англійську, а мої батьки не знали, і ми зішли з літака, а в аеропорту родичі — тітки й дядьки, яких я ніколи не бачила, і батьки були страшенно щасливі. Мені було дванадцять років, і мене доти завжди сприймали як мале-ечу, а тоді вперше виявилось, що батьки не можуть без мене обійтись і ставляться до мене як до дорослої. Бо вони мо-ови не знали, розумієте? Я їм допомагала замовляти їжу, перекладала податкові й імміграційні папери і все таке, і вони перестали ставитися до мене Як до дитини. До того ж у Румунії ми були бі-ідні. А тепер наче забагаті-іли,— вона засміялася.

— Гаразд,— усміхнувся Такумі,— я програю. Бо у мене найкращий день був, коли я втратив цноту. І якщо ви хочете, щоб я вам розповів цю історію, вам доведеться напоїти мене трішки більше.

— Непогано,— сказав Полковник.— Зовсім непогано. А про найкращий день у моєму житті почути хочете?

— Це гра, Чипе,— відповіла Аляска роздратовано.

— Мій найкращий день ще не прийшов. Але я знаю, як це буде. Щодня його уявляю. Найкращим днем у моєму житті буде той день, коли я куплю мамі величезний будинок. Не де-небудь у лісі, а в самому центрі Маунтин-Брука, поміж особняків п'ятиденків. Поміж ваших будинків. І я куплю його не в кредит. А за готівку. Я привезу туди маму, відчиню перед нею дверцята машини, вона вийде і подивиться на будинок — металевий паркан, два поверхи, усе таке,— а я віддам їй ключі та скажу: «Дякую». Люди, та вона допомагала мені заяву в цю школу заповнювати. Відпустила мене сюди, а це нелегко для тих, хто живе в наших краях,— дозволити синові поїхати вчитися куди-інде. Ось такий У мене найкращий день.

Такумі притулив пляшку до вуст і зробив кілька ковтків, а потім передав мені. Я випив, далі Лара, а тоді й Аляска закинула голову і швидко вилила в себе останню чверть пляшки.

Відкупорюючи наступну пляшку, вона усміхнулася Полковнику.

— Цей раунд ти виграв. А найгірший день?

— Найстрашніший день був, коли пішов тато. Він старий — зараз йому років сімдесят, — і коли він з мамою побрався, вже старий був, і все одно він її зраджував. Вона його заскочила, сказала, він її вдарив. І тоді вона його вигнала, і він пішов. Я був тут, мама мені подзвонила, але про зраду і про те, що він її вдарив, розповіла тільки потім. А тоді просто повідомила, що він пішов і більше не повернеться. І я його більше не бачив. Коли я тільки дізнався, я цілий день чекав, що він подзвонить мені й пояснить усе. Але він не подзвонив ні тоді, ні згодом. Я сподівався, що він хоч попроситься абошо. Це був найгірший день.

— Чорт, ти мене знову переплюнув, — мовив я. — У мене найгірший день був у сьомому класі, коли Томмі Г'юїт обдзюрив мою спортивну форму, а вчитель сказав, що я зобов'язаний вдягнути форму, бо він мене з фізкультури не атестує. Фізкультура в сьомому класі, розумієте? Є речі й гірші. Але тоді для мене це означало дуже багато, я заплакав, спробував пояснити йому, що сталося, але мені було соромно, а він кричав, кричав, кричав, тож я вбрав ті засцяні шорти з футболкою. У той день я кинув хвилюватися через те, що роблять інші люди. Взагалі кинув непокоїтися через те, що я невдаха, що у мене немає друзів, усе таке. Тож це було певною мірою і добре, але тоді я почувався просто жакливо. Ну, ви уявіть, я граю у волейбол абошо, і на мені обісняна майка, а Томмі Г'юїт вихваляється перед усіма своєю витівкою. Це був найгірший день.

Лара засміялася.

— Майлзе, вибач.

— Усе гаразд, — відказав я. — Головне, ти про своє лихо теж розкажи, щоб і я посміявся, — усміхнувся я, і ми ще посміялися разом.

— Мій найкращий день, напевно, був водночас і найгіршим. Бо мені довелося все покинути. Тобто, звучить безглуздо, але і дитинство скінчилося, адже, як правило, дванадцятирічній не доводиться розбиратися з формами W-2.

— Що це за форми W-2? — не зрозумів я.

— Ось про це і рі-іч. Податкові документи. Отож. Той же самий день.

Ларі завжди доводилося говорити за батьків, думав я, і вона не навчилася говорити за себе. Я теж це погано вмів. Ми мали з нею одну важливу спільну рису, особисту, якої не було ні в Аляски, ні в кого іншого, хоча якось так виходило, що ми з Ларою не могли порозумітися. Може, це вечірнє сонце грало в її темних косах, але мені раптом закортіло її поцілувати; щоб цілуватися, говорити необов'язково, спогади про те, що мене вивернуло на її джинси, і про місяці мовчазного уникання одне одного, розтанули як дим.

— Твоя черга, Такумі.

— Найгірший день у моєму житті, — мовив Такумі, — дев'ятого червня двохтисячного року. Померла моя бабуса, яка жила в Японії. Вона загинула в автокатастрофі, а я за два дні повинен був летіти до неї. Я думав, що проведу все літо з нею і з дідусем, а вийшло, що прилетів на похорон, і це

була наша перша зустріч — доти я бачив її тільки на світлинах. Похорон був за буддистським обрядом, її кремували, але доти, ну, вона була не зовсім буддистка. Тобто, з релігією там усе складно, трохи буддизму, трохи синтоїзму, але вам це нецікаво, суть у тому, що її спалили на цьому самому... на погребальному вогнищі абощо. Й ось уявіть, я її побачив уперше в житті перед спаленням. Найгірший день.

Полковник закупив цигарку, кинув її мені, а для себе дістав ще одну. Це було моторошно — він вгадував, що я хочу курити. Ми справді були схожі на старе подружжя. Подумалося: «Нерозумно кидатися запаленими цигарками у сіннику», — та потім занепокоєння минулося, але я намагався не струшувати попіл на сіно.

— Однозначного переможця поки що немає, — висловився Полковник. — Ще змагаємося. Твоя черга, подруго.

Аляска лежала на спині, заклавши руки за голову. Вона заговорила неголосно і швидко, але тихий день уже перетворювався на ще тихший вечір — з приходом зими комах не стало, — і чули ми її добре.

— Наступного дня по тому, як ми з мамою з'їздили в зоопарк, де їй сподобалися мавпи, а мені ведмеді, була п'ятниця. Я повернулася додому зі школи. Мама обійняла мене, звеліла йти вчити уроки в свою кімнату, пообіцявши, що потім можна буде подивитися телевізор. Я пішла до себе в кімнату, а вона сіла на кухні за стіл, я так думаю, а потім знагла як зойкне, я вибігла, а мама впала на підлогу. Вона лежала на підлозі, схопившись за голову, і трусилася. І я перелякалася. Треба було дев'ять-один-один набирати, а я натомість розкричалася і розплакалася, а за деякий час мама перестала сіпатися, і я подумала, що вона заснула і що у неї все минулося. І я просто сиділа поруч з нею на підлозі, поки за годину не прийшов тато. Він закричав: «Чому ти дев'ять-один-один не подзвонила?» — і спробував їй штучне дихання зробити, але вона вже зовсім мертва була. Аневризма. Найгірший день. Я перемогла. Пийте.

І ми випили.

З хвилину всі мовчали, а потім Такумі запитав:

— Тато звинувачував тебе?

— Ні, тільки першої миті. Але справді. Хто б не звинувачував?

— Ти ж зовсім маленька була, — не погодився Такумі. Я був надто здивований і збентежений — не міг нічого сказати, намагався якось співставити це з тим, що знав про Алясчину родину. Жарт про «тук-тук» — у шість років. Мама раніше курила, а тепер уже ні, ну звісно.

— Ага. Маленька. Маленькі цілком можуть дев'ять-один-один набрати. Повсякчас так і роблять. Дай вина, — сказала вона байдуже. І стала пити, не відриваючи голови від сіна.

— Вибач, — сказав Такумі.

— Чому ти цього раніше не розповідала? — тихо запитав Полковник.

— Не було нагоди.

На цьому запитання скінчилися. Що тут у біса ще скажеш?

Тиша тривала дуже довго, ми передавали вино по колу, потихеньку п'яніли, і я піймав себе на тому, що думаю про президента Вільяма Маккінлі, це третій за рахунком американський президент, якого вбили. Він прожив кілька днів по тому, як у нього стріляли, і під кінець його дружина почала плакати і кричати: «Я теж хочу піти! Я теж хочу піти!» Зібравши останні сили, Маккінлі обернув до неї голову і відказав: «Ми всі йдемо».

Ця подія була головною у житті Аляски. Тепер я зрозумів, що вона мала на увазі, коли плакала й казала, що вона все псує. І кого вона мала на увазі, кажучи, що всіх тільки підводить. То було «все» і «всі» в її житті, і я мимоволі уявляв маленьку, худеньку восьмирічну дівчинку з замурзаними пальцями, яка дивиться на маму, що корчиться на підлозі. Потім Аляска сідає поруч з мертвою-а-може-ще-ні мамою; яка, думаю, дихати на той час уже перестала, але ще не охолола. І в цю мить між життям і смертю дівчинка мовчки сиділа поруч. Аляска, певно, тоді почувалася вкрай безпомічною, адже їй навіть не спало на думку зробити те єдине, що вона могла: викликати «швидку». Ми з часом розуміємо, що батьки не можуть ні порятуватися, ні врятувати нас, що всіх, хто потрапив у річку часу, рано чи пізно підводною течією виносить у море — словом, ми всі йдемо.

І вона стала імпульсивною, злякавшись своєї бездіяльності настільки, що тепер, навпаки, ніяк не може погамуватися. Коли Орел налякав її виключенням зі школи, Аляска, напевно, виказала Марію, бо те ім'я перше спало їй на думку, адже їй зовсім не хотілося, щоб її вигнали зі школи, а мислити ясно вона не могла. Я впевнений, що Аляска просто перелякалася. Та, мабуть,— і це набагато важливіше,— ще дужче вона боялася того, що її знову паралізує страх.

«Ми всі йдемо»,— сказав Маккінлі дружині, й так воно і є. Це і є той самий лабіринт страждань. Ми всі йдемо. Знайди вихід з лабіринту.

Алясці я нічого цього не сказав. Ні тоді, ні згодом. Ми більше до цієї теми не поверталися. Але той день став ще одним з найгірших днів, може, най-найгіршим, і поки ніч насувалася, ми продовжували пити і жартувати.

Пізніше, потому як Аляска при всіх засунула пальця собі в горло і виблювала, бо так налигалася, що навіть до гаю дійти не могла, я заліз до спальника. Поруч у своєму спальнику лежала Лара, майже торкаючись мене. Я ковзнув долонею до краю спальника і ледь-ледь накрив ним її спальник. Притиснув руку до її долоні. Я це відчув, хоча нас і розділяли два спальники. Мій план, який здавався мені дуже хитрим, полягав у тому, що я витягну руку зі свого спальника, запхаю до неї і візьму її за руку. План був непоганий, та коли я спробував визволити руку зі свого спальника, в якому лежав, як мумія, я так різко її смикнув, що вона вилетіла, як риба з води, і я мало плече не вивихнув. Лара засміялася — не разом зі мною, а з

мене,— але ми і далі не розмовляли. Проминувши точку неповернення, я все ж таки застромив руку до її спальника, і Лара ледве стримувала нервовий сміх, коли мої пальці провели лінію від її ліктя до зап'ястя.

— Ло-оскітно,— прошепотіла вона. Оце і вся моя сексуальність.

— Вибач,— відказав я.

— Ні, це приємний ло-оскіт,— відказала вона і взяла мене за руку. Переплела свої пальці з моїми, стиснула. А потім перекотилася до мене і поцілувала мене. Не сумніваюся, що від неї тхнуло перегаром, але я цього не помічав, та й від мене самого, я не сумніваюся, тхнуло перегаром і цигарками, але вона теж цього не помічала. Ми Цілувалися.

Я подумав: «Добре».

Подумав: «Непогано цілюся. Зовсім непогано».

Подумав: «Та я цілюся так, як за всю історію всесвіту ще ніхто не цілувався».

І раптом Лара засміялася і відхилилася від мене. Витягнувши руку зі спальника, вона втерла обличчя.

— Ти мені носа обслинив,— сказала вона і засміялася.

Я теж засміявся, намагаючись створити у неї враження, що, обслинивши їй носа, я хотів її розсмішити.

— Вибач.

Якщо користуватися Алясчиною системою стадій, то я за все своє життя ще й п'яťох очок не набрав, тож це можна було списати на недосвідченість.

— Я ще новачок,— зізнався я.

— Ти мене приємно обсли-инив,— сказала Лара, засміялася і знову мене поцілувала.

Незабаром ми вже повилазили зі спальників, і далі цілуючись. Лара лягла на мене, а я обійняв її за тонкий стан. Я відчував, як її груденята притискаються до моїх грудей, вона тихенько рухалася, обхопивши мене ногами.

— З тобою приє-ємно,— прошепотіла вона.

— Ти прегарна,— відказав я і всміхнувся. У темряві я бачив лише обриси її обличчя і великі круглі очі, вона кліпала віями, дивлячись на мене, і вони ледве не лоскотали мені чоло.

— Гей ви, двоє, цілуйтеся тихіше, будь ласка,— голосно сказав Полковник.— А то решта, які не цілуються, п'яні й потюпалися.

— Переважно. П'яні,— повільно мовила Аляска, немов у неї не було сили навіть говорити.

Ми з Ларою майже ніколи не розмовляли, і через Полковника тепер теж не могли балакати. Отож ми продовжили тихенько цілуватися і сміятися вустами й очима. Ми цілувалися так довго, що мені навіть почало набридати, і я прошепотів:

— Хочеш бути моєю дівчиною?

А вона відповіла:

— Так, будь ласка,— і всміхнулася. Ми заснули разом у її спальнику, було трохи затісно, якщо по ширості, але все одно добре. До мене уві сні ще ніхто ніколи не пригортався. Гарний був кінець найкращого дня в моєму житті.

за день до

аступного ранку (це я кажу умовно, бо насправді ще навіть не розвиднилося) мене розкутурхав Полковник. Я обіймав Лару, а вона притискала до мене.

— Час іти, Пампушечку. Підйом!

— Чувак. Я сплю.

— Поспиш, як зареєструємося. ЧАС ІТИ! — гукнув він.

— Гаразд. Гаразд. Не кричи. Голова болить.

Вона справді боліла. У горлі й досі стояв присмак учорашнього вина, а в голові гупало, як отоді після струсу. Присмак у роті був такий, ніби туди заліз скунс і здох там. Я намагався не дихати на Лару, поки вона сонно вилазила зі спальника.

Ми швиденько зібрали речі, викинули порожні пляшки у високу траву в полі — смітити в «Кріку» доводилося вимушено, бо кинути пляшки від випивки до шкільної смітниці ми не могли,— і пішли геть із сінника. Лара взяла мене за руку, а потім сором'язливо випустила. Аляска мала такий вигляд, ніби пережила залізничну аварію, але все ж таки вилляла в розчинну каву останні краплі «Суничного пагорба», перш ніж викинути пляшку собі за спину.

— Треба похмелитися,— сказала вона.

— Ти як? — запитав у неї Полковник.

— Бували й кращі ранки.

— Похмілля?

— Як у пияка-проповідника недільного ранку.

— Може, тобі не треба так багато пити,— припустив я.

— Пампушечку,— Аляска похитала головою і сьорбнула холодної кави з вином.— Ти повинен дещо зрозуміти: я глибоко нещасна людина.

Ми біч-о-біч простували розмитим путівцем назад до школи. Після мосту Такумі зупинився, ойкнув, опустився рачки і вулканом вивергнув жовто-рожеву рідину.

— Проблюйся,— мовила Аляска.— Стане ліпше.

Закінчивши, він підвівся і мовив:

— Я нарешті знаю, що здатне зупинити лисеня. Лисеня не в змозі здолати «Суничний пагорб».

Аляска з Ларою розійшлися по кімнатах, плануючи зареєструватися в Орла пізніше, а ми вирушили до нього о дев'ятій: Полковник постукав у двері, а ми з Такумі стояли в нього за спиною.

— Ви рано повернулися. Погуляли?

— Так, сер,— відказав Полковник.

— Як мама, Чипе?

— Усе гаразд, сер. Вона у формі.

— Добре вас годувала?

— О так, сер,— сказав я.— Хотіла, щоб я погладшав.

— Тобі б це не завадило. Гарного вам дня.

— Мені здається, він нічого не підозрює,— мовив Полковник, коли ми поверталися до кімнати №43.— Може, ми й справді добре впоралися.

Я подумував, чи не піти до Лари, але почувався таким утомленим, що зрештою завалився в ліжку, щоб переспати похмілля.

День минув без подій. А слід було зробити щось надзвичайне. Слід було жити на повну. Але того дня я проспав вісімнадцять годин з двадцяти чотирьох можливих.

останній день

аступного ранку, в перший понеділок нового семестру, Полковник вийшов з душі, коли задзеленчав мій будильник.

Я взув черевики, й тут у двері коротко постукав і увійшов Кевін.

— Маєш чудовий вигляд,— недбало зауважив Полковник. У Кевіна тепер була армійська стрижка, а з боків, над вухами, лишилися сині плями. Він випнув нижню губу — мабуть, жував тютюн уже зранку. Підійшовши до нашого «СТОЛИКА», Кевін узяв бляшанку коли і плюнув у неї.

— Ваш план мало не провалився. Я зрозумів, що з кондиціонером для волосся щось не так, і відразу ж усе змив. А от у гелі не помітив. У Джефа волосся взагалі не пофарбувалося. А ми з Лонтвеллом тепер як морські піхотинці. Слава Богу, в мене машинка є.

— Тобі личить,— сказав я, хоч йому й не личило. Коротка стрижка підкреслювала різкі риси його обличчя, особливо занадто близько посаджені очі-гудзички. Полковник силкувався вдавати суворість — готувався до того, що зараз утне Кевін,— але суворий вигляд дається нелегко, коли на тобі нічого немає, крім жовтогарячого рушника.

— Мир?

— Боюся, на цьому твої неприємності не закінчаться,— відказав Полковник, маючи на увазі розіслані-але-ще-не-отримані звіти про успішність.

— Гаразд. Як скажеш. Тоді поговоримо, коли все закінчиться, напевно.

— Напевно, так,— погодився Полковник. Коли Кевін ішов до виходу, Полковник додав: — Забери бляшанку, в яку плюнув, це негігієнічно.

Але Кевін мовчки зачинив по собі двері. Полковник схопив бляшанку, відчинив двері та жбурнув нею в Кевіна, але добряче промахнувся.

— Боже, та дай йому спокій.

— Для миру ще зарано, Пампушечку.

Пообіддя я провів з Ларою. Ми кокетували, хоча майже нічого одне про одного не знали і досі практично не розмовляли.

Зате ми цілувалися. У якийсь момент вона згребла мене за дупу, і я аж підскочив — наскільки це можливо, коли лежиш.

— Вибач,— сказала вона, а я пояснив:

— Нічого страшного. Просто після лебедя ще трохи болить.

Потім ми разом пішли у вітальню, де телевизор, і я замкнув двері. Ми сіли дивитися серіал «Бовдури Бреді», Лара його раніше не бачила. Серія про те, як Бреді поїхали в якесь занедбаний містечко, де раніше мили золото, і їх усіх замкнув у крихітній в'язниці якийсь пришепелуватий старий золотошукач з ріденькою сивою борідкою — такою жахливою, що ми не могли нареготатися. Мене це тішило, бо розмовляти нам не було про що.

Коли Бреді замикали до хурдиги, Лара зненацька запитала:

— Тобі коли-небудь мінет робили?

— Е-е-е... чого ти про це запитала ні сіло ні впало? — відказав я.

— Ні сіло ні впало?

— Ну, як ото кажуть: як сніг на голову.

— Сніг на голову?

— Ну, як грім серед ясного неба. Чому ти раптом про це подумала?

— Я просто не робила ніко-оли,— відповіла вона, і голос її звучав дуже спокусливо. Мені це здалося страшенно безсоромним. Я думав, що зараз вибухну. Я взагалі про таке навіть не думав. Ну, тобто, коли я чув про це від Аляски, то одне. Та коли раптом це запропонували мені солодким румунським сексуальним голосочком...

— Ні,— відказав я.— Не робили.

— Думаєш, тобі сподобається?

Мені?!?!?!?!?!?

— Е-е-е... Ага. Тобто, ти зовсім не мусиш...

— А мені хочеться,— повідомила Лара, ми трохи поцілувалися, а потім... А потім я сидів і дивився «Бовдурів Бреді», а Лара тим часом розстебнула мені ширінку, спустила боксерки і витягла мого прутня.

— Ого,— сказала вона.

— Що?

Вона звела очі, але не рушила з місця, її обличчя було за якісь нанометри від мого прутня.

— Він дивний.

— Що значить дивний?

— Ну, напевно, вели-икий.

Якщо настільки дивний, то я згоден. А потім вона обхопила його рукою і захала в рота.

І завмерла.

Ми обоє завмерли. Я усвідомлював, що все повинно бути якось інакше, але не знав як.

Лара так і не рухалася. Дихала вона якось нервово. Аж чотири хвилини — саме за цей час Бреді викрали ключі та втекли з в'язниці в тому занедбаному містечку — вона просто лежала непорушно, тримаючи в роті мого прутня. А я сидів і чекав.

Потім вона його вийняла і допитливо подивилася на мене.

— Мені треба щось роби-ити?

— Е-е-е... Не знаю,— відказав я. Все, що ми з Аляскою бачили в порно, вилетіло в мене з голови. Я подумав, що, може, Ларі слід рухати головою вгору-вниз, але, може, так вона задихнеться? Тож я промовчав.

— Може, цей, треба покусувати?

— Не треба покусувати! Тобто, думаю, не варто. Думаю... мені й так приємно. Добре. Я не знаю, чи ще щось має бути.

— Тобто ти не...

— Е-е-е... Може, слід Аляску запитати.

Ми пішли в її кімнату і запитали в Аляски. А вона зареготалася і не могла зупинитися. Сидячи на ліжку, вона реготала до сліз. Потім пішла у лазничку і винесла звідти тюбик із зубною пастою — і показала нам, як треба. Детально. Мені як ніколи захотілося стати тюбиком зубної пасти.

Ми з Ларою повернулися до її кімнати, і вона зробила точнісінько так, як їй сказала Аляска, а я почувався точнісінько так, як Аляска передбачала: зазнав тисячі смертей в екстазі, руки стиснулися в кулаки, все тіло тремтіло. Це був мій перший оргазм з дівчиною, і після нього я зникнув і занервував, і Лара, напевно, теж, бо зрештою вона мовила:

— Ну що, уроки поробимо?

Першого дня семестру нам ще й нічого майже не загадали, але вона вирішила почитати текст з англійської. А я взяв з полиці Лариної сусідки біографію аргентинського революціонера Че Гевари — стіну прикрашав плакат з його портретом,— і ліг поряд з Ларою на нижнє ліжко. Я почав з кінця: я іноді так роблю, коли не планую читати всю біографію цілком,— і без особливих зусиль відшукав передсмертне висловлювання. Коли Че Гевару взяли в полон болівійці, він сказав: «Стріляй, боягузе. Ти вб'єш лише людину». Я згадав останні слова Симона Болівара з роману Маркеса: «Як же я вийду з цього лабіринту?» Здається, у цих революціонерів з Південної Америки природжена

здатність вмирати красиво. Я зачитав цитату Ларі. Вона повернулася на бік і поклала голову мені на груди.

— Чому ти так любиш останні слова?

Дивна річ, я ніколи про це не замислювався.

— Не знаю,— відказав я, поклавши руку їй на поперек.— Іноді вони просто кумедні. Наприклад, коли йшла Громадянська війна, генерал Седжвік сказав ось що: «Та вони і слона не підстрелять з такої відста...» — і тут у нього поцілили.— (Лара засміялася).— Але часто у смерті людей можна побачити їхнє життя. Останні слова показують, якою людиною була за життя і чому тепер пишуть її біографію. Ну, розумієш?

— Ага,— сказала вона.

— «Ага»? Просто «ага»?

— Ага,— повторила Лара і повернулася до читання.

Я не знав, як з нею розмовляти. Ця спроба мене розчарувала, тож за хвилю я підвівся.

І поцілував її на прощання. Хоч це я зробити міг.

У себе в кімнаті я застав Аляску з Полковником, і ми пішли до мосту, де я знову в найдрібніших деталях розповів про своє фіаско з феляцією.

— Не можу повірити, що вона в тебе двічі за день взяла,— сказав Полковник.

— Фактично один раз. Реально один,— виправила Аляска.

— Все одно. Тобто. Все одно. У Пампушечка на сопілці пограли.

— Відолашний Полковник,— сказала Аляска з жалісливою посмішкою.— Я зробила б тобі мінет зі співчуття, але надто прив'язана до Джейка.

— Жах який,— сказав Полковник.— Тобі тільки з Пампушечком дозволяється фліртувати.

— Але у Пампушечка є ді-івчина! — засміялася вона.

Увечері ми з Полковником пішли в кімнату до Аляски — відзначити успіх «Ночі в сіннику». Вони з Полковником останні кілька днів тільки те й робили, що святкували, а в мене сили долати «Сунічний пагорб» не було, тому я просто сидів і жував кренделі, поки вони пили вино з паперянок з квіточками.

— Ми вже не з пляшки дудлимо, друже,— зазначив Полковник.— Підвищуємо рівень!

— Це старовинний південний конкурс пияків,— відповіла Аляска.— Ми сьогодні влаштуємо Пампушечкові вечір з життя справжнього Півдня: будемо хилати паперянку по паперянці, аж хтось із пияків упаде.

Отак вони і вчинили, підвівшись лише об одинадцятій вимкнути світло — щоб Орел не прилетів. Вони трохи балакали, але переважно пили, я відключився від розмови і почав у темряві роздивлятися корінці книжок з «Бібліотеки життя Аляски». Навіть після міні-потопу, який знищив частину книгозбірні, я міг би самі назви книжок у тих навалених стосах читати до ранку. На один стос Аляска необдуманно поставила пластикову вазу з дюжиною білих тюльпанів, і я поцікавився, звідки вони, Аляска мимохідь відповіла: «У нас із Джейком річниця»,— і я вирішив подробицями на цю тему не цікавитися і далі вивчав корінці, думаючи про те, як мені використати останні слова Едгара Алана По (до вашого відома: «Господи, спаси мою бідолашну душу»), і раптом почув, як Аляска каже:

— Пампушечок нас навіть не слухає.

— Слухаю,— заперечив я.

— Ми говорили про гру «Правда чи виклик»[12]. Вона для семикласників чи й досі годиться?

— Я не грав ані разу,— зізнався я.— У мене в сьомому класі друзів не було.

— Тоді вирішено! — заволатала вона трохи заголосно, якщо врахувати пізню годину, та ще й той факт, що вона пила вино у власній кімнаті.— Правда чи виклик!

— Гаразд,— погодився я,— тільки з Полковником я цілуватися не буду.

Полковник розвалився в кутку.

— Я не можу цілуватися. Занадто напився.

Аляска почала:

— Пампушечку, правда чи виклик?

— Виклик.

— Іди до мене.

І я так і вчинив.

Отак відразу. Я нервово засміявся, а Аляска наблизилася до мене, нахилила голову, і ми поцілувалися. Між нами — нуль шарів одягу. Наші язики, танцюючи, переходили то в мій рот, то в її, аж не лишилося ні мого рота, ні її рота — вони з'єдналися в один загальний рот. Смак цигарок, газованки, вина і гігієнічної помади. Аляска торкнулася рукою мого обличчя, провела ніжними пальцями по підборіддю. Ми опустилися на ліжко, не припиняючи цілуватися, Аляска згори, а я почав рухатися, лежачи під нею. На мить я відхилився і запитав: «Що тут відбувається?» — а вона

притиснула пальця до вуст, і ми цілувалися далі. Потім вона схопила мою руку і поклала собі на живіт. Я обережно перевернув її і ліг згори, відчувши рукою плавний вигин її спини.

Я знову відхилився.

— А як же Лара? А Джейк?

Але вона знову зашикала мене.

— Поменше язиком плескай, а побільше губами,— звеліла вона, і я старався, як міг. Я думав, що язик — головне, але ж вона тут експерт у цій справі.

— Боже,— раптом досить голосно сказав Полковник.— Мелодрама розгортається просто на очах.

Але ми не звернули на нього уваги. Аляска пересунула мою руку з талії на груди, і я почав обережно її обмацувати, повільно застромивши пальці під футболку, але згори бюстгальтера, спочатку обвів контур, а потім стиснув персо долонею.

— Це в тебе добре виходить,— прошепотіла вона, так і не відірвавши від мене вуст. Ми рухалися разом, я лежав у неї між ногами.

— Дуже гарно,— знову прошепотіла Аляска,— але я страшенно спати хочу. Далі буде?

Вона знову мене поцілувала, я не хотів відривати від неї вуст, а вона вилізла з-під мене, поклала мені голову на груди і миттєво заснула.

Сексу в нас не було. Ми навіть не роздягнулися. Я не торкався її голих грудей, а її руки тільки торкалися моїх стегон. Але це було неважливо. Вона заснула, а я прошепотів:

— Я кохаю тебе, Аляско Янг.

Коли я вже поринав у сон, заговорив Полковник:

— Чувак, ти що, з Аляскою лизався?

— Ага.

— Це погано скінчиться,— сказав він сам до себе.

А потім я заснув. Глибоким, досі-просякнутим-її-смаком сном — сном, який практично не дає відпочинку, але з якого важко випірнути. А потім я почув, як дзвонить телефон. Здається. І здається, хоча я не знаю напевно, Аляска підвелася. Здається, я чув, як вона вийшла. Здається. І як довго її не було — гадки не маю.

Але ми з Полковником прокинулися, коли вона повернулася, бо вона щосили торохнула дверима. Вона ридала, як і тоді, вранці після Дня подяки, тільки ще дужче.

— Мені треба вибратися звідси! — крикнула вона.

— Що сталося? — запитав я.

— Я забула! Господи, скільки разів я можу так лажати? — сказала вона. Я навіть не встиг замислитися, про що ж вона забула, бо вона знову закричала: — МЕНІ ПРОСТО ТРЕБА ВИБРАТИСЯ! ДОПОМОЖІТЬ МЕНІ ВИБРАТИСЯ ЗВІДСИ!

— Куди тобі треба?

Вона сіла та, схлипуючи, схилила голову між коліна.

— Будь ласка, відверніть увагу Орла, щоб я могла вибратися. Будь ласка.

Ми з Полковником одностайно — однаково винні — сказали:

— О'кей.

— Тільки фари не вмикай,— попередив Полковник.— Веди дуже повільно і не вмикай фари. З тобою все гаразд?

— Чорт,— вилаялася Аляска.— Просто візьміть Орла на себе,— сказала вона, ридаючи як дитина.— Господи, о Господи, прости.

— О'кей,— відказав Полковник.— Заводь авто, коли вибухне друга зв'язка петард.

І ми пішли.

Не сказали: «Не сідай за кермо. Ти п'яна».

Не сказали: «Ми тебе не пустимо в машину — ти надто засмучена».

Не сказали: «Ми поїдемо з тобою».

Не сказали: «Це зачекає до завтра. Що завгодно — геть усе — зачекає».

Ми пішли у лазничку й дістали з-під раковини останні три зв'язки петард, а потім побігли до будинку Орла. Хоч і не впевнені були, що це спрацює вдруге.

Але спрацювало. Орел вискочив з будинку, тільки-но затриміла перша зв'язка петард,— напевно, він нас чекав,— ми кинулися в гай і завели його досить далеко, він точно не міг почути, як виїжджає Аляска. Потім ми повернулися назад, перейшовши струмок, щоб скоротити, залізли в кімнату №43 крізь вікно і поснули як немовлята.

Після

наступний день

олковник спав неспокійним сном п'яного, а я лежав горілиць на нижньому ліжку, вуста сіпалися, так наче я й досі цілувався, і ми б, напевне, проспали уроки, якби о восьмій нас не збудив Орел, тричі швидко постукавши у двері. Поки я перевертався на бік, він відчинив двері, й у кімнату ринуло ранкове світло.

— Усім зібратися в спортзалі,— сказав він. Я подивився на нього, примружившись: через сліпуче сонце у нього за спиною він перетворився на силует.— Негайно,— додав Орел, і я все зрозумів. Нам гаплик. Нас спіймали. Забагато було розіслано листів зі звітами. І забагато випито за короткий час. Навіщо було ще вчора пиячити? Раптом знову повернулося оте відчуття — смак вина, цигарок, гігієнічної помади і Аляски, і я замислився: вона поцілувала мене тому, що напилася? «Тільки не виганяйте мене,— подумав я.— Не треба, будь ласка. Я ж тільки-но почав її цілувати».

І, наче відповідаючи на моє благання, Орел сказав:

— Неприємностей у вас не буде. Просто хутчій зберіться в спортзалі.

Нагорі перекотився Полковник.

— Що сталося?

— Дещо жакливе,— з цими словами Орел зачинив по собі двері.

Піднявши з підлоги джинси, Полковник мовив:

— Так уже було кілька років тому. Коли померла Гайдова дружина. А тепер, напевно, й він сам. Відолаха, його подихи були вже полічені,— Полковник звів на мене погляд червоних, насилу розплющених очей і позіхнув.

— У тебе, здається, невеличке похмілля,— зауважив я.

Він заплющив очі.

— Ну, тоді я добре тримаюся, Пампушечку, бо похмілля насправді жакливе.

— Я Аляску поцілував.

— Авжеж, я не настільки напився. Гайда!

І ми попрямували через двір до спортзали. Я вбрався в мішкуваті джинси, кофтину на голе тіло, ще й не зачесався зі сну. Всі вчителі ходили по гуртожитках і гукали нас у спортзалу, серед них не було тільки доктора Гайда. Я уявив, що він лежить удома мертвий, подумав: цікаво, хто його

знайшов, як узагалі хтось дізнався, що його немає, ще до того, як почалися уроки?

— Я не бачу доктора Гайда,— повідомив я Полковнику.

— Бідолаха.

Коли ми прийшли, спортзала вже була наполовину заповнена. У центрі баскетбольного майданчика, ближче до трибун, поставили кафедру. Я сів у другому ряду, а Полковник — просто переді мною. Мої думки роздвоювалися — мені було сумно через доктора Гайда, а ще я згадував Алясчині губи — близько-близько до моїх, коли вона прошепотіла: «Далі буде?»

Мені й на думку не спало — навіть тоді, коли до зали увійшов доктор Гайд і повільно, маленькими кроками рушив до нас із Полковником.

— Гайд тут,— поплескав я Полковника по плечу.

— Чорт!

— Що таке? — не зрозумів я.

— Аляска де?

— О ні,— відказав я.

— Пампушечку, вона тут чи ні? — запитав він, і тоді ми обидва підвелися і почали оглядати трибуни.

Орел піднявся на подіум і запитав:

— Усі зібралися?

— Ні,— відказав я.— Аляски немає.

Орел опустил очі.

— А решта?

— Аляски немає!

— О'кей, Майлзе. Дякую.

— Без Аляски не можна починати.

Орел подивився на мене. Він безгучно плакав. По щоках і підборіддю котилися сльози й падали на вельветові штани. Він дивився на мене, але не своїм Фатальним Поглядом. Він часто кліпав, сльози котилися обличчям, і Орел здавався — чорт забирай — нещасним.

— Будь ласка, сер,— знову сказав я.— Будь ласка, почекаймо на Аляску.

Я відчував, що всі дивляться на нас, намагаючись усвідомити те, що я й так уже зрозумів, але досі не міг у це повірити.

Орел опустив погляд і прикусив нижню губу.

— Вночі Аляска Янг потрапила в страшну аварію,— сльози в нього побігли ще дужче.— Вона загинула. Аляска померла.

На мить усі в залі замовкли, тут ніколи не бувало так тихо, навіть перед тим, як Полковник кпив з команди суперника перед штрафними. Я дивився на потилицю Полковника. Просто втупився в його густе волосся. Така тиша панувала, що було чути, як усі затамували подих, це був вакуум — сто дев'яносто школярів хапнули ротом повітря.

Я подумав: «Це я винен».

Подумав: «Мені недобре».

Подумав: «Мене зараз виверне».

Я підвівся і вибіг геть. Дістався до смітниці за п'ять футів од двостулкових дверей зали і просто-таки пірнув у пластикові пляшки і недоїдений бургер з «Макдональдза». Але майже нічого не виблював. Я просто стояв нахилившись, м'язи на животі напружилися, горло стискалося, з горлянки вихоплювалося утробне ве-е-ек, позиви блювати не припинялися. Коли трохи попускало, я щосили втягував у легені повітря. Її вуста. Мертві й холодні. Далі не буде. Я знав, що вона була п'яна. Засмучена. Не можна дозволяти людині сідати за кермо, коли вона випила і дратується. Авжеж. О Господи, Майлзе, що з тобою в біса не так? І тут нарешті з мене ринула блювота, заливаючи сміття. Це було все, що лишилося від Аляски у мене в роті, й тепер воно в смітниці. І знову, і знову, а тоді — о'кей, заспокойся, о'кей, серйозно, вона не померла.

Вона не померла. Вона жива. Вона десь є. Вона в гаю. Аляска сховалася в гаю, вона не померла, вона просто ховається. Вона вирішила пожартувати. Це Особливий Прикол Аляски Янг. Це Аляска грає справжню Аляску: весела й зухвала, не знає коли і як вчасно загальмувати.

І мені стало набагато краще, адже вона зовсім і не померла.

Я повернувся в спортзалу, всі були на різних стадіях приголомшення. Це як оті передачі по телевізору — як-от спеціальний репортаж «Нешнл джіогрефік» про поховальні ритуали. Такумі стояв над Ларою, поклавши їй руки на плечі. Кевін уткнув голову з армійською стрижкою в коліна. Дівчина на ім'я Моллі Тен, яка ходила з нами на математику, ридала, лупцюючи себе кулаками по стегнах. Я всіх цих людей наче і знав, і заразом не знав, і всім їм було недобре. А потім я побачив Полковника: він лежав на боці, підібгавши коліна до грудей, а поруч з ним сиділа мадам О'Меллі, простягнувши руку до його плеча, але не наважуючись торкнутися. Полковник верещав. Вдихав, а потім верещав. Вдихав. Верещав. Вдихав. Верещав.

Спершу мені здалося, що він просто репетує. Але за деякий час я відчув ритм. Я зрозумів, що це не просто крик, а слова. Він кричав: «Я так жалкую!»

Мадам О'Меллі взяла його за руку.

— Ти ні в чому не винен, Чіпе. Ти нічого не міг вдіяти.

Якби ж то вона знала правду!

А я стояв і дивився на все це, і згадував її живу, а потім чиясь долоня лягла мені на плече, я обернувся і побачив Орла.

— По-моєму,— мовив я,— це її дурнуватий прикол.

— Ні, Майлзе, ні,— відказав він,— мені дуже шкода.

У мене спалахнули щоки.

— Ні, вона справжня приколістка. Могла таке утнути.

— Я її бачив,— сказав на це він.— Мені дуже шкода.

— Що сталося?

— Хтось пускав у гаю петарди,— пояснив він, і я міцно заплющив очі, невідворотно усвідомлюючи: це я її вбив.— Я побіг за ними, а вона в цей час, напевно, поїхала зі школи. Було пізно. Вона від'їхала недалеко на південь по трасі 1-65. А там поперек дороги стояла заглухла вантажівка з трейлером. На місце вже приїхала поліція. Аляска врізалася в поліцейський «крузер», навіть не намагаючись вивернути кермо. Думаю, що вона дуже багато випила. Поліція каже, що від неї тхнуло алкоголем.

— А звідки ви знаєте? — запитав я.

— Я її бачив, Майлзе. І розмовляв з поліцією. Смерть була миттєва. Аляска вдарилася грудьми в кермо. Мені дуже шкода.

Я сказав: ви її бачили, і він підтвердив — «так», я запитав, який вона мала вигляд, він відказав, що тільки кров з носа трохи цебеніла, і я опустився на підлогу. Пам'ятаю, що Полковник досі верещав, пам'ятаю, що мені поклали руку на спину, але бачив я лише її — голу на металевому столі, а з маленького, як півсльозинки, носика тонкою цівкою скрапує кров, зелені очі розплющені, втупились у порожнечу, вуста трішки вигнуті — легкий натяк на посмішку, але я відчував тепло її тіла, відчував м'який і теплий дотик її вуст.

Ми з Полковником мовчки повертаємося до себе в гуртожиток. Я дивлюся під ноги. Не можу припинити думати про те, що вона мертва, й не можу припинити думати про те, що вона просто не може бути мертва. Люди так просто не вмирають. Я не можу дух звести. Мені страшно, так наче мені хтось пригрозив, що відлупцює мене після школи, а зараз уже шостий урок і я чудово усвідомлюю, що там на мене чекає. Сьогодні дуже холодно — мороз, та й годі,— а я уявляю, що біжу до струмка і пірнаю сторчголов, але там так мілко, що я руки обдираю об каміння, тіло занурюється в холодну воду,

спочатку шок, потім я ціпенію, але я не випірну, і вода віднесе мене в Кагабу[13], потім в річку Алабаму, потім у затоку Мобіл, а потім у Мексиканську затоку.

Хочеться розчинитися в сухій і хрусткій траві, по якій ступаємо ми з Полковником, мовчки простуючи до своєї кімнати. У нього такі великі ступні, аж занадто великі як на його маленький зріст, і його нові прості тенісні черевики (що замінили старі, в які йому надзюрили) більше схожі на блазенські черевики. Я згадую Алясчині в'єтнамки й сині нігті на пальцях, коли ми сиділи на гойдалці біля озера. А труна буде відчинена? У похоронному бюро зможуть відтворити її усмішку? Я й досі чую її голос: «Дуже гарно, але я страшенно спати хочу. Далі буде?»

Останні слова священника Генрі Ворда Бічера, який жив у дев'ятнадцятому столітті, були такі: «А тепер починається таємниця». Поет Ділан Томас, який любив напиться не менше за Аляску, перед смертю сказав: «Я вихилив вісімнадцять чарок нерозведеного віскі поспіль. Гадаю, це рекорд». Улюблений Алясчин драматург Юджин О'Ніл сказав: «Народився в готелі й помер – нехай йому дідько – в готелі». Навіть жертви автокатастроф іноді встигають щось сказати. Принцеса Діана сказала: «О Боже. Що сталося?» Зірка кіно Джеймс Дін сказав: «Шкода, що нас не бачать», – і врізався «поршем» в іншу машину. Але її останніх слів я не дізнаюся ніколи.

Випередивши Полковника на кілька кроків, я усвідомлюю, що він упав. Обернувшись, я бачу, що він лежить долілиць.

– Треба встати, Чипе. Треба встати. Треба до кімнати дійти.

Полковник обертається до мене, дивиться мені очі й каже:

– Я – не можу – дихати.

Але насправді він може, він, навпаки, аж сапає, немов намагається вдихнути повітря в те, що померло. Я допомагаю йому підвестися, він чіпляється за мене і починає схлипувати, знову і знову повторюючи:

– Я так жалкую!

Ми з Полковником ніколи ще не обіймалися, але говорити зараз немає чого, бо він і має жалкувати, і я кладу йому руку на потилицю і кажу:

– Я теж жалкую.

за два дні після

ої ночі я не спав. Світанок не квапився, та навіть коли він прийшов і яскраве сонце пробилось крізь жалюзі, жалюгідна батарея не зігріла нас, і ми з Полковником мовчки сіли на канапу. Він читав альманах.

Напередодні ввечері я переміг холод і подзвонив батькам, і коли я сказав: «Привіт, це Майлз»,— а мама запитала: «Що сталося? Все гаразд?»— я мав повне право відповісти їй, що все негаразд. На цьому паралельну слухавку взяв тато.

— Що сталося? — запитав він.

— Не кричи,— сказала мама.

— Я не кричу, просто телефон такий.

— То говори тихше,— відповіла вона, отож я вклинитися зміг не відразу, а коли вклинився, то не відразу зміг зібрати слова в правильному порядку: моя подруга Аляска загинула в автокатастрофі. Я тупо дивився на цифри і нотатки, нашкрябані на стіні біля телефону.

— Ох Майлзе,— мовила мама,— я тобі співчую, Майлзе. Хочеш додому приїхати?

— Ні. Хочу тут лишитися... Я повірити не можу,— відказав я, і це була правда.

— Це жахливо,— сказав тато.— Бідолашні її батьки.

«Бідолашний батько»,— подумав я, згадавши про її тата. Я навіть уявити не можу, що було б з моїми батьками, якби помер я. П'яний, за кермом. Боже, якби її батько дізнався, як усе було, він би нам з Полковником кишки випустив.

— Як нам тобі допомогти? — запитала мама.

— Я просто хотів, щоб ви до телефону підійшли. Хотів, щоб зняли слухавку, і ви зняли.

У мене за спиною хтось шморгнув носом — чи то від холоду, чи то від горя,— і я сказав батькам:

— Тут черга до телефону. Я піду.

А вночі мене мов паралізувало від страху, відібрало мову. Чого я так боявся? Все вже сталося. Вона померла. Була тепла й ніжна, її язик був у мене в роті, вона сміялася, вчила мене, хотіла, щоб у мене виходило краще, обіцяла: далі буде. А тепер...

Тепер вона з кожною годиною холоднішає, з кожним моїм подихом невідворотно помирає. Я подумав: «Ось у чому страх: я втратив щось важливе і не можу знайти, а воно мені дуже потрібне. Це все одно як хтось згубить окуляри,

підє в оптику, а там йому скажуть: на світі окулярів більше немає, доведеться обходитися без них».

Перед восьмою ранку Полковник сказав, ні до кого не звертаючись:

— Думаю, сьогодні на обід буде буфрито.

— Ага,— погодився я.— Ти зголоднів?

— Боже, ні! Але ж це вона таку назву вигадала. Коли ми приїхали, це називалося «смажене бурито», а Аляска почала це називати «буфрито», і за нею всі інші, а потім навіть Морін офіційно змінила назву...— Полковник помовчав.— Я не знаю, що робити, Майлзе.

— Ага. Я розумію.

— Я вже вивчив усі столиці,— сказав він.

— Штатів?

— Ні. Це я вивчив ще в п'ятому класі. Всіх країн. Назви будь-яку.

— Канада,— мовив я.

— Щось важче.

— Е-е-е... Узбекистан?

— Ташкент,— він навіть не замислився ні на мить. Сказав миттєво, ніби чекав, що я саме Узбекистан назву.— Ходімо покуримо.

Ми зачинилися у лазничці та ввімкнули душ, Полковник дістав з кишені джинсів коробку сірників і черкнув сірником. Той не загорівся. Полковник черкав ще і ще, але не виходило, він люто кресав по коробці, а потім нарешті кинув її додолу і закричав:

— ЧОРТ ЗАБИРАЙ!

— Усе гаразд,— заспокоїв його я і застромив руку в кишеню по запальничку.

— Ні, Пампушечку, негаразд,— заперечив він, кинув цигарки і підвівся, вмить ооскаженівши.— Чорт забирай! Боже, як це могло статися? Як вона могла бути такою дурепою! Вона ніколи не думала наперед. Така в біса імпульсивна. Господи! Усе негаразд. Я повірити не можу, що вона така дурепа!

— Ми повинні були її зупинити,— сказав я.

Він простягнув руку, щоб вимкнути душ, а потім заходився гамселити долонею по стіні.

— Та я знаю, що повинні були зупинити, нехай йому дідько. Я збіса добре усвідомлюю, що ми повинні були її зупинити. Але насправді ми не повинні. За нею ж доводилося дивитися, як за трирічною дитиною. Одну помилку зробив — і вона померла. Господи! Дах їде. Піду прогуляюся.

— О'кей,— відказав я, постаравшись додати спокою в голос.

— Вибач,— мовив він.— Почуваюся жاخливо. Неначе сам можу от-от померти.

— Можеш,— сказав я.

— Ага. Ага. Можу. Ніколи не знаєш наперед. Просто-Отак... БАХ! — і тебе немає.

Я пішов услід за ним до кімнати. Полковник узяв зі свого ліжка альманах, застібнув куртку, зачинив двері, БАХ! — і його немає.

Ранок привів відвідувачів. За годину по тому, як пішов Полковник, прийшов наш місцевий нарик Генк Волстен і запропонував мені травички, та я люб'язно відмовився. Генк обійняв мене і мовив:

— Принаймні смерть була миттєва. Принаймні без болю.

Я знаю, що він просто хотів допомогти, але він не розумів. Біль був. Тупий і безперервний біль у нутрі, який ніяк не вщухав, навіть тоді, коли я опускався навколішки на крижані кахлі в лазничці, задихаючись від блювотних спазмів.

Та й узагалі, що таке «миттєва» смерть? «Миттєво» — це скільки часу? Секунда? Десять? І за цей час Аляска таки зазнала страшного болю: серце розірвалося, легені луснули, до мозку не надходило ні крові, ні кисню — в голові лишилася тільки первісна паніка. Наскільки миттєво, дідько б його вхопив? Немає нічого миттєвого. «Рис миттєвого приготування» — п'ять хвилин. «Пудинг миттєвого приготування» — ціла година. І я не думаю, що навіть мить сліпучого болю відчувається як миттєва.

Встигло у неї перед очима промайнути життя? Мене вона бачила? А Джейка? Вона пообіцяла, пригадалося мені, пообіцяла, що далі буде, але я знав, що вона померла дорогою на північ, вона їхала до Нешвілла, до Джейка. Може, це для неї нічого не значило, просто черговий нестримний імпульс. Генк стояв у дверях, а я дивився повз нього — на неймовірно принішклий двір — і думав про те, чи надавала вона цьому якогось значення, і міг тільки сподіватися: так, вона ж обіцяла. Далі буде.

Потім прийшла Лара з опухлими очима.

— Що ста-алось? — запитала вона, коли я обійняв її і, ставши навшпиньки, поклав підборіддя їй на голову.

— Не знаю,— відказав я.

— Ти її ба-ачив того вечора? — запитала вона мені в ключицю.

— Вона напилася,— розповів я.— Ми з Полковником спати пішли, а вона, здається, поїхала зі школи.

Отаку брехливу дав я версію.

Я відчув, як Ларині мокрі від сліз пальці притиснулися до моєї долоні, й, не встигнувши подумати як слід, забрав руку.

— Вибач,— сказав я.

— Все гара-азд. Я буду у себе в кімна-аті, заходь, якщо хочеш.

Але я не зайшов. Я не знав, що їй казати, опинившись у любовному трикутнику, одна сторона якого померла.

По обіді ми знову зібралися в спортзалі. Орел сказав, що школа замовить автобус до Вайн-Стейшна на похорон у неділю. Коли всі підвелися йти геть, я помітив, що Такумі з Ларою прямують до мене. Зустрівшись зі мною поглядом, Лара легенько усміхнулась. Я теж усміхнувся їй, але потім поспішно розвернувся і сховався в натовпі жалібників, що виходили зі спортзали.

Я сплю, а в кімнату залітає Аляска. Гола і ціла. Її перса, які я тільки трішки помацав у темряві, неймовірно повні та звисають. Вона за декілька дюймів од мене, я відчуваю на обличчі її теплий і солодкий подих, це схоже на вітерець у високій траві.

— Привіт,— кажу я,— скучив за тобою.

— Маєш добрий вигляд, Пампушечку.

— Ти теж.

— Я зовсім гола,— відповідає вона зі сміхом.— Чому я така гола?

— Я просто хочу, щоб ти лишилася.

— Ні,— каже вона і падає на мене всією своєю вагою, ламаючи мені груди, вибиваючи з мене дух,— вона холодна і мокра, мов підтала крига. Голова у неї розколота надвоє, з тріщини в черепі цебенить рожево-сірий слиз, крапаючи мені на обличчя, а від неї смердить формальдегідом і тліном. Мене знову мало не вивертає, я з жахом скидаю її з себе.

Я прокинувся, бо котився з ліжка, й нарешті гепнувся на підлогу. Слава Богу, моє місце нижнє. Я проспав чотирнадцять годин. Був ранок. Середа,

подумав я. Похорон у неділю. Я гадав, чи повернеться доти Полковник і де він узагалі. Він мусить повернутися, бо я не можу піти сам-один, а йти з кимось, крім Полковника, все одно що самому.

У двері гунав холодний вітер, дерева за вікном хиталися з такою силою, що я чув їхнє рипіння у кімнаті, а я сів на ліжку і думав про Полковника, який іде зараз кудись, похиливши голову і зціпивши зуби, проти вітру.

за чотири дні після

ула п'ята година ранку, я читав біографію дослідника Мерівезера Льюїса (експедиція Льюїса і Кларка), намагаючись не заснути, і тут двері відчинилися й увійшов Полковник.

Його білі руки тремтіли, альманах, якого він тримав, тіпався, як маріонетка без мотузочків.

— Змерз? — запитав я.

Полковник кивнув, скинув кросівки і заліз у мою постіль на нижньому ліжку, накрившись ковдрою. Вистукував зубами морзянку.

— Господи. З тобою все гаразд?

— Уже краще. Тепліше,— відказав він. З-під ковдри вистромила його примарно-біла маленька долоня.— Візьми мене за руку, візьмеш?

— Гаразд, але і тільки. Ніяких поцілунків...— (Стьобана ковдра затрусилася від сміху).— Де ти був?

— Ходив у Монтевалло.

— Сорок миль?!

— Сорок дві,— виправив він мене.— Ну. Сорок дві туди. Сорок дві назад. Вісімдесят дві милі. Ні. Вісімдесят чотири. Так. Вісімдесят чотири милі за сорок п'ять годин.

— І що там у біса такого в Монтевалло? — поцікавився я.

— Нічого особливого. Я просто йшов, поки зовсім не змерз, а потім повернув назад.

— Ти не спав?

— Ні! Сни нестерпні. У снах вона більше навіть на себе не схожа. І я вже не пам'ятаю, яка вона була насправді.

Я відпустив його руку, схопив минулорічний фотоальбом і знайшов Алясчине фото. На цьому чорно-білому знімку вона була в жовтогарячій майці й низьких темних джинсах, які спускалися на її худенькі стегна, рот застиг у широкій усмішці, лівою рукою Аляска схопила Такумі за шию. Коси спадають на обличчя, затуляючи щоки.

— Атож,— мовив Полковник.— Ага. Я так втомлювався від того, що вона засмучувалася без причини. Раптом спохмурніє і заводить про якийсь клятий тягар трагедії або що, але ніколи не казала, що саме сталося, ніколи не пояснювала клятої причини свого суму. А повинна ж бути причина. Мене кинула дівчина — мені сумно. Мене заскочили з цигаркою — мені кепсько. Голова болить — я сердитий. А в неї не було причини, Пампушечку. Я так втомився терпіти її драми. І я дозволив їй піти. Господи!

Мене теж часом дратував її перепад настрою, але не в ту ніч. У ту ніч я відпустив її, бо вона попросила. Це було просто — і безглуздо.

Рука у Полковника була зовсім маленька, і я знову стиснув її: у мене проникав його холод, а в нього — моє тепло.

— Я ще чисельність населення вивчив,— мовив він.

— Узбекистан.

— Двадцять чотири мільйони сімсот п'ятдесят п'ять тисяч п'ятсот дев'ятнадцять.

— Камерун,— сказав я, та було запізно. Полковник заснув, його рука розслабилася в моїй долоні. Я сховав її під ковдру і заліз у його ліжко — принаймні на цю ніч я стану людиною, яка полюбляє горішні полиці. Я заснув, слухаючи його повільне рівне дихання — впертість нарешті відступала перед обличчям непереборної втоми.

за шість днів після

неділю я встав, проспавши три години, і вперше за довгий час прийняв душ. Одягнув єдиний свій, костюм. Я не збирався його сюди брати, але мама сказала, що костюм може знадобитися, і так і виявилось.

У Полковника костюма не було, і через свій малий зріст він навіть не міг позичити його у когось іншого, тому він вбрався в чорні штани і сіру сорочку.

— Краватку з фламінго навряд чи варто вдягати,— сказав він, натягуючи чорні шкарпетки.

— Вона занадто святкова, не для такої події,— відказав я.

— В оперу її не надінеш,— озвався він, мало не посміхаючись.— На похорон теж. На ній навіть не повіситися. Даремна якась краватка.

Я позичив йому свою.

Щоб відвезти учнів у містечко Вайн-Стейшн, з якого була родом Аляска, найняли спеціальні автобуси, але ми з Ларою, Полковником і Такумі поїхали на бездоріжнику Такумі — об'їзним шляхом, щоб не бачити того місця на трасі. Я дивився з вікна, як розлогі передмістя Бірмінгема змінюються невисокими пагорбами і полями північної Алабами.

Такумі з Ларою сиділи попереду, він розповідав їй, як Аляску влітку «бібіпнули» за цицьку, Лара сміялася. Цю історію я почув, коли побачив Аляску вперше, а незабаром побачу її востаннє. Я гостро відчував несправедливість, адже зі мною обійшлися нечесно: я покохав дівчину, вона була готова покохати мене, але не встигла, бо загинула. Нахилившись уперед, я вперся чолом у сидіння Такумі й розплакався, схлипував, відчуваючи навіть не так журбу, як біль. Було дуже боляче, й це не евфемізм. Боляче, як коли б'ють.

Останні слова Мерівезера Льюїса були такі: «Я не боягуз, але я занадто сильний. Тяжко помирати». Я в цьому не сумніваюся, але навряд чи це важче, ніж лишитися тут самому. Я продовжував думати про Льюїса, коли заходив у трикутну каплицю, з'єднану одноповерховим поховальним б'юро Вайн-Стейшна, містечка в Алабамі, яке виявилось саме таким депресивним, як і змальовувала Аляска. Тхнуло цвіллю і дезінфекцією, у жовтих шпалер у фойє відклеїлися куточки.

— Ви всі до міс Янг? — запитав якийсь хлопець у Полковника, і той кивнув. Нас відвели у велику кімнату з декількома рядами розкладних стільців, де був тільки один чоловік. Він стояв навколішках перед труною, яку помістили в центрі каплиці. Труна була закрита. Закрита. Аляску я більше не побачу. Не зможу поцілувати її в чоло. Не гляну на неї востаннє. Але мені це було необхідно, необхідно її побачити, і я запитав занадто голосно:

— Чому труна закрита?

Чоловік з черевом, обтягнутим занадто тісним костюмом, обернувся і пішов до мене.

— У її мамі,— сказав він,— у її мамі була відкрита. Й Аляска мені звеліла: «Потурбуйся, щоб мене ніхто не бачив мертвою, татку»,— ось чому. Синку, її все одно тут немає. Вона тепер з Господом.

І він обійняв мене за плечі, цей чоловік, що так погладшав одтоді, коли йому востаннє доводилося вдягати цей костюм, і мені було боляче думати про те, як я його підвів, а в нього блищали очі — такі самі зелені, як у Аляски, глибоко посаджені, він був схожий на зеленоокого привида, який чомусь досі дихає, на привида, який благає: не вмирай, не вмирай, не вмирай, Аляско. Не вмирай. Я відійшов від нього, обійшов Такумі й Лару й

опустився навколiшки перед труною, поклав руки на її гладеньку поверхню – це було червоне дерево темного відтінку, як її коси. Я відчув, як мені на плечі опустилися маленькі долоні Полковника, на голову впала сльозинка, і на якийсь час ми лишилися втрьох – шкільні автобуси ще не приїхали, а Лара з Такумі десь розчинилися, тож нас було троє – точніше, три тіла і двоє людей, – і тільки ми троє знали, що саме сталося в ту ніч, і між нами трьома було занадто багато шарів усього, занадто багато всього не давало нам торкнутися одне одного. Полковник заговорив:

– Я так хочу її врятувати!

– Чипе, її більше немає, – сказав я, і він мовив:

– Я сподівався, що відчую, як вона дивиться на нас згори, але ти маєш рацію, її більше немає.

– Господи, – сказав я, – Аляско, я тебе кохаю. Я тебе кохаю.

– Я тобі співчуваю Пампушечку, – прошепотів Полковник. – Я знаю, що ти її кохав.

– Ні. Тільки не в минулому часі, – озвався я. Вона вже не людина, просто тлінь, але я кохав її в теперішньому часі. Полковник опустився навколiшки поруч зі мною, притулився вустами до труни і прошепотів:

– Аляско, пробач, я так жалкую. Ти заслуговувала на кращого друга.

Невже вмирати так важко, пане Льюїсе? Той лабіринт і справді гірший, ніж цей?

за сім днів після

есь наступний день я просидів у нашій кімнаті, без звуку граючи в футбол, бо водночас і не робити нічого не міг, і робити теж нічого не міг. Це був День Мартіна Лютера Кінга, останній вихідний перед початком занять, а я ні про що думати не міг, лише про те, що я її вбив. Ранок Полковник провів зі мною, але потім вирішив піти до їдальні по м'ясний рулет.

– Ходімо, – покликав він.

– Я не голодний.

– Треба їсти.

– Справді? – спитав я, не відриваючись від гри.

– Господи. Гарзд.

Зітхнувши, він пішов, захряснувши по собі двері. «Він і досі страшенно сердитий»,— раптом подумав я з жалістю. А сердитися нема причини. Сердитість відволікає від всеохопної туги, від чесного усвідомлення того факту, що ми її вбили, позбавили майбутнього і життя. Сердячись, цього не виправиш. Трясця.

— Ну і як був рулет? — запитав я, коли Полковник повернувся.

— Як і був. І не м'ясний, і не рулет,— Полковник сів поруч зі мною.— Зі мною їв Орел. Питав, чи не ми петарди ті підривали.

Я поставив гру на паузу і розвернувся до нього. Полковник однією рукою відколупував один з останніх шматків блакитного вінілу з поролонової канапи.

— А ти сказав? — запитав я.

— Я не зізнався. Хай там як, він сказав, що завтра приїде її чи то тітка, чи то ще хтось — забрати речі з кімнати. Тож якщо там є щось наше або таке, чого тітці краще не бачити...

Я знову повернувся до гри й мовив:

— Сьогодні я до цього не готовий.

— Тоді я сам піду,— відказав він. І розвернувся й пішов, лишивши двері відчиненими, і кусючий холод хутко переміг нашу блаженську батарею, тож я знову натиснув на паузу і пішов зачиняти двері — і визирнув подивитися, чи увійшов Полковник у її кімнату, але виявилось, що він так і стоїть за нашими дверима, й тоді він схопив мене за кофтину, всміхнувся і заявив:

— Я так і знав, що ти не змусиш мене йти самого. Я так і знав.

Я похитав головою і закотив очі, але все-таки пішов з ним коридором повз телефон — у її кімнату.

З самої Алясчиної смерті я не думав про те, як вона пахне. Та коли Полковник відчинив двері, я відчув її аромат: мокрої землі, трави, тютюнового диму, а під усім цим — нотки ванільного лосьйону для тіла. Вона знову заповонила моє тепер, і тільки з тактовності я не пхнув голову в її переповнений бак з брудною білизною, що стояв біля шафи. Все було так, як я пам'ятав: сотні книжок стосами височать попід стінами, зім'ята бузкова ковдра валяється в ногах ліжка, хистка вежа книжок на маленькому столику, з-під ліжка стирчить свічка-вулкан. Усе було так, як я і чекав, але запах, безсумнівно Алясчин, вразив мене. Я зупинився посеред кімнати, заплющив очі й повільно вдихав через ніс ваніль і нескошену осінню траву, але з кожним повільним подихом пахощі ті слабшали, оскільки я до них звикав, і незабаром Аляска знову зникла.

— Це нестерпно,— сухо сказав я, бо так воно і було.— Боже! Вона цих книжок уже не прочитає. Цієї «Бібліотеки її життя».

— Купленої на розпродажах, яка тепер перейде комусь іншому.

— Попіл до попелу. Розпродаж до розпродажу,— погодився я.

— Атож. О'кей, до діла. Шукаємо те, що тітці на очі потрапити не повинно,— нагадав Полковник, опускаючись навколішки біля письмового столу, де стояв комп'ютер. Шухляда була висунута, і він витяг звідти кілька стосів скріплених степлером папірців.— Господи, вона зберігала все написане! «Мобі Дик». «Етан Фром».

Я поліз під матрац по презервативи, які, я знав, вона ховає там до Джейкових візитів. Поклав їх собі до кишені, а потім пішов до комода і почав порпатися в білизні в пошуках алкоголю, секс-іграшок і бозна ще чого. Але нічого не виявив. Тоді я перейшов до книжок. Подивився на стоси, що стояли корінцями назовні,— безладне зібрання творів різних авторів, у цьому була вся Аляска. Я хотів узяти собі одну книжку, але не міг її знайти.

Полковник сидів на підлозі, схиливши голову,— він шукав під ліжком.

— У неї точно випивки тут не було? — запитав він.

Я мало не сказав: «Вона її в гаю закопувала, біля футбольного поля»,— але потім раптом зрозумів, що Полковник про це не знає, що вона ніколи не брала його з собою на пошуки закопаних скарбів, що цю таємницю вона довірила тільки мені, тож я вирішив залишити її при собі — як дарунок на згадку, так наче мої спогади зникнуть, якщо я поділюся ними.

— Ти не бачив «Генерала у своєму лабіринті»? — запитав я, вивчаючи корінці книжок.— На обкладинці було багато зеленого. Це була м'яка обкладинка, і книжка постраждала під час потопу, тож, напевно, розмокла, але не думаю, що вона її...

— Ось вона,— перебив мене він, і я, обернувшись, побачив у його руках книжку, яка після приколу Лонгвелла, Джефа і Кевіна стала схожа на акордеон. Я підійшов, узяв її і сів на ліжко. Всі підкреслення і записи на берегах розпливлися від води, але читати саму книжку ще було можна, тож я вирішив узяти її з собою і спробувати прочитати, хоча це і не біографія. І тут раптом я розгорнув саме потрібну сторінку наприкінці:

Генерал здригнувся від приголомшливого осяяння: вся його нестримна гонка від нещастя до мрій просто зараз добігає кінця. Далі — п'ятьма. «Чорт забирай,— зітхнув він. — Як же я вийду з цього лабіринту?»

Весь уривок був підкреслений розпливчастим чорним чорнилом. Але там був і ще один запис – чітким синім чорнилом, зроблений уже після потопу, й ішла стрілочка від фрази «Як же я вийду з цього лабіринту?» до коментарю на берегах круглим Алясциним почерком: «Прямо і швидко».

– Гей, вона тут дещо написала вже після потопу, – сказав я. – Дивне воно. Дивися. Сто дев'яносто друга сторінка.

Я жбурнув книжку Полковнику, він швидко знайшов потрібну сторінку, потім подивився на мене.

– Прямо і швидко, – прочитав він.

– Так. Дивно, ага? Це вона про вихід з лабіринту, мабуть.

– Стривай, як саме це сталося? Що сталося?

«Це» у нас було тільки одне, і я зрозумів, про що він питає.

– Я тобі вже розповідав усе, що дізнався від Орла. Дорогу перегородила вантажівка. На місце приїхали копи, щоб зупиняти рух машин. А Аляска в них вгатилася. Вона така п'яна була, що навіть не спробувала кермо вивернути.

– Така п'яна? П'яна? У поліцейського авта, напевно, маячки горіли. Пампушечку, вона врізалася в поліцейське авто з увімкненими маячками, – квапливо заговорив він. – Прямо і швидко. Прямо і швидко. Геть з лабіринту.

– Ні, – відказав я, хоч і легко міг це уявити. Міг уявити, що вона п'яна і страшенно засмучена. (Через що? Бо зрадила Джейка? Бо зробила боляче мені? Бо хотіла мене, а не його? Чи досі через Марію?) Я міг уявити, як вона дивилася на поліційне авто і цілилася просто в нього, і їй було начхати на інших, вона забула про те, що пообіцяла мені, вона не думала ані про батька, ані про інших, це стерво, так, стерво, на себе руки наклало. Але ні. Ні. Вона не винна. Ні. Вона ж бо сказала: «Далі буде». Звісно.

– Ні.

– Так, ти, напевно, маєш рацію, – погодився Полковник. Він кинув книжку, сів поруч зі мною і поклав чоло на руки. – Хто їде за шість миль від школи, щоб накласти на себе руки? Сенсу немає. Але «прямо і швидко»... Чи це у неї якесь незрозуміле передчуття було? Якщо поміркувати, ми ж до ладу нічого не знаємо. Куди вона поїхала, навіщо? Хто дзвонив? Хтось дзвонив, правильно, я пригадую...

Полковник знай говорив, намагаючись зрозуміти те, що сталося, а я знову взяв книжку і відшукав сторінку, на якій нестримна гонка генерала добігла кінця, ми обидва поринули в думки, прірва поміж нами була нездоланна, я просто не міг слухати Полковника, бо був украй заклопотаний: намагався увібрати останні натяки на її запах, намагався переконати себе в тому, що, звісно ж, вона цього не зробила. Це я... я в усьому винен, і Полковник теж. Нехай він намагається розгадати загадку, але я вже все розгадав: я зрозумів, що в усьому й назавжди винні ми й прощення нам немає.

за вісім днів після

вівторок почалися уроки. Мадам О'Меллі витримала паузу перед початком французької, всі уроки французької славилися такими паузами, а потім запитала нас, як ми почуваємося.

— Жахливо,— відповіла одна дівчинка.

— En Francais,— відповіла мадам О'Меллі.— Еп Francais[14].

Все було наче як завжди, тільки тихіше: п'ятиденки так само сиділи на лавках коло бібліотеки, але пліткували тихіше. У їдальні пластикові таці стукали об дерев'яні столи, виделки дряпали по тарілках, але розмови точилися тихенько. Крім того, що всі поводитися стриманіше, найбільше лякала тиша, яка утворилася на Алясчиному місці — на місці її емоційних теревень, але все одно здавалося, що це просто один з тих днів, коли вона замикалася в собі, наче вона знову відмовилася відповідати на питання, які починаються зі слів «як» і «чому», тільки цього разу назавжди.

На релігієзнавстві Полковник сів поруч зі мною, зітхнув і мовив:

— Від тебе куривом тхне, Пампушечку.

— Не гребе.

В клас, човгаючи ногами, увійшов доктор Гайд, тримаючи під пахвою стос наших курсових. Сів, кілька разів важко хапнув повітря і заговорив:

— Має бути такий закон — батьки не повинні ховати своїх дітей,— заговорив він.— Хтось повинен його впровадити. У цьому семестрі ми продовжимо вивчення релігійних течій, з якими ознайомилися восени. І тепер, безсумнівно, теми, які ми зачіпаємо, набувають більшої ваги, ніж кілька днів тому. Наприклад, питання, що відбувається з людиною по смерті, вже не здаватиметься вам просто філософією. Тепер це питання ви ставитимете з думкою про свою однокласницю. І як жити з цим болем втрати — не просто безлике питання, яке намагалися вирішити для себе всі буддисти, християни, мусульмани. Питання, відповіді на які шукає релігія, я підозрюю, стали для вас особистими.

Він почав порпатися у наших роботах, дістав одну зі стосу.

— Ось переді мною Алясчина курсова. Ви пам'ятаєте, що я просив вас подумати про те, яке питання для людини найважливіше і як до нього підходять три релігії, які ми вивчаємо в цьому році. Ось Алясчине питання.

Зітхнувши, він схопився за бильця крісла і насилу підвівся, а потім написав на дошці: «Як нам вибратися з цього лабіринту страждань? — А. Я.».

— Я залишу це на дошці до кінця семестру,— мовив він.— Адже кожну людину, якій бодай раз траплялося втратити шлях у житті, непокоїть саме це питання. Якоїсь миті ми всі зводимо очі й усвідомлюємо, що заблукали в лабіринті, і я хочу, щоб ніхто не забував Аляску, а ще не забували: навіть якщо матеріал уроків здається вам нудним, ми намагаємося зрозуміти, як різні люди відповідали і на це, і на інші питання, що їх ви підняли у своїх курсових, і як у різних культурах люди знаходять примирення з тим, що Чип у своїй курсовій назвав «клятим місцем людини в житті».

Гайд знову сів.

— Ну як ви, народ, почуваетесь?

Ми з Полковником мовчали, поки деякі однокласники, які Аляску зовсім не знали, звеличували її чесноти, зізнавалися, наскільки вони пригнічені, і спочатку мене це обурювало. Мені було неприємно, що люди, яких вона не знала — і яких не любила,— сумують за нею. Їм до неї ніколи й діла не було, а тепер вони поводяться так, наче вона сестрою їм була. Але, напевно, я теж знав її не надто добре. Якби знав, я б зрозумів, що означає це «Далі буде?». І якщо я любив її, як мав, як думав, що люблю, як я міг її відпустити?

Тож я припинив обурюватися. А ось Полковник поруч зі мною дихав повільно і глибоко через ніс, мов той бик перед атакою.

Він навіть закотив очі, коли одна з п'ятиденків, Брук Блейклі, чиї батьки стараннями Аляски отримали звіт про її успішність, заявила: «Мені так сумно, що я не встигла їй сказати, що люблю її. Я не розумію чому».

— Яка брехуха,— обурювався Полковник, коли ми йшли обідати.— Наче Брук узагалі якесь діло до Аляски є.

— Якби померла Брук, ти хіба не засмутився б? — запитав я.

— Напевно, але я б не сумував з приводу того, що не сказав їй, що любив її. Бо я її не люблю. Вона дурепа.

Я вважав, що всі інші мають більше права горювати, ніж ми, адже це не вони її вбили,— але я знав, що марно сперечатися з Полковником, коли він отакий злий.

за дев'ять днів після

мене є теорія,— повідомив Полковник, коли я переступив поріг після жалюгідного навчального дня. Холод уже відступав, але до тих, хто відповідає за опалення, відомості про це не дійшли, тож у кабінетах було

страшенно душно і гаряче, і мені хотілося одного – залісти в ліжко і спати, аж знову день почнеться спочатку.

– Я скучав без тебе сьогодні на уроках, – зауважив я, сідаючи на ліжко. Полковник сидів за столом, схилившись над зошитом. Я ліг на спину і сховався з головою під ковдру, але Полковника це не зупинило.

– Авжеж, а я теорію розробляв, може, вона й не справдиться, але принаймні вона правдоподібна. Слухай. Аляска тебе цілує. Вночі хтось дзвонить. Джейк, я так думаю. Вони сваряться – через ту зраду або що, хтозна. Вона засмучена і хоче поїхати побачитися з ним. Повертається в сльозах і просить нас допомогти їй вибратися зі школи. Вона психує, адже, ну не знаю, припустимо, якщо вона до нього просто зараз не приїде, Джейк з нею порве. Це гіпотетична причина. Аляска виїжджає зі школи, п'яна і засмучена, вкрай зла на себе через хай там що, мчить трасою і бачить поліцейне авто, вмиє у неї все сходиться в голові, перед нею з'являється вихід з її лабіринту, і вона лине до нього, прямо і швидко, цілячись у машину, навіть не повертаючи керма – не тому, що п'яна, а тому, що хоче на себе руки накласти.

– Це безглуздо. Вона не думала про Джейка, не сварилася з Джейком. Вона зі мною цілувалася. Я намагався їй про нього нагадати, але вона зашикала мене.

– То хто їй телефонував?

Я вібуцнув ковдру, стиснув кулака і почав гамселити по стіні, підкреслюючи кожен склад:

– Я-НЕ-ЗНА-Ю! І знаєш що: це байдуже. Вона мертва. Чи наш геніальний Полковник може вигадати таке, від чого вона стане не настільки мертвою?

Але, звісно ж, це було важливо, тому я і далі стукав кулаком по стіні й тому це запитання витало у повітрі останній тиждень. Хто телефонував? Що сталося? Чому їй треба було вибратися зі школи? Джейк на похорон не приїхав. І нам не подзвонив – ні погорювати, ні запитати, що сталося. Він просто зник, і мені, певна річ, це не давало спокою. А ще не давало спокою, чи збиралася вона дотриматися обіцянки: далі буде... Я міркував про те, хто дзвонив і навіщо й чому Аляска так засмутилася. Але я краще гадатиму, ніж отримаю відповідь, з якою неможливо жити.

– Може, вона поїхала до Джейка, щоб порвати з ним, – припустив Полковник з раптовим спокоєм у голосі. Він сів на край мого ліжка.

– Не знаю. І не хочу знати.

– Ну, – відказав він, – а я хочу. Бо якщо вона знала, що робить, Пампушечку, то зробила нас спільниками. І за це я її ненавиджу. Боже, та ти подивися на нас! Ми навіть спілкуватися ні з ким більше не можемо. Одне слово, я розробив план. Перше. Поговорити зі свідками. Друге. З'ясувати, наскільки вона була п'яна. Третє. З'ясувати, куди вона їхала й навіщо.

— З Джейком я розмовляти не хочу,— мляво відказав я, мимоволі погоджуючись із планом невтомного Полковника.— Якщо він усе знає, тоді я точно не хочу з ним розмовляти. А якщо не знає, не хочу вдавати, що нічого не було.

Полковник підвівся і зітхнув.

— Знаєш що, Пампушечку? Я тобі співчуваю. Співчуваю. Я знаю, що ти її поцілував, знаю, що ти через це переживаєш. Але щиро, годі вже. Якщо Джейк знає, гірше ти вже не зробиш. А якщо не знає, то й не дізнається. Хоч на хвилину забудь до біса про себе і подумай про померлу подругу. Вибач. Довгий день був.

— Нічого страшного,— відказав я, знову натягуючи ковдру на голову.— Нічого страшного,— повторив я. Та нехай. Нічого страшного він не сказав. Не можу ж я ще й Полковника втратити.

за тринадцять днів після

скільки нашого головного водія поховали у Вайн-Стейшні, в Алабамі, нам з Полковником довелося йти пішки до поліційної дільниці Пелем у пошуках свідків. Ми вийшли по вечері в ідальні, швидко темніло; здолавши півтори милі по трасі 119, ми дісталися одноповерхової потинькованої будівлі поміж «Вафля-гаузом» і заправкою.

Всередині був облавок, що сягав Полковнику по груди і відокремлював від власне поліційного відділку, який складався з трьох столів, за котрими сиділи поліціянти у формі, й усі вони розмовляли по телефону.

— Я — брат Аляски Янг,— без тіні збентеження заявив Полковник.— Хочу поговорити з тим, хто бачив, як вона загинула.

Блідий худий чоловік з рудою борідкою швидко закінчив розмову і повісив слухавку.

— Я її бачив,— відказав він.— Вона в мій «крузер» врізалася.

— Можна поговорити з вами надворі? — запитав Полковник.

— Ага.

Він узяв куртку і вийшов за нами; коли він наблизився, я побачив під прозорою шкірою обличчя сині вени. Як на копа, то надворі він буває нечасто. На вулиці Полковник закурив.

— Тобі дев'ятнадцять є? — поцікавився поліцай. В Алабамі у вісімнадцять можна одружуватися (у чотирнадцять — з дозволу батьків), а курити — тільки з дев'ятнадцятих.

— Оштрафуйте мене. Мені просто треба знати, що ви бачили.

— Зазвичай я чергую з шостої до опівночі, але в той день в нічну зміну попросили вийти. Прийшло повідомлення про вантажівку, що перегородила дорогу, це всього за милю звідси, то я рушив туди і саме під'їхав. Ще з авта не вийшов, краєм ока бачу фари,— а в мене і маячки горять, і сирену я ввімкнув, а її фари так і їдуть на мене, синку, тож я вискочив кулею з авто, а вона в нього вгатилася. Я багато бачив у житті, але такого ще не траплялося. Не звернула. Не загальмувала. Просто врізалася на повному ходу. Я футів на десять відбіг від «крузера», коли вона врізалася. Думав, сам помру, аж ні, ось я.

Вперше теорія Полковника здалася правдоподібною. Невже Аляска не чула сирени? Невже не бачила маячків? Цілувалася зовсім як твереза, думав я. Тож і кермо могла вивернути.

— Ви бачили її обличчя перед тим, як вона врізалася у вашу машину? Вона заснула? — запитав Полковник.

— Цього не скажу. Її я не бачив. Все сталося надто швидко.

— Зрозуміло. Коли ви до авта підійшли, вона була вже мертва?

— Я... я зробив усе можливе. Я до неї одразу побіг, але кермо... ну, я заліз, думав, що як оберну кермо, звільню її, але її вже не можна було живою з машини витягнути. Груди геть пробило, розумієш.

Я здригнувся, уявивши цю картину.

— Вона щось казала? — запитав я.

— Вона вже померла, синку,— сказав поліцей, хитаючи головою, тож я розпрощався з надією почути її останні слова.

— Як ви гадаєте, то був нещасний випадок? — запитав Полковник, а я стояв поруч з ним, похнюпившись від горя, мені хотілося курити, але я не зважувався.

— Я тут служу вже двадцять шість років, п'яних бачив — не злічити, але ніхто ще не напивався настільки, щоб не вивернути. Але не знаю. Слідчий сказав — нещасний випадок, може, так і є. Я на цьому не розуміюся, хлопці. Думаю, тепер це справа її та Господа Бога.

— Наскільки вона була п'яна? — запитав я.— Ну, аналізи робили?

— Так. Два і чотири проміле. Тож вона була п'яна, це точно. Дуже п'яна.

— У машині що-небудь було? — запитав Полковник.— Що-небудь, ну, незвичайне?

— Я пам'ятаю рекламні брошури різних коледжів — в Мені, Огайо, Техасі,— я подумав ще: дівчинка, напевно, з «Калвер-Кріку»,— і мені стало зовсім

недобре, вона ж у коледж мріяла вступити. Чорт забирай. А, і квіти. На задньому сидінні лежали квіти. Букет. Тюльпани.

Тюльпани? Я тут-таки згадав, що Джейк прислав їй тюльпани.

— Білі? — запитав я.

— Еге ж,— підтвердив поліцей. Навіщо вона взяла з собою квіти, які Джейк їй подарував? Але на це поліцей відповісти не зможе.— Я сподіваюся, ви дізнаєтеся все, що вам потрібно. Я трохи міркував про це, бо ніколи такого не бачив. Думав, наприклад, що якби я сам на своєму авто з місця б з'їхав, врятувало б це її? Може, вона би встигла прочухатися. Тепер не дізнаєшся. Але, як на мене, геть не має значення, нещасний це випадок чи ні. І так, і так лихо.

— Ви нічого не могли вдіяти,— тихо мовив Полковник.— Ви все зробили, як і слід було, і ми за це вдячні.

— Ну... Дякую. Ідіть додому, бережіть себе, а якщо будуть ще запитання, телефонуйте. Ось вам моя візитівка, як щось потрібно буде.

Полковник поклав візитівку в гаманець зі шкірозамінника, і ми пішли додому.

— Білі тюльпани,— сказав я.— Джейкові тюльпани. Навіщо?

— Торік ми якось із нею і з Такумі пішли в яскіню, на березі росли маленькі білі стокротки, й Аляска раптом залізла у воду по пояс, пішла через струмок і зірвала квітку. Заклала її за вухо; коли я запитав, що це було, вона пояснила, що її батьки завжди в дитинстві вплітали їй у волосся білі квіти. Може, вона й умерти хотіла з білими квітами.

— А може, Джейку хотіла повернути,— припустив я.

— Може. Але я цього поліцей послухав і впевнився, що це все-таки могло бути самогубство.

— Може, слід уже дати спокій її душі,— сказав я обурено. На мій погляд, хай що ми дізнаємося, краще все одно не стане, і я знай уявляв, як кермо трощить їй кістки, «груді геть пробило», а вона намагається вдихнути, але не може, і — краще все одно не стане.— А якщо вона справді це зробила? — запитав я Полковника.— Наша провина не зменшиться. Просто ти станеш вважати її егоїстичним стервом.

— Господи, Пампушечку! Ти хоч пам'ятаєш, якою вона була насправді? Вона часом поводитися як справжнє егоїстичне стерво. Це в ній було, і раніше ти це розумів. А тепер ти створив собі її ідеальний образ.

Я мовчки наддавав ходу, обігнавши Полковника. Він не міг нічого зрозуміти, адже не він був останньою людиною, яку поцілувала Аляска, не його покинули, та й узагалі, він не я. «До біса»,— подумав я, і вперше мені спало на думку, що мені, здається, ліпше взагалі повернутися додому, покинути це Велике Можливо заради звичних шкільних друзів. Хоч які були

недоліки в моїх шкільних друзів у Флориді, вони бодай не вмирали, кинувши мене напризволяще.

Ми вже чимало пройшли, коли Полковник наздогнав мене.

— Я просто хочу знову жити нормально,— сказав він.— Ми з тобою. Все нормально. Веселощі. Ну. Все нормально. І мені здається, що якби ми знали...

— О'кей, гаразд,— перебив я.— Гаразд. Розслідуємо далі.

Полковник похитав головою, а потім усміхнувся.

— Я завжди високо цінував твій ентузіазм, Пампушечку. І вдам, що ти його ще не розгубив, поки він таки не повернеться. А тепер ходімо додому і спробуємо зрозуміти, чому люди викреслюють себе.

за чотирнадцять днів після

знаки можливого самогубства, що їх ми з Полковником знайшли в інтернеті, ось які:

- попередні спроби самогубства;
- погрози накласти на себе руки;
- роздаровування своїх цінних речей;
- пошук і обговорення методів самогубства;
- втрата надії і злість на себе та/або на весь світ;
- людина пише, говорить, читає, малює на теми смерті та/або депресії;
- людина висловлює припущення, що як вона помре, ніхто й не помітить;
- завдання собі тілесних ушкоджень;
- нещодавня втрата друга або родича, в тому числі унаслідок самогубства;
- раптове погіршення в навчанні;
- проблеми з апетитом, безсоння, сонливість, хронічний головний біль;
- вживання (або збільшення вживання) речовин, що змінюють свідомість;

- втрата інтересу до сексу, хббі та іншої діяльності, яка раніше приносила задоволення.

В Аляски було дві ознаки з переліку. Вона втратила матір, хоч і досить давно. Пила вона завжди багато, а в останній місяць життя стала пити ще більше. Вона говорила про смерть, але завжди наче напівжартома.

— Я теж постійно жартую на тему смерті,— мовив Полковник.— Минулого тижня, наприклад, пожартував про те, що не можна повіситися на краватці. Але я на той світ не збираюся. До того ж Аляска нічого не роздаровувала, а до сексу інтересу однозначно не втрачала. Це ж як треба секс любити, щоб на твій худий зад зазіхнути.

— Дуже смішно,— сказав я.

— Знаю. Боже, я геній. І оцінки вона мала високі. І не пригадую, щоб вона говорила про самогубство.

— Одного разу було на тему цигарок, не пам'ятаєш? «Ти куриш для задоволення. А я — щоб померти».

— Це був жарт.

Але потому як Полковник зачепив мене, я, можливо, намагаючись довести йому, що я пам'ятаю Аляску такою, якою вона була насправді, згадав усі ті випадки, коли у неї різко псувався настрій, коли вона відмовлялася відповідати на запитання зі словами «як», «коли», «чому», «хто» і «що».

— Вона іноді бувала дуже люта,— міркував я вголос.

— А я — ні? — заперечив Полковник.— Я теж лютий, Пампушечку. Та й ти останнім часом не взірець безтурботності, але ти ж не збираєшся руки на себе накласти. Стривай, чи збираєшся?

— Ні,— відказав я. Але, можливо, справа була винятково в тому, що Аляска не вміла загальмувати, коли треба, а я не можу натиснути на газ. Може, в ній просто була дивна відвага, якої бракує мені, але — ні, я не збирався.

— Радий чути. Отож, у неї траплялися різкі перепади настрою, вона горіла й вигоряла. Але почасти це все було через історію з Марією. Пампушечку, коли Аляска з тобою цілувалася, вона точно про смерть не думала. А потім вона заснула, а збудив її телефон. Отже, або вона прийняла рішення про самогубство в період поміж цим дзвінком і аварією, або це все ж таки був нещасний випадок.

— Але навіщо їхати вмирати за шість миль від школи? — запитав я.

Він зітхнув і похитав головою.

— Вона любила вдавати таємничість. Може, їй так захотілося.

Тут я засміявся, а Полковник мовив:

— Що таке?

— Та я подумав: як можна на повній швидкості влетіти в поліційне авто з увімкнутими маячками? А потім зрозумів: та просто з ненависті до представників влади!

Полковник теж засміявся.

— Ой, дивіться-но, Пампушечок пожартував!

Все здавалося майже нормальним, а потім раптом подія мов знову повернулася, і я знов опинився в спортзалі: вперше чую про те, що сталося, й у Орла сльози крапають на штани,— і я перевів погляд на Полковника і подумав: ми останні два тижні тільки й робимо, що сидимо на нашій поролоновій канапі, бо Аляска все зруйнувала. Такий злий, що навіть плакати не міг, я сказав:

— Я за це ненавидіти її починаю. А я не хочу ненавидіти. Який зиск із цього, якщо це тільки до ненависті веде?

Аляска й далі відмовлялася дати нам відповіді на питання «як» і «чому». Їй важливо було зберігати ауру таємничості.

Я нахилився, звисивши голову між колін. Полковник поклав мені руку на спину.

— Справа в тому, що відповіді є завжди, Пампушечку,— сказав він, гучно випустив повітря між стиснутими губами, а голос його затремтів від злості.— Відповіді є завжди. Просто треба трішки кмітливості. В інтернеті пишеться, що самогубці зазвичай керуються ретельно продуманим планом. Тож це, очевидно, не було самогубством.

Мені було ніяково від того, що минуло аж два тижні, а я і досі не міг зібратися, тоді як Полковник тримався стоїчно, тож я випростав спину.

— О'кей, гаразд,— погодився я.— Це було не самогубство.

— Але думати, що це був нещасний випадок, теж якось не виходить.

Я зареготався.

— Далеко ми просунулися.

Наші роздуми урвала Голлі Мозер, дванадцятикласниця, яку я знав переважно з оголених автопортретів, котрі ми з Аляскою знайшли, коли всі роз'їхалися святкувати День подяки. Вона тусувалася з п'ятиденками, тому я з нею і двома словами не перекинувся, аж вона раптом удерлася без стуку і заявила, що у неї з'явилося містичне відчуття Алясчиної присутності.

— Я сиділа у «Вафля-гаузі», й раптом згасло все світло, тільки над моєю кабінкою блимала одна лампочка. Вона горіла секунду, потім на мить гасла, потім ще кілька секунд горіла, а потім знову згасла. І я зрозуміла, що це

Аляска. По-моєму, вона азбукою Морзе намагалася мені щось сказати. Але я не знаю азбуки Морзе. Вона, певно, не в курсі була. Ну от, я вам вирішила розповісти.

— Дякуємо,— коротко сказав я, вона якусь мить стояла, дивлячись на нас, розтуляючи рота, аби ще щось додати, але Полковник втупився у неї напівзаплющеними очима, щелепа у нього випнулася вперед — він не приховував свого невдоволення. Я його розумів: я не вірив у духів, які приходять сказати щось азбукою Морзе людині, яка їм за життя не подобалася. До того ж мені не подобалася думка, що Аляска прийшла втішати когось іншого, а не мене.

— Боже, таким людям взагалі треба заборонити жити,— сказав Полковник, коли Голлі пішла.

— Еге ж, дурна, аж крутиться!

— І не просто дурна, Пампушечку. Ну подумай: Аляска говорить до Голлі Мозер. Боже! Терпіти не можу людей, котрі вдають, ніби сумують за кимось. Сучка безмозка!

Я мало не сказав, що Алясці не сподобалося б, якби вона дізналася, що він дівчину сучкою обзиває, та не хотів сваритися з Полковником.

за двадцять днів після

ула неділя, і ми з Полковником вирішили, що вечеряти в їдальні не хочемо, тож пішли зі школи на той бік траси 119, до кіоску, де замовили пречудово збалансовану страву — по два вівсяні тістечка з кремом. Сімсот калорій. Цього людині на пів дня вистачає. Потім ми сіли на бордюрі перед кіоском, і я впорався з тістечком за чотири укуси.

— Завтра я подзвоню Джейку, щоб ти знав. Взяв у Такумі його номер.

— Гаразд,— відказав я.

За спиною дзеленькнув дзвоник, я обернувся — двері відчинялися.

— Чого ви тут сидите?

Це була та сама жінка, у якої ми допіру купили обід.

— Ми їмо,— відповів Полковник.

Жінка похитала головою і звеліла нам, немов цуценятам якимось:

— Геть!

Ми зайшли за кіоск і сіли коло смердючої смітниці.

— Годі вже казати «гаразд», Пампушечку. Це смішно. Я подзвоню Джейку, запишу всі його свідчення, а потім ми сядемо разом і поміркуємо, що ж сталося.

— Ні. Роби це без мене. Я не хочу знати, що там поміж нею і Джейком сталося.

Полковник зітхнув і дістав з кишені джинсів пачку цигарок, куплену на кошти з Фонду Пампушечка.

— Чому ні?

— Бо не хочу! Тобі що — потрібен глибинний аналіз кожного мого рішення?

Полковник прикурив цигарку від запальнички, за яку заплатив я, і затягнувся.

— Як скажеш. Це слід з'ясувати, і мені потрібна твоя допомога, бо ми з тобою досить добре знали Аляску. Ось так.

Я підвівся і подивився згори вниз на Полковника, який самовдоволено сидів, випускаючи дим мені в обличчя, і я вирішив, що з мене годі.

— Мені вже набридло коритися твоїм наказам, козел! Я не збираюся сидіти з тобою й обговорювати делікатні моменти її стосунків з Джейком, чорт забирай. Зрозуміліше я сказати не здатен: не волю цього знати. Я й так знаю те, що вона сказала мені, а більше мене нічого не цікавить; ти можеш скільки завгодно корчити зверхність, але я не хочу розмовляти з тобою на тему, наскільки в дідька вона любила Джейка! І віддай мені мої цигарки.

Полковник кинув пачку додолу. Потім схопився на ноги і згріб мене за светра, намагаючись опустити мене до свого зросту, та це йому не вдалося.

— Та тобі до неї байдуже! — заволав він.— Тебе хвилюють лише власні бісові фантазії, наче у вас з Аляскою був клятий таємний роман і вона збиралася піти від Джейка до тебе, після чого ви жили б довго і щасливо. От тільки Аляска багато кого цілувала, Пампушечку. Ми обидва знаємо: якби вона була ще тут, то лишилася б з Джейком, а з тобою просто тягнула б цю мелодраму, без кохання, без сексу, ти бігав би за нею, а вона вряди-годи казала: «Ти чарівний, Пампушечку, але я кохаю Джейка». Якщо вона тебе аж так кохала, то чого зірвалася й поїхала тої ночі? І якщо ти так ото її кохав, то чого допоміг їй це зробити? Я тоді п'яний був. А ти що скажеш на своє виправдання?

Полковник випустив мого светра, я нахилився і підняв цигарки. Я не кричав, не зціплював зуби, вени на чолі не пульсували, я був спокійний. Спокійний. Подивився на Полковника згори вниз і сказав:

— Іди в сраку.

І тільки потім почалися крики й пульсування вен на чолі, коли я бігом перетнув трасу 119, круглий двір гуртожитків, футбольне поле, добіг путівцем до мосту і спустився в яскиню. Я схопив пластикового стільця і жбурнув його в бетонну стіну, удар луною задудонів попід мостом, стілець упав набік, а я ліг горілиць, звисивши ноги над урвищем, і закричав. Я кричав, бо Полковник був пихатим зверхнім покидьком, а ще тому, що він мав рацію — я справді хотів вірити в те, що у нас з Аляскою таємний роман. Вона мене кохала? Вона пішла б від Джейка заради мене? Чи це був просто черговий Алясчин імпульс? Ні, мені було мало того, що я був останнім хлопцем, з яким вона цілувалася. Я хотів бути останнім, кого вона кохала. А я ж не був ним. Я розумів це і ненавидів її. Ненавидів за те, що їй було до мене байдуже. Ненавидів за те, що вона в ту ніч поїхала, і себе я ненавидів теж, і не тільки за те, що відпустив її, а й за те, що вона б і не захотіла кудись їхати, якби їй зі мною було добре. Вона могла би просто лягти поруч, розповісти мені все і поплакати, а я слухав би й цілував озера сліз у її очах.

Обернувши голову, я глянув на того синього пластикового стільця. І подумав, чи прийде такий день, коли всі мої думки припинять крутитися навколо Аляски, подумав, чи слід мені мріяти про ті часи, коли вона стане Далекою згадкою, про яку пам'ятають лише в річницю її смерті, ну, може, ще тижнів зо два, — але тільки після того, як спершу забудуть.

Я усвідомлював, що люди в моєму житті помиратимуть ще. Купа мерців ростиме. Чи вистачить у моїй пам'яті місця для всіх, чи відтепер з кожним днем я потроху забуватиму Аляску?

Одного разу, ще на початку навчального року, коли ми з нею спустилися до яскині, Аляска залізла в Калвер-Крік просто у в'єтнамах. Повільно ступаючи й обережно пробуючи ногою каміння, вона добрела до протилежного берега і висмикнула дрючка, що стирчав там. Я сидів на бетонній плиті, ноги звисали над водою, а Аляска перевертала дрючком каміння, з-під якого розповзалися навсібіч раки.

— Їх варять, а потім висмоктують усе, що в голові, — збуджено казала вона. — Найсмачніше — в голові.

Від неї я дізнався і про раків, і про поцілунки, і про вино, і про поезію. Вона зробила мене іншою людиною.

Я закурих і плюнув у струмок.

— Не можна так — зробити людину іншою і вшитися, — сказав я їй уголос. — У мене ж усе було добре, Аляско. Я був собою, мені досить було чужих останніх слів і шкільних друзів, а ти зробила мене іншою людиною, а потім узяла й померла.

Вона уособлювала Велике Можливо — завдяки їй я повірив, що правильно вчинив, покинувши минуле жалюгідне життя заради великих можливостей, а тепер її самої не стало, а разом з нею — і моєї віри в ці можливості. Я можу казати «гаразд» про все, що казав і робив Полковник. Я можу вдавати, що мені тепер байдуже, але це вже ніколи не буде щиро. Не можна посісти таке важливе місце в чиемусь житті, а потім просто померти, Аляско, адже в

мені почалися незворотні зміни, так, мені дуже шкода, що я тебе відпустив, але рішення ж було твоє. Ти покинула мене жити з Неможливим, кинула самого в цьому твоєму клятому лабіринті. І тепер я не знаю, чи хотіла ти вийти з нього сама — прямо і швидко, чи покинула ти мене навмисне. Виходить, я тебе ніколи й не знав до ладу, еге? Я не пам'ятаю, бо й не знав.

Я підвівся, щоб піти додому і помиритися з Полковником, і спробував уявити її на цьому стільці, але не міг пригадати, чи схрещувала вона ноги. Я й досі бачив, як вона усміхається мені своєю усмішкою Мони Лізи, а от руку з цигаркою чітко уявити не міг. Я вирішив, що мені слід пізнати її краще, бо я хотів пам'ятати її довго. Перш ніж почнеться цей ганебний процес забуття всіх «як» і «чому» її життя і смерті, я повинен про все дізнатися: «Як». «Чому». «Коли». «Де». «Що».

В кімнаті №43, потому як вибачення були квапливо запропоновані та прийняті, Полковник сказав:

— Ми ухвалили тактичне рішення відкласти дзвінок Джейкові. Спочатку займемося дечим іншим.

за двадцять один день після

аступного ранку, коли в клас дрібними кроками заходив доктор Гайд, Такумі підсів до мене і написав на берегах свого зошита: «Обідаємо в „Макригаччі“».

Я написав «О'кей» у своєму зошиті, а потім перегорнув чисту сторінку, бо доктор Гайд почав розповідь про суфізм, містичну течію в ісламі. Підручник напередодні я переглянув лише побіжно — тепер я навчався лише для того, щоб не завалити іспити, — але під час цього побіжного перегляду наткнувся на пречудові останні слова. Суфій-жебрак увійшов до ювелірної крамниці багатого гендляря і запитав його: «Чи знаєш ти, як помреш?» Багач відказав: «Ні. Ніхто не знає, як помре». А суфій заперечив: «Я знаю».

«Як?» — запитав гендляр.

Суфій ліг на землю, схрестив на грудях руки і сказав: «Ось так», — і помер, і гендляр відмовився від крамниці й сам став бідняком, щоб досягнути такого самого духовного багатства, яким відзначався небіжчик-суфій.

Але доктор Гайд обрав іншу притчу, яку я пропустив.

— Карл Маркс, як відомо, назвав релігію «опіумом для народу». Буддизм, як він розуміється більшістю прихильників, обіцяє покращення карми. Іслам з християнством обіцяють вірянам вічне життя в раю. І така надія на краще життя є потужним опіатом, це очевидно. Але у суфіїв є притча, яка спростовує марксистську точку зору про те, що вірянам потрібен лише опіум.

Рабія аль-Адавія[15], велика суфійська свята, гасала вулицями свого міста, Басри, зі смолоскипом в одній руці й відром води – в другій. Коли хтось поцікавився у неї, що вона робить, вона відповіла: «Водою я заллю полум'я пекла, а смолоскипом спалю браму раю, щоб люди любили Бога не з прагнення потрапити в рай чи зі страху опинитися в пеклі, а тому, що Він – Бог».

Сильна вона жінка, якщо хоче спалити пекло і затопити рай. «Алясці ця Рабія сподобалася б», – записав я в зошиті. Але попри все, загробне життя цікавило мене. І рай, і пекло, і реінкарнація. Я не тільки хотів знати, як загинула Аляска, а й де вона тепер, якщо вона взагалі десь є. Мені подобалося уявляти, що вона дивиться на нас, не забуває, але це було радше фантазією, бо відчувати цього я не відчував – ну, як сказав Полковник на похороні: її немає ні тут, ні деінде. Я, по щирості, міг тепер уявити її тільки небіжчицею, чиє тіло гниє в землі Вайн-Стейшна, а все інше – це лише примара, що живе винятково в наших спогадах. Як і Рабія, я гадаю, що люди повинні вірити в Бога не через рай чи пекло. Однак я не відчував потреби гасати зі смолоскипом. Вигаданого місця не спалиш.

Після уроку, поки Такумі копирсався в картоплі в «Макригачці», вибираючи тільки засмажені шматочки, я раптом відчув повноту втрати, запаморочення на думку про те, що її більше немає не тільки в цьому світі, а й усіх інших теж.

– Ти як? – запитав я у Такумі.

– Е-е-е, – промимрив він з повним ротом картоплі, – та собі. А ти?

– І я так собі.

Я відкусив шматочок чизбургера. У моєму «Хеппі-міл» мені попалася пластмасова машинка, і я поклав її перевернуту на столі. Я покрутив коліщата.

– Скучаю за нею, – зізнався Такумі, відштовхуючи від себе тацю, бо не хотів доїдати решту незасмаженої картоплі.

– Ага. Я теж. Мені так прикро, Такумі, – сказав я, дуже багато вкладаючи в ці слова. Мені було прикро, що ми дійшли до всього цього: сидимо і крутимо коліщатка іграшкової машинки в «Макдональдзі». Прикро, що дівчина, яка звела нас разом, тепер лягла поміж нами мертва. Прикро, що я відпустив її назустріч смерті. «Прикро, що я не можу з тобою поговорити, Такумі, бо тобі не можна знати правду про мене і Полковника, й мені важко з тобою, бо доводиться вдавати, що моє горе таке саме чисте, як і твоє, – вдавати, ніби мені просто її бракує, тоді як я відчуваю себе винним у її смерті».

– І мені теж. Ти з Ларою більше не зустрічаєшся, ні?

– Напевно, ні.

– О'кей. Вона просто не зовсім розуміє.

Я її ігнорував, але тепер і вона почала ігнорувати мене, тож я вирішив, що все скінчилося, хоча хтозна.

— Ну,— сказав я Такумі,— я просто не можу... не знаю, братан. Все так складно.

— Певна річ. Вона зрозуміє. Звісно. Все гаразд.

— О'кей.

— Слухай, Пампушечку. Я... е-е-е... я не знаю. Кепсько це все, еге ж?

— Еге ж.

за двадцять сім днів після

е за шість днів, тобто за чотири тижні після останньої неділі, ми з Полковником намагалися поцілити один в одного з пейнтбольних маркерів, водночас роблячи повний переворот на скейтборді, й Полковник заявив:

— Нам треба випивка. І позичити алкотестер у Орла.

— Позичити? Ти знаєш, де він лежить?

— Ага. Тебе Орел ніколи не змушував дмухати в трубочку?

— Е-е-е... Ні. Він думає, що я ботан.

— Ти і є ботан, Пампушечку. Але ця дрібниця тобі налигатися не завадить.

Взагалі-то, я з тієї ночі не пив і не мав наміру повертатися до цього діла.

Потім я мало не заїхав Полковнику ліктем по пиці, розмахуючи руками так, ніби справді перевертався всім тілом, а не просто натискав кнопки в потрібну мить — з Аляскою під час відеоігор теж таке часто траплялося. Але Полковник був настільки зосереджений, що навіть не звернув уваги.

— У тебе є план, як викрасти алкотестер з хати Орла?

Полковник глянув на мене і запитав:

— Ти в цю гру зовсім грати не вмієш? — і, не повертаючись до екрана, заліпив моему скейтбордисту синьою фарбою просто по яйцях.— Спочатку треба горілки дістати, бо моя «амброзія» скиснула, а нашого колишнього постачальника...

— БАХ! — і немає,— закінчив я.

Коли я відчинив двері в кімнату Такумі, той сидів на столі у величезних навушниках і хитав головою в такт музиці. Нашої появи він і не помітив.

— Гей,— погукав я. Нічого.— Такумі! — Нічого.— Такумі!

Він нарешті обернувся і зняв навушники. Я зачинив по собі двері й запитав:

— У тебе алкоголь є?

— А що? — поцікавився він.

— Е-е-е... може, ми напитися вирішили? — озвався Полковник.

— Чудово. Я з вами.

— Такумі,— сказав Полковник.— Цей... ми воліємо напитися на самоті.

— Ні. Цього лайна з мене вже досить.

Такумі підвівся, увійшов до лазнички і вийшов з невеликою пляшкою з-під газованки, наповненою прозорою рідиною.

— Я зберігаю її в шафці з ліками,— повідомив він.— Це ж бо ліки.

Він сховав пляшку в кишеню і вийшов з кімнати, лишивши двері відчиненими. За кілька секунд він знову зазирнув і дуже правдоподібно передражнив командний тон Полковника:

— Господи, ви йдете чи як?

— Такумі,— мовив Полковник.— О'кей. Але те, що ми плануємо зробити, дуже небезпечно, і я просто не хотів би, щоб тебе спіймали. Чесно. Слухай, ми тобі розповімо все завтра.

— Я вже втомився від цього таємничого лайна. Аляска й мені подругою була теж.

— Завтра. Чесно.

Такумі вийняв пляшку з кишені й кинув її мені.

— Завтра,— сказав він.

— Я взагалі не хотів би, щоб він усе дізнався,— мовив я, коли ми йшли в свою кімнату з пляшкою.— Він нас зненавидить.

— Він нас ще більше зненавидить, якщо ми й далі вдаватимемо, наче його не існує,— озвався Полковник.

За п'ятнадцять хвилин я стояв у Орла на порозі.

Він відчинив двері, тримаючи в руці лопаточку, усміхнувся й мовив:

— Майлзе, заходь. Я тут бутерброд з яйцем роблю. Хочеш?

— Ні, дякую,— відказав я і пішов за ним до кухні.

Моє завдання було не пускати його у вітальню протягом тридцятьох секунд, щоб Полковник міг непомітно викрасти алкотестер. Я голосно кашлянув, подаючи Полковникові сигнал, що все чисто. Орел узяв бутерброда і відкусив.

— Чому ти вирішив потішити мене своїм візитом? — запитав він.

— Я хотів сказати, що Полковник, тобто Чип Мартін, мій сусіда по кімнаті, ну знаєте, у нього дуже погано з латиною.

— Ну, я так розумію, він не ходить на уроки, а в таких умовах вчити мову дуже важко,— Орел рушив у мій бік. Я знову покашляв і позадкував, ми з Орлом наближалися до вітальні, немов танцюючи танго.

— Так, ну, він не спить ночами, думає про Аляску,— мовив я і виструнчився, намагаючись загородити вітальню своїми не надто широкими плечима.— Розумієте, вони дуже дружили.

— Це я знаю...— почав Орел, а у вітальні рипнули по паркету кросівки Полковника.

Орел допитливо глянув на мене і спробував обійти. Я поспішно мовив:

— А ота конфорка ввімкнена? — і показав на сковороду.

Орел розвернувся, подивився на плиту, яка, звісно ж, була вимкнена, тоді кинувся до вітальні.

Порожньо. Він знову обернувся до мене.

— Ти щось затіяв, Майлзе?

— Ні, сер, чесне слово. Я хотів про Чипа поговорити.

Він скептично вигнув брови.

— Ну, я розумію, що Алясчині близькі друзі зараз дуже пригнічені. Це все жахливо. І нічим це горе не вгамувати, так?

— Так, сер.

— Я співчуваю Чипові. Але школа — це вкрай важливо. Я певен, що Аляска хотіла б, щоб Чип продовжував учитися, як і раніше.

«Не сумніваюся»,— подумав я. Подякував Орлові, а він пообіцяв якось усе-таки пригостити мене бутербродом з яйцем, що мене, відверто кажучи, налякало: я боявся, що тепер він з'явиться в нашій кімнаті зі своїм

частуванням і заскочить нас, а) коли ми з Полковником нелегально куримо, б) коли Полковник нелегально цмулить горілку з молоком зі своєї каністри.

На півдорозі до гуртожитку мене наздогнав Полковник.

— Все минулося бездоганно, особливо це твоє «а ота конфорка ввімкнена». Якби ти не зорієнтувався, мені був би гаплик. Хоча, напевно, доведеться ходити на латину. Дурна латина.

— Дістав? — запитав я.

— Ага,— відказав він.— Ага. Боже, сподіваюся, сьогодні Орел його не шукатиме. Хоча він навряд чи щось запідозрить. Кому треба красти алкотестер?

О другій ночі Полковник випив шосту чарку горілки, скорчився і почав несамовито тицяти пальцем у пляшку газованки, з якої пив я. Я передав її йому, і він зробив величезний ковток.

— Завтра, напевно, я не зможу піти на латину,— повідомив він. Слова його звучали нечітко, немов у нього язик набряк.

— Ще одну,— попросив я.

— О'кей. Але це все.

Полковник налив трохи горілки в паперянку, проковтнув, зціпив зуби і стиснув руку в маленький кулачок.

— Боже, яка гидота! З молоком набагато краща. Сподіваюся, два і чотири вже є.

— Перед тестом слід зачекати п'ятнадцять хвилин,— нагадав я: ми завантажили інструкцію до приладу з інтернету.— Ти відчуваєш, що п'яний?

— П'яний як чіп.

Ми посміялися.

— Чіпко п'яний — це ще кумедніше,— сказав я.

— Пробач, я зараз не в найкращій формі.

Я тримав у руці алкотестер, гладенький сріблястий прилад завбільшки з невеликий пульт управління. Під рідкокристалічним екраном була маленька дірочка. Я подув. «0,00»,— писалося на екрані. Напевно, працює.

За п'ятнадцять хвилин я віддав прилад Полковнику.

— Дмухай щосили як мінімум дві секунди,— звелів я.

Він подивився на мене.

— Це ти так Ларі казав у вітальні? «Подмухай, бо мені болить?»

— Стули пельку і дмухай,— мовив я.

Полковник надув щоки і почав дмухати в отвір — сильно, довго, аж почервонів.

1,6.

— О ні,— мовив Полковник.— О Боже.

— Ти дві третини шляху подолав,— підбадьорливо сказав я.

— Ага, але до блквоти я вже три чверті шляху подолав.

— Ну, ти ж бачив, що це можливо. Вона ж змогла. Ну ж бо! Невже ти дівчину не переп'єш?

— Давай газованку,— стоїчно сказав Полковник.

І тут раптом я почув за дверима кроки. Кроки! Ми чекали до першої години ночі й тільки потім увімкнули світло, розраховуючи, що всі натоді вже поснуть,— адже був навіть не вихідний,— а тут кроки, чорт, Полковник збентежено подивився на мене, а я швидко вихопив у нього алкотестер і сховав його поміж диванні подушки, потім прибрав пляшку з горілкою і паперянку за «СТОЛИК», миттєво дістав з пачки цигарку і закурив, сподіваючись, що дим переб'є запах спиртного. Я видихав дим відразу, намагаючись хутчій наповнити ним кімнату, і вже готовий був знову сісти на канапу, аж у двері тричі постукали. Полковник перелякано дивився на мене — перед очима в нього вже промайнуло сумне майбутнє, яке на нього чекає, я прошепотів: «Плач»,— а Орел уже обернув ручку.

Полковник згорбився, звисивши голову між колінами, у нього затрусилися плечі, а я обійняв його — і тут зайшов Орел.

— Пробачте,— почав я, не встиг він нічого сказати.— Йому сьогодні особливо погано.

— Ти що, куриш? — запитав Орел.— У кімнаті? За чотири години після відбою?

Я кинув цигарку в напівпорожню баночку коли.

— Перепрошую, сер. Це щоб не заснути.

Орел пішов до нас, а Полковник спробував розігнутися, я натиснув йому на плечі, щоб він цього не робив — якби Орел відчув запах, нам точно був би край.

— Майлзе,— сказав Орел.— Я розумію, вам зараз важко. Але ви повинні поважати правила школи, а то вас доведеться перевести в інший навчальний заклад. Завтра чекаю на тебе в суді. Чипе, тобі допомога потрібна?

Полковник, не підводячи голови, відказав тремтячим, заплаканим голосом:

— Ні, сер. Я радий, що Майлз зі мною.

— Ну, я теж,— відказав Орел.— Постарайся переконати його триматися в рамках правил, а то він ризикує втратити своє місце в нашій школі.

— Так, сер,— мовив Полковник.

— Можете не вимикати світла, поки не вкладетеся спати. Побачимося завтра, Майлзе.

— На добраніч, сер,— сказав я, одразу уявивши, що поки мене судитимуть, Полковник зможе підкласти на місце алкотестер. Допіру Орел вийшов, Полковник випростався і з посмішкою прошепотів, остерігаючись, що Орел може бути ще під дверима:

— Це було неперевершено.

— У мене були найкращі вчителі,— відказав я.— Пий.

За годину, коли пляшка майже спорожніла, прилад нарешті показав 2,4.

— Слава тобі, Господи! — вигукнув Полковник і додав: — Це жахливо. Ніякого задоволення від п'ятики.

Я підвівся, прибрав з дороги «СТОЛИК», щоб Полковник міг перетнути кімнату, ні об що не спіткнувшись, і запитав:

— Ну що, підвестися можеш?

Полковник уперся руками в канапу і спробував підвестися, але впав горічерева.

— Кімната крутиться,— повідомив він.— Зараз мене виверне.

— Ох, не треба. Це все зіпсує.

Я вирішив провести польовий тест на тверезість, як роблять копи.

— Так. Стань сюди і спробуй пройти по прямій.

Полковник скотився з канапи, впавши на підлогу, а я підхопив його під пахви і допоміг підвестися. Я поставив його поміж двома плитками на лінолеумі.

— Іди по лініях плиток. Рівно, приставляючи п'ятку до носака.

Полковник підняв ногу, і його відразу ж нахилило ліворуч, він замахав руками, як вітряк. Потім Полковник зробив єдиний невпевнений крок — здавалося, він не може ставити ноги одну перед одною. На коротку мить він відновив рівновагу, ступнув назад і гепнувся на канапу.

— Провалив,— спокійно мовив він.

— О'кей, як твій просторовий зір?

— Простощо?

— Поглянь на мене. Я один? Чи мене двоє? Якби я був поліцейським автом, ти міг би у мене випадково врізатися?

— Все паморочиться, але, напевно, я не врізався б. Мені зле. Вона справді в такому стані була?

— Виходить, так. Ти міг би керувати автом?

— О Боже, ні. Ні. Ні. Вона була реально п'яна, ага.

— Ага.

— Ми тупі.

— Ага.

— Все крутиться. Але ні. В авто не вріжуся. Я бачу.

— Такі твої свідчення.

— Може, вона заснула. Я страшенно сонний.

— З'ясуємо,— сказав я, намагаючись взяти на себе роль, яку раніше завжди в наших стосунках грав Полковник.

— Не сьогодні,— відказав він.— Сьогодні ми трохи поблюємо, а потім проспимося з похмілля.

— Про латину не забувай.

— Авжеж. Клята латина.

за двадцять вісім днів після

аступного ранку полковник навіть прийшов на латину: «Зараз я почуваюся пречудово, бо досі п'яний. Але за кілька годин — Господи поможи». А я пішов на контрольну з французької, до якої готувався ип *petit reи*[16]. Я нормально впорався там, де було кілька варіантів відповіді (питання типу яке-дієслово-сюди-пасує-за-змістом), але тема для твору «Яке значення білої троянди в „Маленькому принці“?» завела мене в глухий кут.

Якби я «Маленького принца» читав — хоч англійською, хоч французькою, підозрюю, це запитання не здалося б мені таким складним. Але я, на жаль,

цілу ніч напередодні вливав у Полковника горілку. Тож я написав просто: «Elle symbolise l'amour» («Це символізує кохання»). Мадам О'Меллі відвела на твір цілу сторінку, але я вирішив, що висловив свій погляд цими трьома словами.

Я вчився на «добре», щоб батьки не хвилювалися, але більше не переймався через науку. «Значення троянди? — подумав я.— Кого це хвилює? От яке значення білих тюльпанів?» На це запитання варто було знайти відповідь.

У суді я вислухав лекцію і отримав десять годин громадських робіт, після чого нарешті повернувся в кімнату №43, де Полковник розповідав усю історію Такумі — ну, за винятком поцілунку. Коли я увійшов, Полковник говорив:

— І ми їй допомогли вибратися.

— Ви петарди підривали,— сказав Такумі.

— Як ти дізнався про петарди?

— Розслідування невелике провів,— відказав Такумі.— Ну, загалом, це була дурість. Не слід було вам цього робити. Але насправді ми всі допомогли їй вибратися,— додав він, а я не зрозумів, що саме він мав на увазі, але запитати не встиг, бо Такумі сам звернувся до мене.— То ти думаєш, це було самогубство?

— Можливо,— відказав я.— Я не знаю, як можна було випадково влетіти в поліційне авто, хіба що вона заснула.

— Можливо, вона до батька їхала,— припустив Такумі.— Вайн-Стейшн саме в тому напрямку.

— Можливо,— погодився я.— Усе можливо, авжеж?

Полковник поліз у кишеню по пачку цигарок.

— Ось ще варіант: можливо, відповідь є у Джейка,— мовив він.— Усі інші варіанти ми вже розглянули, тож я зателефоную йому завтра, о'кей?

Я тепер теж хотів відповідей, але не на всі питання.

— Ага, о'кей,— відказав я.— Але послухай, мені не розповідай нічого такого, що не має прямого стосунку до справи. Не хочу нічого знати, якщо це не допоможе дізнатися, куди вона поїхала і навіщо.

— Я, до речі, теж,— додав Такумі.— Вважаю, що цілком особисте лайно.

Полковник запхав рушника під двері, закупив і мовив:

— Ваша правда, малята. Працюємо за принципом суворої необхідності.

за двадцять дев'ять днів після

овертаючись наступного дня з уроків, я побачив, що Полковник сидить на лавці біля телефону і записує щось у нотатник, який тримає на коліні, а слухавку затиснув поміж плечем і вухом.

Я поквапився в кімнату №43, де я виявив Такумі, який грав у гонки без звуку.

— Давно він на телефоні? — запитав я.

— Хтозна. Я прийшов двадцять хвилин тому, він уже був на телефоні. Напевно, пропустив навіть свою математику для просунутих. А ти що, боїшся, що Джейк приїде сюди і дупи вам надере за те, що ви її відпустили?

— Не дурій,— сказав я, подумавши: «Тим-то і не варто було йому нічого розповідати».

Я пішов у лазничку, ввімкнув душ і закурив. Незабаром за мною увійшов Такумі.

— Що таке? — запитав він.

— Нічого. Просто хочу зрозуміти, що сталося з нею.

— Справді хочеш дізнатися правду? Чи хочеш дізнатися, що вона з ним посварилася і поїхала повідомити йому, що поміж ними всьому край, щоб потім повернутися і кинутися в твої обійми, пристрасно віддатися тобі й народити від тебе геніальних діточок, які б учили і останні слова, і вірші?

— Якщо ти злий на мене, так і скажи.

— Я злий не через те, що ви її відпустили. Я просто втомився від того, що ти вважаєш себе єдиним, хто її хотів. Наче у тебе монополія на почуття до неї,— відказав Такумі. Я підвівся, підняв покришку унітазу і змив недокурену цигарку.

На мить затримав на Такумі погляд, а потім сказав:

— Я її того вечора цілував, і на це у мене точно монополія.

— Що? — вичавив він.

— Я її цілував.

Він розтулив рота, немов збираючись щось відповісти, але промовчав. Якусь хвилю ми дивилися один на одного без слів, я був злий на себе, що похвалився цим, і нарешті урвав мовчання:

— Я... слухай, ти же знаєш, якою вона була. Робила все, що спаде їй на думку. Я, напевно, просто там вчасно опинився.

— Ага. Ну. А я ніколи не опинявся,— відказав Такумі.— Я... ну, Пампушечку, бачить Бог, не можу тобі дорікнути.

— Ларі не кажи.

Він кивнув, і раптом у двері тричі постукали, як стукає Орел, і я подумав: «Чорт, вдруге за тиждень зловили»,— а Такумі показав на лазничку, і ми обидва заскочили в неї і затулили фіранку, і низенький душ залив нас із грудей до ніг. Нам довелося занадто тулитися один до одного, але ми все ж таки декілька довгих хвилин стояли й мовчали, поки мокли наші футболки і джинси, ми чекали, поки пара вижене дим у вентиляцію. Але у двері лазнички Орел так і не постукав, тож за хвилю Такумі вимкнув воду. Я прочинив двері й визирнув — на канапі сидів Полковник, поклавши ноги на «СТОЛИК», і догравав гонку за Такумі. Я відчинив двері, й ми з Такумі вийшли — повністю вдягнені й мокрі як хлющ.

— Ну, не щодня таке побачиш,— безпристрасно констатував Полковник.

— Якого біса? — запитав я.

— Я постукав, як Орел, щоб вас полякати,— посміхнувся він.— Але якщо ви хотіли усамітнитися, вішайте наступного разу записку на двері.

Ми з Такумі зареготалися, а потім Такумі сказав:

— Так, у нас останнім часом були дещо напружені стосунки, але тому як ми прийняли душ разом, Пампушечку, я відчуваю з тобою особливу близькість.

— Ну, і як усе було? — запитав я. Сів просто на «СТОЛИК», а Такумі гепнувся на канапу поруч з Полковником. Ми обидва були мокрі та трохи змерзли, але нам важливіше було почути те, що розповів Полковнику Джейк, ніж висушитися.

— Це було цікаво. Ось що вам треба знати: це він подарував їй ті квіти, як ми і думали. Вони не посварилися. Він подзвонив, щоб відсвяткувати вісім місяців стосунків, тобто о третій годині й дві хвилини ночі, що — погодьмося — трохи смішно. Аляска, я так розумію, якимось чином почула телефонний дзвінок. Вони хвилин п'ять говорили ні про що, а потім вона ні сіло ні впало засмутилася.

— Тобто зовсім ні сіло ні впало? — здивувався Такумі.

— Дозволь звірюся зі своїми записами,— Полковник почав гортати сторінки нотатника.— О'кей. Джейк каже: «Ти гарно відсвяткувала нашу дату?» — а Аляска відповідає: «Просто чудово»,— у голосі Полковника почулися її інтонації, вона так само підкреслювала деякі слова, на кшталт «чудово», «дивовижно», «безперечно».— Потім тиша, потім Джейк запитує: «Що ти там робиш?» — а Аляска відповідає: «Та нічого, просто малюю»,— а потім вигукує: «О Боже!» Іще каже: «Чорт, чорт, чорт»,— і починає ридати, каже, що їй треба йти, що вони поговорять потім; але вона не сказала, що їде до

нього, і Джейк думає, що вона до нього й не збиралася. Він сказав, що не знає, куди вона могла поїхати, але вона завжди спершу питала, чи можна його відвідати, а цього разу не спитала, тож навряд чи їхала до нього. Стривайте, дайте я цитату знайду,— Полковник перегорнув сторінку нотатника.— О'кей, ось: «Вона сказала: ми ще поговоримо, а не побачимося».

— Мені вона обіцяла, що «далі буде», а йому — що вони ще поговорять,— зазначив я.

— Так. Занотовано. Планування майбутнього. З версією про самогубство не сходиться. Потім Аляска повертається в кімнату та кричить, що вона про щось забула. А потім її нестримна гонка добігає кінця. Тобто відповідей ми так і не маємо.

— Ну, ми дізналися, куди вона не збиралася.

— Хіба що вона діяла геть імпульсивно,— мовив Такумі. Він подивився на мене.— Судячи з усього, в ту ніч вона діяла особливо імпульсивно.

Полковник здивовано подивився на мене, і я кивнув.

— Так,— підтвердив Такумі.— Я все знаю.

— О'кей. Ти гнівався, але потім ви з Пампушечком разом прийняли душ, і тепер усе добре. Чудово. Так ось, тієї ночі...— провадив Полковник.

Ми спробували відновити для Такумі нашу останню розмову, але обидва пам'ятали її не аж так добре — почасти тому, що Полковник був страшенно п'яний, а почасти тому, що я майже і не слухав, поки ми не почали гратися в «Правду чи виклик». І ми ж не знали, наскільки це виявиться важливим. Останні слова завжди важче запам'ятати, коли не знаєш, що людина от-от помре.

— Тобто,— казав Полковник,— здається, ми з нею говорили про те, як я люблю гратися на комп'ютері в скейтбордистів, але мені й на думку не спаде стати на скейтборд у реальному житті, а потім вона раптом запропонувала пограти в «Правду чи виклик», і ви почали кохатися.

— Стривай, ви кохалися? На очах у Полковника? — вигукнув Такумі.

— Ми не кохалися.

— Хлопці, вгамуйтеся,— закликав Полковник, підкидаючи руки.— Це евфемізм.

— Який заступає що? — здивувався Такумі.

— Поцілунки.

— Геніальний евфемізм,— Такумі закотив очі.— Я єдиний вважаю, що це може виявитися важливим?

— Ага, мені це й на думку не спадало,— сказав я без емоцій.— Але тепер і не знаю. Джейку вона нічого не сказала. Тобто це не могло бути таким уже важливим.

— Може, її мучили докори сумління,— озвався він.

— Джейк сказав, що спочатку по телефону вона розмовляла нормально, засмутилася тільки наприкінці,— нагадав Полковник.— Але, напевно, справа все ж таки у цій розмові. Сталося щось, чого ми не розуміємо,— Полковник у відчаї провів рукою по волоссю.— Господи, щось! Щось у неї всередині. Нам треба лише зрозуміти що.

— Так, лишилося прочитати думки небіжчиці,— погодився Такумі.— Дуже просто.

— Точно. Напитися не хочете?

— Я пити не хочу,— озвався я.

Полковник засунув руку в поролон канапи і витягнув пляшку Такумі. Але той теж не захотів скласти йому компанію, тож Полковник тільки вишкірився й мовив:

— Мені більше буде,— і вихилив усе одним духом.

за тридцять сім днів після

аступної середи після релігієзнавства я наскочив на Лару — в буквальному сенсі. Звісно, ми з нею бачилися. Бачилися майже щодня — на англійській або в бібліотеці, де вона перешіптувалася зі своєю сусідкою Кеті. За обідом і за вечерею в їдальні, за сніданком, напевно, ми б теж бачилися, якби я вставляв до сніданку. Вона мене, природно, бачила, але до сьогодні не було так, щоб ми подивилися одне на одного водночас.

Я вирішив, що вона мене вже забула. Зрештою, ми й зустрічалися лише один день, хоча він і був насичений подіями. Та коли я, поспішаючи на математику, врізався в її ліве плече, вона обернулася і подивилася на мене. Сердито, і не тому, що я на неї налетів.

— Вибач,— випалив я, а Лара глянула на мене скоса, наче зараз або розплачеться, або почне на мене сваритися, але потім мовчки зникла в класі. Це було перше, що я сказав їй за місяць.

Я хотів, щоб у мене виникло бажання з нею поговорити. Я знав, що повадився огидно: «Уяви,— повторював я собі,— уяви себе на місці Лари: подруга померла, а колишньому хлопцеві наче заціпило відтоді»,— але в мені місця було тільки на одне щире бажання, й об'єкт цього бажання помер, і тепер мене цікавили тільки відповіді, на питання «як» і «чому», а Лара не могла їх дати, і це єдине важило.

за сорок п'ять днів після

иждень у тиждень ми з Полковником щодо цигарок могли розраховувати тільки на благодійність: ми їх або стріляли, або купували задешево буквально в усіх – від Моллі Тен до колись-було-підстриженого Лонгвелла Чейза. Так наче ці люди хотіли нас підтримати, а іншого способу висловити своє співчуття не вигадали. Але до кінця лютого благодійність закінчилася. Та воно й на краще. Мені завжди було ніяково приймати подарунки – люди ж не знали, що це ми зарядили пістолет і вклали його Алясці в руку.

Отож після уроків Такумі повіз нас у крамницю «Куса». Того дня ми з Такумі отримали безрадісні результати першої серйозної контрольної з математики за цей семестр. Може, це сталося через те, що скінчилися наші збори з горами картоплі в «Макригачці», де Аляска пояснювала нам те, чого ми не зрозуміли самі, а може, через те, що ми взагалі навчання занедбали, але ми обидва йшли до того, що і нашим батькам незабаром відправлять звіти про «успішність».

– Справа в тому, що мені математика не дуже цікава, – спокійно сказав Такумі.

– Це буде важкувато пояснити голові приймальної комісії в Гарварді, – відказав Полковник.

– Не знаю, – сказав я. – Мене математика приваблює.

Ми посміялися, але сміх швидко потонув у всеосяжній тиші; я не сумнівався, що всі думають про Аляску, про те, що вона мертва, невсміхнена, холодна і ніяка вже не Аляска. І досі мене приголомшувала думка про те, що її вже немає. «Вона гниє в могилі у Вайн-Стейшні, в Алабамі», – думав я, але навіть і це було не зовсім те. Тіло ще є, але її самої немає, вона ніщо: БАХ! – і ніщо.

Тепер навіть найбільші веселощі завжди переходили в журбу, адже так гостро усвідомлюєш, що її вже немає, саме тоді, коли починає здаватися, що життя знову стало таким, як коли вона була з нами.

Я купив цигарок. Раніше я в крамницю «Куса» і не заходив жодного разу, але це була така діра, якою її і змальовувала Аляска. Поки я йшов до каси, під ногами рипіла припорошена дерев'яна підлога, аж раптом я помітив великий круглий акваріум з брудною водою, де нібито перебувала «ЖИВА НАЖИВКА», а насправді черевом догори плавала зграя мільги. Коли я попросив блок «Мальборо-лайтс», жінка за прилавком посміхнулася мені всіма чотирма зубами.

– Ти в «Калвер-Кріку» вчишся? – поцікавилася вона, і я не знав, чи казати правду, оскільки, ясна річ, школярам дев'ятнадцятих ще немає, але вона

взяла блок цигарок і поклала його переді мною, не питаючи у мене посвідки, тож я відказав:

— Так, мем.

— Ну і як там?

— Добре,— відповів я.

— Я чула, що у вас там хтось помер.

— Так, мем,— мовив я.

— Мені страшенно прикро.

— Так, мем.

У жінки, чийого імені я не дізнався, бо заклад був не з тих, де витрачають гроші на бейджі, на лівій щоці з родимки росли довгі сиві волосини. Це не було аж так огидно, просто я раз у раз дивився на ту родимку, а потім відводив погляд.

Сівши до авта, я дав одну пачку цигарок Полковнику.

Ми опустили вікно, хоча лютневий холод кусав за щоки, а розмовляти на такому вітрі стало неможливо. Я сидів у своєму куточку і кутив, думаючи про те, чому ця літня жінка з крамниці «Куса» не висмикує волоски з родимки. Я сидів позаду Такумі, й вітер з його вікна віяв мені в обличчя. Я перемістився ближче до центру сидіння і глянув на Полковника, який сидів на пасажирському місці,— він усміхався, обернувшись до вікна й підставивши обличчя вітру.

за сорок шість днів після

ені не хотілося розмовляти з Ларою, але наступного дня за обідом Такумі натиснув на моє почуття провини.

— Як, думаєш, до такого поставилася б Аляска? — запитав він, дивлячись на столик, за яким сиділа Лара. Вона сиділа за три столи від нас зі своєю сусідкою Кеті, яка щось розповідала, і Лара всміхалася щоразу, коли Кеті починала сміятися з власного жарту. Лара набирала на виделку зерна консервованої кукурудзи, піднімала її, не виносячи за межі тарілки, а потім схиляла голову і їла з виделки — мовчки.

— Вона б могла сама заговорити до мене,— сказав я до Такумі.

Такумі похитав головою. Навіть попри повний рот картопляного пюре, він сказав:

— Пе'ший за'ово'и.

Проковтнувши картоплю, він додав:

— Дозволь поставити тобі запитання, Пампушечку. Ось постарієш ти, посивієш, онуки сядуть до тебе на коліна, зведуть на тебе погляд і запитають: «Дідусю, хто тобі перший мінет зробив?» — тобі хіба приємно буде відказати, що то була одна дівчина, з якою ти потім і не розмовляв до кінця школи? Ні! — він усміхнувся. — Ти захочеш відповісти: «Це була моя люба подруга Лара Бутерська. Гарнуня. Набагато вродливіша, ніж ваша бабуня».

Я засміявся. Так, о'кей. Треба поговорити з Ларою.

Після уроків я пішов до її кімнати і постукав у двері, вона відчинила з виглядом: «Що таке? Чого тобі? Ти вже все зіпсував, Пампушечку». Я зазирнув у неї понад плечем у кімнату, куди я доти заходив лише раз і де, я розумів, розмовляти ми не зможемо — з поцілунками чи без. Поки мовчання не стало занадто гнітючим, я заговорив.

— Пробач,— мовив я.

— За що? — спитала Лара, дивлячись у мій бік, але не на мене.

— За те, що ігнорував тебе. За все,— відказав я.

— Не тре-еба було пропонувати стати моїм хлопцем.

Лара була дуже гарненька, вона швидко кліпала великими очима, щічки мала м'які та круглі, але ота їхня округлість нагадувала мені про худеньке вилицювате личко Аляски. Втім, це я міг пережити — і мусив.

— Мі-іг би моїм другом бути.

— Я знаю. Я бовдур. Пробач.

— Не пробачай цьому козлу,— крикнула з кімнати Кеті.

— Я тобі-і пробачаю,— Лара усміхнулася і обійняла мене, міцно стиснувши за стан.

Я пригорнув її за плечі, її коси пахли фіалками.

— А я тобі не пробачаю,— сказала Кеті, підійшовши до мене. І хоч ми з нею були насилу знайомі, вона не посоромилася дати мені коліном по яйцях. А коли я зігнувся від болю, задоволено посміхнулася і сказала: — Отепер пробачаю.

Ми з Ларою — без Кеті — пішли до озера. І поговорили. Поговорили — про Аляску, про минулий місяць, про те, що вона сумувала і за мною, і за Аляскою, а я тільки за Аляскою (воно й правда). Я розповів їй правду,

наскільки міг собі дозволити,— і про петарди, і про те, як ми ходили до поліцейного відділку, і про білі тюльпани.

— Я любив її,— сказав я. Лара сказала, що і вона любила Аляску, а я відповів: — Я знаю, але в цьому і причина. Я її любив — і коли вона померла, не міг думати ні про що інше. Мені це здавалося, ну, нечесним. Наче я зраджував її.

— Не ду-уже добра причина,— мовила Лара.

— Знаю,— відказав я.

Вона тихенько засміялася.

— Ну й добре. Якщо знаєш.

Я розумів, що злості цим не погамувати, але ми бодай знову розмовляли.

Коли запала вечірня темрява, закумкали жаби і задзижчали нещодавно воскреслі комахи, ми вчотирьох — Такумі, Лара, Полковник і я — пішли до яскині.

— Гей, Полковнику, чому ви називаєте курильню яски-инею? — поцікавилася Лара.— Це ж більше на туне-ель схоже.

— В таких яскинях рибу ловлять,— відказав він.— Якби ми були рибалками, ми б тут рибу ловили. А ми куримо. Не знаю. По-моєму, це Аляска її так назвала,— Полковник дістав цигарку з пачки і кинув її у воду.

— Чого це ти? — не зрозумів я.

— Це для неї,— пояснив він.

Я напівусміхнувся і теж кинув у воду цигарку. Потім я дав цигарки Такумі й Ларі, й вони зробили те ж саме. Цигарки трохи покружляли у воді, а потім течія забрала їх з очей.

Я не був релігійним, але полюбляв ритуали. Мені подобалася сама ідея такого зв'язку поміж діями і пам'яттю. У Китаї, розповідав нам Старигань, є спеціальні дні, присвячені прибиранню на могилах, і небіжчикам тоді роблять дарунки. Гадаю, Аляска б не відмовилася покурити, тож, здається, Полковник поклав початок чудовому ритуалу.

Полковник плюнув у струмок, уриваючи мовчання.

— Кумедно це — з духами розмовляти,— сказав він.— Не добереш, чи сам ти вигадуєш їхні відповіді, чи вони справді до тебе говорять.

— Я пропоную скласти перелік,— мовив Такумі, якому не хотілося самокопання.— Що в нас є на підтвердження версії про самогубство?

Полковник дістав свого вічного нотатника.

— Вона не тиснула на гальма,— сказав я, і Полковник почав писати.

А ще Аляска чимось була засмучена, хоч вона і доти вже неодноразово засмучувалася, і це не призводило до самогубства. Ми розглянули версію, чи не є квіти поминальним дарунком самій собі — може, вони були призначені для власного похорону,— але вирішили, що це на неї не схоже. Так, вона була закритна, але якщо вже ти розпланував самогубство аж до квітів, то треба спланувати, як саме ти збираєшся накласти на себе руки: Аляска ж не могла знати, що спеціально для неї на трасі 1-65 стоятиме поліційне авто.

А що свідчило на користь нещасного випадку?

— Аляска була страшенно п'яна, отож могла подумати, що зуміє поминути поліційне авто, хоч я і не знаю як,— мовив Такумі.

— Вона могла заснути,— припустила Лара.

— Ага, про це ми думали,— сказав я.— Але як заснеш, навряд чи будеш їхати прямо.

— Я поки що не знаю, як це з'ясувати, не ставлячи наше життя під загрозу,— серйозно мовив Полковник.— Хай там як, з її поведінки не було видно, що вона збирається накласти на себе руки. Ну, тобто вона ніколи не говорила про те, що хоче померти, речі свої не роздавала і все таке.

— Це вже два. П'яна і не планувала померти,— мовив Такумі. Знову глухий кут. Скільки б ми вже не думали, а нам потрібні нові факти.

— Треба дізнатися, куди вона поїхала,— сказав Полковник.

— Перед смертю вона розмовляла тільки з нами і Джейком,— нагадав я.— Ми нічого не знаємо. То звідки ми зможемо щось дізнатися?

Такумі подивився на Полковника і зітхнув.

— Не думаю, що нам допоможе, якщо ми знатимемо, куди вона поїхала. По-моєму, тільки гірше буде. Я нутром чую.

— Ну, а моє нутро хоче дізнатися,— заперечила Лара, і тільки тоді я зрозумів, що мав на увазі Такумі того дня, коли ми разом душ приймали: може, мені й пощастило з Аляскою поцілуватися, але монополії на неї я не маю; ми не єдині з Полковником, хто любив Аляску й хотів зрозуміти, як вона загинула і чому.

— Хай там як,— сказав Полковник,— ми в глухому куті. Хтось із вас має щось вигадати. В цьому розслідуванні я вже використав усі свої ідеї.

Він жбурнув недопалок у струмок, підвівся і пішов геть. Ми рушили за ним. Навіть після поразки він залишався Полковником.

за п'ятдесят один день після

скільки розслідування зупинилося, я знову заходився читати підручник з релігієзнавства, що, здається, тишило Стариганя, особливо зважаючи на те, що за останні шість тижнів я провалив усі його позапланові контрольні. Зранку в середу нас чекало таке завдання: «Наведіть приклад буддійського коану». Коан — це така загадка, яка, на думку дзен-буддистів, підштовхує до просвітлення. Я у відповідь написав про Банзана[17]. Одного разу Банзан ішов ринком і почув, як хтось попросив у різника найкращий шматок м'яса. Різник відказав: «У мене в крамниці все найкраще. Тут не знайдеш шматка м'яса, що не є найкращим». Почувши це, Банзан зрозумів, що найкращого і найгіршого не існує, що такі оцінки не мають реального сенсу, бо є тільки те, що є, і — БАХ! — він зазнав просвітлення. Коли я читав про це напередодні, я думав, чи не може й зі мною статися те ж саме — ану ж бо я в якусь мить зрозумію Аляску, пізнаю її, з'ясу, яку роль я відіграв у її смерті. Але я не мав певності, що просвітлення вдаряє, як блискавка.

Коли ми здали контрольні, Стариганя узяв свого цівка і, не підводячись, показав на дошці Алясчине питання, яке вже трохи зблякло.

— Прочитаймо одне речення на дев'яносто четвертій сторінці захопливого вступу до дзен-буддизму, який я загадав вам вивчити цього тижня. «Все, що створюється, зрештою руйнується»,— процитував Стариганя.— Все. Крісло, на якому я сиджу. Його хтось створив, тож колись воно зруйнується. І я зруйнуюсь — мабуть, раніше за крісло. І ви. Клітини й органи, складові вашого організму, колись створилися, вирости, тож і вони зруйнуються. Будді було відомо те, що вчені довели тільки через тисячі років по його смерті: рівень ентропії зростає. Все руйнується.

«Ми всі йдемо»,— подумав я, і це стосується черепах і черепашок, Аляски-дівчини й Аляски-штату, оскільки ніщо не вічне, навіть сама земля. Будда казав, що страждають люди через свої бажання, і коли ми позбудемося бажань, позбудемося і страждань. Тобто коли перестанеш хотіти, щоб нічого не руйнувалося, перестанеш страждати через те, що воно руйнується.

«Колись ніхто й не згадає, що вона взагалі існувала,— записав я в зошиті й додав,— і я також». Спогади теж руйнуються. І тоді ти лишається ні з чим — навіть не з привидами, а з його тінню. Спочатку Аляска переслідувала мене, приходила уві сні, а тепер, за декілька тижнів, її образ уже почав зблякнути, руйнуватися в пам'яті, й не тільки в моїй,— вмираючи повторно.

Полковник, який від самого початку керував розслідуванням і якому було вкрай важливо зрозуміти, що ж сталося з Аляскою тієї ночі, в той час як сам я думав лише про те, чи кохала вона мене, здався, так і не знайшовши відповідей. А мені відповіді, які я мав, не подобалися: Аляска, здається, не надавала великого значення тому, що сталося між нами, якщо вже навіть Джейку про це не розповіла; навпаки, вона до нього залицялася, не давши йому й запідозрити, що всього за кілька хвилин до цього я вдихав її перегар. А потім щось невидиме в ній клацнуло, і те, що колись створилося, почало руйнуватися.

Можливо, іншої відповіді ми вже не отримаємо. Аляска зруйнувалася, бо так трапляється з усім. Полковник, схоже, змирився з цією думкою, але розслідування, яке було його ідеєю, стало тепер тим єдиним, що підтримувало мене, і я ще сподівався на просвітлення.

за шістдесят два дні після

аступної неділі я спав, поки сонце не промкнулося крізь жалюзі й не почало світити мені просто в обличчя. Я вкрився з головою, але стало гаряче й душно, тож я встав і вирішив зателефонувати батькам.

— Майлзе! — вигукнула мама, не встиг я й поздоровкатися з нею.— Ми встановили визначник номера.

— І він магічним чином визначає мене, навіть коли я дзвоню з автомата?

Вона засміялася.

— Ні, просто пише «автомат» і код регіону. От я і здогадалася. Як ти там?
— запитала вона з теплим занепокоєнням у голосі.

— Все о'кей. Я, щоправда, відстав з деяких предметів, але тепер знову взявся до навчання, то сподіваюся надолужити,— сказав я, і це було здебільшого правдою.

— Я розумію, що тобі зараз важко, друже,— відповіла мама.— О! Знаєш, з ким ми зіткнулися вчора на вечірці? З пані Форестер. Твою вчителькою в четвертому класі! Пам'ятаєш? Вона тебе пам'ятає чудово і дуже добре про тебе відгукувалася, ми поговорили...

Я був радий чути, що пані Форестер високо цінувала мене в четвертому класі, але слухав я не уважно, роздивляючись написи на помальованій білою фарбою стіні обабіч телефону — шукав нових, які можна буде розшифрувати («У Лейсі — п'ятниця, 10» — це про вечірку п'ятиденків, збагнув я).

— ...вчора ми вечеряли з Джонстонами, і, боюсь, тато випив забагато вина. Ми грали в шаради, і він грав жахливо.

Мама засміялася, а я почувався дуже стомленим, але хтось поцупив лавку, що стояла коло автомата, тож я примостив свою кістляву дупу на твердій бетонній долівці, напнувши телефонний дріт і приготувавшись вислухати довгий мамин монолог, і раптом під усіма тими нотатками й карлючками побачив намальовану квіточку. Дванадцять довгастих пелюсток навколо зафарбованої серцевинки на білій як стокротки стіні. Стокротки, білі стокротки, і я раптом почув її голос: «Що ти бачиш, Пампушечку? Дивися»,— і побачив, як вона сидить тут п'яна, балакає ні про що з Джейком: «Що ти

робиш?» – і вона відповідає: «Нічого, просто малюю, просто малюю», – а потім: «О Боже!»

– Майлзе?

– Так, вибач, мамо. Вибач. Чип прийшов. Ми будемо вчитися. Я пішов.

– Ти ще передзвониш? Тато, напевно, теж хоче з тобою поговорити.

– Ага, мамо, ага, звісно. Я люблю тебе, о'кей? О'кей, я пішов.

– Я, здається, дещо знайшов! – закричав я до Полковника, невидимого під покривалом на ліжку, але мій вигук і обіцянка, що я щось – бодай щось – знайшов, витягли його з ліжка, і він плигнув на лінолеум. Не встиг я нічого сказати, як Полковник нахилився, схопив з підлоги джинси й футболку, в яких ходив напередодні, натягнув їх і вийшов слідом за мною.

– Дивися, – показав я, й він, опустившись навпочіпки біля телефону, мовив:

– Так. Це вона намалювала. Вона завжди такі квіточки малювала.

– Пам'ятаєш оте «Просто малюю»? Джейк запитав її, що вона робить, а вона відповіла: «Просто малюю», – а після цього вигукнула «О Боже» і засмутилася. Вона подивилася на власний малюнок і щось пригадала.

– У тебе чудова пам'ять, Пампушечку, – визнав Полковник, а я не зрозумів, чому він не перейнявся моїм збудженням.

– А потім засмутилася, – повторив я, – і поки ми брали петарди, пішла й узяла тюльпани. Дивлячись на свій малюнок, вона згадала щось таке, про що забула, і через це розпсихувалася.

– Мабуть, – відказав Полковник, дивлячись на квітку й, либонь, намагаючись побачити її очима Аляски. Нарешті він підвівся і сказав: – Непогана теорія, Пампушечку, – і поплескав мене по плечу, немов тренер, заохочуючи гравця. – Але ми й досі не знаємо, про що ж саме вона забула.

за шістдесят дев'ять днів після

а тиждень по тому, як я відшукав намальовану квіточку, я змирився з тим, що це нам нічого не дає, – зрештою, я не Банзан на м'ясному ринку, – до того ж клени довкола школи почали воскресати, а прибиральники знову заходилися стригти траву у дворі, й мені почало здаватися, що ми втратили Аляску остаточно.

По обіді ми з Полковником зайшли в гай неподалік озера і викурили цигарку на тому самому місці, де так багато місяців тому нас застукав Орел. Ми прийшли з зібрання, на якому Орел оголосив, що біля озера побудують ігровий майданчик імені Аляски. Вона полюбляла гойдалку, це правда, але ігровий майданчик? Лара на зборах підвелася – безсумнівно, вперше, – і сказала, що треба вигадати щось кумедніше, щось таке, що Аляска сама могла б зробити.

І тепер, сидячи на порослій мохом трухлявій колоді, Полковник мовив до мене:

– Лара мала рацію. Треба щось для неї зробити. Прикол. Щоб їй сподобалося.

– Поминальний прикол?

– Саме так. Поминальний прикол для Аляски Янг. Можемо зробити це щорічним святом. Минулого року вона вигадала одну ідею. Але хотіла відкласти цей прикол на дванадцятий клас. Але він класний. Дуже класний. Він увійде в історію.

– Ти розповіси чи ні? – запитав я, згадуючи той час, коли вони з Аляскою не посвячували мене в планування приколу «Ніч у сіннику».

– Певна річ, – відказав він. – Прикол називається «Зруйнування патріархальної парадигми».

А потім Полковник усе розповів, і мушу зізнатися, Аляска лишила нам справжній діамант, «Мону Лізу» шкільних пустощів, кульмінацію приколів усіх поколінь учнів «Калвер-Кріку». І якщо Полковник зможе це втілити, це навіки залишиться в пам'яті всіх у «Калвер-Кріку», а Аляска на менше й не заслуговує. А головна перевага в тому, що прикол не включає гріхів, за які можна вилетіти зі школи.

Полковник підвівся і струсив землю й мох зі штанів.

– Гадаю, ми їй заборгували.

Я погодився, хоч вона заборгувала нам пояснення. Якщо вона десь угорі, унизу, поруч, деінде, може, вона посміється. І тоді, можливо – тільки можливо, – дасть нам потрібну підказку.

за вісімдесят три дні після

а два тижні по тому Полковник повернувся з весняних канікул з двома нотатниками, списаними найдетальнішим планом майбутнього приколу, схемами різних місць, а ще цілим переліком проблем (сорок сторінок у два стовпчики), з якими ми можемо зіткнутися, і способами їх вирішення. Він

прорахував час до десятої частки секунди, а відстані — до дюймів, тоді перевірів усі розрахунки ще раз, так наче не міг винести думку про те, що ми можемо знову підвести Аляску. А в неділю Полковник прокинувся пізно, перекотився на ліжку. Я читав «Галас і шаленство» Фолкнера, хоча мав прочитати ще в середині лютого, але, почувши, що він заворушився в ліжку, я звів погляд, і Полковник мовив:

— Збираємо всю банду.

Отож мені довелося вийти надвір, у похмуру весну, щоб збудити Лару з Такумі й забрати їх у кімнату №43. Банда, яка брала участь у приколі «Ніч у сіннику», зібралася в повному складі — за винятком одного члена, якого вже не повернеш,— обговорити «Поминальний прикол для Аляски Янг».

Ми втрюх сіли на канапі, а Полковник став перед нами і виклав план і наші ролі в ньому так збуджено, як не бувало з самого До. Скінчивши, він поцікавився:

— Питання є?

— Ага,— мовив Такумі.— Це серйозно може спрацювати?

— Ну, по-перше, слід знайти стриптизера. А по-друге, Пампушечок повинен причарувати свого тата.

— Тоді гаразд,— мовив Такумі.— До справи.

за вісімдесят чотири дні після

овесни в «Калвер-Кріку» якоїсь п'ятниці по обіді скасовували уроки, і всі учні, вчителі й інший персонал збиралися в спортзалі на «Презентацію». Виступало двоє гостей — зазвичай запрошувалися маловідомі знаменитості, або маловідомі політики, або маловідомі вчені, які погоджувалися прочитати лекцію в школі за жалюгідні триста баксів, виділені шкільним бюджетом. Одного гостя обирав одинадцятий клас, а другого — дванадцятий, і кожен, хто бодай раз бував на «Презентації», погоджувався, що це нестерпна нудьга. Ми планували трохи пожвавити «Презентацію».

Нам треба було лише умовити Орла запросити в школу «доктора Вільяма Морса», «татового приятеля», «видатного дослідника сексуальних відхилень у підлітків».

Я подзвонив татові на роботу, його секретар Пол поцікавився, чи все гаразд, і я подумав: чому всі — всі — запитують, чи все гаразд, якщо я телефоную в якийсь інший час, а не в неділю вранці?

— Ага, все гаразд.

Тато взяв слухавку.

— Привіт, Майлзе. Все гаразд?

Розреготавшись, я тихенько заговорив, адже навколо совалися люди.

— Так, тату. Все гаразд. Гей, ти пам'ятаєш, як ви поцупили шкільний дзвоник і закопали його на цвинтарі?

— Найкрутіший прикол в історії «Калвер-Кріку»,— з гордістю озвався він.

— Був, тату. Був. Слухай, мені потрібна твоя допомога, щоб організувати новий найкрутіший прикол в історії «Калвер-Кріку».

— Ох, не знаю, Майлзе. Не хочу, щоб ти вліз у неприємності.

— Я не влізу. Бере участь весь одинадцятий клас. І взагалі, ніхто ж не постраждає, нічого такого. Адже... ти пам'ятаєш «Презентацію»?

— Боже, яка нудьга! Мало не гірша, ніж уроки.

— Ну от, тому я хочу, щоб ти вдав, ніби хочеш у нас виступити. Як доктор Вільям Морс, викладач психології з Університету Центральної Флориди, фахівець із підліткового розуміння сексуальності.

Він довго мовчав, а я в цей час дивився на останню Алясчину стокротку, очікуючи, що тато поцікавиться, в чому ж прикол, і я розповім, але я чув лише, як він повільно дихає в телефон, а потім він сказав:

— Я навіть не питатиму. Гм-м-м...— він зітхнув.— Тільки, заради Бога, матері не розповідай.

— Присягаюся,— озвався я і помовчав. Не відразу зміг пригадати справжнє ім'я Орла.— Хвилину за десять тобі подзвонить пан Старнз.

— О'кей, мене звати доктор Вільям Морс, я — викладач психології і... фахівець із підліткової сексуальності?

— Так точно. Ти найкращий, тату.

— Мені просто кортить подивитися, чи вдасться вам мене переплюнути,— засміявся він.

Хоч як це не подобалося Полковнику, але здійснити задумане можна було тільки за допомогою п'ятиденків — зокрема, старости одинадцятого класу Лонгвелла Чейза, який уже встиг відростити назад свою безглузду серферську чуприну. Але п'ятиденкам наша ідея сподобалася, тож я зайшов до Лонгвелла й мовив:

— Ходімо.

Говорити нам з Лонгвеллом Чейзом не було про що, і ми навіть не бачили сенсу вдавати, ніби це не так, тому до будинку Орла дійшли мовчки. Орел

вийшов ще до того, як ми постукали. Побачивши нас, він збентежено схилив голову набік — ми і справді разом мали вигляд дивакуватий: Лонгвелл у напрасованих штанах-хакі і я в обов'язково-скоро-їх-виперу джинсах.

— Ми обрали гостя — приятеля Майлзового тата,— сказав Лонгвелл.— Це доктор Вільям Морс. Він викладає в одному університеті у Флориді, вивчає підліткову сексуальність.

— Волієте підняти контроверсійну тему?

— О ні,— заперечив я.— Я знайомий з доктором Морсом. Він цікавий, але зовсім не контроверсійний. Він вивчає... е-е-е... ну, як підліткове розуміння сексу постійно змінюється і розширюється. І він проти сексу до весілля.

— Гаразд. Який у нього телефон?

Я простягнув Орлу папірця, і він підійшов до телефону на стіні й набрав номер.

— Так, добридень. Можу я поговорити з доктором Морсом?... О'кей, дякую... Докторе Морс, добридень. У мене тут Майлз Голтер, і він каже... так, чудово... Ну, я хотів поцікавитися...— Орел на мить замовк і почав намотувати дріт на пальця,— поцікавитися... гадаю, ви... сподіваюся, ви розумієте, що молоді люди дуже вразливі. Занадто відвертої дискусії нам не треба... Чудово. Чудово. Я радий, що ви розумієте... І вам, сер. До зустрічі! — Орел повісив слухавку і з усмішкою мовив: — Добрий вибір! Він здається цікавим чолов'ягою.

— О так,— дуже серйозно озвався Лонгвелл.— Гадаю, з ним буде напрочуд цікаво.

за сто два дні після

ій батько зобразив доктора Морса по телефону, але гратиме його роль у реальному житті такий собі Макс, хоча насправді його звати Стен, а на «Презентації» він, певна річ, представиться доктором Вільямом Морсом. Людина з екзистенційною кризою самоідентифікації, стриптизер, у якого псевдонімів більше, ніж у таємного агента ЦРУ.

Перші чотири «агенції», в які подзвонив Полковник, нам відмовили. Нам пощастило, коли ми в «Жовтих сторінках» дісталися літери «А» в розділі «Розваги» — «Дівич-вечір для вас». Власнику вищезгаданого закладу наша ідея дуже сподобалася, але він застеріг: «Макс буде в захваті. Тільки без оголення. Не перед дітьми». Ми трохи неохоче погодилися.

Щоб нікого з нас не вигнали зі школи, ми з Такумі зібрали по п'ять доларів з усіх одинадцятикласників «Калвер-Кріку», щоб заплатити «лектору», оскільки зовсім не були впевнені в тому, що це захоче зробити Орел після такої... е-е-е... презентації. За Полковника п'ять баксів заплатив я.

— Думаю, я заслужив на таку благодійність,— сказав він, показуючи на списані планами нотатники.

Того ранку на уроках я не міг думати ні про що інше. Всі одинадцятикласники вже два тижні про все знають, а нема ще й натяку на плітки. Взагалі у «Кріку» полюбують попліткувати, особливо п'ятиденки, і якби хоч один з нас розповів про це приятелю, який розповів би своєму приятелю, який розповів би своєму приятелю, який розповів би Орлові, все провалилося б.

Правило «Кріку» «не донеси» гідно витримало перевірку, та коли призначеного дня об 11:50 Макса / Стена / доктора Морса досі не було, я думав, що Полковник збожеволіє. Він сидів на бампері авта на учнівській стоянці, повісивши голову, і постійно куйовдив свою темну густу чуприну, наче намагався там щось відшукати. Макс обіцяв під'їхати на 11:40, за двадцять хвилин до офіційного початку заходу, щоб устигнути вивчити свою промову і все таке. Я стояв поруч з Полковником і теж хвилювався, але просто тихенько чекав. Ми послали Такумі зателефонувати в «агенцію», щоб з'ясувати, де ж наш «лектор».

— Яких тільки проблем я не уявляв, але точно не це. Ми до такого не підготувалися.

Підбіг Такумі — не заговорив, поки не наблизився до нас. Учні вже заходили в спортзалу. Запізнюємося, запізнюємося, запізнюємося, запізнюємося... Ми взагалі від лектора мало вимагали. Промову склали самі. Все самі спланували. Максу треба було лише прийти в своєму костюмі. Однак...

— В агенції кажуть,— мовив Такумі,— що лектор у дорозі.

— У дорозі? — запитав Полковник, з новою силою куйовдячи чуприну.— У дорозі? Він уже запізнився!

— Кажуть, що він має бути...

І тут усі наші турботи враз розвіялися: на стоянку заїхав блакитний міні-вен, і в ньому я побачив парубка в костюмі.

— Сподіваюся, це Макс,— мовив Полковник, коли машина припаркувалася. Він підбіг до дверцят.

— Я — Макс,— представився парубок, відчиняючи дверцята.

— А я — безіменний і безликий представник одинадцятого класу,— відказав Полковник, потискуючи Максу руку. Парубок років тридцятьох був засмаглий і широкоплечий, з квадратною щелепою і темною цапиною борідкою.

Ми вручили Максу текст промови, він швидко прочитав.

— Запитання є? — поцікавився я.

— Ну, так. З урахуванням специфіки заходу, гадаю, вам слід заплатити мені наперед.

Говорив він чудово. Навіть академічно, і я відчув цілковиту впевненість — здавалося, що це сама Аляска знайшла найкращого стриптизера у всій Центральній Алабамі й привела нас до нього.

Такумі стрибнув у кузов бездоріжника і дістав звідти паперовий харчовий пакет, у якому лежало 320 доларів.

— Ось, Максе,— сказав він.— О'кей, Пампушечок посидить з вами, бо ви приятелюєте з його татом. Це є у промові. Та якщо, коли все закінчиться, вас почнуть допитувати, ми дуже сподіваємося, що ви знайдете мужність сказати, що про цей виступ домовлялися через конференц-зв'язок з усім одинадцятим класом, оскільки ми не хочемо, щоб у Пампушечка були неприємності.

Він засміявся.

— Згоден. Я взагалі погодився тільки тому, що це здалося мені страшенно кумедним. Шкода, мені такого на думку не спало, коли я в школі вчився.

Коли ми з Максом / доктором Морсом увійшли у спортзалу разом, а Такумі з Полковником дибали за нами оддалік, я розумів, що ризикую набагато більше, ніж усі інші. Але я за останні два тижні ретельно простудіював брошуру «Калвер-Кріку» і нагадав собі про подвійний захист, яким можна скористатися у разі неприємностей:

- 1) заборони запрошувати до школи стриптизерів немає;
- 2) важко довести, що саме я в усьому винен. Довести можна лише те, що я привів до школи людину, яку вважав фахівцем із сексуальних відхилень у підлітків, а вона раптом сама виявилася з сексуальними відхиленнями.

Ми з доктором Морсом сіли в центрі першого ряду трибун. За мною сиділи якісь дев'ятикласники, та коли за мить з'явився Полковник з Ларою, він чемно сказав до них: «Спасибі, що потримали нам місце»,— і нагнав їх. А Такумі, згідно з нашим планом, був у коморі на другому поверсі — під'єднував свою стереосистему до динаміків спортзалу. Я обернувся до доктора Морса й мовив:

— Нам з вами слід зацікавлено дивитися один на одного і розмовляти, немов ви і справді приятель моїх батьків.

Він усміхнувся і кивнув.

— Він — чудова людина, твій батько. А мама... справжня красуня.

Я обурено закотив очі. Однак мені все одно подобався цей стриптизер. Орел увійшов до зали опівдні та привітав лектора, запрошеного дванадцятим класом, — колишнього генерального прокурора штату Алабама, — а потім підійшов до доктора Морса, який з величезним апломбом підвівся і, потискаючи руку Орлу, навіть уклонився — можливо, трохи перебільшено-ввічливо, — й Орел мовив:

— Ми дуже раді, що ви завітали.

— Дякую, — відказав Макс. — Сподіваюся, я вас не розчарую.

Я не боявся, що мене виключать. Я навіть не боявся, що виключать Полковника, хоча, може, й варто було. Я боявся, що все може зірватися, бо це все спланувала не Аляска. Може, прикол, вартий її, неможливо здійснити без її участі.

Орел став за кафедрою.

— Сьогодні — історичний день для «Калвер-Кріку». Наш засновник Філіп Гарден вважав, що і вам, учням, і нам, учителям, варто раз на рік послухати мудрих людей з-поза меж школи, тож ми щороку збираємося, щоб повчитися у них і поглянути на світ їхніми очима. Цього року вибір одинадцятого класу припав на доктора Вільяма Морса, учителя психології Університету Центральної Флориди, широко шанованого вченого. Сьогодні він розповість нам про підлітків і сексуальність, я впевнений, що вам ця тема дуже цікава. Отож допоможіть мені запросити доктора Морса на сцену.

Ми заплескали в долоні. Мое серце калатало, наче аплодувало разом з руками. Поки Макс ішов до кафедри, до мене нахилилася Лара і прошепотіла:

— А він справді сексуальний.

— Дякую вам, містере Старнз, — Макс посміхнувся і кивнув Орлу, потім розправив аркуші з промовою і поклав їх на кафедру. Навіть я ладен був повірити, що він викладач психології. Мені подумалося: може, він актор, який має нестандартний підробіток.

Він читав промову, не підводячи очей, але читав упевнено, трохи зверхньо, як справжній науковець.

— Сьогодні я хочу поговорити на захопливу тему підліткової сексуальності. Я веду дослідження у сфері лінгвістики сексуальності, зокрема як саме молодь обговорює секс і суміжні питання. Мені, наприклад, цікаво, чому, якщо я раптом промовлю слово «рука», ви навряд чи засмієтеся, а якщо промовлю слово «вагіна» — мабуть, засмієтеся... — (В залі й справді почулися нервові смішки). — Те, як молоді люди говорять про своє і чуже тіло, багато в чому характеризує наше суспільство. У сучасному світі хлопці набагато частіше розглядають дівоче тіло як об'єкт, ніж дівчата — хлоп'яче тіло. Хлопці в розмовах один з одним кажуть, що у такої-то «класні буфери», в той час як дівчата про хлопців радше скажуть «прикольний», і цей термін дає і фізичку, і емоційну характеристику. Таким чином дівчата перетворюються на об'єкт, в той час як хлопців вони розглядають як людей...

І тут підвелася Лара і перебила доктора Вільяма Морса, вигукнувши зі своїм милим і невинним акцентом:

— Ти такий сексуа-альний! Ліпше стули рота — і скидай одяг.

Учні засміялися, але всі вчителі обернулися до неї — в повному мовчанні. Вона сіла.

— Як тебе звати, люба?

— Лара,— відказала вона.

— Ларо,— мовив Макс, підглядаючи в папірець,— це дуже цікавий прецедент — жінка сприймає як об'єкт мене, чоловіка. Це настільки незвично, що мені залишається припустити, що ти хотіла пожартувати.

Лара знову підвелася і закричала:

— Я не жартую! Скидай одяг.

Він нервово зазирнув у папірець і провадив:

— Звісно, важливо зруйнувати патріархальну парадигму, і можливо, це дієвий спосіб. Тоді гаразд,— сказав він і вийшов з-за кафедри. І закричав, та так голосно, що й Такумі нагорі, либонь, почув: — Присвячується Алясці Янг!

З колонок ринула швидка й насичена басами пісня Принса, а доктор Вільям Морс однією рукою згріб свою штанину, а другою — лацкан піджака, липучка розстібнулася, і перед нами постав Макс — страшенно м'язистий парубок з вісьмома «кубиками» на животі й накачаними грудьми. Макс усміхався, стоячи перед нами в самих чорних шкіряних трусах.

Не зрушуючи з місця, він змахував руками під музику, але юрма просто вибухнула реготом і оглушливими безперервними оплесками — це були найгучніші овації за всю історію «Презентацій». Орел підскочив, і тільки-но він підвівся, Макс припинив свій танець, але й далі грав м'язами на грудях, аж вони швидко стрибали під музику на очах у Орла, який не всміхався, але кусав губи, так наче заледве стримує посмішку, а потім великим пальцем показав Максу на вихід, і Макс послухався.

Я провів Макса поглядом до дверей і побачив на порозі Такумі, який переможно підняв кулаки, а потім побіг нагору — вимикати музику. Я зрадів, що він хоч трішки шоу побачив.

У Такумі було досить часу на те, щоб винести своє обладнання, бо регіт і теревені тривали ще кілька хвилин, хоч Орел і повторював:

— О'кей. О'кей. Заспокойтеся. Заспокойтеся всі. Заспокойтеся.

Потім виступав запрошений гість дванадцятого класу. Нудьга. На виході зі спортзали нас обступили учні не з нашого класу, питаючи:

— Це все ви?

Я лише усміхнувся і сказав «ні», бо це був не я, не Полковник, не Такумі, не Лара, не Лонгвелл Чейз, не хтось іще з присутніх у спортзалі. Права на цю ідею цілком належали Алясці. Вона казала, що найскладніше в гарному приколі – це до кінця не зізнаватися. Але тепер я міг зізнатися від її імені. Повільно прямуючи до виходу, я казав усім, хто мене слухав:

– Ні. Це не ми. Це Аляска.

Ми вчотирьох повернулися в кімнату №43, сяючи від успіху, – переконані, що такий прикол у «Кріку» ніхто не зможе повторити, і мені й не спадало на думку, що в нас можуть виникнути неприємності, аж двері в нашу кімнату відчинилися і над нами навис Орел, обурено хитаючи головою.

– Я знаю, що це були ви, – сказав він.

Ми мовчки подивилися на нього. Він часто блефував. Може, і зараз блефує.

– Щоб ніколи більше такого не робили, – додав він. – Але Боже, «зруйнувати патріархальну парадигму» – наче це вона сама цю промову написала.

Він усміхнувся і зачинив двері.

за сто чотирнадцять днів після

а півтора тижня по тому я йшов додому після уроків, і сонце, пропикаючи шкіру, нагадало мені, що весна в Алабамі почалась і закінчилась за кілька годин, і нині, на початку травня, на шість місяців повернулося літо: по спині цебенів піт, і я затужив за суворими січневими вітрами. У нашій кімнаті я застав Такумі, який сидів на канапі й читав біографію Толстого.

– Е-е-е... привіт, – сказав я.

Він згорнув книжку, поклав її поряд і мовив:

– Десяте січня.

– Що? – не зрозумів я.

– Десяте січня. Знайома дата?

– Авжеж, десятого загинула Аляска.

Насправді вона загинула о третій годині одинадцятого числа, але для нас фатальною все ж таки стала ніч понеділка, десятого січня.

– Ага, але я не про те, Пампушечку. Дев'ятого січня. Мама повела Аляску в зоопарк.

— Стривай. Ні. Звідки ти це знаєш?

— Вона розповіла нам це в «Ніч у сіннику». Пам'ятаєш?

Звісно ж, я не пам'ятав. Якби я був здатний запам'ятовувати цифри, зараз не боровся б за «задовільно» з математики.

— А нехай йому,— зронив я, і тут увійшов Полковник.

— Що таке? — запитав Полковник.

— Дев'яте січня 1997 року,— сказав я.— Алясці сподобалися ведмеді. Її мамі сподобалися мавпи.

Якусь хвилю Полковник порожніми очима дивився на мене, а потім зняв наплічник і одним рухом жбурнув його через усю кімнату.

— А нехай йому. ЧОМУ ПРО ЦЕ В БІСА НЕ ПОДУМАВ Я?

І за хвилину в Полковника визріла найвірогідніша відповідь на всі наші питання.

— О'кей. Вона спить. Дзвонить Джейк, вони розмовляють, вона малює, дивиться на біленьку квіточку, і така: «О Боже, в дитинстві мама любила квіти й мені їх у волосся вплітала»,— і вона розклеюється. Біжить до кімнати і починає верещати, що вона забула — забула про маму, ясна річ,— хапає квіти і тікає зі школи... куди? — Полковник подивився на мене.— Куди? На могилу матері?

— Ага, напевно,— відказав я.— Ага. Вона сідає в машину, бо хоче потрапити на могилу матері, а дорогу перегородила вантажівка і стоїть поліційне авто, Аляска п'яна, засмучена і поспішає, вона впевнена, що зможе протиснутися повз поліційне авто, вона ж навіть думати ясно не може, бо їй негайно треба до мами, вона думає, що якось проскочить, і тут — БАХ!

Такимі повільно киває, замислившись, а потім каже:

— Або ж вона бере квіти, сідає в машину. Але вона вже проґавила роковини. Думає, мабуть, що знову підвела матір — спершу не викликала «швидку», а тепер навіть забула про клятві роковини. Вона засмучена і переповнена ненавистю до самої себе, вона вирішує: «Все, досить, я готова»,— і тут бачить поліційне авто — ось її шанс, і вона тисне на газ.

Полковник заліз у кишеню, дістав пачку цигарок і, тримаючи її догори дриґом, заходився постукувати нею по «СТОЛИКУ».

— Ну,— сказав він,— це все чудово пояснює.

за сто вісімнадцять днів після

тож ми здалися. Мені нарешті набридло ганятися за примарою, яка не хоче, щоб її викрили. Мабуть, це провал, але деякі таємниці мають лишатися нерозгаданими. Я так і не зміг зрозуміти Аляску, наскільки мені хотілося, але це і неможливо було. Вона це зробила неможливим. І цей нещасний випадок – чи самогубний випадок – зостанеться нерозгаданим, і мені лишиться тільки запитувати себе: «Я допоміг тобі зустріти долю, якої ти не бажала, Аляско, чи допоміг тобі у твоєму прагненні до самознищення?» Адже це різні злочини, і я не знав, гніватися на неї за те, що зробила мене співучасником самогубства, чи на себе за те, що відпустив її.

Але ми розшукали всі відповіді, які можна було розшукати, і за час пошуків Аляска допомогла нам зблизитися – принаймні нам з Полковником і Такумі. Так і було. Аляска не лишила мені ниточок, щоб пізнати її саму, але достатньо ниточок, щоб пізнавати Велике Можливо.

– Ми маємо ще дещо зробити, – сказав Полковник, коли ми разом грали зі звуком у відеогру – удвох, як у перші дні Розслідування.

– Нічого ми більше не зробимо.

– Я хочу там проїхати, – сказав він. – Її шляхом.

Ми не ризикнули виїхати зі школи вночі, як Аляска, тому виїхали приблизно на дванадцять годин раніше, о третій по обіді, й за кермом бездоріжника Такумі сидів Полковник. Лару й Такумі ми теж погукали, але вони вже стомилися ганятися за примарами, до того ж насувалися іспити.

День був ясний, сонце так пропікало асфальт, що стрічка дороги аж мерехтіла від спеки. Проїхавши з милію по шосе 119, ми звернули на північ на 1-95, в напрямку до місця аварії і до Вайн-Стейшна.

Полковник їхав швидко, ми сиділи мовчки, дивлячись уперед. Я намагався уявити, про що Аляска могла тоді думати, намагався подолати час і простір, бодай на мить залізти їй у голову. Повз нас у бік школи пролетіла машина «швидкої», блимаючи маячками і завиваючи сиреною, і я на мить занервував, подумавши: «Це може бути хтось зі знайомих». Я мало не волів, щоб це виявився хтось знайомий, щоб надати нової форми й глибини печалі, яку я й досі відчував.

Мовчання урвалося.

– Іноді мені це навіть подобалося, – сказав я. – Подобалося, що вона померла.

– Хочеш сказати, ти відчував радість?

– Ні. Не знаю. Відчував... чистоту.

— Ага,— погодився Полковник, забувши про звичне красномовство.— Ага. Розумію. Мені теж. Це природно. Тобто має бути природно.

Мене завжди вражало, коли я усвідомлював, що не я один на світі маю такі дивні й жахливі думки й почуття.

За п'ять миль на північ від школи Полковник переїхав у ліву смугу траси і наддав газу. Я заскреготів зубами, і раптом перед нами на сонці заблищало бите скло, неначе дорога була прикрашена самоцвітами, і це, либонь, було саме те місце. Полковник і досі тиснув на газ.

Я подумав: «А піти назавжди отак і непогано».

Подумав: «Прямо і швидко. Може, вона так і вирішила в останню секунду».

І — БАХ! — ми проминули мить її смерті. Ми проїхали місце, якого не змогла проїхати Аляска, перед нами лежав асфальт, якого вона вже не побачила, і ми не померли. Не померли! Ми дихаємо, ми плачемо, ми збавляємо газ і повертаємося на праву смугу.

На наступній розв'язці ми мовчки з'їхали з дороги і, міняючись із Полковником місцями, вийшли з машини й обійшли її спереду. Зустрівшись, ми обійнялися, я тримав Полковника за плечі, стиснувши руки в кулаки, а він обхопив мене своїми короткими руками і міцно стиснув, аж я відчував, як він дихає, ми знову і знову усвідомлювали, що живемо. Усвідомлення накочувалося хвилями, ми обнімалися і плакали, і я думав: «Боже, оце в нас, певно, жалюгідний вигляд»,— але це байдуже, коли ти тільки тепер, після всього, усвідомив, що ти досі живий.

за сто дев'ятнадцять днів після

давшись, ми з Полковником поринули у навчання, розуміючи, що нам обом треба якнайкраще скласти іспити, щоб отримати потрібний середній бал (мені достатньо було 3,0, а Полковнику мало було і 3,98). Наша кімната перетворилася на навчальний центр для чотирьох — разом з Такумі й Ларою ми засиджувалися до ночі, обговорюючи «Галас і шаленство», мейоз і Арденнську операцію. Полковник виклав нам усю програму з математики за семестр, от тільки він надто добре її знав, щоб з нього вийшов гарний учитель: «Ну звісно, все тут сходиться. Повірте мені. Господи, нічого тут немає складного»,— тож я скучав за Аляскою.

Якщо я чогось надолужити не міг, я шахраював. Ми з Такумі прочитали стислий виклад «Усе руйнується» Чинви Ачебе і «Прощай, зброє» Гемінґвея («Ці твори занадто в біса довгі!» — якось вигукнув він).

Розмовляли ми мало. Необхідності не було.

за сто двадцять два дні після

рохолодний вітерець спинив наступ літа, і в день останнього іспиту Старигань запропонував провести урок просто неба. Я не зрозумів, як можна проводити надворі цілий урок, якщо минулого семестру мене витурили з класу тільки за те, що я глянув надвір, але Стариганю захотілося вийти просто неба, тож ми вийшли. Кевін Ричман виніс учительське крісло, а ми сіли на газоні. Я спочатку незручно тримав зошит на колінах, потім поклав його в густу траву, але на нерівній поверхні писати було важко, та й мошва кружляла. Ми сіли надто близько до озера, щоб почуватися комфортно, але Старигань, здається, був щасливий.

— Поговорімо про іспит. Минулого семестру я дав вам на курсову майже два місяці. Цього разу ви отримаєте всього два тижні,— він зробив паузу.— Ну, з цим, напевно, нічого вже не вдієш,— засміявся він.— Якщо чесно, я обрав тему курсової тільки вчора ввечері. Це не в моєму стилі. Хай там як, прошу це роздати.

Коли стос паперів дійшов до мене, я прочитав запитання:

«Як ви — особисто ви — вийшли б з лабіринту страждань? Оскільки ви цілий рік вивчали три основні релігійні течії, спробуйте у своїх просвітлених головах знайти відповідь на Алясчине запитання».

Коли завдання роздали, Старигань провадив:

— Немає необхідності в курсовій описувати підходи різних релігій до цього питання, теоретична частина не потрібна. Ваші знання — або ж їхню відсутність — я вже оцінив за контрольними, які давав вам протягом семестру. Мені цікавіше, як ви впишете незаперечний факт існування страждань у ваше розуміння світу і який курс ви триматимете в житті, незважаючи на страждання.

Наступного року, якщо мої легені протримаються, ми вивчатимемо даосизм, індуїзм і юдаїзм...— Старигань закашлявся, потім засміявся і від сміху знову закашлявся.— Господи, може, я й не дотягну. Але щодо релігій, які ми вивчали цього річ, я хочу сказати ще одне. І в ісламі, і в християнстві, і в буддизмі вирізняють постать засновника — це Магомет, Ісус і Будда відповідно. Якщо поміркувати про ці постаті, слід погодитися, що кожен з трьох давав своїм послідовникам надію. В Аравії в сьомому столітті Магомет обіцяв, що кожен може сподіватися на самореалізацію і вічне життя, якщо

служитиме одному правдивому Богові. Будда давав надію, що страждання можна перейти. Ісус ніс ідею, що останні стануть першими, що і митники, і лепраки – покидьки суспільства – мають підстави на надію. І тому в курсовій вам доведеться відповісти на це питання: які підстави на надію маєте ви?

Коли ми повернулися в кімнату №43, Полковник закурив просто в кімнаті. Хоча мені ще залишалося один день мити посуд у їдальні в покарання за попереднє куріння, Орла ми вже не боялися. До останнього дзвоника залишалося всього п'ятнадцять днів; якщо застукають, то просто доведеться починати навчання в дванадцятому класі з трудотерапії.

– Ну і як ми вийдемо з цього лабіриту, Полковнику? – запитав я.

– Якби знаття!

– За таку відповідь «відмінно» навряд чи отримати.

– Та й не заспокоїти моєї душі.

– І її душі теж, – сказав я.

– Так. Про неї я забув, – похитав він головою. – Раз у раз забуваю.

– Ну, бодай щось написати доведеться, – мовив я.

– Стільки часу минуло, а мені досі здається, що єдина можливість вирватися – це прямо і швидко, але я поки що обираю лабіринт. Лабіринт жакхливий, але я обираю його.

за сто тридцять шість днів після

инуло два тижні, а я так і не дописав курсової для Стариганя, а до кінця семестру залишалася доба. Я повертався додому з останньої контрольної – з важкої, але успішної (я сподівався) боротьби з математикою, яка забезпечить мені «добре з мінусом», про яке я так палко мріяв. Надворі стояла справжня спека, нагадуючи мені Алясчине тепло. Почувався я нормально. Завтра приїдуть батьки, ми заберемо речі, потім подивимось випускний, а потім повернемося до Флориди. Полковник повертався додому, до мами, спостерігати, як росте соя, але я зможу йому дзвонити по міжміському зв'язку, тож ми і далі будемо спілкуватися. Такумі на літо їде до Японії, а Лару знову забере додому зелений лімузин. Думаючи про те, що не так воно вже й погано – не знати, де тепер Аляска і куди вона збиралася в ту ніч, я відчинив двері в нашу кімнату і помітив на підлозі згорнутий аркуш.

Зеленкуватий відривний аркуш. Нагорі було каліграфічно виведено «Канцелярія Такумі Гікогіто».

Пампушечку / Полковнику,

Вибачте, що не сказав про це раніше. Я на випускний не залишуся. Завтра вранці вилітаю до Японії. Я довго на вас гнівався. Я образився, що ви не залучали мене, тож і я з вами не ділився тим, що знав. А коли я припинив гніватися, теж нічого не розповів, навіть не знаю чому. У Пампушечка був поцілунок. А у мене був секрет.

Ви самі майже все з'ясували, але справа в тому, що я з нею в ту ніч бачився. Я засидівся допізна з Ларою та іншими і, вже засинаючи, почув її плач у мене під вікном. Була десь 3:15, я вийшов надвір і побачив Аляску, яка перетинала футбольне поле. Я заговорив до неї, але вона квапилася. І розповіла, що вісім років тому померла її мама і що вона завжди на роковини клала квіти на її могилу, а цьогогоріч забула. Тому вона пішла збирати квіти, але для квітів було ще зарано – зима. Отак я дізнався про десяте січня. Але я досі гадки не маю, чи було це самогубством.

Вона була дуже засмучена, а я не знав, що сказати чи зробити. Мені здається, вона завжди на мене розраховувала як на людину, яка завжди скаже або зробить те, що їй допоможе, а я не зміг. Я подумав, що вона просто квіти шукає. Я не знав, що вона хоче вибратися. Вона була п'яна, як чіп п'яна, мені й на думку не спало, що вона може сісти за кермо. Я думав, що вона виплачеться, а потім засне, а до мами поїде наступного дня абоощо. Вона пішла, а потім я почув, як завівся двигун. Я не знаю, про що я думав.

Тож і я відпустив її теж. Мені дуже прикро. Я знаю, що ви її любили. Важко було її не любити.

Такумі

Я вилетів з кімнати як людина, яка в житті не викурила ані цигарки, як літав з Такумі гаєм у «Ніч у сіннику», потім удерся до його кімнати, але Такумі вже поїхав. Його ліжко – голий вініл, стіл порожній, а там, де стояла стереосистема, лишилася пляма без порошу. Він поїхав, і я не міг сказати йому те, що тільки-но зрозумів: що я пробачив йому, а вона пробачила нам, і що пробачати одне одному необхідно, щоб вижити в лабіринті. Виявилося, що нас багато – людей, яким доведеться жити з тим, що ми зробили і чого не зробили. Щось пішло не так, а щось на той час здавалося нормальним, адже не могли ми зазирнути в майбутнє. Якби ж то ми вміли наперед угадувати довгу низку подій, яка настає за кожним найменшим учинком! Та ми мудрі тільки по шкоді.

Я пішов назад, щоб показати Полковникові записку Такумі, й дорогою усвідомив, що нічого ніколи не дізнаюся. Ніколи не знатиму я Аляску настільки, щоб зрозуміти, про що вона думала в оті останні хвилини, не зрозумію, чи свідомо вона пішла від нас. Та незнання не ослабить моїх почуттів до неї, я назавжди возлюбив Аляску Янг — свого вбогого ближнього вбогим серцем своїм.

Я повернувся в кімнату №43, але Полковника ще не було, тож я поклав записку на його ліжку, сів за комп'ютер і написав, як вийду з лабіринту:

Перш ніж приїхати сюди, довгий час я вважав, що найкращий спосіб вийти з лабіринту — це вдавати, ніби його не існує, побудувати собі в дальньому куточку нескінченного лабіринту маленький самодостатній світ і вдавати, що я не блукаю, що я вдома. Але це веде до самотнього життя в товаристві останніх слів небіжчиків, і я вирушив сюди — на пошуки Великого Можливо, справжніх друзів і не-такого-жалюгідного життя. А потім я схибив, і Полковник схибив, і Такумі схибив, і Аляска вислизнула у нас між пальців. І якщо не підсолоджувати правду, треба визнати: вона заслуговувала на кращих друзів.

Коли вона багато років тому схибила — маленька дівчинка, паралізована страхом, вона сховалася за загадковість. Я теж міг би так вчинити, але я бачу, куди це привело Аляску. Тому я досі вірю у Велике Можливо — вірю попри те, що втратив її.

Адже я її забуду, так. Те, що створилося, буде повільно й непомітно зруйноване, і я забуду, але вона мені пробачить моє забуття, як і я пробачаю їй за те, що вона в останні хвилини свого життя забула про мене, про Полковника, про всіх, окрім себе і своєї мами. І я тепер знаю, що вона пробачила мені те, що я був дурним боягузом, що я вчинив як дурний боягуз. Я знаю, що вона пробачає мені, як і її мама пробачила їй. І ось звідки я це знаю.

Спочатку я гадав, що вона просто мертва. Просто темрява. Просто тіло, яке точать хробаки. Я дуже часто думав про неї саме так — як про поживу для когось. Від неї — від зелених очей, усмішки, м'яких обрисів ніг — незабаром нічого не залишиться, лише кістки, яких я ніколи не бачив. Я думав про повільний процес перетворення її на кістки, скам'янілість, вугілля, яке за мільйони років викопують люди майбутнього й опалюватимуть Аляскою домівку, і вона з димом впливе з димаря і затягне собою атмосферу. Я й досі думаю, що... іноді думаю, що «потойбічне життя» ми вигадали для того, щоб полегшити біль втрати, щоб наш час у лабіринті став бодай стерпним. Може, Аляска — просто матерія, а матерія рециркулює.

Але я все-таки не вірю, що Аляска була просто матерією. Усе решта в нас теж має право на рециркуляцію. Тепер я вважаю, що ми — це більше, ніж сума наших складових. Якщо взяти генетичний код Аляски, додати до нього її життєвий досвід, стосунки з людьми, розміри її тіла, то це буде все одно не Аляска. Є щось геть інше. Є ще якась частина, набагато більша, ніж сума складових. І ця частина має на щось перетворитися, бо вона не може бути зруйнована.

Хоча мене важко звинуватити в любові до фізики, одне я запам'ятав з уроків фізики: енергія не виникає з нічого і нікуди не зникає. І якщо Аляска наклала на себе руки, ось на що я хотів би подарувати їй надію. Те, що вона забула про маму, підвела і маму, і друзів, і себе,— це жахливо, але непотрібно було замикатися в собі та знищувати себе. Ці жахливі речі можна пережити, бо ми незнищенні, як і вважаємо. Коли дорослі з дурнуватою хитрою посмішкою на обличчі говорять: «Молодь гадає, що житиме вічно»,— вони навіть не уявляють, яка це правда. Не можна втрачати надії, бо людина не може зламатися безповоротно. Ми вважаємо, що ми незламні, бо ми такі і є. Ми не народжуємося і не вмираємо. Як і вся енергія, ми лише змінюємо форму, розмір, прояв. Люди, старіючи, забувають про це. Бояться втратити і підвести. Але та частина нас, яка важить більше, ніж сума наших складових, не має ні початку, ні кінця, отож не може зникнути.

Тому я знаю, що Аляска мені пробачає, як і я пробачаю їй. Останні слова Томаса Едісона були такі: «Там чудово». Не знаю, де це, але вірю, що воно десь є, і сподіваюся, що там чудово.

останні слова про останні слова

к і Пампушечок Голтер, я обожнюю останні слова. Це почалося ще в дванадцять років. У підручнику з історії я натрапив на передсмертні слова президента Джона Адамса: «Зате Томас Джефферсон досі живий». (Як виявилось, ні: Джефферсон помер трішки раніше того самого дня, 4 липня 1826 року; Джефферсонові останні слова були: «Сьогодні Четверте липня?»)

Я не можу сказати напевне, чому мене й досі цікавлять останні слова, чому я ніколи не припиняв їх вичитувати. Це правда, у дванадцять років мені дуже подобалися останні слова Джона Адамса. Але мені ще й дуже подобалася дівчинка на ім'я Вітні. Кохання здебільшого нетривке. (Кохання до Вітні було точно нетривким. Я навіть її прізвища не пам'ятаю). Але іноді кохання лишається з нами.

Я також не можу сказати напевне, що всі наведені в моїй книжці останні слова — точні. Майже завжди справжність передсмертних висловлювань важко перевірити. Свідків переповнюють емоції, час усе стирає, а самого автора тих слів уже немає, щоб усе прояснити. Я намагався бути точним, але не дивуюся, що з приводу двох головних цитат у романі «В пошуках Аляски» й досі точаться суперечки.

Симон Болівар

«Як же я вийду з цього лабіринту?»

Як по правді, то цілком можливо, що «Як же я вийду з цього лабіринту?» зовсім і не останні слова Симона Болівара (щоправда, такі слова він справді говорив). Може, перед смертю він сказав щось на кшталт: «Хосе! Неси валізи. Нам тут не раді». Бо я, так само як і Аляска, переважно спираюся на роман Габріеля Гарсії Маркеса «Генерал у своєму лабіринті».

Франсуа Рабле

«Іду на пошуки Великого Можливо».

Франсуа Рабле приписують чотири різні варіанти останніх слів. Вони перелічені в «Оксфордській книзі смерті»: а) «Іду на пошуки Великого Можливо»; б) (після помазання) «Начищаю черевики перед останньою подорожжю»; в) «Опустіть завісу, фарс закінчено»; г) (закутуючись у доміно, тобто плащ із каптуром) «*Beati qui in Domino moriuntur*». Останнє висловлювання – гра слів, яка означає: «Благословенні ті, хто вмирає в ім'я Господнє», і водночас: «Благословенні ті, хто вмирає в плащі», та оскільки це латина, зараз його цитують рідко. Хай там як, варіант (г) я відкидаю тому, що мені складно уявити, щоб Рабле перед смертю спромігся на жарт, який вимагає фізичних зусиль, ще й латиною. Варіант (в) найбільш відомий, оскільки він кумедний, а люди обожнюють кумедні останні слова.

Я вірю, що останні слова Рабле були такі: «Іду на пошуки Великого Можливо», – почасти тому, що зі мною погоджується Лора Ворд у своїй поважній праці «Найвідоміші останні слова», а почасти тому, що я й сам у це вірю. Я народився в лабіринті Болівара, тож я мушу вірити в надію на Велике Можливо Рабле.

Грін не тільки розумний і дивовижно дотепний, а й глибоко вдумливий і проникливий.

«Booklist»

Джон Грін написав потужний роман, який занурює читача в лабіринт життя, кохання й таємниці того, що означає бути людиною.

К. Л. Гоїнг

Майлзу Голтеру набридло безпечне домашнє існування. Все його життя – це повна відсутність подій, а його одержимість останніми словами видатних людей ще більше змушує його прагнути отого «великого можливо» (як сказав Франсуа Рабле). Він готовий до подорожі, до божевільної втечі. Й тоді на

Його шляху постає Аляска Янг. Прегарна, розумна, кумедна, сексуальна, саморуйнівна, збентежена й неймовірно приваблива Аляска Янг. Вона сама — ціла подія. Вона затагує Майлза у свій світ, у «велике можливо», вона краде його серце. Відтепер ніколи вже не буде, як раніше.

* * *

notes

Примітки

1

1,83 м.— Тут і далі прим, пер.

2

Окра, або бамія,— південна овочева культура, молоді стручки якої вживають у їжу свіжими, відвареними, тушкованими.

3

Як ви говорите по-французькому? (фр.).

4

1,73 м.

5

Пристрій для куріння на взір кальяну, але пристосований спеціально для канабісу.

6

1,83 м.

7

Роман американської письменниці Едіт Вортон.

8

2 м.

9

Вістей Г'ю Оден (1907-1973) – відомий англо-американський поет, драматург, літературний критик.

10

Натяк на роман Джона Стейнбека «Зима незгоди нашої».

11

Вочевидь, автор назвав крамницю на честь річки Куса (Coosa) – притоки річки Алабама.

12

Суть гри полягає в тому, що один з гравців на питання «Правда чи виклик?» обирає або правдиво відповісти на якесь питання, або прийняти виклик і виконати якийсь наказ.

13

Кагаба — найбільша притока річки Алабама.

14

Французькою (фр.).

15

Рабія аль-Адавія аль-Басрі (717-801) — видатна представниця басрійської школи аскетів, героїня багатьох ісламських притч, які прославляють безкорисливу любов до Бога.

16

Трошки (фр.).

17

Банзан Гошаку (720-814) — майстер школи дзен-буддизму, учень Мацу (709-788).

